

Antonio

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI,

ET

AVIENI FABULÆ

CUM ADNOTATIONIBUS
DAVIDIS HOOGSTRATANI.

Accedunt

FABULÆ GRÆCÆ
LATINIS respondentes.

ET HOMERI
BATRACHOMYOMACHIA

In usum Scholarum
SEMINARII PATAVINI.





PATAVII, MDCCXXI
Ex Typographia Seminarii.
Apud Joannem Manfrè.
Superiorum Permissu, & Privilegio.

AD

SEMINARII PATAVINI ADOLESCENTES.

J. F.

PLATO, qui ob insignem multarum, magnarumque rerum scientiam, divinus est appellatus, in secundo de Republica Dialogo matres, nutricesque monet, ut quemadmodum corpora manibus, ita puerorum suorum animos fabellis informent. Quod ego tanti viri monitum non ita angustis regionibus circumscribi puto, ut cum nutricibus, & prima pueritia dedisci possit: quippe tota ferme adolescentia medicinæ impatiens, per blanda & jucunda duci debet ad sanitatem. Hæc jamdiu animo imbiberam, sed adhuc condere oportuit, quia cum accessi ad provinciam hanc, multa insuper mihi præstanda fuerunt, quæ majore festinatione indigebant. Nunc partem quoque istam suscipio, fabulasque vobis elegantissimas offero, quas Phædrus Latine scripsit, non ille quidem Romanus homo, sed qui tamen & Romæ vixit, & Augusti ævo, & in ipsa Augusti domo, Musarum sede, ac domicilio. Quamvis autem carminis mensura liberior in Criticorum offen-

ſionem incurrerit, attamen locutio ipſa omnium judicio recta eſt, nitida, illuſtris, veſtraque imitatione digniſſima. Ut autem illas non in ſchola ſolum, præeunte Magiſtro, ſed etiam ipſi per vos legere poſſitis, omnibuſque horis in manibus habere, perſpicuas viri doctiſſimi adnotationes addendas curavi, quæ plane veſtris ingeniis, veſtræque ætati conveniunt. His accedit auctarii loco Avieni liber, non eodem carminis genere, nec eadem elegantia ſcriptus, ſed ita tamen, ut Phædrum ſequi poſſit, nec longiſſimo intervallo ſequi. Vixit Avienus inclinatis jam Romanis viribus, ac literis, hoc eſt vertente ſæculo Chriſtianorum quarto; ſed in ea tamen tempora incidit, quibus bonarum artium ſtudia reſpirabant, ipſe vero ingenio ſuo tempora etiam ſuperavit. Quia porro libenter in veſtris exercitationibus Græca Latinis conjungitis, operæ pretium duxi ipſos Æſopi, & aliorum Græcorum Apologos adjicere, unde Phædrus, & Avienus ſumpſere. Agmen claudit Fabularum omnium princeps Homeri βατραχομυομαχία, de cujus pulchritudine nihil dicam, & quia vobis familiariſſima eſt, & quia nomine ipſo parentis ſupra omnem eloquentiæ conatum commendatur. Habete igitur (quod bono veſtro fiat) multiplicem hanc exercendi ſtili ſegetem: ſed in primis perpendite ſalubria vitæ regendæ conſilia, & pro ſuo quiſque inſtituto in uſum veſtrum convertite.

IN

INDEX

FABULARUM PHÆDRI.

Numerus prior Librum, alter Fabulam, g. Gudianas Fabulas indicat.

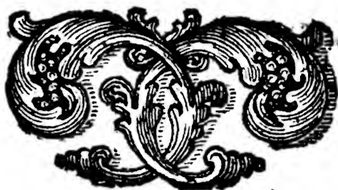
Pera.

INDEX
FABULARUM AVIENI.

IN-

INDEX

FABULARUM GRÆCARUM.



NOI

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. F. Tomaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro Intitolato: *Phædri Augusti liberti fabularum Æsopiarum libri quinque cum notis* non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo Licenza a Gio: Manfrè Stampatore, che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 15. Nov. 1720.

(Gio: Francesco Morosini Cav. Ref.
(
(Pietro Grimani Cav. Proc. Ref.

Registrata.

Agostino Gadaldini Segret.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

Æsopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

Du-

NOTÆ AD PHÆDRUM.

PHædri) Phædrus natione Thrax, Augusti Libertus, floruit præsertim sub Tiberio, eoque imperante, scripsit fabulas has, vel harum plures, in quibus Sejani mores carpit.

Augusti Liberti) Liberti aliqua scientia clari nomen Domini sui, a quo manumissi essent, semper apud antiquos operibus suis præfigebant, eoque se gratos erga Dominos reddebant. Liberti autem Cæsaris semper in magno erant honore.

Æsopiarum) Omnes fabulæ communiter dictæ Æsopiæ, quoniam in conventibus frequenter fabulis uti solebat Æsopus. Theo Sophista Αἰσωπείους λόγους dixit, & Aphthonius Αἰσώπειον μῦθον.

AD PROLOGUM.

1. *Æsopus*) Fabulator e Phrygia, a quo aliorum fabulæ etiam nomen acceperunt. Quo spectant Phædri verba prol. lib. v.

Quas Æsopias, non Æsopi nomino.

Auctor) Ordo verborum: *Ego polivi materiam hanc, Aesopus auctor repperit quam*, i. e. Æsopus, qui auctor est, & primus quasi conditor materiæ fabularis.

A Rep-

Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

FAB.

Repperit) Excogitavit, diligenti meditatione adinvenit. Sic est *repertor Medicinæ* apud Virg. lib. 6. Æn. & *repertor pœnæ* apud Ovid. lib. 3. Trist. Eleg. 11. qui & ipse τῷ *Invenire* sic utitur in Metam. lib. 1.

Inventum Medicina meum est.

Plautus Captiv. ipso fine,

Hujusmodi paucas poetæ reperiunt comœdias.

2. *Polivi*) Absolvi, perfeci, & ex Græco in Latinum transtuli. Locutio est desumta ab arte fullonica, seu a fullonibus, qui poliendo diligenter vetera quæque, ea mutant in novam speciem, & pannis novam formam induunt. Caspar Barthius, Vir doctissimus, deducit a re ædificatoria.

Senariis) Jambicis senariis, idest, trimetris, qui sunt sex pedum. Eorum constitutio potest videri in Prosodia.

3 *Dos*) Metaphora. Nam *dos* proprie dicitur, quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo, quod alicui datum est vel a natura, vel ab hominibus: unde dotes animi dicuntur, & librorum, aliarumque rerum, quæ utilitatem afferunt. Legunt alii vel *mos est*, vel *os est*. Sed quin *dos* quoque dicatur in singulari pro utilitate, fructu, ornamento, nemo dubitabit, qui apud Ovidium legerit *dotem oris* pro eloquentia.

Risum movet) Voluptatem excitat. *Movet . . . . monet* figura est, quæ dicitur ἀντανάκλασις. Sic lib. 4. Fab. 3.

Impune potius lædi quam dedi alteri.

Et lib. 1. Fab. 4 *Et quem tenebat, nec quem petebat*. Tale quoque est Fab. 16. *Rem expedire, sed videre expetit*.

4. *Vitam*) Homines vitam degentes.

Monet) Monet ut quisque degat ex præscripto honesti. Hæc scilicet Poetarum laus est, quod

Et jucunda simul dicant, & idonea vitæ.

5. *Calumniari*) Sinistre, malitiose interpretari. *Calumniari* dicitur proprie de calumniosa lite, & est, falsa & callida ratione, cui malevolentia est conjuncta, aliquem decipere.

6 *Arbores*) Pluscula Phædri nostri intercidisse jam olim recte conjecerunt Viri docti: quod deinceps probavit Vir Illustrissimus Marquardus Gudius, qui in notis suis ad hunc auctorem non solum fabulam de Arboribus loquentibus profert, sed & alias e tenebris eruit. Quas haud ita pridem in lucem editas huic quoque editioni subjunximus.

7. *Fictis*) Non inepte vox illa *fictis* additur. *Fabula* enim ex earum vocum numero est, quæ verum & falsum significant, unde infra legitur, *vera fabella* lib. 2. fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro fabula falsa & vera usurpatur, inter quos apud Homerum pro vero sermone sumitur. Quare pro-

ver-

verbium, quod apud Terentium est: *Lupus in fabula*, apud Plautum sic concipitur, *Lupus in sermone*. Cicero Accus. 3. in Verrem c. 78. *Non me fugit, Judices, vetera exempla pro fictis fabulis jam audiri atque haberi*. Sed & idem in de Officiis, & alibi fictas & commentitias fabulas dixit.

Jocari) Sic *Phædri joci* apud Martialem. Ipse Phædrus l. 2. prol.

Calumniamque fictis elusit jocis.

Et lib. 4. f. 6.

Et hoc jocorum legere fastidis genus.

FABULA I.

LUPUS & AGNUS.

Ad rivuum eundem Lupus & Agnus venerant,
Siti compulsi: superior stabat Lupus,
Longeque inferior Agnus: tunc fauce improba
Latro incitatus jurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Istam bibenti? Laniger contra timens,

Qui

Ad Fabulam I.

1. *Lupus & Agnus*) Quibus sortito obtigisse discordiam ait Horatius.

2. *Superior*) Propius fontem, unde aqua scaturiebat.

3. *Inferior*) Remotius a fonte.

4. *Latro*) Lupus ita dictus, quia latrociniis & ferarum dilaniationibus gaudet. Virgil. *raptorem* nominavit. Sic noster infra *raptorem* milvum, *calumniatorem* canem vocat.

5. *Jurgii causam*) *Jurgii causa* est pro jurgio, ut *res cibi* infra pro cibo. Sic *res voluptatum* apud Plaut. pro voluptatibus. *Inferre jurgium*, dicitur ut inferre litem apud Ciceronem. Hoc vult, lupum aliquam causam vel prætextum commentum esse, ut agno jurgium inferret.

Intulit) Movit materiam rixæ: rixam affectavit.

6. *Istam*) Aquam nempe, demonstrative. Sic loquebantur veteres. Ter. Heaut. 3. 1. *Lucescit hoc jam. Hoc* ita sumtum cœlum significat.

Bibenti) Quasi diceret, nunc maxime, cum videres me bibere. Debuisses saltem expectare, donec bibissem.

Laniger) Agnus, quod lanam gerat. Ita solent loqui poetæ. Avienus *auritus* dixit pro lepore. Sic noster *auritulus* etiam pro asino, *latrans* pro cane, *barbatus* pro hirco. A-

Qui possum, quæso, facere quod quereris,
Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injusta nece.
Hæc

pud alios *cornuti* vel *mugientes* est pro bobus: *volantes* pro avibus: *balantes* pro ovibus: *natantes* vel *squamigeri* pro piscibus. Quæ omnia longum esset recensere.

7. *Qui possum*) Quo pacto ego aquam tibi turbulentam reddere possum?

Quod quereris) Queri aliquam rem dicitur, cum aliquo, de aliquo, & apud aliquem. Vid. Schorum in voce *Queror*.

8. *Ad meos haustus*) Ad me haurientem.

9. *Viribus*) Vi, efficacia, robore veritatis, quæ se sola satis absque testimonio alieno tuetur.

10. *Hos*) Hos proxime præcedentes: Ad eundem modum Terent. Eun. 2. 3. 39.

Illum, liquet mihi dejerare, his mensibus
Sex septem prorsum non vidisse proximis.

Male, ait, dixisti) Tmesis elegans. Catullus Epigram. XCIII.

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet umquam
De me.

Et sic frequenter apud alios poetas. Ter. Andr. 1. 1. 36.

Cum quibus erat cumque una.

Virg. 1. Æneid.

Arida circum
Nutrimenta dedit.

Noster lib. 1. Fab. 27. *Quem stans Vulturius super*, pro, *cui superstans*. Sic & *benedicere* modo conjunctim usurpatur, modo divisim. Plaut. *Bene quæso inter eos dicite, & mi absenti tamen*. Cæterum *maledicere* est convitiis injuriam facere.

11. *Natus non eram*) Ante sex menses nondum eram natus.

12. *Hercule*) Formula jurandi per Herculem, viris tantum, non fœminis conveniens. Ita vult Gellius: Sed eam legem transgreditur Apulejus, Scriptor profecto non vilis. Qui & initio Apologiæ suæ habet, quæ facere huc possunt.

13. *Atque ita correptum*) Sic & finit hanc fabulam Camerarius. Quem vide fab. 174.

14 *Injusta nece*) Nece aliquem perire dicitur de eo, qui sine vulnere interfectus aut fame, aut veneno perit, ut docet Festus in *Neci datus*. Verum Phædrus hoc loco tamen usus est hac voce, ut & cædem & vulnus significet.

15. *Fi-*

Hæc propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

15. *Fictis*) *Illatis*, supra vers. 4. Est autem Ellipsis præpositionis *de*; pro *fictis de causis*, i. e. fictas ob causas, ut sæpissime. *Causas fingere* autem est contra veritatem aliquid simulare.

Causis) Causæ hic sunt crimina.

FAB. II.

RANÆ REGEM PETENTES.

ATHENÆ cum florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit.
Frenumque solvit pristinum licentia.

Hinc

AD FAB. II.

1. *Athenæ*) Urbs erat Græciæ spectatissima, & magni nominis, utpote quæ erat sedes potentissimæ Reip. ac præstantissimarum quarumque artium parens. Hic pro Atheniensibus per Metonymiam.

Florerent) Clarescerent. *Florere* est hic elegans verbum ad indicandum status publici vigorem, probitatem, pulcritudinem; quæ salva esse non possunt fractis legibus. Sensus itaque est, cum Athenarum Resp. esset libera.

Æquis) A Solone sapiente latis, quibus cives erant æquales, & æquali jure continebantur, ut in Democratia solet fieri.

Legibus) Hoc Reip. magis convenit, quam imperio Regio. Nam apud Reges, arbitria principum pro legibus sunt, ut est in Justino 1. 2.

2. *Procax*) Petax. Talis enim libertas non contenta suo ac præsenti, semper plura expetit, & aliena, nec umquam satiatur.

Civitatem) Cives.

Miscuit) *Miscere* recte usurpatur de mixtura partium inconvenienti per turbas & seditiones. Valet ergo, Remp. conturbavit. Nepos Pausania, *Plurima miscere cœpit*, i. e. seditiose moliri. Livius l. 35. *Ætoli agitandum aliquid miscendumque rati*.

3. *Frenumque solvit*) Metaphorica locutio. Contrarium est impediri freno, hoc est, coerceri.

Licentia) Intelligit immodicum libertatis usum ad impunita-

Hinc conspiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Quum tristem servitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omne insuetis onus, & cœpissent queri;
Æsopus talem tum fabellam rettulit.
¶ *Ranæ vagantes liberis paludibus,*
Clamore magno regem petiere a Jove.
Pater Deorum risit, atque illis dedit
Parvum tigillum, missum quod subito vadi
Motu

nitatem eorum etiam, quæ iniqua sunt & inhonesta.

4. *Conspiratis*) Passive sumitur & intelligitur de iis, qui in unum collecti & conflati sunt. Vid. Voss. de Arte Grammat. lib. 4. cap. 13. Nam *conspirare* proprie est in spiram colligere. Metaphora ducta a serpentibus, qui in spiram & circulum se concludunt. Atque ita & pro consentire sumitur.

5. *Arcem*) Non tantum ἀκρόπολιν, sed Remp. invadebat. *Arx* igitur hoc loco significat dominationem, per Metonymiam. Scilicet quod qui Remp. tyrannus invadebat, ante omnia arcem occuparet; hinc factum est ut arcem occupare pro remp. invadere dixerint.

Tyrannus) In bonam partem quandoque vox ista sumitur pro Rege, qui figit leges, & populis juste præest. Plerumque vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi duro imperio sibi subditos tenent; ut hoc loco Phædri.

Pisistratus) Hippocratis fuit filius, qui ex cive privato Athenis summam potestatem invaserat. Vide Just. 2. 8. 6.

6. *Tristem*) Gravem. Sic Fab. 3. vers. 11.

A quo repulsæ tristem sustinuit notam.

Attici) Athenienses.

Cœpissent queri) Questi essent. Sic infra hac fab. *Corripere cœpit singulas*. Et fab. 3. vers. 10.

Redire mœrens cœpit ad proprium genus.

10. *Ranæ*) Refert ex Æsopo hanc fabulam Servius ad Virg. 1. Georg. vers. 378.

Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.

Sic & post Servium Taubmannus. Quos vide.

Liberis) In liberis. Ellipsis. Liberæ paludes appellantur hic, allusione quapiam ad liberas civitates, eæ, in quas nemo h[illegible] imperium, & ubi quisque pari cum cæteris jure vivit.

12 *Pater*) Quem modo *Jovem* dixit, summum apud eas gentes Deum.

13. *Parvum tigillum*) Ut rem minimam minorem faceret, addidit parvum. Ita Terent. in Andr. *minutos* dixit *pisciculos*, & Cæsar *parvam naviculam*. Gellius quoque *aviculam parvulam*.

Mis-

Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo quum jaceret diutius,
Forte una tacite profert e ſtagno caput,
Et explorato rege cunctas evocat.
Illæ timore poſito certatim adnatant,
Tignumque ſupra turba petulans inſilit:
Quod quum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes regem miſere ad Jovem,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret,
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus.
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas. Fruſtra necem
Fugitant inertes; vocem præcludit metus.

Fur-

Miſſum) Subito conjectum in ſtagna ſeu aquas paludis.
Vadi) Tigillum ſubito delapſum commovit aquas, & in iis edidit ſonum, atque ita ranas terruit motu vadi.
14 *Motu ſonoque*) Motu ſonoro.
15. *Merſum*) Demerſum.
Limo) Vadi ſcil.
17. *Explorato*) Cum cura inſpecto & examinato.
Rege) Ligneo ſcil.
18. *Poſito*) Depoſito.
20. *Omni*) Omnis generis, verborum ſcil. & rerum.
Contumelia) Cum contumclioſe in id conſpuiſſent & concacaſſent.
21. *Miſere*) Ablegarunt aliquas, quæ hanc petitionem earum deferrent ad Jovem.
22. *Diſſolutos*) Laxos. Sic *mores ſoluti* ap. Juſt. 3. 3. 10.
Vi) Pro poteſtate atque imperio. Hunc verum eſſe hujus verſus locum vidit primus Rigaltius, quem ſecutus eſt Barthius: quorum ſententiam in textu conſtituendo non veriti ſumus amplecti.
23. *Inutilis*) Invalidus, impotens, qui uſui ipſis eſſe non poſſet.
24. *Tum miſit*) Sic fere Camerarius, quem vide Fab. 201.
Aſpero) Serrato.
25. *Corripere*) Fab. 1.

Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Ibi de lupo, hic proprie de ſerpente. Propert. lib. 3.

Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas.

Singulas corripere, id eſt omnes devorare.

26. *Inertes*) Invalidæ, imbelles.
Vocem) Ter. Eun. 5. 6. 7. *Lingua hæret metu*: Noſter infra fab. 23. *linguam præcludere*. Virg. 3. Æn. verſ. 48.

Vox faucibus hæſit.

 27 *Fur-*

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem
Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus;
Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait,
Hoc sustinete, majus ne eveniat malum.

27. *Furtim*) Occulte, ne intelligere hydrus possit, ac veluti rebelles ac cupidos rerum novarum supplicio afficere.
Mercurio) Jovis & Majæ filio, deorum legato. Recte ergo ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.
28. *Deus*) Jupiter pater deorum.
29. *Bonum*) Intelligi potest neutraliter, vel in masculino; scil. regem.
30. *Ait*) Æsopus videlicet ad Athenienses.

FAB. III.

GRACULUS SUPERBUS & PAVO.

Ne gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ *Tumens inani Graculus superbia*
Pennas, Pavoni quæ deciderant, sustulit,
Seque exornavit: deinde contemnens suos,
For-

AD FAB. III.

1. *Libeat*) Absolute, pro ne quis sit, cui lubitum sit, qui velit hoc facere.
2. *Habitu*) Habitus designat hic statum, seu vivendi ordinem & modum.
3. *Æsopus nobis*) Nescio quomodo magis placet, *Nobis Æsopus* &c. Videant, qui habent aures poeticas.
4. *Tumens*) Hinc natum proverbium, *alienis plumis se exornare*, Horat. Epistol. lib. 1. Ep. 3.

Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus.

9. Ma-

Formoso se pavonum immiscuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque rostris. Male mulcatus Graculus
Redire mærens cœpit ad proprium genus;
A quo repulsæ tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et quod natura dederat voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

FAB.

9 *Male mulcatus*) Contumeliose exceptus. Terent. Eun. 4. 7. 4. *Male mulcabo ipsam*.

10. *Redire*) Reversus est, rediit.

Ad proprium genus) Ad suum ordinem, ad sui generis aves.

11. *Repulsæ*) Ita legit Jac. Tollius, cui non possumus non assentiri, præcipue cum non refragentur ductus literarum. *Repulsæ* enim facile abire potuit in *repulsus*: quod si retineatur, nihil opus est addi *tristem notam*. Signficantius multo *nota repulsæ*: quod & confirmatur versu ultimo, ubi eadem vox,

Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

Tristem) Gravem. Sic Fab. 2.

Sustinuit) Sustulit, pati coactus fuit. Graculi reliqui eum variis & acerbis contumeliis prosciderunt.

Notam) Ignominiam. Locutio est deducta a notis censorum, quia censores olim lustrabant omnium civium vitas. Si jam alicujus vitam parum honestam inveniebant, ad nomen ejus notam faciebant. Hinc quia nota hæc signum erat infamiæ, nota pro ipsa infamia posita est. Inde est, notam alicui inurere, pro infamare.

14. *Pati*) Contentus esse eo, quod natura dederat.

16. *Calamitas*) Tu jam calamitosus, seu calamitatem passus. Sic Fab. 5. *Improbitas* sumitur pro improbo.

FAB. IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

AMittit merito proprium, qui alienum adpetit.
¶ Canis, per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum:
Aliamque prædam ab alio ferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et, quem tenebat ore, demiſit cibum,
Nec quem petebat adeo potuit adtingere.

FAB.

AD FAB. IV.

1. *Proprium*) Bonum, vel ſimile quid.

2. *Canis*) Tale exemplum videri poteſt in Perdicca, duas ſimul uxores quærente: unde neutram obtinuit. Adi Juſtinum l. 13. c. 6. & vide quid idem referat de Demetrio Syriæ rege. Huc quoque pertinet fabula de Camelo, qui cornua affectans, etiam aures perdidit. Sed & Cures (ut ad hiſtorias revertamur) Pacinacorum princeps Moſcorum ducem Stoslaum inſidiis exceptum interfecit, & ex cranio ejus poculum fieri curavit, cui hæc verba inſcripta fuere: QUÆRENDO ALIENA, PROPRIA AMISIT. Vid. & Camerar. fab. 171 & Faernum Edition. Amſtel. p. 105.

3. *Lympharum*) Aquarum imagines repræſentantium.
Simulacrum) Umbram, effigiem.

4. *Aliamque*) Si verſus ſic conſtituatur, *m* in *prædam* non eliditur. Nec video, cur ſit ſollicitandus, cum vetuſtiſſimi poetæ ita fecerint. Ennius x. Ann.

Inſignita fere tum millia militum octo.

Et ſic alii.

5. *Eripere*) Scilicet, illi alii. Ellipſis notanda, quia caſus alius ſubaudiendus, quam qui præcedit. Ita ſupra.

Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris.

ſcil. avem, non avi, quod præceſſit.
Decepta) Canis aviditate deceptus. Metonymia.

6. *Ore demiſit*) Idem eſt, ac miſit de ore. Sivit cadere eſcam, quam portabat.

7. *Nec quem*) Multi, etiam elegantis ingenii homines, non vident dimenſionem hujus verſus. Mihi res plana videtur

detur, ſi tertia ſede ſit anapæſtus. Nempe in voce *adeo* Synecphoneſis eſt vel Synizeſis: qualis in Virgiliano verſu.

Seu lento fuerint alvearia vimine texta.

ubi *alvearia* quatuor eſt ſyllabarum. Ita apud eundem *eodem* vox eſt diſyllaba,

Uno eodemque tulit partu, paribuſque revinxit
Serpentum ſpiris.

Adeo ut non audiamus hic Barthium putantem *potuit* eſſe diſyllabum.

FAB. V.

VACCA & CAPELLA, OVIS & LEO.

Numquam eſt fidelis cum potente ſocietas.
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
¶ *Vacca & Capella & patiens Ovis injuriæ,*
Socii fuere cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus partibus factis Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo;
Secun-

Ad Fab. V.

1. *Numquam*) Vid. Faerni fab. p. 4. & quæ congeſſit Axenius. Et ſi exempla cupis, quæ ex uſu ſint, adi Mich. Piccartum Decad. 13. cap. 9.

2. *Propoſitum*) Propoſitionem: ut enunciatio & enunciatum idem valent.

3. *Patiens*) *Patiens injuriæ* & *patiens injuriam* ſic diſtinguunt Grammatici, ut *patiens injuriam* ſit, qui jam patitur, *patiens injuriæ*, qui pati adſuevit. Vide Voſſ. de Arte Gramm. lib. 7. cap. 9.

4. *Saltibus*) Locis venationi aptis: in quibus paſcuntur feræ.

5. *Vaſti corporis*) Cervum ingentis magnitudinis.

6. *Partibus factis*) Portionibus diviſis.

7. *Nominor quia leo*) Temere producitur ultima in *quia*, quæ natura brevis eſt, quam Phædri licentiam mirari ſubit. Corripit certe mox bis,

Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:

 &

Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi:
Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia:
Malo adfligetur, si quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

FAB.

&

Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia.

Sic & hujus libri fab. II.

Non quia crudelis ille, sed quoniam grave.

Iterum fab. XXII.

Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis.

Lib. 2. fab. VIII.

Et quia corruptos viderat nuper boves.

Lib. 3. fab. X.

Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est;
Cassandræ quia non creditum est, ruit Ilium.

Illustrissimus Gudius ut versui tam fœde contra auctoris morem luxato opem ferat, multa molitur, quæ videri merentur.

9. *Plus valeo*) Valentior sum cæteris feris.

Me sequetur) Mea erit. Res sequi nos dicitur ad nos pertinens, quæ nullo labore aut molestia nostra sese voluntati nostræ sit accommodatura. Ita exponit Barthius hanc loquendi formulam, & credit translatam esse a materia qualibet facili tractatu, non lenta aut morosa, quomodo Cæcilius dixerit de cera, eam *facilem sequi digitos*, & Lucanus *sequi solem*. Sed & in malam partem sumit Seneca Hippolyto:

Castos sequitur
Mala paupertas.

10. *Malo*) Damno, pœna. Malé mulcabitur. Sic enim supra locutus est Fab. 3.

11. *Prædam*) Proprie de eo, quod venatione capitur.

Improbitas) Sic præcedenti fabula est *aviditas*. Metonymia. Improbitas porro est nimietas, ut sic dicam, & insatiabilitas cupiditatis. Confer Fab. Faerni p. 5. & Camerarii Fab. 190.

FAB. VI.

RANÆ AD SOLEM.

Vicini furis celebres vidit nuptias
Æsopus, & continuo narrare incipit:
Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Causam querelæ: quædam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

FAB.

AD FAB. VI.

1. *Vicini*) Illud *vicini* dicitur respectu ad AEsopum, cujus erat vicinus, & ob furta infamis.

Celebres) Ad quas multi convivæ & vocati erant & convenerant. Nam *celebres* significat *celebratas*, i. e. frequentatas. Et *celebrare* est frequenter adire. Sic *celebris via*, quæ frequenter a multis teritur & frequentatur, & *celebris locus*, pro quo & *celebritas*.

2. *Continuo*) Statim: Simulac vidisset multitudinem hominum illuc euntium.

Narrare) Apologum comminisci. Sic *Narratio* etiam sumitur pro Fabula. Vid. lib. hujus fab. 12. & lib. 5. fab. 2.

5. *Convicio*) Vociferatione, vel clamore, quod præcessit. *Convicium*, quod secundam producit, dicitur a conjunctione vocum.

Jupiter) Pater Deorum, de quo variis locis fit mentio.

6. *Querelæ*) Ante dixit *clamorem* & *convicium*.

Stagni incola) Rana, ab incolendo stagno.

7. *Unus*) Solus, etsi plures non extent. Refertur ad solem.

Exurit) Exsiccat per calorem suum.

8. *Arida*) Absumto per calorem omni humore paludis.

Sede) Sedem vocat paludem, quasi locum commorationis, ubi degunt.

Emori) Sic ut nulla reliqua maneat. Belgice *uitsterven*.

9. *Crearit*) Procrearit. Optima locutio. Sic Ovid. de Peleo, lib. 8. Metam.

Magnique creator Achillei.

Flor. l. 1. c. 6. *Quamvis matre serva creatum.*

Huc mire facit quod ex Stobæo ad hanc Fab. refert Freinshemius de Lydo quodam, Sed ipsum adi. Vide & Camerarii Fabulam 161.

AD

FAB. VII.

VULPIS AD PERSONAM TRAGICAM.

Personam tragicam forte Vulpis viderat.
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
¶ *Hoc illis dictum est, quibus honorem & gloriam*
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

AD FAB. VII.

1. *Personam*) Larvam, qua actores in scena vultum & caput obtegebant, ut sic melius personam quamlibet sustinerent.
2. *Forte*) Casu quodam.
3. *Dictum est*) Hoc illis applicari debet.
Honorem) Dignitatem.
4. *Tribuit*) Sic & *tribuere præmium* apud Nepot. Miltiade c. 6. *Cujus victoriæ non alienum videtur quale præmium Miltiadi sit tributum docere.*
Sensum) Judicium, intellectum, qualem communiter de rebus homines habere solent, quo qui destituti sunt, stupidi vocantur. Confer quod habet Camerarius Fab. XI. & Faernus p. 131. Præterea legi mereretur, quod Ulysses ait apud Homer. Odyss. l. VIII. vers. 176.

Ὣς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπὲς, οὐδέ κεν ἄλλως
Οὐδὲ θεὸς τεύξειε· νόον δ' ἀποφώλιος ἐσσί.

Et cætera, quæ ibi præcedunt.

FAB. VIII.

LUPUS & GRUIS.

Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis

AD FAB. VIII.

1. *Meriti*) Absolute meritum pro bene merito, id est, beneficio.

2. *Pec-*

Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat:
Impune deinde abire quia jam non potest.
¶ *Os devoratum fauce cum hæreret Lupi,*
Magno dolore victus, cœpit singulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam Lupo.
Pro quo quum pactum flagitaret præmium;
Ingrata es, inquit, ore quæ nostro caput
Incolume abstuleris, & mercedem postules.

FAB.

2. *Peccat*) Male facit, imprudenter facit.
3. *Impune*) Sine detrimento, noxa, damno.
4. *Fauce*) *Fauce* est pro *fauci*.
5. *Victus*) Motus, actus.
Singulos) Omnes.
6. *Pretio*) Præmio. Ter. Andr. *Ego pretium ob stultitiam fero*. Ideo mox noster, *cum flagitaret præmium*.
Malum) Os devoratum, quod eleganter sic appellat, propter incommoda ex eo & dolores.
7. *Persuasa*) Adducta est, Fidem juranti habuit.
8. *Credens*) Committens & immittens.
Longitudinem) Sic sæpe loquitur Phædrus. *Colli longitudinem* pro longum collum. Hellenismus est, ut apud Euripid. Πριάμοιο δέμας, pro Priamo: Θησέως κάρα, pro Theseo. Cujus apud Poetas Latinos exempla sunt non pauca. Sic infra: *Corvi stupor* pro corvo stupido, & similia alibi habemus.
9. *Periculosam*) Maxime grui, cui erat periculum ne devoraretur a lupo. Quod & ex sequentibus apparet. Addit enim Lupus, *Ingrata es ore quæ nostro caput Incolume abstuleris*.
10. *Pactum*) Hoc lib. fab. 14. dixit *positum præmium*, & lib. 5. Fab. 5. vers. 5. *propositum præmium*.
11. *Inquit*) Lupus videlicet, qui nunc grui respondet.
Ore) Pro *ex* vel *abs ore*, cui sc. immiseras. Præpositionem omittit ob verbum subsequens *abstuleris*, cui vis ejus inest.
Nostro) Meo. Synecdoche.
12. *Incolume abstuleris*) Hoc est, quod Apulejus dixit in Apologia, *Sine noxæ periculo*. Ad quæ verba Pricæus dicit hunc & præcedentem Phædri versum expressos esse ex historia Corcodili apud Philen, cujus hæc sunt verba:

Καὶ τήνγε κεφαλὴν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει,
Μηδὲν κακὸν παθοῦσαν ἐκ τοῦ θηρός.

Quæ ex versione Gregorii Bersmanni fere sic sonant:

Indemne præmii loco caput refert,
A bellua nil regulus passus mali.

Postules) Sensus est: Tu pro hoc meo beneficio non ingrata

grata ſolum es, non laudando videlicet raram hanc & ſingularem meam clementiam, ſed inſuper & mercedem poſtulas, quaſi non ſatis ſit mercedis, quod vitam tibi conceſſerim. Vid. Camerar. f. 143. & Faernum p. 111.

FAB. IX.

PASSER & LEPUS.

SIbi non cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.
¶ Oppreſſum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Paſſer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? Quid ita ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum Accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.

Le-

AD FAB. IX.

1. *Cavere*) Providere. Imitatur Terent. Heaut. 5. 1. 49.

Nonne id flagitium eſt, te aliis conſilium dare,
Foris ſapere, tibi non poſſe te auxiliarier?

Cavere autem proprium verbum de eo, qui conſilio inſtruit, ſicut Juriſconſulti clientes ſuos. Cic. lib. 3. Ep. 1. *L. Valerium Juriſconſultum valde tibi commendo; ſed ita etiam, ſi non eſt jureconſultus. Melius enim ei cavere volo quam ipſe aliis ſolet.* Ovid. de Arte Amandi,

Illo ſæpe loco capitur conſultus amore,
Quique aliis cavit, non cavet ipſe ſibi.

3. *Fletus*) Pro *& fletus edentem.* Aſyndeton.
Edentem) Sic *edere vocem* eſt Fab. 12.
4. *Ubi*) Elegantiſſimus eſt uſus particulæ *ubi* in exprobrationibus & irriſionibus.
5 *Quid ita*) Locutio elliptica, pro, *ob quid ita*, hoc eſt, ob quam cauſam. Terent. *Lætus eſt neſcio quid*, ubi *propter* deeſt.
Ceſſarunt) Pigri & tardi facti ſunt, non fecerunt officium.
6. *Nec opinum*) *Nec opinantem*. *Nec* ut ſæpe, hoc loco non eſt.

8, *Se-*

Lepus semianimus mortis in solatio:
Qui modo securus nostra inridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

8. *Semianimus*) Pro *Semianimis*. Sic *anguis semianimus* apud Ennium.
In solatio) Quidam volunt *in solatium*, quasi *ad solatium*. Sed commoda est vulgata lectio. Est enim sensus, Viso, quod in solatio, vel pro solatio esset: accepto hoc levamento doloris, quod videbat insultantem modo sibi, eadem clade perire, dixit: *Qui modo securus nostra*, &c.
9. *Nostra*) Nostrum infortunium.
10. *Fata*) Mortem.

FAB. X.

LUPUS & VULPIS JUDICE SIMIO.

Quicunque turpi fraude semel innotuit,
Etiamsi verum dicit, amittit fidem.
Hoc adtestatur brevis Æsopi fabula.
¶ *Lupus arguebat Vulpem furti crimine;*
Negabat illa, se esse culpæ proximam.
Tunc judex inter illos sedit Simius.

Uter-

AD FAB. X.

1. *Turpi fraude*) Ablativus est, Pro, propter turpem fraudem. Quicunque semel impostura deprehensus & convictus est.
5. *Proximam*) Propinquam, id est, ream. Cicero sic & *affinem culpæ* posuit.
6. *Sedit*) Locutio est petita a rebus forensibus. Patroni dicebantur stare pro eo, cujus causam tuebantur; unde est apud Ovidium,

Pro Troja stabat Apollo:

quia stantes causam dicere solebant. Judices vero sententiam ferebant sedentes. Unde *sedere in aliquem* est, alicujus esse judicem. Ovidius in simili negotio, Metam. lib. 13. *Consedere duces*.

7. Per-

Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis;
Te credo surripuisse quod pulcre negas.

7. *Perorassent*) Oratione deduxissent ad finem, ac quantum necesse videbatur proposuissent.
9. *Videris*) *Videri* vel *non videri* erat formula antiqua in sententiis judicum.
10. *Pulcre*) Speciose, callide, scite. Vid. Camerar. Fab. 212.

FAB. XI.

ASINUS & LEO VENANTES.

Virtutis expers verbis jactans gloriam
Ignotos fallit, notis est derisui.
¶ *Venari Asello comite cum vellet Leo,*
Contexit illum frutice, & admonuit simul
Ut insueta voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auritulus
Clamorem subitum totis tollit viribus:

No-

AD FAB. XI.

1. *Virtutis*) Virium, roboris, fortitudinis. Synecdoche. *Verbis jactans*) Jactans gloriosa verba.
2. *Ignotos*) Hic active accipitur de iis, qui non noscunt.
4. *Contexit*) Occuluit, ut non posset conspici. Virgilius,
Caput glauco contexit amictu.
5. *Insueta*) Quadrisyllaba ut hæc vox sit metrum exigit. Sic & fab. 2.
Omne insuetis onus, & cepissent queri.
6. *Exciperet*) Verbum proprium venatorum. Virg. Ecl. 2,
Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
Excipere insidiis, multum latrante Lycisca?
Auritulus) Asinus, ab auribus longiusculis. Sic *laniger* pro ovi a lana. fab. 1. Ubi vide notas. Vulgo legunt, *Hic auriculas*
Clamore subito tollit totis viribus.

Quam

Novoque turbat bestias miraculo:
Quæ dum paventes, exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu:
Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,
Jubetque vocem premere: Tunc ille insolens,
Qualis videtur opera tibi vocis meæ?
Insignis, inquit, sic ut nisi nossem tuum
Animum, genusque, simili fugissem metu.

FAB.

Quam lectionem retinuisse miror Petrum Danetum, qui hunc auctorem edidit in usum Serenissimi Delphini, cum potuerit scire ex Tanaquillo Fabro, quem, in concinnandis suis notis, semper ante oculos habuit, turpiter sic versum constitui. Nisi forte inter eos sit, qui putant Phædrum nullis rei metricæ legibus teneri. Certe quid de hoc carminis genere senserit, patet ex eo, quod scribit ad prologum l b. 1. hos versus, quibus Phædrus est usus, maxime esse usitatos. Eodem modo corrumpit ultimum hujus fabulæ versum. Et tamen narrat Fabrum carminis ratione adductum aliter scribere.

9. *Exitus*) Vias elabendi. Sic & Cicero usurpavit. C. Nepos vita Hannibalis, *Cum omnes exitus occupatos ostendisset*.

Notos) Frequentatos. Huc & illud Juvenalis Sat. 1. spectat,

Nota magis nulli domus est sua, quam
mihi lucus

Martis. Domus enim sua alicui est nota, quia ab eo frequentatur. Sic Virg. Ecl. 1. *Inter flumina nota*. Et noster lib. 2. fab. 5. *Inde notis fle ibus*. Virg. iterum l 7. AEn. 500.

Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit.

10. *Adfliguntur*) Alliduntur terræ.

11. *Evocat*) Ex fruticibus, sub quibus tectus & reconditus erat.

12. *Premere*) Comprimere, id est, tacere, quomodo apud Virg.

Sic memorat vocemque premit.

Insolens) Inflatus, tumidus, superbus.

13. *Opera*) Labor & auxilium, quomodo Nepos de Alcibiade, in ejus vita cap. 4. *Ejusdem opera Joniam a societate averterunt Atheniensium*.

AD

FAB. XII.

CERVUS AD FONTEM.

LAudatis utiliora quæ contempſeris
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.
¶ *Ad fontem Cervus quum bibiſſet, reſtitit,*
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum ſubito vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Silva tum excepit ferum,
In

AD FAB. XII.

1. *Laudatis*) Locus obſcurior propter ellipſin. Ordo ſic ſe habet: *Narratio hæc exerit, ea, quæ contempſeris, inveniri ſæpe utiliora laudatis*, hoc eſt, quam ea, quæ laudantur.

2. *Exerit*) Prodit, aperit, notum facit.

Narratio) Fabula, argumentum, exemplum. Sic & lib. 5. fab. 2.

3. *Ad fontem*) *Ad* loci deſignat propinquitatem.

Reſtitit) Stetit. Sic & lib. 3. fab. 7. & 14.

4. *Et in liquore*) Idem fere eſt Fab. 4 de cane. *Liquor* etiam pro aqua fab. 1.

Effigiem) *Simulacrum ſuum*, ead. Fab. 4.

5. *Ramoſa*) Cornua ramis ſimilia.

7. *Venantum*) Hoc eſt venatorum.

Vocibus) Conſueto clamore, quo hortantur canes.

8. *Fugere cœpit*) Fugit. Sic mox, *Lacerari cœpit*. Locutio Phædro familiaris. Quod in harum fabularum ultima digito monſtrabimus.

Curſu levi) Facili, celeri.

9. *Eluſit*) Elegantiſſime de illis flexibus circuitibuſque implicitis, & in ſe redeuntibus, quales faciunt in fuga, & ſic inſequentes canes fallunt. Valet, effugit, evaſit.

Silva) In ſilvam ſe contulit cervus.

Ferum) Cervum. Sic & infra lib. 2. fab. 8. verſ. 14. de cervo etiam, *Tum gaudens ferus* &c. Sic vocabant antiqui omnes animantes rationis expertes. Virg. de equo Trojano lib. 2. AEneid.

In latus, inque feri curvam compagibus alvum.

Martialis etiam de Formica,

Implicuit tenuem ſuccina gutta feram.

Mitto alia, quæ in frequenti uſu.

10. *Re-*

In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari cœpit morsibus sævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
Ut illa mihi profuerint, quæ despexeram,
Et quæ laudaram, quantum luctus habuerint!

10. *Retentis*) Al. *retentus impeditis*. Non male. Cæsar de bello civili lib. 3. 77. *impeditissima* dixit *itinera*. Alibi *impeditas ripas*. Nec aliter non uno loco Hirtius.

14. *Ut illa*) *Ut* est *quantum*. Itaque mox sequitur, *quantum luctus*, id est, quantum damni.

FAB. XIII.

VULPIS & CORVUS.

QUi se laudari gaudent verbis subdolis,
Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ.
Cum de fenestra Corvus raptum caseum
Comesse vellet, celsa residens arbore,
Hunc vidit Vulpis, dehinc sic occepit loqui:

O qui

AD FAB. XIII.

Alludit ad hanc fabulam Anton. Codrus Serm. 12. p. 125. quanquam tunc temporis Phædrus nondum extabat publice. Sed potuit hausisse ex Apuleji floridis. nam & istic legitur. Vid. & Camerar. fab. 160. & Faern. p. 39.

1. *Subdolis*) Dolo formatis & compositis ad voluntatem audientis.

2. *Dant pœnas*) Pœnas dant, qui pœnis digna perpetrarunt. Dicimus enim pendere, dependere, solvere, persolvere, luere pœnas: & ista quidem patientis sunt. Agentis autem, exigere, poscere, repetere, capere, infligere, irrogare pœnas.

Turpes) Ob aliorum risus, quibus sunt expositi. Hoc sensu dicimus, *dare se turpiter*, i. e. se risui aliorum exponere.

3. *Fenestra*) Potest accipi de quocunque foramine in muro aut pariete.

4. *Residens*) Sedens. Sic supra *Restitit* pro stetit.

5. *Occœpit*) Plautinum est. Phædrus aliis in locis *cœpit*, Græcismo ipsi familiarissimo, ut jam ostendimus, & deinceps latius ostendemus.

6. Qui

O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum, quem celeriter
Dolosa Vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor:
Virtuti semper prævalet sapientia.

6. *Qui*) Qualis, quam magnus atque admirabilis.
Nitor) Splendorem intelligit, quamvis paulo minus sit nitor, quam splendor: cum hic quasi radios emittat, nitor minime.
7 *Geris*) Habes. Terent. *infirmum animum gerunt*, id est, habent.
8. *Prior*) Puta *te*, quod intelligendum. *Prior* autem est, melior, seu potior.
9. *Ostendere*) Significare, sibi non deesse vocem.
10. *Emisit*) Fab. 4. *Quem tenebat ore demisit cibum.*
12. *Tum demum*) Notat judicii tarditatem. Ter. Heaut. 2 3. *Vah, nunc demum intelligo.*
Ingemuit) Cum gemitu dixit.
Stupor) *Corvus stupidus*. Sic *error Herculis*, id est, Hercules errans. Virg. AEn. lib. XI. 376.
Talibus exarsit dictis violentia Turni,
i. e. Turnus violentus. Homerus lib. VIII. Odyss. μένος Ηφαίστοιο, *Robur Vulcani*, i. e. Vulcanus robustus. Vid. Fab. VIII.

FAB. XIV.

EX SUTORE MEDICUS.

Malus quum Sutor inopia deperditus
Medicinam ignoto facere cœpisset loco,

Et

Ad Fab. XIV.

1. *Malus*) Artis suæ imperitus.
Deperditus) Cujus facultates omnes sic erant exhaustæ, ut jam sutor esse diutius non posset.
2. *Ignoto*) Peregrino, ubi nemo eum noverat.
Facere) Artem medicam exercere. Ita Græci, ποιεῖν τὴν ἰατρικήν.

3. *Fal-*

Et venditaret falso antidotum nomine,
Verbosis adquisivit sibi famam strophis.
Hic cum jaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, ejus experiendi gratia,
Scyphum poposcit: fusa dein simulans aqua
Miscere illius antidoto se toxicum,
Hoc bibere jussit ipsum, posito præmio.
Timore mortis ille tum confessus est,
Non artis ulla Medicæ se prudentia,
Verum stupore vulgi factum nobilem.
Rex advocata concione hæc edidit:
Quantæ putatis esse vos dementiæ,
Qui capita vestra non dubitatis credere,

Cui

3. *Falso*) Falsi nominis antidotum, id est, quod falso habebat hoc nomen. *Antidotum* medicamentum est, quod ad venena datur.

4. *Strophis*) Cicero laqueos verborum appellavit in Cæcin. Et sunt *Strophæ* proprie laquei decipiendis feris.

5. *Hic*) Tunc, eo tempore. Virg. 3. AEneid. 533.
Hic Priamus quanquam in media jam morte tenetur,
Non tamen abstinuit,
Ubi Servius, *Hic*, *idest tunc*.

Jaceret) Decumberet præ ægritudine.

Confectus) Viribus ex vi morbi prostratis.

7. *Rex*) *Rex* hic est, qui summam tenet Reip. Atque sic antiquitus appellabantur singularum quoque urbium moderatores.

Urbis) In qua exercebat hic sutor medicinam.

Ejus experiendi) Ut ipsum tentaret, ut periculum faceret in arte medica, quam ille profitebatur.

8. *Miscere*) Dicitur de veneno. Ovid. Met. l. 1.
Lurida terribiles miscent aconita novercæ.

Toxicum) Antiquitus *taxicum* ab arbore *taxo pestifera*.

9. *Posito*) Proposito. Sic Virg. l. 5. AEn. 292.
Invitat pretiis animos & præmia ponit.

10. *Mortis*) Imminentis ex haustu poculi venenati, sicut credebat.

11. *Prudentia*) Scientia, peritia. Ita plane Ovidius in Epist. Œnones.
Deficior prudens artis ab arte mea.

12. *Nobilem*) Refertur ad claritatem famæ. Nam præcedit: *acquisivit sibi famam*.

13. *Advocata concione*) Postquam populum advocasset.

15. *Capita*) Pro *vita* aut *salute* sumitur.

Non dubitatis) Audetis, sustinetis, nihil veremini.

16. *Col-*

Cui calceandos nemo commisit pedes?
¶ *Hoc pertinere vere ad illos dixerim,*
Quorum stultitia quæstus impudentiæ est.

16. *Calceandos*) Calceis instruendos, muniendos. *Commisit*) Apposite. Cato apud Gellium I, 15. *Itaque auditis, non auscultatis, tanquam Pharmacopolam: nam ejus verba audiuntur; verum ei se nemo committit, si æger est.*
18. *Quorum*) E quorum hominum stultitia, i. e. simplicitate quæstum facere possunt improbi & impudentes, qualis hic sutor fuisse describitur.

FAB. XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM.

In principatu commutando civium,
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum parva hæc fabella indicat.
¶ *Asellum in prato timidus pascebat Senex:*
Is hostium clamore subito territus,
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus, Quæso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?

Se-

Ad Fab. XV.

1. *Principatu*) Generatim sic appellat quodvis imperium. Vide huic loco convenientia in Ciceronis Epist. ad Att. lib. XV. Ep. 4. Et in iisdem passim.
2. *Pauperes*) Intelligit eos, qui quacunque ex causa subesse aliis coguntur, nullo speciali respectu ad inopiam nummorum.
4. *Timidus*) *Timidi* proprie dicuntur senes.
6. *Fugere*) *Fugam*, Græca consuetudine. *At ille*) Supple, dixit. Venusta formula. Sic fab. 13. *At ille stultus* &c.
8. *Clitellas*) Instrumenta lignea, in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur asinis vel equis.

9. Ne-

Senex negavit. Ergo, quid refert mea
Cui serviam, clitellas dum portem meas?

9 *Negavit*) Dixit non impositurum.
Ergo) Sc. *dixit Asinus*.
10. *Dum portem*) Si tamen quotidie mihi portandæ sunt meæ clitellæ. Vide Camerarii Fabulam 294. de Asino & Vitulo.

FAB. XVI.

CERVUS & OVIS.

Fraudator nomen quum locat sponsu improbo,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.
¶ *Ovem rogabat Cervus modium tritici*
Lupo sponsore: at illa præmetuens doli:
Rapere atque abire semper adsuevit Lupus,
Tu de conspectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, quum dies advenerit?

FAB.

AD FAB. XVI.

1. *Fraudator*) Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum causa quid fecit, gessitve, fraudator dicitur.
Nomen) Debitor dicebatur *locare nomen*. *Nomen facere* dicebatur creditor, cum in tabulis accepti & expensi nomen ejus, cui pecuniam dabat, scribebat.
Improbo) Quia ille sponsor solvendo non est.
4. *Præmetuens doli*) Statim & in antecessum metuens. Optima & Phædro digna locutio. Sic *metuentior undæ*, Ovid. Epist. Herus. Idem Fast. VI.

Quo non metuentius ullum
Numinis ingenium terra Sabina tulit.

quomodo & *metuens pericli* apud Maron. AEn. V. Sic & alii poetæ. Cæterum hic verbum *inquit* omittitur, ut supra fab. 9. Nam ovis verba sunt quæ sequuntur.
5. *Abire*) Post factam rapinam.
6. *De conspectu*) E *conspectu*. Ter. Eun.
7. *Dies*) Solenniter, pro die solutioni præstituta. Atque ita optimi Scriptores. C. Nepos Attico cap. 9. *Cum illa fundum secunda fortuna emisset in diem*. Vide huic fabulæ convenientia apud Homerum Odyss. lib. VIII. vers. 347. & seq.

FAB. XVII.

OVIS, CANIS & LUPUS.

Solent mendaces luere pœnas malefici.
¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis,
Quem commodasse panem se contenderet;
Lupus citatus testis, non unum modo
Deberi dixit, verum affirmavit decem.
Ovis damnata falso testimonio,
Quod non debebat, solvit. Post paucos dies
Bidens jacentem in fovea prospexit Lupum.
Hæc, inquit, merces fraudis a Superis datur.

FAB.

AD FAB. XVII.

1. *Luere*) Puniri ob maleficia.

2. *Calumniator*) Adjective hic, qui calumnias exercet. Ordo est turbatior. Simplicior ita se habet. Canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem sc. panem contenderet se commodasse, sc. ovi.

3. *Commodasse*) Alii *commendasse*, pro deposuisse. Stant tamen plerique pro vulgata, quam & Lupi testimonium firmare videtur: nempe ut canis in rei cibariæ inopia ovem aliquoties sustentaverit, commodatis, quibus vesceretur, panibus.

Contenderet) Crebro & constanter affirmaret.

4. *Testis*) Quasi minister & assessor furis judicis.

8. *Bidens*) *Bidentes* pro ovibus, passim apud poetas.

Jacentem) Delapsum atque captum. Solebant enim capi olim quoque foveis. Unde Horat.

Cautus enim metuit foveam lupus.

Atque talis fovea captandis lupis dolo structa hic est intelligenda. Confer simile exemplum in Cam. f. 189.

AD

FAB. XVIII.

MULIER PARTURIENS.

NEmo libenter recolit, qui læsit, locum.
Instante partu, Mulier actis mensibus
Humi jacebat flebiles gemitus ciens;
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit illa, posse confido loco
Malum finiri, quo conceptum est initio.

FAB.

AD FAB. XVIII.

1. *Recolit*) Denuo & sæpius ad eum venit, repetit eum, revisit.

Qui læsit) In quo loco aliquis læsus est.

2. *Actis*) Circumactis, exactis, finitis novem mensibus, & decimo inchoato. Cicero Accus. 1. in Verr. c. 18 *Latonam ex longo errore & fuga, gravidam & jam ad pariendum vicinam, exactis temporibus confugisse Delum.* Asconius: *mensibus exactis.*

3. *Ciens*) Edens. Sic Virg. *mugitus ciere.*

4. *Vir*) Maritus. Sic Ter. Heaut. 4. 1. 9. *Ehem mi vir.* ex persona Sostratæ uxoris.

Corpus) Ut se in lectum reciperet.

5. *Onus*) Fœtum deponeret; ut fab. seq. Sic & lib. 2. fab. 4. Cæterum fœtus in utero antiquitus sarcinæ & onera vocabantur. Nec multum abludit locutio, qua Belgæ uti solemus de gravida: *Zy heeft een pakje te dragen.* & deinde de puerpera, *Zy heeft haar pakje gelost*, &c.

Deponeret) *Deponere* dicitur de eo, quod nos gravat.

7 *Conceptum*) Acceptum. Proprie dictum. Sermo enim est de gravida.

FAB. XIX.

CANIS PARTURIENS.

HAbent insidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, versus subjecti monent.
¶ *Canis parturiens, quum rogasset alteram,*
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit; dein reposcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumpto, flagitare validius
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par, inquit, esse potueris, cedam loco.

FAB.

AD FAB. XIX.

1. *Habent*) Continent in se.
Blanditiæ) Adulationes.
3. *Canis*) Extat hæc Fabula apud Justinum l. 43. c. 4.
Alteram) Hic ponitur pro *aliam*.
4. *Fœtum*) *Onus naturæ* dixit fab. præced.
Deponeret) Deponere liceret. Vid. fab. præced.
6. *Admovit*) Sic & infra loquitur l. 3. fab. 16 & lib. 4. fab. 25.
Exorans) Orando impetrans.
7. *Dum*) *Dum* hic est donec. Sic Virg. 3. AEn. 16.
Dum fortuna fuit.
Ducere) Abigere catulos robustiores, vel educere e tugurio.
8. *Consumpto*) Finito, transacto.
9. *Cubile*) *Tugurium*, ut vers. 4.
Turbæ) Catulis meis, pullis.
10. *Par*) Resistere potueris.
Cedam) Faciam tibi locum.

AD

FAB. XX.

CANES FAMELICI.

Stultum consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ *Corium depressum in fluvio viderunt canes:*
Id ut comesse extractum possent facilius,
Aquam cœpere bibere: sed rupti prius
Periere, quam quod petierant, contingerent.

Ad Fab. XX.

1. *Effectu caret*) Nequit effici : quomodo *culpa caret*, pro nequit culpari.
2. *Devocat*) In ruinam homines ducit. Infra lib. 3. fab. 5. *Successus ad perniciem multos devocat.*
3. *Depressum*) Mersum. Sic *deprimere naves* apud Nepotem.
4. *Comesse*) Comedere. Nam *esse* est edere.
5. *Rupti*) Disrupti, nimio sc. aquæ potu.

FAB. XXI.

LEO SENEX, APER, TAURUS, & ASINUS.

Quicunque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.
¶ *Defectus annis & desertus viribus*

Leo

Ad Fab. XXI.

2. *Ignavis*) Imbellibus, timidis derisui est & contemtui. Sic *notis est derisui* Fab. XI.
3. *Defectus*) Qui deficiebat propter annos. Legunt sic viri summi Schefferus, Heinsius, Faber, Rigaltius, Meursius, Gudius. *Quin & defecta corporis viribus* Sibylla dicitur Servio ad VI. AEn. 321. Al. *confectus*. Sed & sic Florus, quem vi-

Leo quum jaceret, ſpiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam:
Infeſtis taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi, calcibus frontem exterit.
At ille expirans: Fortes indigne tuli
Mihi inſultare: te, naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

FAB

de 3. 12. 6. Camerarius quoque Fab. 197. *Leo confectus ſenio*, quem vide.
Viribus) Subintelligitur *a*.
4. *Trahens*) Significatur difficultas, & quaſi ultimi conatus vivendi.
5. *Fulmineis*) Qui inſtar fulminis ſternunt & proterunt obvia quæque; vel propter candorem inter nigras ſetas. Ovid. l. 10. Metam. verſ. 550.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.
6. *Ictu*) Morſu. Nam de dentibus locutus eſt.
Veterem) Olim illatam.
9. *Exterit*) Comminuit, terendo & calcitrando confringit. Gudius, *extudit*.
10. *Indigne*) Cum indignatione, memor priſtinarum virium.
11. *Naturæ dedecus*) Te, aſine, naturæ dedecus. Infra in fine lib. 2.
Siniſtra quos in lucem natura extulit.
12. *Bis*) Semel per vim, iterum per infamiam ex auctore ejus, cum fama bona ſit velut altera vita, & ob id vitæ æquiparetur. Confer Andr. Alciati Emblema LVII.

AD

FAB. XXII.

MUSTELLA & HOMO.

Mustella ab homine prensa, quum instantem necem
Effugere vellet: quæso, inquit, parcas mihi,
Quæ tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causa mea,
Gratum esset, & dedissem veniam supplici:
Nunc, quia laboras, ut fruaris reliquis,
Quæ sunt rosuri, simul & ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.

At-

AD FAB. XXII.

1. *Ab homine*) Ignoto & incerto.

Instantem) Lib. 2. fab. VIII.

Ut venatorum fugeret instantem necem.

3. *Quæ tibi*) Ordo est : *Quæ purgo domum muribus molestis tibi* : nisi *tibi* hic ornatus causa addatur orationi, ut sæpe fit. Teren. Phorm. 5. 8. 21.

Qui mi, ubi ad uxores ventum est, tum fiunt senes.

Hor. lib. 1. ep. 3.

Quid mihi Celsus agit?

Molestis) A molestis.

4. *Faceres si*) *Si hæc tua opera mihi daretur*, ut habet Camerarius fab. 213.

5. *Gratum*) Acciperes pro ea opera vicem, si mea causa faceres.

Supplici) Motus tuis precibus, & quia suppliciter oras.

6. *Laboras*) Laboras propterea, ut &c. *Laborare* hic est, quoquo modo negotiosum esse, operam dare capiendis muribus, ut absumas semesa eorum frusta, eosque devores.

Reliquis) Cœnarum, qualia decidunt ex pane aliisque cibis in terram, muribusque cedunt. Alii non admittunt vocem *reliquis*, quod putent sic laborare versum, & pro eo *reliquiis* reponunt. Sed nihil periculi est. *Reliquis* enim vel est quadrisyllabum, vel *Relliquis* potest scribi, ut prima syllaba producatur. Vide Gudium.

8. *Imputare*) Noli jactare & venditare quod mihi pro beneficio dederis.

Vanum) Quod habet speciem exterius, sed intus nihil est.

Atque ita locutus, improbam leto dedit.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

9. *Atque ita*) Sic supra fab. 1.
Atque ita correptum lacerat injusta nece.
Improbam) Crudelem & avaram, ut liquet ex superioribus. Ad eundem modum lib. 2. fab. 1. *Et improbum rejecit.*
Leto) Sic infra l. 3. f. 16.
10. *In se*) Contra se. Ter. Adelph. *Nolo in illum gravius dicere.* Sup. fab. 7. *Hoc illis dictum est.*
11. *Quorum*) Qui quicquid agunt, id sua causa agunt, & tamen venditant credulis & imperitis pro beneficiis.
12. *Jactat*) *Jactare* est iterum atque iterum repetere, Virgil. 2. AEn. 588. *Talia jactabam.*
Imprudentibus) Apud imprudentes, id est, simplices, quibus volunt imponere pompa verborum. Contrario sensu vocat *peritos*, fab. sequenti; & *cautos* fab. 25.

FAB. XXIII.

CANIS FIDELIS.

Repente liberalis, stultis gratus est;
Verum peritis irritos tendit dolos.
¶ *Nocturnus quum fur panem misisset Cani,*
Objecto tentans an cibo posset capi:

Heus,

Ad Fab. XXIII.

1. *Repente*) Ex improviso, & præter spem, quia præter consuetudinem ejus.
2. *Tendit*) A venatione desumtum: nam tendi retia dicuntur feris, cum captantur. Sic *tendere insidias* dixit Saluſt. in Catil.
Dolos) Hinc Laocoon apud Virg. 2. AEneidos arguit, Danaos debere esse suspectos, quod dona ferant.
3. *Nocturnus*) Noctu furari solitus. Sic *nocturni advocati*, qui noctu vocantur. Vide quomodo hæc fabula se habeat apud Camerarium, Fab. 203.
Panem) Panem objecisset, proprie. Sic lib. 3. fab. 7. noster hoc vocat *frusta jactare.*

6. Pro

Heus, si, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini: multum falleris.
Namque ista subita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

6. *Pro re*) Custodienda sc. & conservanda: Cæterum rei appellatio generalis est, & extenditur ad omnia bona, quæ quis possidet,
7. *Subita*) Repentina liberalitas. Nam in principio fabulæ est,
Repente liberalis stultis gratus est.



FAB. XXIV.

RANA RUPTA & BOS.

INops, potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quædam Rana conspexit Bovem,
Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
Interrogavit, an Bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Majore nisu, & simili quæsivit modo,
Quis major esset. Illi dixerunt Bovem.

No-

AD FAB. XXIV.

1. *Potentem*) Divitem. Sed fab. 30. de proceribus dicitur.
3. *Tacta*) Correpta, commota, & incensa.
Invidia) Sensu activo, qua illi invidebat.
4. *Natos*) *Nati* hic de ranis. De pullis apri l. 2. fab. 4.
5. *Latior*) Major, altior.
6. *Negarunt*) Responderunt non esse tam latam.
7. *Nisu*) Opera, labore, conatu.
8. *Quis*) *Quis* hic valet *uter*. Virg. 12. Æn. vers. 657.
Mussat Rex ipse Latinus
Quos generos vocet, aut quæ sese ad fœdera flectat.
Ubi Servius, *Quos* pro *utros*, Sic & Græci. Vid. Pricæus ad Matth. pag. 185.

 9. Ne-

Novissime indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto jacuit corpore.

9. *Novissime*) Ultimo.
10. *Jacuit*) Hoc verbum addit, ut contemtum Ranæ superbæ exprimat. Fab. 27. *O canis, merito jaces.*

FAB. XXV.

CANIS & CORCODILUS.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Corcodilis ne rapiantur, traditum est.
Igitur quum currens bibere cœpisset Canis,
Sic Corcodilus: Quam libet lambe, otio
Pota, atque accede Nilo temere, de dolo
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

FAB.

AD FAB. XXV.

3. *Currentes*) Hinc natum proverbium, *Tanquam canis e Nilo*
Nilo) Fluvio Africæ maximo & notissimo.
4. *Corcodilis*) Corcodilus AEgypti animal quadrupes.
5. *Canis*) Canis quidam.
6. *Quam libet*) Quantum libet.
Otio) Sine metu. Belg. *Op uw gemak*. Terentius dixit, *Otium ad potandum habere*.
7. *Temere*) Audacter, sine periculi metu. Ut enim hoc loco Corcodilus, sic plane lib. 2. fab. 2. Leo viatorem invitat æque timidum.

Non est quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tuæ modestiæ,
Audacter tolle.

Ubi Leo dicit *Audacter*, quod Corcodilus *Temere*. Sic apud optimos Scriptores *Temeritas* pro audacia sumitur.
8. *Mehercule*) Formula jurantis elliptica, ut fere fit in talibus. Tota est: *Ita me Hercule juva*.

AD

FAB. XXVI.

VULPIS & CICONIA.

Nulli nocendum: si quis vero læserit,
Mulcandum simili jure, fabella admonet.
¶ *Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam*
Prior invitasse: & illi in patena liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia.
Quæ vulpem quum revocasset, intrito cibo
Plenam lagonam posuit: huic rostrum inserens
Satiatur ipsa: torquet convivam fame:
Quæ quum lagonæ frustra collum lamberet:
Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
Sua quisque exempla debet æquo animo pati.

FAB.

AD FAB. XXVI.

2. *Mulcandum*) Scilicet, eum esse. *Mulcandus* autem pro puniendus quovis modo.

3. *Vulpes*) Licet scribamus passim *Vulpis*, cum optimis libris: tamen revocandum hoc loco *Vulpes*, ne exitium sit versui. Qui tamen non inconcinnius sic poterat constitui,

Ad cœnam Vulpis dicitur Ciconiam.

Sed qua auctoritate id faciemus?

5. *Posuisse*) Proprie de ferculis, id est, apposuisse.

Sorbitionem) Jusculum aliquod. Vide Camerar. fab. 209.

7. *Revocasset*) Vicissim vocasset, iterum vocasset.

Intrito) Comminuto. Panis intritus & friatus in aquam & vinum. Huc refer illud Ter. Phorm 2. 1. 4.

Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum.

9. *Torquet*) *Torquere* hic est, ægre alicui facere.

10. *Collum*) Petronius Satyrico *Amphorarum cervices* dixit.

11. *Peregrinam*) Ciconiam, quæ quotannis peregre abire ac reverti solet. Publius Syrus apud Petronium,

Ciconia etiam grata peregrina hospita.

12. *Sua quisque*) Active. Exempla, quæ quis statuit in alios, quæ aliis fecit.

FAB. XXVII.

CANIS, & THESAURUS & VULTURIUS.

HÆc res avaris esse conveniens potest,
Et qui humiles nati dici locupletes student.
¶ *Humana effodiens ossa, thesaurum Canis*
Invenit: & violarat quia Manes Deos,
Injecta est illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut sanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
Fame est consumptus: quem stans Vulturius super
Fertur locutus: O Canis, merito jaces,

Qui

AD FAB. XXVII.

Cum hac fabula confer quod Horatius narrat de Opimio ægrotante, Serm. lib. 2. Sat. 3.

1. *Res*) Fabulam, fabellam, narrationem, argumentum, & jocum alias vocat.

Esse conveniens) convenire potest.

2. *Humiles*) Humiles opponuntur hic locupletibus, nati in humili & tenui fortuna, pauperes.

Student) Terent. Hec. 2. 1. *Ut omnes mulieres æque eadem studeant.*

3. *Effodiens*) Cibi sc. gratia: ossibus enim delectantur.

4. *Manes*) Per Deos Manes intelliguntur ossa & cineres. Hinc monumentis inscribi solitum D. M. vel D. M. S. *Diis Manibus Sacrum.*

5. *Injecta*) Velut a diis, & in respectu ad ultionem.

6. *Religioni*) Violatæ religioni sepulcrorum. Antiquitus enim grande erat piaculum violare religionem sepulcrorum, & sævire in mortuos. Ita Cic. de Leg. *Deorum Manium jura sancta sunto.* Et Virg. 3. AEneid.

Quid miserum, Ænea, laceras? jam parce sepulto,
Parce pias scelerare manus.

Cæterum *Religio* dicitur de omnibus iis, quæ religiose debent observari & custodiri. Sic etiam de jurejurando, de judice, de sacris, & ceremoniis, de portentis, prodigiis & testamentis.

8. *Vulturius*) Antique pro *vultur.*

9. *Jaces*) De contemtu dicitur, ut supra fab. 24. Hujus libri fabula ultima est. *Merito plectimur.* Et in Append. Fabular. *Merito [illegible].*

10. Qui

Qui concupiſti ſubito regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

10. Q*ui concupiſti*) Vid. Muretus in Obſervationibus juris cap. 5.

Regales) Majores quam privatas & tibi competentes, maximas. Juſt. 2. 15. *Caſtra referta regalis opulentiæ.*

11. *Trivio*) In trivio. Sic inf. fab. ſeq. poſuit *nido* pro in nido. *Trivium* hic ſignificat viam in genere. Alias eſt, ubi tres viæ concurrunt.

Educatus) Nutritus ſordibus. In triviis enim omnes ſordes & purgamenta abjiciebantur. Vid. lib. 4. fab. 17.

FAB. XXVIII.

VULPIS & AQUILA.

Quamvis ſublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
¶ *Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,*
Nidoque poſuit pullis eſcam ut carperent.
Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi.
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.

Vul-

AD FAB. XXVIII.

1. *Quamvis*) Licet ſint ſublimes aliqui, tamen debent humiles metuere.

2. *Vindicta*) Quia ſolertes, quantumvis humiles, ſuo tempore ſciunt vindictam ſumere.

3. *Suſtulit*) Secum vexit in ſublime.

4. *Nidoque*) Pullis ſuis appoſuit.

Eſcam) Ut illis catulis veſcerentur. *Carpere* enim pro diſcerpere de cibis dicitur.

5. *Perſecuta*) Hoc verbum notat ſollicitudinem & feſtinationem.

6. *Importaret*) Afferret. Ita Cicero dixit *ægritudines importare*. Livius lib. XXIV. *Diſcordia civilis quas importet clades.* Idem lib. XXXIX. *Ne quid conjurationes fraudis occultæ aut periculi importarent.* Ita Cæſar, & alii paſſim.

7. *Loco*) Sublimi arbore.

8. *Vul-*

Vulpes ab ara rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circundedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
Aquila, ut periclo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

8. *Vulpes*) Hic iterum retinendum *Vulpes*, non *Vulpis*, versus causa, ut fab. 26.
Ardentem) Non otiosum est *ardentem*. Sic enim Virgilius locutus fuerat,
Ardentem dare visa facem.
Neque aliter veteres. Homerus in fine lib 1. Odyss.
Τῷ δ' ἄρ' ἅμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε.
Fax enim proprie est frustum e disjecta arbore picei generis, quod alendo igni inserviebat. His facibus sive frustis picei ligni extruebatur vulgo & alebatur ignis, tam in aris deorum quam in privatorum focis.
10. *Dolorem*) Et dolore hostem affecit & damno.
Sanguinis) Prolis, pullorum. Ita Anchises apud Virgilium, lib. 6. vocat AEneam *sanguinem suum*.
Projice tela manu sanguis meus.
Uti & Horat. in carmine sæculari:
Clarus Anchisæ Venerisq. e sanguis.
Aliter hanc Fabulam narrat Camerar. Vide eum fab 1. & cum eo facientem Faernum p. 119. Vide & AEsop. fab. 1.

F A B. XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

Plerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi destringunt alios contumelia,
Et sibi nocivum concitant periculum.
¶ *Asellus Apro quum fuisset obvius;*
Sal-

Ad Fab. XXIX.

1. *Levem*) Exiguum, parvum.
2. *Destringunt*) Sic lib 4. fab. 6. *Nasute scripta destringis mea.* Et Ovid. 2. Trist.
Non ego mordaci destrinxi carmine quenquam.
3. *Nocivum*) Nocens, noxium, damnosum. Infra, *misericordiam nocivam.*

6. Offi-

Salve, inquit, frater. Ille indignans, repudiat
Officium, & quærit cur sic mentiri velit.
Asinus demisso pene: Si similem negas
Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
Aper quum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram: &, Facilis vindicta est mihi:
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

FAB.

6. *Officium*) Humanitatem, civilitatem, officium salutationis.

Cur sic) Cur tam impudenter mentiatur. Veteris elegantiæ locutio est a tironibus animadvertenda. Val. Max. lib. 7. 3. *Ne cum universa Romanorum acie confligere vellent.*

7. *Demisso*) *Demittere* hic est promittere, exertum scil.

8. *Hoc*) *Hoc*, id est, penis. *Rostro* autem, propter eminentiam glandis. Illud *hoc* cùm sono est pronunciandum, nam habet vim demonstrantis, & velut digitum intendentis: ut apud Terent. Heaut. *Lucescit hoc jam.*

9. *Generosum*) Dignum genere suo.

10. *Repressit*) Sic Terent. Adelph. *Reprime iracundiam.*

Facilis) Facillime possum vindictam de te sumere. Subaudiendum *respondebat*. Sic Fab. seq. *Est statio separata.* Et imprimis similis locus lib. 4. fab. 23.

Quid horum simile tibi contingit, rustica?
Est gloriosus sane convictus Deum.

Quorum priori versu adhuc interrogat musca, posteriori respondere incipit formica.

Vindicta) Apposite Virgilius Æneid. lib. XI. 406. ubi Drances a Turno hoc responsum accipit:

Numquam animam talem dextra hac (absiste moveri)
Amittes: habitet tecum, & sit pectore in isto.

Ubi vide Servium. Vide & Martial. Epigr. XXIII. & alia ejusdem de Lepore & Leone.

11. *Ignavo*) Ignavi animantis sanguine. *Ignavus* hic est imbellis, invalidus. Castior hoc loco est Faernus, quem vide p. 107. Uti & Camerar. f. 192.

Ad

FAB. XXX.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

Humiles laborant, ubi potentes dissident.
¶ Rana in palude pugnam Taurorum intuens;
Heu quanta nobis instat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam Boves¶
Est statio separata, ac diversum genus¶.
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

FAB.

AD FAB. XXX.

1. *Humiles*) Cives. Sic fab. 15. *pauperes*.
Laborant) Adfliguntur, sunt in periculo.
Potentes) Proceres, qui imperium habent in reliquos.
5. *Gregis*) *Grex* hic pro armento, per catachresin.
7. *Est*) Sc. *Respondebat altera*.
Statio) *Est statio separata*, quasi dicat, illi quidem (nam hæc particula *quidem* sic supplenda est, *Est statio quidem separata* &c. cui respondet mox *sed pulsus*) nemora & campos, nos stagna & paludes incolimus. Hinc sup. fab. 6. Phædrus vocat lacus sedem ranarum. Scilicet unicuique animalium speciei sua sedes est & statio. Sic Virg. 5 AEneid.

Statio gratissima mergis.

Hinc quoque explicanda illa sapientis Graculi ad superbientem fratrem suum responsio, quæ est Fab. 3.

Contentus nostris si fuisses sedibus.

8. *Pulsus*) Est hic pro *expulsus*.
Nemoris) *Nemus* proprie silva pecori alendo.
10. *Proculcatas*) Nos proculcatas.
11. *Caput*) Ab eorum pugna & certamine nostra salus pendet.
Ita) Hoc modo, hac ratione. Respicit priorem interrogationem, quare scil. ac quomodo ipsis tantum malum possit imminere.

AD

FAB. XXXI.

MILVUS & COLUMBÆ.

Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
¶ *Columbæ sæpe cum fugissent Milvum,*
Et celeritate pennæ vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare sollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præstem injuria?
Illæ credentes, tradunt sese Milvo,
Qui regnum adeptus, cœpit vesci singulas,
Et exercere imperium sævis unguibus.

De

Ad Fab. XXXI.

1. *Tutandum*) Qui se hominis improbi tutelæ committit.
3. *Columbæ*) Aliter Camerarius, quem vide fab. 202.
4. *Pennæ*) Singularis pro plurali, per Synecdoch. Alas intelligit. Seneca Œdipo: *Levis penna secat alta cœli*.
5. *Consilium*) Vim ingenii.
Vertit) Eo convertit, intendit, dirigit.
7. *Ducitis*) Vitam degitis. Quare potius in perpetua anxietate, sollicitudine & cura vivitis?
8. *Icto*) Inito fœdere. *Icere* vero dicitur, ut *ferire fœdus*, quia olim in confirmandis fœderibus victimæ cædebantur, ut porca. de quo Virg.
Cæsa jungebant fœdera porca.
11. *Singulas*) Unam post alteram. Vulgo *vesci aliqua re*: Sed & accusativus invenitur apud Tacitum, Virgilium, Terentium, aliosque.

13. *De*

De reliquis tunc una: merito plectimur.

EXPLICIT LIB. I.

13. *De reliquis*) Columba ex reliquis superstes.
Merito) Vox est culpam agnoscentis.
Plectimur) Punimur, pœnas damus.
Explicit) Solebant veteres in fine librorum scribere *Explicit*, significare volentes, perventum esse ad finem voluminis, quod plane explicatum esset & evolutum. Hieronymus ad Marcellam: *Solemus completis opusculis ad distinctionem rei alterius sequentis medium interponere* Explicit, *aut* Feliciter, *aut aliquid hujusmodi*. Formula autem hæc videtur esse decurtata ab *explicitus* vel *explicitum*. Sic enim Martial. l. XIV. Epigr. 1.

Versibus explicitum est omne duobus opus.

Quin imo veteres elegantioris notæ Codices adscriptum habent: *Explicitus est liber* &c.



PHÆ-

PHÆDRI

FABULARUM

LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

Exemplis continetur Æsopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.
Quicunque fuerit ergo narrantis jocus,
Dum capiat aurem, & servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.

Equi-

AD PHÆDRI FAB. LIB. II.

PROLOG.

1. GEnus) Pro *genere mortalium* sumitur, ut ordo talis sit: Genus mortalium continetur exemplis AEsopi. Exempla vocat, quæ mox fabulas. *Continetur* autem absolute, pro continetur in officio, coercetur, docetur: quod proprie est magistrorum.

4. *Acuatque*) Id est *Exerceatque*.

5. *Jocus*) Hoc vult, Qualiscunque fuerit jocus, qualiscunque fabula, a quocunque conficta, commendatur ea bonitate rei ac salubritate præceptorum pertinentium ad vitam moresque, non celebritate auctoris. Prol. lib. 3.

Calumniamque fictis elusit jocis.

i. e. fabulis.

6. *Capiat*) Delectet, teneat, admittatur auribus.

7. *Re*) Ipsa insita auctoritate.

8. Mo-

Equidem omni cura morem servabo senis:
Sed si libuerit aliquid interponere;
Dictorum sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes, lector, accipias velim.
Sic ista tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verbosa ne sit commendatio.

8. *Morem*) Consuetudinem.
Senis) AEsopi, qui honoris causa sic nominatur, ut infra lib. 3. fab. 3. *Naris emunctæ senex*.
10. *Dictorum*) Facetiarum, jocorum, fabularum. Sensus est, velle se quidem eas persequi, quas habet AEsopus, aliquando tamen etiam inserere, quas ipse invenerit.
Ut delectet) Ut similitudo fastidium gignit, sic varietas delectationem affert in quovis rerum genere. Justinus præfatione, *Varietate & novitate operis delectatus*.

FABULA I.

JUVENCUS, LEO, & PRÆDATOR.

ATtende cur negare cupidis debeas
Modestis etiam offerre quod non petierint.
Super Juvencum stabat dejectum Leo.
Prædator intervenit, partem postulans:
Darem, inquit, nisi soleres per te sumere:

Et

AD FABULAM I.

Festivum est, quod ad hanc fabulam narrat Freinshemius de Ludovico XI. Galliarum Rege.
2. *Modestis*) Opponuntur hic modesti *cupidis* petacibusque, atque intelliguntur tales, qui modicis sunt contenti.
3. *Stabat*) Instar victoris.
Dejectum) Victum & prostratum. C. Nepos Thras. c. 2. *In secundo prælio cecidit Critias. Hoc dejecto, Pausanias venit Atticis auxilio.*

6. Reje-

Et improbum rejecit. Forte innoxius
Viator est deductus in eundem locum,
Feroque viso rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tuæ modestiæ,
Audacter tolle. Tunc diviso tergore,
Silvas petivit, homini ut accessum daret.
¶ *Exemplum egregium prorsus & laudabile;*
Verum est Aviditas dives, & pauper Pudor.

FAB.

6. *Rejecit*) Ei negavit, quod petierat, cum contemtu & aspernatione.

Innoxius) Active sumitur pro eo, qui nemini nocet, ut opponatur *improbo*, id est, violento.

7. *Est deductus*) Incidit forte fortuna in eundem locum.

8. *Feroque*) Leone viso.

Rettulit retro) Recessit. Geminatio hæc (nam *rettulit* sufficiebat) bonis auctoribus est familiaris. Virg. Æn. lib. 9.

Haud aliter retro dubius vestigia Turnus
Improperata refert.

Idem 2. Æneid.

Ex illo fluere & retro sublapsa referri.

Non est) Non est quicquam in causa, propter quod. Ellipsis.

10. *Et quæ*) Sensus est: Non est quicquam quod timeas; potius hic ex præda pars est aliqua, quæ debetur modestiæ tuæ; eam tolle.

11. *Audacter*) Absque timore, aut perturbatione: confidenter, libere.

Tergore) Corpore juvenci diviso.

14. *Verum*) Hoc vult: Licet sit laudabile præsens exemplum, pauci tamen id sequuntur, nempe quia paupertas cum pudore juncta est: at qui avidi sunt, divitias, & cum iis cætera consequuntur.

FAB. II.

ANUS DILIGENS VIRUM ÆTATIS MEDIÆ, ITEM PUELLA.

A Fœminis utcunque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
¶ *Ætatis mediæ quendam mulier non rudis*
Tenebat, annos celans elegantia;
Animosque ejusdem pulchra juvenis ceperat.
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Ca-

AD FAB. II.

1. *Utcunque*) Quovis modo, prout potest fieri. Terent. Andr. 4. 3. 20.

Tu ut subservias
Orationi, utcunque opus sit, verbis, vide.

Spoliari) Proprie. Sic vetula Terentiana hortatur & monet meretriculam.

Ne cujusquam misereat,
Quin spoliet, mutilet, laceret, quenquam nacta sit.

Hecyr. 1. 1. 7.

2. *Ament, amentur*) Omissa est præpositio *Sive*.

3. *Ætatis mediæ*) Inter juvenilem & senilem.

4. *Tenebat*) *Tenere* hoc loco est *possidere*, in sua potestate habere, ut apud Virg. Æneid.

Genitor tum Belus opimam
Vastabat Cyprum, & victor ditione tenebat

Nepos Miltiade cap. 1. *Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum*. Eleganter vero & proprie illud verbum de meretriciis amoribus usurpatur. Sensus est: Mulier non rudis (sive ut Naso lib. 2. Amor. Eleg. 2.

Jucundo non rustica cognita furto)

tenebat quendam, sc. amore obstrictum sibi, velut vinculis. Virg. Ecl. 1.

Cum me Galatea tenebat.

Plura exempla adferre nihil attinet, cum ubivis sint in promtu.

Elegantia) Cultus & ornatus.

5. *Animosque*) Et ipse diligebat Puellam.

Juvenis) Juvencula, puella.

6. *Pares*) Similes. Refertur ad externam speciem vel ætatem.

7. *Le-*

Capillos homini legere cœpere invicem,
Quum ſe putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus eſt; nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

7. *Legere*) Cœperunt ſeligere una canos, altera nigros evellendos.
8. *Fingi*) Ornari. Alii legunt *pingi*, & exponunt quoque *ornari*. Certe infra eſt *picte ſcribere*, id eſt ornate. Nec videtur multum abludere noſter Belgice loquendi modus: *Het is zoo net, of 't geſchildert was*. Et conſtat canos colorari ſolitos a veteribus. Quod præſtant hoc etiam tempore pectines plumbei, quibus uſus quoque eſſe dicitur, cum jam ad ſenium vergens novam ſibi conditionem quæreret, Muſarum illud delicium, & ornamentum quondam Leidenſis Academiæ Dominicus Baudius. Poſſunt ea de re videri Epigrammata Petri Scriverii in *Amoribus Baudii*, ab Scriverio editis.
Cura) *Cura* eleganter dicitur de capillis, cum aliquis in iis ornandis diligens eſt. Uti contra de negligente *Incuria*. Apulejus in Apologia, *Capillus prorſus inenodabilis diutina incuria*.

FAB. III.

HOMO & CANIS.

Laceratus quidam morſu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem miſit malefico,
Au-

AD FAB. III.

1. *Laceratus*) Confer Æſopi Fab. 25.
Vehementis) Ira concitati. Miror Ritershuſium, quem ſequitur Petrus Danetus, hic advocare Synizeſin, id eſt, duarum ſyllabarum contractionem in unam, cum nihil ſit neceſſe. Hic verſus quarta ſede recipit dactylum, qualis primus hujus libelli,

Æſopus auctor quam materiam repperit.

Niſi quis velit *materiam* facere trium ſyllabarum, quod ridiculum. Aliter res ſe habet in locis Horatii, & Catulli, quæ adferuntur ab interpretibus. Quod ſciunt qui callent artem metricam.
2. *Miſit*) Projecit ipſi. Ita ſup. lib. 1. 23. 3.

Nocturnus quum fur panem miſiſſet cani.

Et

Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum scierint esse tale culpæ præmium.
¶ Successus improborum plures allicit.

Et lib. 3. 2. 5.
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Misere panem, ut sustineret spiritum.

Malefico) Qui malum fecerat, qui morsu læserat.
6. *Tale*) Tam bonum magnumque præmium culpæ esse.
7. *Successus*) Apposite Livius lib. 22. 12. *Quæ pessima ars nimis prosperis multorum successibus crevit.*

FAB. IV.

AQUILA, FELES & APER.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus nemoricultrix fœtum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium
Frau-

AD FAB. IV.

1. *In sublimi*) In sublimitate quercus, in summo ejus. Sic & mox sequitur, *In media quercu*, quod similiter est in medietate ejus. Mox etiam, *ad imam*, id est, ima arboris parte. Sic loquuntur auctores. Terent. Prol. Adelph. vers. 9. *prima fabula*, & Heaut. 5. 1. 29. *ultimis ædibus*. Plaut. Curc. 4. 1. 14. *in foro infimo*, & Cistell. Act. 5. in fine: *postrema comœdia*.

2. *Cavernam*) Caverna arboris, cavum, rima, foramen;

3. *Nemoricultrix*) Cultrix nemoris. Sic est *genus altivolantum* apud Ennium. *Pietaticultrix*, *gracilipes* apud P. Syrum. Veteres enim in hujusmodi nominum compositione sibi mire placebant, imitari Græcorum libertatem. Sic invenias, *pennipotentum*, *caprigenum*, *noctivaga*, *vesticontubernium*, *pudoricolorem*, & alia ejus generis.

Fortuitum) Statuunt quidam tertiam hujus vocis syllabam esse ancipitem, alii etiam brevem. Sed falluntur. Horat. Odar. lib. 2. 15.
Nec fortuitum cernere cespitem
Leges sinebant.

Cum

Fraude & scelesta sic evertit malitia.
Ad nidum scandit volucris: pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan & miseræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie

Aprum

Cum eo faciunt duo excellentissima nostri temporis ingenia, quæ ipsi antiquitati liceat opponere (quod illis dictum sit, qui putant omnem Poeticæ venustatem & munditiem cum veteribus intercidisse) Dominicus Baudius & Jacobus Wallius. Baudius quidem Jambicorum lib. IV.

Ut fortuita voce proditum videt
Suumque crimen, dedecusque virginis.

Wallius autem Lyricor. l. 2. Od. 1.

Quid interest, ut frigus, & sparsas nives
Solemque, & imbres arceas,
Domumne cespes fortuitus exstruat,
An gentis alienæ lapis?

Et quod videtur interdum esse brevis, id nihil est. In istiusmodi enim locis attendendum est ad crasin, qua hæc vox fit trium syllabarum. Idem observandum est in *gratuitus*. Statius quidem tertiam hujus vocis corripuit, atque ita quidem, ut contractio non possit admitti. in noto Phalæcio, lib. 1. Silvar.

Largis gratuitum cadit rapinis.

Sed ille multa sibi permisit, quæ non temere reperias in optimi ævi poetis. Melius idem Baudius Jambicor. lib. 3. ad Joannem Hotomannum:

Laudes profundunt gratuitas, sed meras
Laudes.

Vid. Jans Dous. Præcid. ad Petron lib. 2. cap. 16. Torrentium & Cruquium ad memoratum Horatii locum, & Gerard. Joan. Vossium in de Arte Gramm. l. 2. c. 37.

6. *Volucris*) Id est, aquilæ.

7. *Miseræ*) Infaustæ, infelici.

8. *Fodere terram*) Dicitur hoc de animalibus terram rostro aut pedibus effodientibus. Sic lib. 1. fab. 27. *Humana effodiens ossa.*

Quotidie) Brevem esse ait Danetus secundam in hac voce syllabam, at aliquando produci. Hoc loco longam esse patet ex dimensione: uti & in fine lib. IV.

Nam vita morti propior est quotidie.

Et lib. 3. fab. 8. vers. 14

Quotidie, inquit, speculo vos uti volo.

Cæteroquin est anceps, ut patet in *quotidianus*, pro quo Catullus, ut primam produceret, dixit *cottidianus*, carm. LXIX. ad Malium vers. 139.

Conjugis in culpa flagravit cottidiana.

Hic secunda est correpta, quam Martialis longam facit lib. X. Epigr. 65.

Levis dropace tu quotidiano.

Et lib. XI. Epigr. I.

Culus sindone tu quotidiana.

Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuso, & perturbatis sensibus,
Derepit ad cubile setosæ suis;
Magno, inquit, in periclo sunt nati tui:
Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit sese cavo.

Inde

9. *Aprum insidiosum*) Nescio cur hoc epitheton sollicitet Danetum, præferentem *insidiosam*, cum sermo sit de sue fœmina. Hoc nomen est ex iis, quæ maribus & fœminis sine discrimine sexus convenientia, Epicœna vocantur, & unum tantum habent genus, quod cognoscitur ex regula de terminatione: ut *hic passer*, *hæc vulpis*. Talia sunt *liberi*, *catulus*, & alia multa. Itaque de filiabus dicimus, *Liberos nostros*, non *nostras*: ac fœmellam catulum, *egregium catulum*, non *egregiam*, & sic in aliis.

Quercum) Elliptica oratio ex consuetudine metuentium. Integra sic haberet: Per id, quod vides fodere, vult evertere. id est, hoc est propositum hujus negotii, quod vides eum suscepisse; per eam fossionem vult quercum evertere.

10. *In plano*) Humi dejectam progeniem. Nam *in plano* est, in solo.

Progeniem) Fœtum, catulos, pullos.

11. *Offuso*) Verba hæc non felem respiciunt, sed aquilam, ut sit sensus: Postquam ita Feles Aquilæ offudisset terrorem, ejusque perturbasset sensus, derepit &c. *Offundere terrorem* elegantissime dicuntur, qui ex improviso terrorem ingentem afferunt.

12. *Derepit*) Inde repit ab aquila deorsum. Sic *degredi* pro descendere dicitur.

Cubile) *Cubile* est pro lustro. Sic lib. 1. 19.

Flagitare validius
Cubile cœpit.

& lib. 3. fab. 2. 11.

Et in cubile concito properat gradu.

13. *Nati*) Catuli. Sic & Virg. de iisdem dixit lib. 3.

Albi circum ubera nati.

14. *Simul*) Statim, simulatque exieris.

Tenero grege) Teneris tuis catulis, porcellis, ut mox.

16. *Locum*) Cubile suis intelligit.

17. *Condidit*) Abscondidit. Ita Fab. 6. hujus libri vers. 6. *condita*; & Fab. 8. vers. 4 *Se bubili condidit*.

Cavo) Supra dixit *cavernam*.

18. *Suf-*

Inde evagata noctu suspenso pede,
Ubi esca se replevit, & prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis desidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia sunt consumpti cum suis;
Felisque catulis largam præbuerunt dapem.
¶ *Quantum homo bilinguis sæpe concinnet mali,*
Documentum habere stulta credulitas potest.

18. *Suspenso*) Leni, tacito, ut ambulans non posset exaudiri. Sic *suspenso gradu placide ire* dixit Ter. Phorm. 5. 6.
20. *Prospicit*) Circumspectat, ac si & ipsa non auderet egredi, atque observaret molitiones scrophæ.
21. *Desidet*) Jugiter considet. Metum notat hæc vox.
23. *Quid multa?*) Formula usurpari solita, cum rem in pauca conferimus. Sic & illa: *Quid verbis opus est? Quid multis opus est? Quid tibi multa dicam?* &c.
25. *Bilinguis*) Fallax, duplex, fraudulentus. Virg 1. Æn. *Tyriosque bilingues*. Plaut. Pœn. 5. 2. *Bisulci lingua*.
26. *Credulitas*) Locutio nostro familiaris. Homines stulte creduli.

FAB. V.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

Est ardelionum quædam Romæ natio,
Tre-

AD FAB. V.

1. *Ardelionum*) Hi sunt, qui se omnibus negotiis immiscent, ab *ardendo* dicti, quod pro *festinando* usurparunt veteres. Itaque cum sint avidi negotiorum inquietique, semperque cursitent festinentque, tanquam magni aliquid habeant agendum, ardeliones nominantur. Sunt qui dictos existimant ab Ardea avi, quia avis hujus instar huc & illuc volitant, & circumcursant, dum omnibus se negotiis student immiscere. Vide Voss. Etymologic.
Natio) Genus quoddam hominum. Sic fere Terent. Eun. 2. 2. 17.

Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & aliis odiosissima.
Hanc emendare, si tamen possum, volo
Vera fabella: pretium est operæ attendere.
¶ *Cæsar Tiberius, quum petens Neapolim,*
In Misenensem villam venisset suam,
Quæ monte summo posita Luculli manu,
Prospectat Siculum, & prospicit Tuscum mare,
Ex alticinctis unus atriensibus,

Cui

2. *Trepide*) Cum dubitatione & incertitudine causæ ac propositi.

Concursans) Huc illuc cursitans.

3. *Gratis anhelans*) *Anhelans* hic negotiosum occupatumque denotat, qui ob discursationes crebras spiritum ægre ducit. *Gratis* autem *frustra* est, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, *nihil agens*, ut mox sequitur.

6 *Vera fabella*) Vide quid dictum sit ad præfat. Libri I. ubi. *fictæ fabulæ*.

Attendere) Attendere ad eam animum.

7. *Petens*) proficiscens ad urbem Neapolim.

Neapolim) Urbem Campaniæ maritimam, regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clarissimam, prius Parthenopen dictam.

8 *In Misenensem*) Domum suam rusticam, a Miseno AEneæ socio sic dictam. In hac Tiberius etiam mortuus est.

9. *Monte*) In monte summo, in summa montis parte. Vid. Fab. IV.

Posita) Extructa, ædificata. Eleganter de ædificantibus. Sic lib. 3. fab. 9.

Quæso tam angustam talis vir ponis domum?

Luculli) Summi & fortunatissimi Romanorum legati.

10. *Prospectat*) Ex alto eminens nec totum spectat. Quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt.

Siculum) Quod a Sicilia Cretam usque excurrit.

Tuscum) Vulgo, *Mer de Toscane*.

11. *Alticinctis*) Negotiosos intelligit. Tales namque cingere vestes alte solent, ne impediantur inter discurrendum. Horat. lib. 2.

Puer alte cinctus acerram
Gausape purpureo mensam pertersit.

Consule Ferrarium de re vestiaria. 3. 7. Pign. de Servis pag. 271. & ad ea quæ sequuntur p. 461.

Atriensibus) Qui stabant in atrio domus, limenque custodiebant. Vide T. Popma de operis servor. p. 36.

12. *Pe-*

Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridia,
Alveolo cœpit ligneo conspergere
Humum æstuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Præcurrit alium in xystum, sedans pulverem.
Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.
Id ut putavit esse nescio quid boni,
Heus, inquit Dominus. Ille enimvero adsilit:
Donationis, alapæ certe gaudio.
Tum sic jocata est tanti majestas Ducis:
Non multum egisti, & opera nequicquam periit;

Multo

12. *Pelusio*) Pelusium erat ostium Nili & civitas Ægypti feracissima lini, ex quo conficiebantur lintea.

13. *Destricta*) Colligata, & quasi consuta.

Cirris) Hos cirros sunt qui accipiant de plicis tunicæ. Alii putant esse fimbrias, oris extremis vestium solitas assui. Vid. Pignorium de servis p. 461. Sed vid. & Ferrar. de re vestiaria part. 2. l. 1. p. 39.

14, *Viridia*) Loca arboribus virentibus, herbis, & graminibus consita.

15. *Alveolo*) Ligneo vase, ex uno caudice excavato.

16. *Officium*) Ministerium. Jactans officii sui elegantiam munditiamque.

17. *Flexibus*) Compendiis viarum: notis divortiis. Virgil. AEneid. 9.

Objiciunt equites sese ad divortia nota.

18. *Xystum*) Locum deambulationibus faciendis adornatum, consitis utrinque platanis. Dicitur & neutro genere *Xystum*.

Sedans) Aqua conspersa, ne pulvere fœdaretur.

19. *Hominem*) Hominis vanitatem negotiosam perspicit.

Remque) Animum, consilium ardelionis, qui hoc factitabat gratiæ & libertatis obtinendæ causa.

21 *Dominus*) Tiberius. Sic imperatores nominabant.

23 *Ducis*) *Domini*, ut paulo ante.

24. *Opera*) Laborem inutilem præstitisti, frustra sudasti.

Periit) Notum est illud de ave quadam ad Augustum Cæsarem. *Opera & impensa periit*. Cæterum ut metri ratio hic collocetur in tuto, contractio est adhibenda, quo τὸ periit sit dissyllabum. pro quo *perit* habent Meursius & Freinshemius. Melius scripsissent *perlt*.

 25. *Ala.*

Multo majoris alapæ mecum veneunt.

25. *Alapæ*) *Alapæ* pro libertate. Apud veteres enim, quando aliquem manumittebant, alapa percussum circumagebant, & liberum confirmabant apud prætorem. Et sic patebit sensus versus 22.

Donationis, alapæ certe, gaudio.

ubi *alapa* per Metonymiam libertatem designat. *Certe* vero, quod ibi sequitur, significat *ad minimum*, Belg. *ten minste, voor het minste*. Quomodo apud Terent. Andr. 4. 1. 16.

Atque aliquis dicat, Nihil promoveris.

Multum, molestus certe ei fuero.

Mecum) Domi meæ. Hoc dicit: Meæ domus ea disciplina est, ut non tam facile, tamque parvo servi manumittantur.

Veneunt) Venduntur. Libertas tam exiguo pretio a me non venditur.

FAB. VI.

AQUILA, CORNIX, & TESTUDO.

Contra potentes nemo est munitus satis:
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.
¶ *Aquila in sublime sustulit Testudinem,*
Quæ quum abdidisset cornea corpus domo,
Nec

AD FAB. VI.

2. *Si vero*) Ter. Andr. 1. 2. 18.

Si quis magistrum cepit ad eam rem improbum.

Quod idem est. Nam infra cornicem vocat etiam *Magistram*.

Accessit) Ad illos potentes.

3. *Vis*) Quicquid est, quod vis & nequitia oppugnant, id ruit, si accesserit ad potentem consiliator maleficus. Jungit auctor potentem, & consiliatorem maleficum. Huic nequitiam, illi vim tribuit. Conjuncta ista ait si oppugnent, quicquid sit, quamvis tutum se putet, ruere.

4. *Aquila*) Aliter refert Camerarius fab. 196.

5 *Domo*) Ponitur *domus* pro testa cornea, qua testudines muniuntur.

6. *Con-*

Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras cornix, & propter volans:
Opimam ſane prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtraro, quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.
Promiſſa parte, ſuadet ut ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facile veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit.
Simul & magiſtræ large diviſit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

FAB.

6. *Condita*) *Tuta*, ut infra. Abſcondita. Sic libri hujus fab. 8 *condidit*.

7. *Per auras*) Per aera.

Propter) Scil. aquilam, id eſt, juxta, in vicinia, in propinquo. Sic utuntur melioris ævi poetæ. Virg. in Eclogis,

Propter aquæ rivum.

Volans) Scilicet, *dixit*: vel, *ſic aquilam allocuta eſt*.

8. *Opimam*) Pinguem, delicatam.

10. *Nequicquam*) Fruſtra, abſque fructu. Sic ſup fab. 5.

12. *Altis ab aſtris*) Poetice, pro, e ſublimi, ex ſumma parte aeris.

Corticem) Abuſive pro teſta. Supra *corneam domum*.

14. *Inducta*) Scil. ad credendum. C. Nepos Conone c. 3. *Nec facile ad credendum inducebatur*.

15. *Magiſtræ*) Cornici, quæ tanquam magiſtra eam docuerat, qua ratione eſca ſua poſſet veſci. Vide notam ad verſum 1.

Diviſit) Partes promiſſas dedit. Vid. Gronov. ad Statii Silvas cap. 13. p 71.

16. *Sic tuta*) Sic *quæ nullo pacto lædi poſſet condita*, ut eſt verſ. 6.

Triſti) Gravi. Sic fab. 2. lib. 1. & fab. 3. verſ. 11.

FAB. VII.

MULI & LATRONES.

MUli gravati sarcinis ibant duo.
Unus ferebat fiscos cum pecunia,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives, celsa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto sequitur & placido gradu.
Subito latrones ex insidiis advolant,
Interque cædem ferro mulum trusitant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo.

Nam

AD FAB. VII.

1. *Muli*) Muli antiquis temporibus frequenter adhibiti ad hoc opus, ut ferrent onera in dorso. Vide Scheffer. de re vehiculari lib. 1 cap 8.

2. *Fiscos*) Corbes sparteos, in quibus recondebant Romani pecuniam publicam & imperatoriam.

4. *Celsa*) Sublata in altum, ut fit a superbientibus.

5. *Collo*) Solebant suspendere tintinnabula ex collis mulorum, ut occursum eorum evitare possent equi. Hic mulus unum habet tintinnabulum. Apuleji ille plura, præter cætera ornamenta. Audi sic loquentem lib 10 *Me phaleris aureis, & fucatis ephippiis, & purpureis tapetis, & frenis argenteis, & pictilibus baltheis, & tintinnabulis perargutis exornat.*

6. *Comes*) Alter ille mulus, cum hordeo.

Quieto) Sine agitatione multa pedum ac tumultu.

7. *Latrones*) Fures pecorum, ita dicti quod a latere adoriuntur, vel latenter insidiantur.

8. *Interque*) Vult primum factam cædem eorum, qui ducebant mulos, velut resistentium.

Trusitant) Vox obsoleta. Vulnerant: quod patet ex versu 12.

Nam nihil amisi, nec sum læsus vulnere.

Hoc *trusitant* minus probat Danetus, quod tamen in textum

rece-

Nam nihil amisi, nec sum læsus vulnere.
¶ *Hoc argumento tuta est hominum tenuitas,*
Magnæ periclo sunt opes obnoxiæ.

recepit, & præferre videtur *tuditant*, Meursium secutus, repugnante metri ratione.
13. *Hoc argumento*) Hac fabula demonstratur pauperes vitam tutam agere.

FAB. VIII.

CERVUS & BOVES.

CErvus nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret instantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno se bubili condidit.
Heic Bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex: Vos modo, inquit, parcite,
Occasione rursus erumpam data.

Spa-

Ad Fab. VIII.

1. *Nemorosis*) In nemore.
Excitatus) Proprie de venatione dicitur.
2. *Venatorum*) Necem a venatoribus inferendam.
3. *Cæco*) *Cæcum faciente*, per Metonymiam effecti, qua & Mors pallida dicitur, quia facit homines pallidos.
4. *Opportuno*) Quod se commode offerebat.
Bubili) Dicitur a *bubus*, contracte pro bovibus; estque Adjectivum, in quo subauditur *Stabulum*. Vid. Voss. de Anal. I. 21.
5. *Quidnam*) Quidnam mali voluisti tibi parare? Arguendi aliquem formula. Ter Eun. 3. 5. 11. *Quid tibi vis? Satin' sanus?* Virg. Ecl. 2. 58.
Eheu quid volui misero mihi?
8. *Parcite*) Vitam mihi servate, ne me prodite.
9. *Occasione*) Cum occasio fuerit data.

 10. *Spa-*

Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt ſubinde & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus,
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cœpit gratias,
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit;
Magno in periclo vita verſatur tua.
Hæc inter ipſe dominus a cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt. Tollere hæc aranea
Quanti eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua,

Quem

10. *Spatium*) Nox venit, die exacto.
Excipiunt) Succedunt diei.
11. *Frondem*) Pabulum bubus, quod apud veteres plerumque habebant ex frondibus.
Nec ideo) Dicit, etiamſi attulerit, dederitque frondem in ſtabulo bubus, tamen non vidiſſe.
12. *Omnes*) Colonos intelligit, & familiam ejus villæ.
13. *Animadvertit*) Cervum ibi latitantem.
Villicus) Qui totius villæ habet curam, caput ruſticæ familiæ. Vid. Pign de ſervis p. 540. & Pomp. de oper. ſerv. p. 33.
14. *Sentit*) Animadvertit, ut verſu præced.
15. *Quietis*) *Quietis* adjectivum eſt, non ſubſtantivum, conveniens cum bubus. *Quietos* vocat, quod non prodidiſſent latitantem.
16. *Hoſpitium*) Quod ſecuritatem hoſpitii præſtiterint.
18. *Qui oculos*) Herum ipſum ea notat periphraſis, quæ eleganter curam ejus ac perſpicaciam depingit, alluſione ad Argum, cui centum erant oculi.
19. *Verſatur*) Conſtituta erit.
21. *Corruptos*) Male habitos, macie perditos.
23. *Aranea*) Telas intelligit. Nempe *araneus*, *a*, *um* adjectivum eſt. Hinc *araneum* neutraliter & abſolute, opus aranearum, ſubaudito *textum* vel *rete*. Sic Petronius dixit, *araneis oleo madentibus*, i. e. telis aranearum.
24. *Quanti*) Quanta veſtra negligentia eſt! minimo labore ſuſtuliſſetis has aranearum ſordes.

Dum

Quem convocata jubet occidi familia,
Prædamque tollit. ¶ Hæc significat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus suis.

Dum scrutatur) Camerarius fab. 223. *Inter hanc curam & attentionem apparent cornua cervi, & ipse latens intra stramenta a gaudente patrefamilias cæditur.*

26. *Familia*) Servis rusticis.

EPILOGUS.

Æsopi ingenio statuam posuere Attici,
Servumque collocarunt æterna in basi,
Patere honoris scirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.
Quoniam occuparat alter, ne primus forem,

Ne

Ad Epilogum.

1. *Ingenio*) Præfat. lib. 3.

Æternam famam condere ingenio suo.

Posuere) Erexere. Eleganter de statuis.

Attici) Athenienses. Attica est regio Achajæ, in qua Athenæ.

2. *Servumque*) Licet foret servus: nempe quia his concessus iste honor non fuit.

Æterna) Respectu voluntatis & propositi Atheniensium. Erant enim bases illæ ex saxo, forma quadrata, vel rotunda. *Æterna* ergo est, ægre destruenda aut solvenda, & sic quam diutissime duratura. Statius de basi statuæ Colosseæ Domitiani lib. 1. Silv. vers 58.

Teneat quamvis æterna crepido,
Quæ superingesti portaret culmina montis

5. *Quoniam*) Ordo est: Studui ne alter esset solus (fabulator) quoniam occuparat (id est, anteverterat me) ne forem primus: quod (unum mihi) superfuit: id est, relictum erat, vel proximum erat. Hæc enim est sententia: Quia Attici facto suo docuerunt, cunctis cujuscunque sortis aditum patere ad honorem, ego quoque consequi eum studui exemplo Æsopi. Suspicatur Nobiliss. Heinsius Phædrum hic loqui de Cn. sive C. Melisso, Poeta vetere. De quo vide quænam congesserit in notis ad Epist. Pont. Ovidii lib. 4. Epist. 16. vers. 30. Vide & eundem ejusdem Operis Tomo 2. p. 465.

6 7. *Aemu-*

Ne solus esset, studui, quod superfuit.
Neque hæc invidia, verum est æmulatio.
Quod si labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.
Si nostrum studium ad aures pervenit tuas:
Et arte fictas animus sentit fabulas,
Omnem querelam submovet felicitas.
Sin autem & illis doctus occurrit labor,
Sinistra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,

Fata-

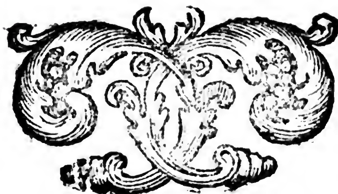
7. *Æmulatio*) Hæc vox proprie de discipulis dicitur, qui præceptorem imitantur. Ita quidem hic sumitur. Cæterum hæc vox duplicem habet significationem, alteram ad laudem, alteram ad culpam Cicero de ea lib. IV. Tusc. cap. VIII. *Dupliciter illa quidem dicitur, ut & in laude, & in vitio nomen hoc sit; nam & imitatio virtutis, æmulatio dicitur: & est æmulatio ægritudo, si eo, quod quis concupierit, alius potiatur, ipse careat* Æmulatio itaque degenerans nil nisi invidia est.
8. *Latium*) Latini. Meton Subjecti. *Latium* porro regio Italiæ notissima inter Hetruriam & Campaniam, a latendo dicta, quod ibi Saturnus latitarit.
9. *Plures*) Qui similia facient, incitati exemplo meo.
Opponat) Tanquam tales, qui, quod ibi Græce alii, ipsi Latine composuerint, æquali ingenio præstantiaque.
10. *Curam*) Hoc opus, quod cum cura studioque elaboravi.
11. *Eripiet*) Mihi scilicet, quippe qui me ista sic scripsisse scio, ut promeritus sim laudem.
12. *Pervenit*) Cicero *accidere ad aures* dicere amat.
13. *Sentit*) Si experiris, scriptas esse has fabulas non inepte, sed arte singulari.
14. *Submovet*) Tam felix sum, ut nihil habeam quod querar.
Felicitas) Qua talem inveni lectorem, qui & intelligit artem, & ex ea capit delectationem.
15. *Occurrit*) Ad aures, ad manus eorum pervenit, qui maligni sunt.
16. *Sinistra*) Infausta, adversa, inimica, velut in pœnas & supplicia aliorum.
Extulit) Protulit, edidit.
17. *Nec quicquam*) Deest *qui*; nam diversus casus præcessit.

18. *Fa-*

Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat sui.

EXPLICIT LIB. II.

18. *Fatale*) Malum, quod auctorem habet fatum, non culpam nostram.
Exitium) Calumniam, injuriam.
Durato) Obfirmato a me atque obdurato adversus talia.
19. *Criminis*) Quippe quæ sic afflixerit innocentem. Ita sæpe veteres. Vide Barthium ad Statium T. 2. p. 68. Gevartium ad Statii Silv. lib. 1. cap. 31.



PHÆDRI

FABULARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

Phædri libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.

Verum

Ad Phædri Fab. Lib. III.

Prolog.

1 Phædri) Meo. Sic loquuntur inprimis poetæ. Pyrrhus apud Virg. 2. AEneid. expresso suo ipsius nomine ad Priamum regem:

Illi mea tristia facta,
Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

9. AEn. Mater Euryali,

Nec te, sub tanta pericula missum,
Adfari extremum miseræ data copia matri.

i. e. mihi.

Apud Terent Hec. 5. 4. 37. Parmeno etiam de se,

An
Temere quidquam Parmenonem prætereat, quod facto usu' sit?

Apud eundem Phorm. 5. 8. 38. Phormio.

Sic dabo: age nunc, Phormionem qui volet, lacessito.

2. *Negotiis*) Curis publici officii: unde etiam *negotiosa vita*, quæ opponitur privatæ & otiosæ, & contemplationi literisque deditæ.

3. *Liber*) Idem est, quod *vacans a negotiis*.

4. In-

Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo caussa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: Aliquæ venient feriæ,
Quæ me soluto pectore ad studium vocent.
Legesne, quæso, potius viles nenias,
Impendas curam quam rei domesticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adsuetam fortius præstes vicem?

Mutan-

4. *Ingenium*) Scripta tua. Metonymia.

5. *Momentum*) Minimum temporis, horæve punctum, quæ hora, vel quod tempus officio est destinatum. Itaque *officium* de munere publico accipitur, quod sustinebat Eutychus, forsan in aula principali, audiens sollicitantium preces, & ad principem deferens.

6. *Non ergo*) Respondet poeta objectioni, quam ipse finxit.

7. *Quod occupatis*) Quod minime decet aures impeditas, & negotiis distractas.

8. *Fortasse*) Nova prolepsis.

Feriæ) Dies, quibus nihil agere erat licitum.

9. *Soluto*) Libero a curis. *Libero animo*, ut paulo ante.

10. *Legesne*) Responsio per interrogationem. q. d. Quidvis potius facturus es, quam lecturus fabulas meas.

Nenias) Ineptias, fabulas inutiles. *Nenia*, carmen, quo mulcentur aures puerorum.

11. *Impendas*) Des operam rei familiari.

12. *Reddas*) Velut ex debito mutui officii. Nam *reddere* est tributum sibi suisque negotiis ab aliis, iisdem retribuere, ac pariter vacare aliis.

Uxori vaces) Fabuleris cum uxore, seria & jocos misceas, agas, quæ quoquo modo ei esse possunt grata & jucundas quod nempe non potes diebus aliis, occupatus negotiis. Thomas Morus, æternum Angliæ decus, ad hanc rem convenienter in Præfat. Utopiæ ad Petrum Ægidium: *Dum foris totum ferme diem aliis impartior, reliquum meis, relinquo mihi, hoc est, literis, nihil. Nempe reverso domum, cum uxore fabulandum est, garriendum cum liberis, colloquendum cum ministris. Quæ ego omnia inter negotia numero, quando fieri necesse est, (necesse est autem, nisi velis esse domi tuæ peregrinus) & danda omnino opera est, ut quos vitæ tuæ comites aut natura providit, aut fecit casus, aut ipse delegisti, his ut te quam jucundissimum compares.* & quæ ibi sequuntur.

13. *Otium*) Cures corpus, & reficias honesta remissione.

14 *Adsuetam*) Quadrisyllabum est, exigente sic versu, ut supra.

Præ-

Mutandum tibi propositum est & vitæ genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum,
Quamvis in ipsa pene sim natus schola,
Curam-

Præstes vicem) *Vicem* pro munere. *Præstare* est peragere. Sic Cicero, *munus suum præstare*.

15. *Propositum*) Ratio, institutum. Ita hæc vox usurpatur auctoribus. Justinus lib. VI. cap. 8. de Epaminonda, *Neque ab hoc vitæ proposito mortis ratio dissensit*. Seneca Epist. 68. *Aliud proposito tuo nomen impone*. Ubi *propositum* vocat institutum Lucilii in secessu vivendi.

17. *Pierio*) Pierius mons Thessaliæ, in Macedoniæ confinio, Musis sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

18. *Tonanti*) Epitheton est Jovis, qui & absolute *Tonans* dicitur. Ovid. Epistola Deianiræ,

Velit hoc Germana Tonantis;

i. e. Juno.

Mnemosyne) Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Musas. Vox Græca est μνημοσύνη, quæ memoriam significat. Poetæ hanc Musarum matrem finxere, quia omnium scientiarum thesaurus beneficio memoriæ acquiritur & conservatur. Habet vero nomen novem literas pro numero filiarum.

19. *Fœcunda Novies*) Quæ noveni fœtus edidit uno partu.

Artium) Musarum, quæ artes invenerunt.

Chorum) Chorus proprie est coævorum cantus & saltatio in tragœdiis aut comœdiis. Accipitur vero improprie pro quovis personarum numero, & hic pro novem Musis, quæ dicuntur artes invenisse. Prima vocabatur Clio, historiæ parens; Secunda Melpomene, Tragœdiæ: Tertia Thalia, Comœdiæ. Quarta Euterpe, fistularum: Quinta Terpsichore, Citharæ: Sexta Erato, Lyræ: Septima Calliope, versuum heroicorum: Octava Urania, Astrologiæ: Nona Polyhymnia, Eloquentiæ. Quæ omnes hoc Ausonii carmine comprehendi solent:

CLIO gesta canens, transactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat mœsta boatu.
Comica lascivo gaudet sermone THALIA.
Dulciloquis calamos EUTERPE flatibus urget.
TERPSICHORE affectus citharis movet, imperat, auget.
Plectra gerens ERATO saltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris Heroica mandat.
URANIE cœli motus scrutatur & astra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA gestu.

20. *Quamvis*) Ita est hujus versus lectio constituenda, & sic metrum conservandum: quod vidit primus Nobilissimus Heinsius. Omnes editiones præferunt,

Quamvis in ipsa natus sim pene schola.

Ad

Curamque habendi penitus corde eraserim,
Et laude multa vitam in hanc incubuerim,
Fastidiose tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia,
Docto labori dulce præponens lucrum?

Sed

Ad quæ tacent interpretes, securi scilicet positionis qualiscunque, qua ultima in *pene*, quæ brevis est, producatur. Cujusmodi exempla, fateor, & alibi in his libellis occurrunt. Sed consulant aures suas, qui Musas nacti sunt faventes.

Natus) De Epaminonda sic dixit Justinus, *fuisse hominem inter literas natum*.

21. *Habendi*) Suppl. rem, pecunias. *Amor habendi* apud Ovidium, pro avaritia.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus habendi.

Et Horat. 1. Ep. 7.

Amore senescit habendi.

22 *Laude multa*) Hoc dicit poeta: Quamvis ego in hoc studiorum genere multam laudem sim assecutus, ægre tamen, & non nisi quodam cum fastidio, recipior in Musarum cœtum. *Laus multa* hic autem est, non quidem magna, sed multa, sive multorum hominum: quod modestius est, quam si dixisset, magna laude. Multam enim laudem a multis mereri facilius est, quam a magnis magnam. Sic Horat. de Arte Poetica:

Successit vetus his Comœdia non sine multa
Laude.

Passim autem Phædrus sibi laudem tribuit. Sic Epilogo libri præcedentis:

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.

Et in fine hujus præfationis:

Quoniam mihi solennis debetur gloria.

Iterum in præfatione libri 5.

Mihi parta laus est

Vitam) Scil Scholasticam. Constituimus hanc lectionem ex præscripto Praschii, pro *in hanc vitam* reponentis *vitam in hanc*. Quo fit ut opus non sit tam variis argumentis sollicitare τὸ *incubuerim*. Optime enim sic versus stat.

23. *Fastidiose*) AEgre, difficulter, & quasi cum fastidio & dedignatione ejus, qui tantopere ambit.

In cœtum) Musarum. Sensus est: Etiamsi omnia posthabeam literis ac doctrinæ, ut opes & gloriam, tamen ad eam veram solidamque non nisi difficulter ac sero pervenio.

24. *Quid credis illi*) Quomodo putas illum posse evadere doctum, qui opibus coacervandis studet?

25. *Omni vigilia*) Omni cura & sollicitudine.

26. *Dulce*) Jucundum, propter varias cupiditates ex pecunia.

27. Ut

Sed jam, quodcunque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æsopi stilo,
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem si leges, lætabor; sin autem minus,
Habebunt certe quo se oblectent posteri.
Nunc Fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis clusit jocis.
Æsopi illius semita feci viam,

Et

27. *Ut dixit*) Sinonis oratio apud Virgil. 2. AEneid. sic incipit:

Cuncta equidem tibi Rex, fuerit quodcunque, fatebor.

Cæterum hic Sinon fuit filius Sisyphi, nepo[s]que Autolyci, Græcus versipellis & veterator, qui obsessa Troja a Trojanis se capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipsi persuasit abiisse Græcos, atque equum illum ingentem in urbem ducendum.

28. *Regem*) Priamum Regem Trojanorum, qui vocati sunt Dardanii a Dardano filio Jovis & Electræ, qui Regnum Trojanum condidit, unde & ipsa regio Dardania dicta est. Postea urbs provinciæ caput dicta fuit Troja, & populus Trojani, a Troe atavo Priami.

29. *Exarabo*) *Exarabo stilo*. Hæ voces sunt conjungendæ. *Exarare stilo* est scribere.

30. *Honori & meritis*) Ex veteri formula, quæ in Inscriptionibus frequens.

33. *Fabularum*) Cur fabulæ sint inventæ. Sic *piscium genus* apud Horat lib. 1. Od. 2. pro piscibus.

Piscium & summa genus hæsit ulmo.

34. *Servitus*) AEsopus servus. Servivit enim is Xantho Philosopho.

Obnoxia) Arbitrio ac potestati alienæ subjecta.

36. *Affectus*) Non intelligit perturbationes, sed res, quæ accidebant ipsi, quæ eum afficiebant. Hoc vult, omnes casus, qui venerant, omnem injuriam, qua afficiebatur, ultum esse fabula.

37. *Elusit*) Evitavit. Sic lib. 1. fab. 12.

Jocis) Fabulis. Prol. lib. 2. *narrantis jocus*.

38. *Semita*) *Semitam* & *viam* conjunxit & Cicero Accus. 2. in Verr cap. 23 *Attendite. Jam intelligetis hanc pecuniam, quæ via modo visa est exire ab isto, eadem semita revertisse*. *Semitæ* autem est quid minus tritum quam via. Primus AEsopus materiam fabularum reperit, quam ego polivi versibus. Sic effeci ut illius semita, quam primus triverat, evaderet via.

Se-

Et cogitavi plura quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quod si accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, judex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiet ad se quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam.
Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam & mores hominum ostendere.
Rem me professum dicet fors aliquis gravem:

Si

Semita enim fit via, cum a plurimis frequentatur, & sic vulgatur magis.

39 *Cogitavi*) Excogitavi. Sic C. Nepos vita Datamis 6. *Quod ad suam perniciem fuerat cogitatum*, id est, excogitatum.

40. *In calamitatem*) In quibus fabulis allusi paucis ad fortunam meam adversam, quam passus sum sub Sejano.

41. *Alius Sejano*) Præpositio omissa, pro *a Sejano*, hoc est, quam Sejanus. Vide de hac constructione Gerard. Jo. Vossium de Construct. cap. 14. Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio, suamque latissime exercuit potestatem. In ejus odium incidit Phædrus, qui ab eo variis criminibus accusatus vix evasit incolumis; cum ille esset & accusator, & judex. Genus loquendi a Græcis sumtum.

42. *Judex*) Vox *Judicis* vim Sejani innuit.

44. *Nec his*) Nec hæc solatia mihi conquirerem.

45. *Suspicione*) Si quis suspicabitur se his tangi. Cic. pro Lege Manilia cap. 13. *Vestra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoscere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem neminem nomino. Quare irasci mihi nemo poterit, nisi qui ante de se voluerit confiteri.*

46. *Et rapiet ad se*) Dicet se tactum & exagitatum hac illave fabula.

Quod erit commune) Quod dicitur omnibus, quod tangit omnes.

47. *Nudabit*) Nudabit ille conscientiam quidem, nihilominus tamen ego velim me excusatum ei, quia non propterea scripsi, ut sic hic & ille se nudaret. Cæterum *nudare* est hic omnibus conspiciendam præbere.

49. *Notare*) Hujus vel illius vitam reprehendere.

50 *Ostendere*) Quales nempe sunt in vita communi.

51. *Fors*) Forsan, forsitan, adverbialiter.

52. *Phryx*

Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scytha,
Æternam famam condere ingenio suo:
Ego literatæ qui sum propior Græciæ,
Cur somno inerti deseram patriæ decus?
Threissa quum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abesto, Livor, ne frustra gemas:
Quo-

52. *Phryx*) In Phrygia natus, quæ est regio Asiæ minoris.

Anacharsis) Pro & *Anacharsis*. Sic fab 9. lib. 1.

Oppressum ab Aquila, fletus edentem graves;

pro & *fletus edentem*. Anacharsis fuit Philosophus Scythicus multa sapientia & doctrina præditus, qui summa usus est libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta posteritati reliquit.

53. *Condere*) Extruere, parare famam.

54. *Literatæ*) Merito: vel ob solas Athenas, omnium artium inventrices, quas & doctas vocavit Propertius,

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.

55. *Somno*) Ignavia, pigritia.

Deseram) Omittam ornare ac promovere, cum possim.

56. *Threissa*) Thracia. Indicat vero Phædrus se gente Thracem esse, ideoque Græciæ, eruditionis parenti, propiorem quam erat vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scytha.

Numeret) Multos habeat auctores.

57. *Linoque*) Linus filius Apollinis & Terpsichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Musicus & Poeta Thebanus.

Orpheo) Is fuit genere Thrax, filius Apollinis & Calliopes, quem a Mercurio, aut a patre Apolline ferunt accepisse lyram, qua tantum valuit, ut cantu silvas & saxa moverit, reduxeritque uxorem suam Euridicen ab inferis. Fuit occisus a Menadibus juxta Hebrum fluvium.

58. *Qui saxa*) Horatius in de Arte Poetica de eo & Amphione:

Silvestres homines sacer, interpresque deorum,
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet.

59. *Hebrique*) Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, & in Ægeum mare exiens.

Tenuit) Moratus est dulcedine carminis.

60. *Gemas*) Ob felicitatem alienam. Proprie de livore.

61. *So-*

Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

61. *Solemnis*) Solita. Reſpicit exempla Lini & Orphei, qui tametſi Thraces fuerint, tamen tantam obtinuerunt gloriam.

62. *Induxi*) Hic ſenſus eſt: Scio, me his compuliſſe te ut legas. Pro hac mea opera, ſi ex ea jucundum aliquid tibi accidet, hoc unum peto ut reddas judicium.

63. *Noto*) Quem conſtat in te eſſe ſitum.

Judicium) Judices candide & ſincere de his libellis.

FABULA I.

ANUS AD AMPHORAM.

ANus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falerna fæce, e teſta nobili
Odorem quæ jucundum late ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſua-

AD FABULAM I.

1. *Anus*) Proverbium vetus eſt, *Anus ad armillum redit*, id eſt, ad vas vinarium. Conſtructio talis eſt: Anus vidit amphoram epotam (id eſt, exhauſtam) jacere, adhuc Falerna fæce, quæ late ſpargeret jucundum odorem e teſta nobili.

Amphoram) Vinarium vas octo & quadraginta ſextarios continens. In his vaſis vinum Falernum ſervabatur.

2. *Falerna fæce*) Falerni vini fæce. Falernus mons & ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax. Horat. 2. Sat. 2.

Surrentina vafer, qui miſcet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo.

Apud Prudentium 1. hymn. 126. eſt *Muſtum Falernum*.

Nobili) Quia inſcriptum habebat titulum tam celebrati vini. Solebant enim inſcribere iſtis amphoris nomen vini, ubi & quando eſſet natum, in quibus condebatur. Nobilis quoque dici poteſt ob materiam, e qua erat conflata.

4. *Traxit*) Quantum poterat attraxit. Videtur hoc verbum aviditatem aliquam ſignificare, etiamſi non addidiſſet poeta τὸ *avida*. Horat. Epod. XIV.

Pocu-

O suavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuisse, tales cum sint reliquiæ?
¶ *Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.*

Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim.

5. *Anima*) Alloquitur amphoram, eamque anus vinolenta rerum omnium carissimam ducens, & delicium suum faciens, blande suavem animam appellat; scilicet ut Cicero carissimis suis scribens, *Vos animæ meæ*, inquit. Sic devota vino vetula amphoram veluti corculum amplexa, o suave olens animula, inquit! quales delicias, quale in te bonum antehac fuisse dicam, in qua tales sunt reliquiæ, & fæces ipsæ quendam odorem spirant! Vid. elegantem locum de muliere vini avida apud Plaut. Curcul. Act. I. sc. 2.

6. *Tales*) Ex proverbio, quo boni vini etiam fæces bonæ esse perhibentur.

7. *Hoc quo pertineat*) Senectutem suam consolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ senectutis, quæ est quasi fæx vitæ, opusculo fabularum posse colligi, qualis fuerit integra adhuc ætate. Meminit & alibi senectutis suæ, ut infra lib. 4. fab. 25. & lib. 5. fab. 10.

FAB. II.

PANTHERA & PASTORES.

Solet a despectis par referri gratia.
¶ *Panthera imprudens olim in foveam decidit;*
Videre agrestes: alii fustes congerunt,
Alii

AD FAB. II.

1. *Despectis*) Qui despecti erant.
2. *Imprudens*) Improvida, non providens.

In foveam) *In fossam est delapsa*. Camerar. quem vide Fab. 226.

3. *Congerunt*) In eam, verberantes.
4. *Alii*) In dimetiendo hoc versu *Ali* est pro *alii*: ut sæpe *ingeni* pro *ingenii*, aliaque ejusmodi. Nulla enim alia ratione constabit.

Onerant) Petunt, mulcant lapidibus. Sic est *onerare injuriis* apud Teren. Andr.

6. Mi-

Alii onerant ſaxis; quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu fovea ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans, ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantum pro vita rogant.
At illa, Memini qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint; vos timere abſiſtite,
Illis revertor hoſtis, qui me læſerant.

6. *Miſere*) Objecere illi panem. *Suſtineret*) Servaret vitam. Nam *ſuſtinere* eſt tenere, ne ſc. diſcedat.

9. *Refecit*) Pane ſcil. & quiete. Sic *reficere jumenta* dixit Nepos Eumene cap. 9.

10. *Fovea*) A fovea. Ellipſis. In foveis feræ capiebantur. Sup. lib. 1. fab. 17. *Seſe liberat*) Seſe liberat, id eſt, exſilit.

11. *Concito*) Feſtino, celeri.

12. *Provolat*) Cubili ſcil. Vox communis hominibus, feris & avibus.

16. *Haud recuſant*) *Haud recuſare* non eſt velle, ſed æquo animo ſubire, majoris boni gratia. C. Nepos Epamin. cap. 8. *Neque recuſavit, quo minus legis pœnam ſubiret.* Ergo hi calamitatem in pecore amittendo non deprecantur, ſed ſuæ tamen vitæ ut parcat rogant. Vide hic Græv. ad Lactant. de Mortibus Perſecutorum p. 133.

17. *Memini*) Subintellige *illorum*.

18. *Abſiſtite*) Deſiſtite. Sic optimi auctores. Virg. 8. Æn. verſ. 403.

Abſiſte precando
Viribus indubitare tuis.

Idem lib. 6. *Abſiſte moveri*. Columell. 12. 19. *Nec abſiſtat id facere.*

19. *Revertor hoſtis*) Revertor ad eos hoſtiliter perſequendos, qui in me congeſſere fuſtes & lapides.

FAB.

AD

FAB. III.

ÆSOPUS & RUSTICUS.

Usu peritus hariolo velocior
Vulgo esse fertur; causa sed non dicitur:
Notescet quæ nunc primum fabella mea.
¶ *Habenti cuidam pecora pepererunt oves*
Agnos humano capite: monstro exterritus
Ad consulendos currit mærens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondet caput,
Et avertendum victima periculum.
Ille autem affirmat conjugem esse adulteram,

Et

AD FAB. III.

1. *Usu*) Homo multæ experientiæ, ingeniosior, & velocior ingenio est quam vates.

Velocior) Ad conjectandum scil. *Velox* de ingenii acumine dicitur, & plane idem est, quod Belg. *gaeu*, quod aliquando celeritatem notat, plerumque vero de callidis & acuti ingenii hominibus intelligitur. Contrarium *veloci* est *tardus*, quod stupidum denotat. Ter. Heaut. 4. 4. *Hui quam tardus es!*

2. *Causa*) Non, quare sit velocior, id enim in sequentibus non agitur, sed unde natum sit hoc vulgi dictum.

3. *Notescet*) Nota fiet, cum fuerit hactenus occulta.

6. *Hariolos*) Harioli futurorum conjectores dicebantur: quasi *harioli* a *fari*, vel *fando*, ut *hædus*, *fædus*. Sed vide Etymologicon magni Vossii.

7. *Hic*) Scil. hariolus.

Caput) Vitam, salutem. Vid. lib. 1. fab. 14.

Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes.

8. *Victima*) intelligitur taurus. Hoc enim proprie victima veteribus. Mox:

Expiari posse majori hostia.

Solebant enim monstra & prodigia hostiis procurari, idque ex consilio & præscripto augurum & aruspicum, Quindecimque virorum, qui libros Sibyllinos super hac re adibant & inspiciebant; ut scil. averuncaretur malum, quod illa minabantur. Neque tantum in portentis ac prodigiis, sed etiam in somniis paulo tristioribus procurandis expiandisque mire superstitiosi erant.

10. In

Et insitivos significari liberos:
Sed expiari posse majori hostia:
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisque curam cura majore aggravant.
Æsopus ibi stans, naris emunctæ senex,
Natura numquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, Rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

FAB.

10. *Insitivos*) Alienæ familiæ per dolum insitos, id est, nothos. Metaph.
11. *Expiari*) Victima piaculari averti ac declinari.
13. *Cura majore*) Propter dissensum & incertitudinem interpretationis, ac propterea remedii quoque.
Aggravant) Ex incerto ac sollicito dimittunt multo incertiorem, ac sollicitiorem. Simile est illud Terent. Phorm. 2. 3.

Fecisti probe,
Incertior sum multo quam dudum.

14. *Naris emunctæ*) Horatianum est de iis, qui rem possunt subodorari, hoc est, occultam indagare, atque intelligere.
Senex) Honoris causa dictum. Sic *Lucilius senex* apud Horatium.
15. *Natura*) Subaudi *rerum*, idest, Natura omnium rerum numquam Æsopum latuit.
Verba) Quem natura non potuit externa specie decipere. Vult, intime scivisse rationem rerum naturalium.
16. *Procurare*) Solennis vox augurum est, significatque avertere, & a cervicibus nostris depellere. Vid. Hieron. Magii Miscellan. lib. 1. cap. 20. & Probus ad Virgil. 1. Georgic. p. 134.
17. *Uxores*) Abusive, pro contubernalibus, conjunctis, concubinis. Sic enim proprie dicebantur, quæ conjunctæ erant servis.
Pastoribus) Famulis tuis, qui pecus tuum curant.

FAB. IV.

SIMII CAPUT.

Pendere ad Lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atque opsonia.
Quæsivit quidnam saperet ; tum Lanius jocans:
Quale , inquit , caput est , talis præstatur sapor.
¶ *Ridicule magis hoc dictum quam vere æstimo ,*
Quando & formosos sæpe inveni pessimos ,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

FAB.

AD FAB. IV.

1. *Pendere*) Proprie de rebus venalibus.
Ad Lanium) Apud Lanium. Plaut. *ad forum* , pro apud forum : *ad exercitum* , pro apud exercitum.
2. *Reliquas*) Si versus ratio habeatur, quatuor syllabarum erit hæc vox. Sed Heinsius bono sensu , & meliore versu scribit *relictas* . Aliquæ scilicet merces jam erant venditæ, remanserat cum aliis simius.
5. *Ridicule*) In gratiam Æsopi hoc dicitur:
Æstimo) Existimo, puto.
7. *Optimos*) Exemplo est ipse AEsopus, quem corpore deformem fuisse accepimus.

AD

FAB. V.

ÆSOPUS & PETULANS.

Successus ad perniciem multos devocat.
¶ Æsopo quidam petulans lapidem impegerat;
Tanto, inquit, melior: assem deinde illi dedit.
Sic prosecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere possis, monstrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic similiter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Persuasus ille, fecit quod monitus fuit:
Sed spes fefellit impudentem audaciam,
Comprehensus namque pœnas persolvit cruce.

FAB.

Ad Fab. V.

1. *Devocat*) Pellicit ac trahit sensim, quoniam a bonis est descensus veluti ad mala.

2. *Petulans*) Usurpatur de eo, qui gaudet lædere alios; idque sine causa.

Tanto melior) Laudandi atque approbandi apud veteres formula. contra autem, *Tanto nequior*.

Assem) Intellige nummum aneum.

4 *Sic prosecutus*) Sic pergens loqui.

6. *Potens*) Qui potest melius quam ego dare.

9. *Impudentem audaciam*) Terent. Heaut. 2. 3.
O hominis impudentem audaciam!

10. *Cruce*) Crux supplicii genus, quod in usu fuit ad tempora Constantini Imperatoris.

FAB. VI.

MUSCA & MULA.

Musca in temone ſedit, & Mulam increpans,
Quam tarda es, inquit: non vis citius progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſella qui prima ſedens,
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frenis continet ſpumantibus.

Qua-

AD FAB. VI.

1. *Muſca in temone ſedit*) Faernus in Fabula de Muſca & Quadrigis p. 89.

Muſca advolans temoni earum inſederat.

Mulam) Mularum uſus quondam fuit in vehiculis celeberrimus.

2. *Non vis*) Notum ſchema interrogando jubere. Terent. Eun. 5. 1.

Non tu iſtuc dictura aperte es quicquid eſt?

Ita hic, *Non vis citius progredi?* Quod Belgice ſic fere ſolet efferri, *Zult gy voortgaan of niet?*

3. *Dolone*) Per faſtum de aculeo ſuo ſic loquitur, Nam *dolon* proprie gladius, aut cuſpis ferrea in baculo recondita. Et ſolet muſca ſuum aculeum ſic abdere. Virgil. Æn. lib. 7. verſ. 664.

Pila manu, ſævoſque gerunt in bella dolones.

Ubi vide Interpretes.

5 *Qui prima*) Aurigam intelligit. *Prima ſella* eſt ſcamnum equis proximum, in quo proprie ſedes aurigarum.

6. *Temperat*) Regit, moderatur, ne tardius, aut celerius incedam, quam oportet.

Lento) Facto quippe ex loris. Sic *verbera lenta* apud Virgil. *Lentum* eſt flexibile. Hinc apud eundem Maronem eſt & *lenta ſalix*, *lentum vimen*, & *lentum flagellum*, quod hic habemus.

7. *Spumantibus*) Ita tenet ut ſpument. Vult reddere rationem, quare non poſſit celerius incedere. Non tantum, ait, tenet, ſed tenet tam valide, meque cohibet, ut & frena ſpument, hoc eſt, ſpuma ex labore oppleantur.

8. *Au-*

Quapropter aufer frivolam insolentiam:
Namque ubi strigandum est, & ubi currendum, scio.
¶ Hac derideri fabula merito potest,
Qui sine virtute vanas exercet minas.

8. *Aufer*) Omitte insolentiam.
Frivolam) Vanam, cui nullæ subsunt vires.
9 *Strigandum*) Quando oporteat morari. *Strigare* enim est interquiescere, diciturque proprie de equis aut mulis in strigam collocatis. Sic usus auctor parodiæ in Ventidium Bassum mulionem, quæ extat in Catalectis Virgilianis:
Et inde tot per orbitosa millia
Jugum tulisse, læva sive dextera.
Strigare mala, sive utrumque cœperat.
Virtute) Viribus, fortitudine. Synecdoche.

FAB. VII.

CANIS & LUPUS.

QUam dulcis sit libertas, breviter proloquar.
¶ Cani perpasto, macie confectus Lupus,
Forte occurrit: salutantes dein invicem
Ut restiterunt, Unde sic, quæso, nites,
Aut

AD FAB. VII.

1. *Quam dulcis*) Camerarius Fab. 220.
Breviter proloquar) Paucis ostendam.
2. *Perpasto*) Valde pingui.
Macie confectus) Cujus vires macie plane diminutæ erant.
4. *Ut restiterunt*) Sic sup. lib. 1. fab. 12.
Ad fontem cervus cum bibisset restitit.
Unde sic) Verba Lupi ad Canem.
Nites) Eos proprie significat, quorum pellis ex sagina distenta splendet. Locus hic eleganter formatus ex illo parasiti Gnathonis apud Terent. Eun. 2. 2.
Qui color, nitor, vestitus, quæ habitudo est corporis?
Hinc *equi nitidi* apud Virg. i. e. pinguedine distenti. Nepos Eumene 5. *Jumenta nitida* dixit, id est, bene habita. Sic *juvenca nitens* apud Ovid. Metam. lib. 1.

 5. *Fe-*

Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
Præstare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille: Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.
Ego vero sum paratus: nunc patior nives,
Imbresque, in silvis asperam vitam trahens:
Quanto est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit
Lupus a catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? nihil est. Dic, quæso, tamen.

Quia

5. *Fecisti tantum corporis*) Obesum te reddidisti. Contrarium est, *corpus amittere*, id est, macrum fieri.
7. *Simpliciter*) Aperte, absque dissimulatione.
Eadem est conditio) Tibi erit fortuna similis.
10. *Et noctu*) Ordo verborum paulo hic turbatior est. Sic autem se habet: *Ut sis custos liminis, & tuearis domum noctu a furibus.*
11. *Ego vero*) Particula elegantissima, quæ hic promtitudinem indicat. Verba ipsa Lupi sunt ad Canem responsoria.
Patior) Expositus sum & nudus ad omnes cœli injurias, & duram admodum vitam ago. Florus poeta,
Scythicas pati pruinas.
Et Cicero II. Catil. cap. x. *Pruinas ac nives perferre*. Sic & Claudian.
Frigora sæva pati, gravibus non cedere nimbis.
12. *Vitam trahens*) Virgiliana phrasis ex AEneid 2.
Afflictus vitam in tenebris luctuque trahebam.
AEneid. 3.
Quum vitam in silvis inter deserta ferarum
Lustra domosque traho.
15. *Veni ergo*) Verba Canis ad Lupum.
16. *Detritum*) Proprie de Cane. Seneca Hippol. vers. 33.
Et pugnaces tendant Cressæ
Fortia trito vincula collo.
17. *Nihil est*) Canis loquitur. Formula est illorum, qui præcidunt sermonem de re sibi parum grata. Imitatur Terent. And 2 6.
SIMO. *Quidnam est?* DA. *Puerile est*. SI. *Quid est?* DA. *Nihil*. SI. *Quin dic, quid est?*
Et Phormione 5. 8.

PH.

Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quiescam, & vigilem, nox quum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
Adfertur ultro panis; de mensa sua
Dat ossa dominus, frusta jactat familia,
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium:
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quo abire est animus, est licentia?
Non plane est, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

FAB.

PH. *Abi: tange: si non totus friget, me eneca.* CHR. *Nihil est.*

Dic quæso) Lupus loquitur, cui mox respondet Canis: *Quia videor acer* &c.

18. *Acer*) Lib 2. fab. 3. est *canis vehemens*. Sed quid *acer* & *vehemens* differant, docet Vavassor in libello de vi & usu quorundam verborum; ubi *acer* idem dicit esse quod *asperior, intractatus, ferocior, inquietus*. Vide Cic. pro Rosc. Amerin. cap. 20.

20. *Crepusculo*) Crepusculum est lux dubia, quæ fit ante solis ortum & occasum.

Qua visum est) Errant Grammatici, qui hanc voculam *qua* inter adverbia numerant. Semper substantivum subauditur. Sic *hac, illac, istac*, subaudi via.

21. *Ultro*) Me non rogante.

22. *Frusta*) Edulii cujuscunque.

Jactat) Jacit, objicit. *Mittit* est fab. 2.

23. *Quod fastidit quisque*) Hinc lib. IV. fab. XVII. Canum querelæ ad Jovem orantium

Ut sese eripiat hominum contumeliis,
Furfuribus sibi consparsum qui panem darent.

Pulmentarium) Quicquid ad panem datur. Proprie tamen dicitur puls vel cibus in modum pultis factus.

25. *Est licentia?*) Licitumne tibi est? Verba sunt Lupi ad Canem, quibus Canis respondet mox: *Non plane est*.

26. *Fruere, quæ laudas, Canis*) Fruere iis, quæ laudas. Sunt autem hæc Lupi verba. Est vox remittendi alteri, quod ipsi non desideramus, quasi dicat, Habe tua bona sine rivali. Sic fere Cæsar Augustus Pollioni apud Senecam de ira lib. 3. cap. 23. *Fruere, inquit, mi Pollio, fruere*.

27. *Ut non sim*) Hac lege & conditione ut non sim liber mihi.

FAB. VIII.

FRATER & SOROR.

PRæcepto monitus, sæpe te considera.
¶ Habebat quidam filiam turpissimam,
Itidemque insigni & pulcra facie filium.
Hi speculum in cathedra matris ut positum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inspexerant.
Hic se formosum jactat, illa irascitur,
Nec gloriantis sustinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, læsura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem fœminarum tetigerit.
Am-

AD FAB. VIII.

1. *Præcepto*) Ubi bona præcepta accepisti, ubi monitus es. *Te considera*) Descende in te, examina te.

2. *Turpissimam*) Turpitudo, ut & honestas, proprie quidem de animo hominis; sæpe tamen etiam de corporis forma dicitur, ex qua interdum cognoscitur animus, quamvis admodum fallaci indicio. Sic infra lib. 4. fab. 4. *turpissimam* vocat, quam mox *deformem*.

3. *Pulcra facie*) Honesta: nam opponitur *turpissimæ*. Ter. Eun. 3. 2. 21.

Ita me Dii ament, honestus est.

4. *Cathedra*) Sellam gestatoriam intelligit, qua vehebantur mulieres in publico. Vid. Pignor. de serv. p. 434.

7. *Sustinet*) Sustinere vel ferre potest.

8 *Accipiens*) Sinistre omnia interpretans ad sui contemtum. Terent. Adelph. 4. 3. 15.

Ad contumeliam omnia accipiunt magis.

Quid enim) Potest ita suppleri: *Quid enim potius acciperet in contumeliam?*

10. *Criminatur*) Odiosa criminatione defert fratrem suum.

11. *Vir natus*) Cum vir sit natus, cum virilis sit sexus. *Rem fœminarum*) Supellectilem muliebrem: id, quod ad fœminas pertinet.

12. *Car-*

Amplexus utrumque ille, & carpens oscula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Quotidie, inquit, speculo vos uti volo,
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

12. *Carpens oscula*) Ovid. Epist. 2. Heroid.
Non super incubui, non oscula frigida carpsi.
13. *Dulcemque*) Sic infra lib. 3. fab. 15. *dulcem benevolentiam.* Dicitur hic respectu liberorum, qui dulces passim vocantur. Lucret. lib. 3.
Nec dulces occurrent oscula nati.
Virg. 4. AEneid.
Nec dulces natos, Veneris nec præmia noris.
Horat. Epod. 2.
Domum atque dulces liberos.
Partiens) Tribuens cuique partem amoris sui.
15. *Tu*) Tu fili.
16. *Tu*) Tu filia hoc agas, ut ne appareat ea turpitudo faciei præ morum pulcritudine. Vide huic loco convenientia apud Piccart. Dec. 9. c. 5. Menag. ad Laertium edition. Wetstenianæ pag. 88. 89.

FAB. IX.

SOCRATES AD AMICOS.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.
¶ Quum parvas ædes sibi fundasset Socrates,
(Cujus non fugio mortem, si famam adsequar,

Et

AD FAB. IX.

1. *Vulgare*) Vulgaris res est habere amicum, sed rarissima invenire fidelem.
2. *Quum*) Hæc historia est, non fabula; ut & sequens narratio.
Sibi) Suos & privatos in usus.
Socrates) Philosophus Atheniensis, magni nominis.
3. *Non fugio*) Non recuso subire mortem Socratis, qui hausta cicuta periit.

Et cedo invidiæ, dum modo absolvar cinis.)
E populo sic nescio quis, ut fieri solet:
Quæso tam angustam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

FAB.

4. *Et cedo invidiæ*) Facile patior me circumveniri, & vel damnari atque occidi ab invidis, ut ille, dummodo post mortem judicer innocens fuisse. *Invidia* hic est pro invidis, ut Epil. l. 2. *Livor*, pro lividis,

Si livor obtrectare curam voluerit.

Cinis) Postquam cinis factus fuero: post mortem meam. Alludit ad morem antiquum, quo cadavera rogo injecta in cineres redigebantur. Ovid. 2. Amor.

Jamque cinis vivis fratribus Hector erat.

Vid. Kirchmann. de Funer b. l. 1. c. 1.

5. *E populo sic nescio quis*) Formula loquentium de ignotis. Cic. de Amicitia, *Qualem fuisse Athenis Timonem nescio quem accepimus* Ovidius dixit, 1. Trist.

Si quis ut in populo.

Virg. Eclog. 3.

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

Ut fieri solet) Inter ædificandum. Nam de structura nova quilibet vult ferre censuram. Belgicum proverbium est, *Die aan den vveg timmert, heeft veel berecht.*

6. *Tam angustam*) Tam parvam, tam exiguam.

Talis) In laudem Socratis dicitur, q. d. *Vir tantæ virtutis & famæ*. Ter. Eun. 1. 2. 80.

Et istam nunc times
Quæ abducta est, ne illum talem præripiat tibi.

C. Nepos Alcibiade 6. *Itaque & Siciliæ amissum & Lacedæmoniorum victorias culpæ suæ tribuebant, quod talem virum e civitate expulissent*. Cic. Epist. Fam. lib. 16 21. ad Tironem, *Quare da operam, ut hunc talem, tam jucundum, tam excellentem virum videas*. Sulla apud Sallustium in Bello Jugur. ad Bocchum Regem: *Rex Bocche, magna lætitia nobis est, cum te talem virum dii monuere, uti aliquando pacem, quam bellum, malles.*

7. *Inquit*) Respondet nempe Socrates.

Veris) Recte Plutarchus in Apopht. dixit, nullas divitias fidelibus amicis æquiparari posse.

AD

FAB. X.

POETA DE CREDERE & NON CREDERE.

Periculosum est credere, & non credere.
Utriusque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est;
Cas-

AD FAB. X.

1. *Hippolytus*) Thesei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum constanti animo sperneret mulierum congressum, a Phædra noverca, absente patre, amatus est. Sed repulsam sæpius passa impudica mulier insimulavit stupri Hippolytum apud Theseum. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emisso tauro marino, qui equos Hippolyti consternavit, unde per vepres & saxa distractus periit. Quod ubi rescivit male sibi conscia mulier, scelus suum confessa apud maritum, gladio se confodit.

Quia novercæ) Occurrit hic bis vocula *quia*, e natura sua correpta. Quod me monet eorum, quæ notata sunt ad fab. 5. lib. 1.

Ego primam tollo, nominor quia leo.

Certe omnibus locis excussis, in quibus occurrit, invenio nusquam impegisse præterea Phædrum. Tu ipse vide, Lector, & commemoratis jam lib. 1. versibus adde sequentes. Lib. 1. fab. VIII.

Impune abire deinde quia jam non potest.

Lib. 1. fab. 27.

Invenit: & violarat quia manes deos.

Ibid. fab 28

Vindicta docili quia patet solertiæ.

Lib. 3. Prol.

Quia quæ volebat non audebat dicere.

Lib. 3. fab. 7

Quia videor acer, alligant me interdiu.

Ibid. fab. 11.

Integritatis testes quia desunt mihi.

Ibid. fab. 16.

Dormire quia me non sinunt cantus tui.

Lib. 4. fab. 6.

Falsoque dictum; longe quia vetustior.

Ibid. fab 11.

Quia dives arca veram laudem intercipit.

Et paulo post.

Odi, inquit, illum, quia malis amicus est.

Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda est veritas multum prius,
Quam stulta prave judicet sententia.
Sed fabulosa ne hæc vetustate elevem,
Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.
¶ *Maritus quidam quum diligeret conjugem,*
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto suo,
Sperante heredem suffici se proximum.
Qui

Ibid. fab. 16.

Totam quia vitam miscet dolor & gaudium.

Ibid. fab. 21.

Quia plures onere degravati perierunt.

Lib. 5. fab. 3.

Quia non fuisse mentem lædendi scio.

Ibid. fab. 5.

Sed in priore quia nil compererant, latent.

Tamen produxit etiam Ausonius in Profess. Burdig. Carm. VIII.

Sed quia nostro docuere in ævo.

Verum hoc exemplum addendum est pluribus aliis, in quibus sibi nimium indulsit Ausonius: quod sciunt eruditi. Non dubitabat itaque Nobiliss. Broukhusius, a me rogatus sententiam, quin illud *nôminor quia Leo* esset corruptum, ut Phædro plane indignum; adeoque censebat, omnino reponendam fuisse Gudii lectionem.

4. *Cassandræ*) Priami Regis Trojanorum filiæ, quæ sæpius exitium Trojæ prædixerat: sed a Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

Ilium) Troja. Cujus ruinæ descriptio est apud Virgilium 2. AEneid.

5. *Multum*) Veritas multum ante est exploranda.

6. *Sententia*) Animus, judicium, id est, quam homines suo de sententiam ferant.

7. *Elevem*) Hoc loco est, *minuam*. Sensus est: Ne id, quod proxime dixi de exploranda veritate, elevem allatis exemplis, quæ propter venustatem suam possent videri fabulosa, propterea id narrabo, quod est factum mea memoria, id est, meo tempore.

10. *Togamque puram*) Qua utebantur viri, primumque induebantur post expletos adolescentiæ annos. Erat autem dicta *pura*, quia nullam prætextam habebat purpuram, ut toga puerorum.

11. *Seductus*) Seorsum ductus in locum solitarium. Intellige *est*.

12. *Suffici*) Suffectum iri vel sufficiendum esse.

Proximum) A filio videlicet. Alias dicitur secundus, id est, substitutus.

14. Mu-

Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis castæ mulieris,
Adjecit id, quod sentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subsedit: deinde noctu subito januam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens;
In quo dormire mater natum jusserat,
Ætatem adultam servans diligentius.
Dum quærunt lumen, dum concursant familia,
Iræ furentis impetum non sustinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut sentit tonsum, gladio pectus transfigit,
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
Lucerna adlata, simul adspexit filium,

San-

14. *Mulieris*) Uxoris, conjugis hujus mariti. Penultima merito corripitur in hac voce, ut semper. De quo consule Voss. de Art. Gramm. l. 2. c. 37. Quod non attendit iste Martialis, ut vocant, Britannicus Epigr. l. 4. 118.

Amisit costam, causa mulieris, Adamus.

Sed nec attendit alia: quod non vident amore cœci, qui eum assidua manu versant.

16. *Doliturum*) Dolorem allaturum marito conjugem suam diligenti.

20. *Subsedit*) Substitit, commoratus est.

Januam) Per januam in ædes

23. *Ætatem*) Filium adultum. Metonymia.

Servans) Observans, custodiens.

24. *Familia*) Multitudo servorum.

25. *Non sustinens*) Non ferens. Sic *sustinere jocos* l. 2. f. 8.

26. *Tentat*) Explorat manu.

27. *Tonsum*) Nempe, sicut viri consueverant.

Transfigit) Trajicit, transverberat pectus adolescentis.

28. *Respiciens*) Attendens, curans, omnia iræ suæ posthabens.

29. *Simul*) Simulac, simulut, simulatque. Hæc omnia enim in usu sunt.

30. *San-*

Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil somno senserat;
Repræsentavit in se pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
Accusatores postularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad centumviros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quod bona possideat. Stant patroni fortiter
Causam tuentes innocentis fæminæ.
A Divo Augusto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,

Quod

30. *Sanctamque*) Innocentem. *Castam* dixit ante.
31. *Primo*) Recens cœpto, qui arctissimus esse solet.
32. *Repræsentavit*) Statim pœnam de se ipse sumsit.
33. *Ferro*) Gladio. Meton. materiæ.
Credulitas) Quia liberto temere crediderat.
34. *Postularunt*) Accusarunt eam.
35. *Centumviros*) Centumviri judices erant apud Romanos, apud quos agebantur & disceptabantur causæ graviores, quæ & Centumvirales inde appellatæ. Erant hi centum & quinque viri, ex trigintaquinque tribubus selecti, ex singulis tres: sed ob numeri rotunditatem appellantur Centumviri.
36. *Suspicio*) Mavult Gudius *Suspectio*, quod & probavit Salmasius, præcipue metri causa. Sed antepenultimam etiam in *Suspicio* produci, jam olim docuit Vossius, quem vide Art. Gramm. lib. 4. cap. 32.
37. *Quod bona possideat*) Ob id quod: Sic ferme sensus est, suspicatos plerosque, commisisse id facinus, ut post obitum mariti & filii sola possideret bona & hæreditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona.
Stant) Fortiter tuentur mulieris causam.
39. *Divo*) Augusto Cæsare, qui vivus nomen Divi consecutus est. Vid. pluribus locis Ovidium.
Augusto) Ita dicti sunt omnes Imperatores Romani, non ab *augendo*, ut volunt quidam, ac si essent, ut Belgicus jam Imperatorum titulus est, *Vermeerderaars des Ryx*, sed ab *augur*. Ut enim a *robur* est *robustus*, ita ab *augur*, *augustus*. Quod significat *sanctum*, Belg *geheiligt*, *gewyd*; velut *templum augustum*, & *loca augusta*, i. e. sacrosancta. Ovid 1. Trist.

Ignoscant augusta mihi loca, dique locorum.

40. *Jurisjurandi fidem*) *Fidem* est pro iis, qui eam dederant jurejurando, id est, judicibus. Quibus in causa obscura solenne fuit juramentum, *Sibi non liquere* Quo liberabantur, judicio ad Imperatorem devoluto. Ita sensus erit: Petierunt ut juvaret se, atque a pronunciatione sententiæ liberaret, quia fecissent fidem jurejurando, se litis hujus decisionem non invenire.

41. *Er-*

Quod ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, pœnas causa libertus mali:
Namque orbam nato simul & privatam viro,
Miserandam potius, quam damnandam existimo.
Quod si damnanda perscrutatus crimina
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limasset, a radicibus
Non evertisset scelere funesto domum.
¶ *Nil spernat auris, nec tamen credat statim,*
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes:
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
¶ *Hoc admonere simplices etiam potest,*
Opinione alterius ne quid ponderent:
Ambitio namque dissidens mortalium
Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.

¶ *Hæc*

41. *Error*) Ambiguitas, incertitudo, obscuritas. *Implicuisset*) Incertos & dubios fecisset.

42. *Qui postquam*) Postquam detexerat quæ causa ipsos compulerat ad tantis calumniæ erroribus fidem habendam.

44. *Luat pœnas*) Vide notas lib. 1. fab. 13.

49. *Limasset*) Examinasset, diligentius perspexisset. *Limare* est pro *elimare*. *A radicibus*) Conjungendum cum *evertisset*, ut sit, radicitus, funditus. Nepos dixit Hannibale cap. 7. *a fundamentis disjicere domum*.

51. *Nil spernat auris*) Vid. Interpretes C. Nepotis ad XIV. 9. 2. Cic. 1. ad Att. 19 & Piccart. Decad. 5 cap. 5.

52. *Quos minime putes*) Quos sanctos & innocentes habemus.

56. *Opinione*) Ne res vel negotia æstiment ex opinione vel dictis aliorum.

57. *Dissidens*) Contraria, adversa semper aliis.

58. *Subscribit*) Dicuntur subscribere, qui sequuntur alios, eorumque sententiam accessione sua firmant.

59. *Erit*

¶ *Hæc executus ſum propterea pluribus,*
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus. ¶

59. *Erit ille*) Eſſe debet, ſit.
Per te) Tuo ſtudio proprio, non ex relatione aliorum exploraveris.
60. *Executus*) Expoſui, narravi, dixi prolixius & verboſius.
Quoniam) Quoniam multis diſplicuit nos tam breves eſſe in enarrandis fabellis.

FAB. XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

EUnuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui ſuper obſcœna dicta, & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius,
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ ſtulte delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

FAB.

AD FAB. XI.

2. *Super*) *Super* hic valet *præter*.
Dicta) Jocos, facetias.
Petulans) Alterius exagitandi cauſa inſtitutum.
3. *Inſectatus*) Per cavillationem traduxit, ei objecit.
Corporis) Virilitatis. Totum pro parte.
4. *Laborem*) Ut hanc, ſi qua eſt, ignominiam virtute tegam atque ſuperem.
7. *Turpe*) Flagitioſum. Ovid.
Quæ venit ex merito pœna, dolenda venit.

AD

FAB. XII.

PULLUS AD MARGARITAM.

In sterquilinio pullus gallinaceus
Dum quærit escam, margaritam repperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!
O si quis pretii cupidus vidisset tui!
Olim redisses ad splendorem maximum.
Ego quì te inveni, potior cui multo est cibus?
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.

¶ *Hoc*

Ad Fab. XII.

3. *Jaces*) Neglecta & contemta. Venuste hoc expressit, & longe quidem venustius, quam si in tertia persona dixisset: *Jacet indigno quanta res loco!* Eodem modo se res habet hujus libri Fab. 9. vers. 6.

Quæso tam angustam talis vir ponis domum?

Et hinc puto lib. 1. fab. 7. legendum fuisse:

O quanta species, inquit, cerebrum non habes!

q. d. *Tu non habes cerebrum, cum tanta sis species?* quod vulpis ibi loquentis admirationem auget. Hanc lectionem parabam dicto loco in textum recipere. Sed cohibebant me AEsopi verba, Ὦ οἵα κεφαλὴ, ϗ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Quæ Phædrus videtur expressisse. Imitatus quoque est Andr. Alciatus Embl. 48

Hoc quale caput est! sed cerebrum non habet.

Schefferus alioqui tentabat,

O quanta species, & cerebrum non habes!

Et Broukhusius meus jam olim,

O quanta species, inquit! Cerebrum non habes.

Quanta res) Quanti pretii & dignationis.

5. *Redisses*) Facta esses splendida, ut olim, quæ nunc fimo conspurcata jaces tanto tempore.

6. *Ego qui te inveni*) Oratio est cum admiratione interrogantis, Qui ego te inveni? Qui factum est, ut ego te invenerim? Nam *qui* est quomodo, ut lib. 1. fab. 1.

Qui possum, quæso, facere quod quereris, lupe?

q. d. Frustra te inveni: nam nec ego tibi possum, nec tu mihi potes prodesse. Tollius ad Ausonium legit:

Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potest.

Quod non improbandum.

8. *Hoc*

¶ *Hoc illis narro, qui me non intelligunt.*

8. *Hoc illis narro*) Hoc illis scribo. *Hoc illis dictum est*, ut supra.
Qui me non intelligunt) Qui nesciunt quid lateat sub fabulis meis: quoniam sunt instar galli hujus, cui nihil profuit reperta margarita.

FAB. XIII.

APES & FUCI VESPA JUDICE.

Apes in alta quercu fecerant favos:
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, Vespa judice:
Quæ genus utrumque nosset cum pulcerrime,
Legem

AD FAB. XIII.

1. *Favos*) Apum domos, seu cellulas.
2. *Inertes*) Proprie, *artis ejus imperiti*. Hoc vult, non potuisse ipsos facere sibi, propterea mendacio quærere voluisse alienos. *Fucos* vocat *ignavos* Virg. lib. 4. Georg. vers. 168. ubi de apibus:

Ignavum fucos pecus a præsepibus arcent.

Hesiodus in Theog. de Apibus & Fucis,

Αἱ μὲν τε πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδῦντα
Ημάτιαι σπεύδουσι τιθεῖσί τε κηρία λευκὰ,
Οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Αλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.

Aristoteles docet: *Vesci tum eos, tum eorum pullos melle, quod Apes fecerint*. Cæterum inimicitiæ Apum cum *Fucis* apud omnes celebrantur. Aristoteles cap. 40. de Apibus, *Fucos interimunt, quando non satis loci operibus est*. In eodem, *Deprehensi a bonis apibus occiduntur*. Plin. cap 11. *Tardantes* (fucos) *sine clementia puniunt*. Idem c. 17. *Certum est ab apibus fucos interfici*. Varro, *Insectantes a se ejiciunt fucos*. Vid. porro Ælian. lib. 1. cap. 10.
3. *Ad forum*) Ad judicium, ad judicem.
4. *Pulcerrime*) Optime. Phædrus extremo hoc opere.

Hoc cur, Philete, scripserim, pulcre vides.

Et

Legem duabus hanc proposuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par est color,
In dubium plane res ut merito venerit:
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis & forma favi,
De quis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recusant, Apibus conditio placet.
Tunc illa talem sustulit sententiam:
Apertum est quis non possit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum restituo suum.
¶ *Hanc præteriissem fabulam silentio,*
Si pactam Fuci non recusassent fidem.

FAB.

Et lib. 4 fab. 20.
Quid judicare cogitet livor, modo
Licet dissimulet, pulcre tamen intelligo.
Ibid. fab. 25.
Dum sanitas constabit, pulcre meminero.

5. *Legem*) Conditionem, uti mox appellat.
Partibus) Ita proprie, qui litigant inter se, vocantur.
6. *Non inconveniens*) Non male convenit, si externam speciem spectes.
7. *Plane*) Omnino: Vult, omnino ac plane fuisse causam justæ dubitationis, propter illam similitudinem.
8. *Religio*) Judicibus religio tribuitur, propter jusjurandum, quo tenebantur. Vid. Fab. 10.
Peccet) In judicando errorem committat.
Imprudens) Per imprudentiam: si minus omnia providero.
9. *Alveos*) Domicilia apum.
Opus) Per *opus* mel intelligit, & per *ceras* mellis receptacula.
11. *Auctor*) Ita debet scribi hoc vocabulum, non *autor*, vel *author*, ut plerique faciunt. Diciturque *auctor* proprie is, qui primus aliquid invenit, instituit, & fecit; qui conditor & quasi parens est alicujus rei, a verbo *augeo*, quod & ipsum creare & efficere notat; quo sensu usus est Lucretius & alii. Vide Vorst. de Latin. merito susp. c. 25.
13. *Tunc illa*) Scil. Vespa. Sic fere lib. 1. fab. 10.
Uterque causam cum perorasset suam,
Dixisse fertur Simius sententiam.
14. *Apertum est*) Jam patet, constat.
15. *Apibus*) Tanquam veris auctoribus.
17. *Fuci*) Vani homines, qui versus meos sibi vindicarunt. Vid. Freinshemium ad hanc fabulam de versibus Virgilii, quos fucus aliquis sibi arrogaverat.

AD

FAB. XIV.

ÆSOPUS LUDENS.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Æsopum nucibus quum vidisset, restitit,
Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
Derisor potius quam deridendus senex;
Arcum retensum posuit in media via:
Heus, inquit, sapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus; ille se torquet diu,
Nec quæstionis positæ causam intelligit.
Novissime succumbit. Tum victor sophus:
Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris;

At

AD FAB. XIV.

1. *Quidam*. Sic loquebantur de ignotis. C. Nepos Pausania, *Interim Argilius quidam &c.*
Atticus) Unus ex Atheniensibus.
2. *Restitit*) Substitit. Sic sup. lib. 1. fab. 12.
3. *Simul*) Simulac: ut infra lib. 3. fab. 16. lib. 4. 8. & 14. lib. 5. 5. & 7. exemplo Ciceronis, Horatii, aliorumque optimi ævi Scriptorum.
4. *Derisor*) Qui ridere stultitiam hominum soleret. Sic sup. lib. 3. fab. 3.

Naris emunctæ senex,
Natura numquam verba cui potuit dare.

5. *Retensum*) Brevitatis Phædri hoc est indicium. Pro eo enim dicere debuerat, arcum tendit retenditque.
6. *Sapiens*) Philosophe, per ironiam.
Expedi) Expone, quid innuam hoc facto.
8. *Positæ*) Ab Æsopo propositæ.
9. *Novissime*) Ultimo, tandem.
Succumbit) Superatur, velut in certamine, dum causam dicere non potest. Belg. *Hy geeft het op*.
Victor) Æsopus, qui victor dicitur, quia quod ipse posuerat, alter interpretari non poterat.
Sophus) Vox Græca, Latinitate donata, significat *sapiens*.
10. *Cito rumpes*) Ovid. Heroid. 4. 91.

Arcus & arma tuæ tibi sunt imitanda Dianæ.
Si numquam cesses tendere, mollis eris.

11. *Erit*

At si laxaris, quum voles, erit utilis.
¶ *Sic ludus animo debet aliquando dari,*
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

11. *Erit utilis*) Eo uti poteris.
13. *Melior*) Promtior, aptior, utilior ad aliquid meditandum. Videtur hanc fabulam scripsisse Phædrus in defensionem Divi Augusti, patroni sui, contra quosdam austeros censores. Refert enim Suet. in ejus vita, cap. 13. *Animi laxandi causa modo piscabatur hamo, modo talis aut ocellatis nucibusque ludebat cum pueris*. Seneca de Tranq. Anim. cap. XVI. *Nec in eadem intentione æqualiter retinenda mens est, sed ad Jocos revocanda. Cum pueris Socrates ludere non erubescebat: & Cato vino laxabat animum, curis publicis fatigatum: & Scipio triumphale illud & militare corpus movit ad numeros* &c.

FAB. XV.

CANIS AD AGNUM.

INter Capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non est hic mater tua.
Ovesque segregatas ostendit procul.
Non illam quæro, quæ, quum libitum est, concipit,
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Novissime prolapsam effundit sarcinam:

Verum

AD FAB. XV.

1. *Balanti*) Matris desiderio.
2. *Stulte*) Objurgantis est.
Hic) Hoc loco, inter capras puta.
3. *Segregatas*) Ab grege capellarum sejunctas, separatas.
4. *Non illam quæro*) Verba Agni sunt ad Canem.
5. *Portat onus*) Sic supra in simili negotio habuimus *onus deponere* lib. 1. fab. 18.
Ignotum) Reconditum, nec visum.
6. *Prolapsam*) *Cadere* & *labi* verba sunt de partione usurpata.
Effundit) Juvenalis Sat. 2.
Patruo similes effunderet offas.
Sarcinam) Vid. quæ notavimus lib. 1. ad fab. 18.

7. *Ad-*

Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
Tamen illa est potior quæ te peperit. Non ita est.
Unde illa scivit niger an albus nascerer?
Age porro scisset: quum crearer masculus,
Beneficium magnum sane natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas singulas.
Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hac sit potior, quæ jacentis miserita est,
Dulcemque sponte præstat benevolentiam?

Facit

7. *Admoto ubere*) Præbito, porrecto ubere. Florus, *uber admovit infantibus*. Et Virgilius,

Hyrcanæque admorunt ubera tigres.

8. *Fraudatque*) Subducit eis aliquid, privat eos lacte.
Natos) Pullos. Sic lib 1. fab. 28. & alibi.
9. *Tamen*) Incipit nunc Canis rursum loqui.
Potior) Juris respectu. Vult enim plus deberi iis, a quibus nascimur, quam a quibus alimur.
Non ita est) Verba Agni refutantis sententiam Canis.
10. *Niger an albus*) Catullus:

Nec scire utrum scis, albus an ater homo:

ex proverbio, *albus an ater sis nescio*.
11. *Scisset*) Scivisset. Est Syncope. *Scisset* est concessivum: Demus, faciamus scivisse. Etiamsi scivisset, quid ex eo ad me commodi?
Masculus) Masculos parare in cibum, fœminas autem ad augendam prolem vivas servare solebant, sicut hodieque receptum est. Adde quod homines, qui deliciis student, in eligendis masculis etiam cujuscunque generis animalibus, palato suo consulunt, nihil sibi rei esse cupientes cum sexu sequiore.
12. *Beneficium*) Ironia. Nam quod mas genitus esset Agnus, inde illi periculum a lanio.
13. *Lanium*) Mortem a lanio singulis momentis mihi inferendam.
14. *Cujus potestas*) Ordo est: Cur ea, potestas cujus fuit nulla in gignendo, sit potior hac, quæ est miserita jacentis? Adhuc sunt Agni verba. Potestas nulla in gignendo ejus esse dicitur hoc loco, quæ in gignendo potestatem nullam sibi habet relictam, sed cogitur simpliciter facere, quod id negotium requirit. Quæ non potest non gignere, quando semel partum concepit.
15. *Jacentis*) Agni a matre deserti. Quasi diceret, Mater mea dedit mihi vitam, sed ut eriperet iterum per crudelissimam suam negligentiam, dum jacentem me ne respicit quidem.
16. *Dulcemque*) Nimirum a mamma lac sugendum præbuit.

17. *Fa-*

Facit parentes bonitas, non necessitas.
¶ His demonstrare voluit auctor versibus
Obsistere homines legibus, meritis capi.

17. *Facit parentes*) Illi vere dici possunt patres, qui non necessitate quadam naturæ procreant liberos, sed qui procreatis vitam sustinent alimentis, & consiliis juvant.
Necessitas) Ordo naturæ. Statius II. Silv. I.
Natos genuisse necesse est,
At legisse juvat.
Ad quæ vid. Barthius. Porro hic commentarii loco esse potest Buchneri Orat. 10. T. 2. p. 268.
19. *Obsistere*) Repugnare, adversari. *Leges* jussa sunt & imperia qualiacunque, quæ quid exigunt a nobis fieri, vel non fieri; ut, sanguine junctos parentes & liberos amare se mutuo, non odio persequi debere.
Meritis) Bene meritis, id est, beneficiis. Sic l. I. fab. 8.
Capi) Trahi in obsequium & amorem.

FAB. XVI.

CICADA & NOCTUA.

HUmanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cavo-

AD FAB. XVI.

1. *Humanitati*) Qui non facit quod omnes humanos & comes decet.
Accommodat) *Accommodare se humanitati* dictum, ut apud Ciceronem, *Accommodare orationem auribus multitudinis*, pro ex voluntate humanitatis vitam moresque suos regere. *Humanitas* est ea amabilitas, qua studemus ad societatem mutuam servandam alter alteri placere.
2. *Oppetit*) Subit. quomodo oppetere mortem dicimus.
3. *Acerbum*) Cohæret cum *noctuæ*: id est, quod acerbum fuit noctuæ. *Acerbum*, est molestum, ingratum, amarum. Sic Cic. dixit Lælio cap. 16. *Acerbius in aliquem invehi, insectarique vehementius.*
Convicium faciebat) Insectabatur, calumniabatur, clamore obstrepebat.

5. Cavo-

Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt, ut taceret: multo validius
Clamare cœpit. Rurſus admota prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt adgreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Una bibamus. Illa, quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide advolavit. Noctua egreſſa e cavo
Tre-

5. *Cavoquè ramo*) Repetendum *in* ex præcedentibus. *Cavo* eſt in parte arboris excavata.

7. *Admota prece*) Eadem phraſis eſt lib. 1. fab. 19. & lib. 4. fab. 25.

8. *Accenſa magis eſt*) Irritata, concitata ad cantandum.

Sibi nullum eſſe auxilium) Nihil ſibi eſſe ſubſidii in oratione ſua, contra clamorem Cicadæ.

10. *Garrulam*) Allocuta eſt Cicadam ſibi moleſtam.

12. *Sonare*) Qui ſunt tam egregii, ut quis putet ab ipſo Apolline cani.

Putes) Eſt pro *quis putet*. Nec enim Cicada ipſa ſic potuit putare de cantu proprio. Dicit, cantus ejus eſſe tam elegantes, ut poſſint componi cum cantibus Apollinis.

13. *Potare*) Bibere largius, per hilaritatem animi ex cantu.

Nectar) Potum deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis eſt ipſi ſacra.

Pallas) Dea ſapientiæ, Jovis filia, nata ex ipſius cerebro, ut vulgatum eſt. Vid. Fab. ſeq.

14. *Si non faſtidis*) Si non contemnis nectar illud. Formulà humanitatis & civilis elegantiæ.

15. *Una bibamus*) Horatius:

Una ſimus, ait

Illa quæ ardebat) *Quæ ardebat*. Sic recte, non *quia*, ut nonnulla præferunt exemplaria. ut valeat, *Illa, ut quæ ardebat* &c. Sic hujus lib. fab. 19.

Senſit profecto, ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtive qui occupato adluſerit.

Ardebat) Vehementer ſitiebat.

16. *Simul*) *Simulac*, ut jam ante monuimus.

17. *E cavo*) *E cavo ramo*, ut ſupra.

18. *Lete*

Trepidantem consectata est, & leto dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

18. *Leto dedit*. Ita lib. 1 fab. 22.
Improbam leto dedit.

FAB. XVII.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

Olim quas vellent esse in tutela sua,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus

AD FAB. XVII.

Extat hæc fabula totidem verbis apud Perottum Cornucop. p. 1042. quam ille dicit se adolescentem in fabellas suas ex Avieno transtulisse. Quo argumento motus Petrus Scriverius Not. in Martial. p. 88. eo inclinare videtur, ut arbitretur has omnes fabulas esse Perotto adscribendas, ipsumque adeo Phædrum auctorem esse supposititium. Malum vero Perotti dolum ac sublestam fidem merito insectatur, & Phædro suppetias venit Casp. Barthius, lib. 36. Adv. cap. 21. ubi & de Camerarii & Faerni Fabulis, quæ hodie quoque circumferuntur, nonnihil. Vid. Ludov. de la Cerda ad Virg. Ecl. VII. p. 142. (quem miror tacere ibi de Phædro, cum & Faerni & Perotti fabulam ex Phædro desumtam enarret; præcipue cum aliis in locis toties Phædrum citet) & de Faerno quidem Thuanum ad An. CIↃ IↃ LXI. Gudium quoque in notis ad hunc auctorem p. 270.

1. *Quas vellent*) Quas volebant sibi sacras esse.

2. *Legerunt*) Sibi elegerunt.

Quercus Jovi) Cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, & a carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monstrata, sacra idcirco illi creditur. Andr. Alciatus lib. 2. Embl. XXXII.

Grata Jovi est quercus, qui nos servatque fovetque.
Servanti civem querna corona datur.

3. *Myrtus Veneri*) Quia hæc arbor nascitur in litore maris, ubi Venus nata est. Quidam vero volunt idcirco Myrtum esse sacram Veneri, quod Venus Myrto esset ornata, cum Judicio

Pinus Cybebæ, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent,
Interrogavit. Causam dixit Jupiter:
Honore

Paridis discessit pulcrior Junone & Pallade. Virg. Ecl. VII.

Populus Alcidæ gratissima, vitis Iaccho,
Formosæ myrtus Veneri, sua laurea Phœbo.

Idem lib. 2. Georg.

Solido Paphiæ de robore Myrtus,

ubi vid. Servius. Rufus de Ænea lib. 5. AEneid.

Sic fatus velat materna tempora myrto.

Et Ovid. lib. 4. Fast. vers. 15.

Mota Cytheriaca leviter mea tempora myrto
Contigit.

Laurea) Laurus. Placuit hæc arbor Phœbo, quia Daphnen ab eo amatam in hanc mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybebæ*) Huic Deæ Pinus arbor sacrata fuit, quod Atys, quem deperibat, fuerit in hanc mutatus, ut ait Ovid. lib. 10. Metam.

Et succincta comas hirsutaque vertice Pinus,
Grata Deum matri. siquidem Cybeleius Attis
Exuit hac hominem, truncoque induruit illo.

Seneca Troad. Act. 1.

Secuitqur fretum pinus matri
Sacra Cybebæ.

Nam sic ibi legendum esse, patet ex eo, quod differit Gudius ad hujus libri fab. ultimam. Confirmat & Ursinus ad Virg. AEneid. lib. 10. vers. 220.

Cybebæ) Dicta est Deorum mater, & per eam terra intelligebatur.

Populus celsa Herculi) Quia Hercules populo erat ornatus, cum descendit ad inferos, educturus canem Cerberum. Virg. in Eclogis, ut jam vidimus.

Populus Alcidæ gratissima.

Idem in Georg. lib. 2. vers. 66.

Herculeæque arbos umbrosa coronæ.

Et lib. 8. AEneid. vers. 276.

Herculea bicolor cum populus umbra.

Quod & imitatus est Alciatus lib. 2. Embl. XLI.

Herculeos crines bicolor quod populus ornet.

Ovid. Heroid. Epist. 9 vers. 64.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

Theocr. in Pharmac. λεύκην, id est, *populum*, dicit esse Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος, *Herculis sacram plantam*. Quin nulla alia ratio est, cur magni Heroes populeas gestarent coronas, quam ad imitationem fortissimi Herculis. Sic apud Horatium:

Teucer Salamina patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur cinxisse corona.

Aliæ tamen arbores & sacræ Herculi. Tertull. lib. de coronis: *Hercules nunc Populum capite præfert, nunc Oleastrum, nunc Apium.*

7. Ho-

Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor atque hominum sator:
O nata, merito sapiens dicere omnibus:
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
Nihil agere, quod non prosit, fabella admonet.

FAB.

7. *Honore*) Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore nobis præstito. Alii legunt, *Honorem fructu* &c. nempe dando hominibus fructum pro honore, quo nos afficiunt.

8 *At mehercule*) Verba sunt Minervæ refutantis Jovem. Observandum est in hac affirmandi vel jurandi formula inductam hic Minervam humano more loquentem, quia per Deos jurare hominum est: præterea hoc juramenti genus, quod hic affingitur Minervæ, virile esse proprie, non fœmineum. Aul Gell. XI. 6. *Nusquam scriptum invenire est apud idoneos quidem scriptores, aut Mehercule fœminam dicere, aut Mecastor virum.* Vide autem quid notaverimus ad Fab. I. lib. I. vers. 12.

Narrabit) Quisque narret quod volet. Proverbialis locutio. Sic nos fere Belg. *Men mag zeggen, vvat men vvil.*

9. *Oliva*) Pallas olivæ plantationem invenit. Arnobius adversus gentes lib. I. *Si enim vos Liberum, quod usum repererit vini, si Minervam, quod Oleæ, divorum retulistis in cœtum* &c. *Oliva* dicitur proprie de fructu, *olea* de arbore. Hic vero de arbore *oliva* dicitur.

10. *Tunc sic*) Tum sic Deorum pater locutus est.

Sator) Creator hominum Jupiter. Virg. lib. I. AEn.
Olli subridens hominum sator atque Deorum
Oscula libavit natæ.

11. *Dicere*) Diceris, haberis ab omnibus. Minerva enim Dea sapientiæ.

12. *Nisi utile est*) Hanc sententiam

NISI. UTILE. EST. QUOD. FACIMUS.
STULTA. EST. GLORIA.

iisdem verbis conceptam Zamoscius, narrante Gudio, in lapide invenit. Quam deinde Gruterus recepit in corpus Inscriptionum. Quod corpus ingenti studiorum emolumento jam denuo magnis sumtibus excuditur a Francisco Halma, cui debes hanc elegantem, quam damus, Phædri editionem.

13. *Nihil agere*) Ne faciamus quippiam quod non sit utile. Est & hic versus lib. 4. fab. 23. Sed cum dubitent eruditi, an Phædri sit, optimas editiones secuti eum omisimus.

FAB. XVIII.

PAVO AD JUNONEM.

PAvo ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis auribus admirabilem,
Se derideri, ſimul ac vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratia dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine,
Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono?

Fato-

AD FAB. XVIII.

Confer cum hac Fab. Camerarium fab. 225.

1. *Pavo*) Avis Junoni ſacra, & in ejus tutela.

2. *Luſcinii*) Solius pene Phædri eſt, quod *Luſcinius* dicitur hic, quæ vulgo tantum *Luſcinia*. Sic ſupra fab. 4. *Simius* eſt pro *Simia*.

3. *Auribus*) Sic optime ex MSS. reſtituit Gudius, probante Heinſio. Pro quo vulgo eſt *avibus*.

4. *Simul ac*) Schefferus dum putat τὸ *ac* hic poſſe deleri, ut ſalvo ſenſu nonnumquam fit, non videt certum exitium ſic naſci verſui. Sic enim tertia ſede erit trochæus, quod reſpuunt hujus carminis leges. Quod miror in homine tam egregie merito de hoc Auctore. Adeo verum eſt neminem omnibus horis ſapere.

Miſerit) Emiſerit, ediderit.

5. *Conſolandi gratia*) Ut illam conſolaretur.

6. *Sed forma vincis*) Luſcinius valet quidem cantu, ſed tu forma & magnitudine eum vincis.

7. *Smaragdi*) Qualis eſt in Smaragdo. Collum tuum inſtar Smaragdi fulget.

8. *Gemmeam caudam*) Quaſi plenam gemmarum. Significat: Caudam quoties expandis, habes diverſicoloribus plumis gemmantem, & quaſi gemmis lucentem. Ovid. Metam. lib. 1. verſ. 723. de oculis Argi:

Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
Collocat; & gemmis caudam ſtellantibus implet.

9. *Quo mi*) Supple *tu dediſti*, vel *dii dederunt*. Illud *quo* inte-

Fatorum arbitrio partes sunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luscinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omnesque propriis sunt contentæ dotibus.
¶ *Noli adfectare quod tibi non est datum,*
Delusa ne spes ad querelam recidat.

FAB.

integre est, *quo fine, ad quod mihi, cui usui mihi?* Hor. lib. 1. Ep. 5.

Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?

10. *Fatorum*) Verba ista Junonis sunt. Ait, debere ipsam acquiescere in voluntate fatorum.

Partes) Vult, cuilibet suam & peculiarem tributam esse partem. Locutio desumta est a comicis, ubi partes cuique designantur; alter enim personam principis, alter patris agit, & ita porro.

Vobis) Scil. avibus.

11. *Melos*) Cantus, ut vers. 1. cum apta vocis modulatione & flexu.

12. *Læva*) Ut a læva sedens faciat bona omina. Cic. de Divinat. 11. *A dextra corvus, a sinistra cornix facit rata*. Virg. in Eclog.

Sæpe sinistra cava prædixit ab Ilice cornix.

Jussu enim Jovis canebat cornix a læva, corvus a dextra. Plaut. Asin. 2. 1. 12.

Impetritum, inauguratum est: quovis admittunt aves.
Picus & cornix est ab læva; corvus porro ab dextera.

13. *Dotibus*) Ita recte Heinsius. Ut enim vox recte dicatur de Luscinio, Corvo, & Cornice, quid ea ad Aquilam, quam viribus præditam dicit? *Dos* est naturalis quædam bonitas, quæ huic illive est ingenita. Ovid. de Arte:

Si vox est canta, si mollia brachia, salta,
Et quacunque potes dote placere, place.

14. *Noli adfectare*) Quia, ut ait Phædrus in Fabula Canis,

Amittit merito proprium qui alienum adpetit:

ut etiam Camelus in fabulis, qui poscens cornua, auribus quoque privatus est.

Adfectare) Ambire, quærere.

15. *Delusa*) Quia, ut infra est lib. 5. fab. 6.

Quem spes delusit, huic querela convenit.

Est itaque sensus: ne destituaris spe tua, & ita redigaris ad querelas.

Recidat) Prima syllaba hic producitur. Vid. Gifan. ad Lucr. ind. & Scal. Lect. Auson. lib. 2. cap. 21.

FAB. XIX.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

Æsopus domino solus cum esset familia,
Parare cœnam jussus est maturius.
Ignem ergo quærens, aliquot lustravit domos;
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque recta per forum
Cœpit redire; & quidam e turba garrulus,
Æsope, medio sole quid cum lumine?
Hominem, inquit, quæro; & abiit festinans domum.

¶ *Hoc*

AD FAB. XIX.

1. *Cum esset*) Cum ei esset unicus servulus: nam alias unicus servus non facit familiam ut Cicero inquit. videtur ergo Ironice hoc Phædrus dixisse. Vide Pignor. de servis pag. 21.

Familia) Familiæ appellatione omnes, qui in servitio sunt, continentur, inquit Ulpianus.

2. *Maturius*) Ocius, celerius scilicet, quam pro consuetudine.

3. *Ignem*) Ignem non semper veteres domi suæ excitabant, sed a vicinis plerumque petebant: neque enim facile negare petenti licebat. Videbatur enim hoc valde alienum esse ab ipsa humanitate, & vita hominum atque natura, quæ aqua & igni carere non potest.

6. *Effecit brevius*) Per compendia ivit.

7. *Cœpit redire*) De hac formula iam locuti sumus l. 1. fab. 2. & 12. & alibi. C. Nepos IV. 4. *Tanto magis Pausanias orare cœpit*. Petronius: *Cursim Ascylton persequi cœpi*. Et sic Græci quoque: Matth. Euangelista XXVI. 37. Ἤρξατο λυπεῖσθαι ϗ ἀδημονεῖν, *cœpit contristari & mœstus esse*. Et sic alii

8. *Medio sole*) Meridie, medio die: ut apud Stat. 5. Theb. Sic Horat. lib. 1. Ep. 5. *Supremo sole*, pro vespere.

Quid) *Quid facis*? elliptice.

9. *Hominem, inquit, quæro*) Ita Diogenes olim Cynicus luce clara per forum turba confertum cum lumine discurrebat, ali-

¶ *Hoc si molestus ille ad animum rettulit,*
Sensit profecto, se hominem non visum seni,
Intempestive qui occupato adluserit.

aliquid requirenti similis. Interrogatus ergo, quid sibi vellet; Hominem, inquit, quæro. Significans plurimos occurrere, qui formam haberent hominis, mentem non haberent.

10. *Molestus*) Garrulus ille.

Rettulit) Consideravit, examinavit animo, intellexit, sibi applicuit.

11. *Seni*) Sic in aliis etiam locis Æsopum vocari vidimus. Neque enim semper decrepitum, annis gravem, vel ætate confectum significare videtur, sed nonnumquam blandius esse nomen, honoris & reverentiæ causa quod sit inditum. Sic γέροντες apud Græcos appellati viri graves.

12. *Adluserit*) Jocari voluerit, & otiose garrire cum occupato. Terent. Eun. 3. 1 34.
Forte habui scortum; cœpit ad id alludere.

FAB. XX.

ASINUS & GALLI.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybebes circum in quæstus ducere

Asi-

Ad Fab. XX.

2. *Tristem*) Propter varias calamitates, laboriosam, ærumnosam.

Decurrit) Transigit miseram vitam. Teren. Adel. 5. 4. *Prope jam decurso spatio.*

3. *Dura*) Ex sententia communi moratarum gentium, apud quas pœnæ ac supplicia habentur, quæ fiunt in corporibus defunctorum contra consuetudinem.

4. *Galli*) Sacerdotes castrati, Galli dicti, a Gallo fluvio Phrygiæ.

Cybebes) *Cybebe* est Isis, Terra Mater, Mater magna Deum. Dicitur & *Cybele* media syllaba correpta, quæ semper producitur in *Cybebe*. Nam Græcis est Κυβήβη, & Κυβέλη. Vide hujus lib. fab. 17.

Circum in quæstus) *Circum in quæstus ducere* dicitur eleganti

 tmesi,

Asinum solebant, bajulantem sarcinas.
Is quum labore & plagis esset mortuus,
Detracta pelle sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo,
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

EXPLICIT LIB. III.

tmesi, pro circumducere ad quæstus faciendos. Sic fab. 1. lib. 1. *male, ait, dixisti mihi*, pro *maledixisti mihi*. Alii volunt esse *circumducere quæstus*; pro *quæstus gratia*: ellipsi Græcissante. Gronovius pater præfert *circum cœtus ducere*, id est, oppida, fora, conciliabula.

5. *Asinum*) Solennem ad talia eorum ministrum atque bajulum. Apul. Metam l. IX. *Ad istum modum vitato duplici periculo, die sequenti rursum divinis exuviis onustus, cum crotalis, & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad viam.*

7. *Tympana*) Quibus solenniter utebantur. Sic apud Schoonhovium Embl. LXV fistulæ fiunt ex asini mortui ossibus.

8. *Delicio*) *Delicium* vocabant puerum, quem in amoribus habebant. Adeo enim hoc usitatum erat Græcis, ut etiam turpe esset puero, amatorem nullum reperire. Vid. C. Nepotis præfat. Apul. in Apologia,

Et Critias mea delicia, & lux alma Charine.

Græci παίγνια vocabant. Plutar. in Anton. παιδάρια παιγνίων ἃ Ῥωμαῖοι Δελίκια καλοῦσι.

9. *Hoc locuti sunt modo*) Sup. lib. 1. fab. 5.

Sic est locutus, partibus factis, leo.

Item Fab. 27.

Quem stans Vulturius super
Fertur locutus.

Et sic alibi.

10. *Securum*) Liberum ab omni labore & plagis.

11. *Plagæ*) Plagarum meminit Phædrus, quia hæc tympana aliquando virgula percutiebantur, aliquando manu impellebantur. Ovid. lib. 4. Metam.

Fœmineæ voces, impulsaque tympana palmis.

Sed vide de istiusmodi tympanis Pignorium de Servis pag. 172.

Mortuo) Dativus est, pro *in mortuum*.

PHÆDRI

FABULARUM

LIBER QUARTUS.

FABULA I.

MUSTELA & MURES.

Joculare tibi videtur; & sane leve,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
Sed diligenter intuere has nenias.
Quantam sub illis utilitatem reperies?
Non semper ea sunt, quæ videntur, decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.

Ad Lib. IV. Fab. I.

1. *Joculare*) Sic *jocari fabulis* hoc vocat lib. 1. fab. 1.
2. *Calamo ludimus*) Scriptis jocamur.
3. *Nenias*) Fabulas respicit. Vide lib. 3. prolog. ad Eutychum.
4. *Utilitatem*) Poetæ, ut ait Satyricus,
Et jucunda simul dicunt & idonea vitæ.
5. *Quæ videntur*) Quæ videntur, non semper ea sunt, videlicet quæ videntur, sæpe meliora, sæpe deteriora, quam primo intuitu comparent.
6. *Frons prima*) Prima species multos fallit. Idem Romanus Satyricus sat. 2.
Fronti nulla fides.
Rara mens) Non obvia uniuscujusque mens, sed provida & perspicax, qualis esse solet rara.
7. *Quod interiore*) Quod auctoris industria occultavit, & quasi involvit fabularum involucris.

Hoc ne locutus sine mercede existimer,
Fabellam adjiciam de mustela & muribus.

Mustela quum annis & senecta debilis
Mures veloces non valeret adsequi,
Involvit se farina, & obscuro loco
Abjecit negligenter. Mus, escam putans,
Adsiluit, & compressus occubuit neci:
Alter similiter, deinde periit tertius.
Aliquot secutis, venit & retorridus,
Qui sæpe laqueos & muscipula effugerat,
Proculque insidias cernens hostis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

FAB.

8. *Sine mercede*) Ne videar frustra & gratis dixisse, non intelligi a quovis, quid fabulis subsit eruditionis sapientiaque, en vobis aliquam de mustela & muribus, in qua potestis experiri vires vestras, & ostendere quid innuat.

10. *Mustela*) Sic fere orditur hanc fabulam Camerarius, Sed in fine facit mures ab ea devorari. Vid. ejus Fab. 279. Apud Faernum Mustela aut Feles alio dolo utitur, sed frustra, caventibus sibi, ut hic retorridus ille, muribus. Vid. eum pag. 117.

Annis & senecta debilis) Lib. 1. fab. 21. de Leone, *Defectus annis, & desertus viribus.*

11. *Adsequi*) Attingere cursu.

12. *Involvit se*) Volvit se in farinâ, & volutando in ea, sic opplevit exterius, ut tota farina videretur.

13. *Abjecit*) Scil. *Se*; velut rem vilem, quam & idcirco abjectam appellamus.

14. *Compressus*) Oppressus. Al. *Comprensus*.

Occubuit neci) Sic *occumbere morti* est apud Virg. 2. Æn.

16. *Retorridus*) *Retorridus* idem est, quod *recoctus*, id est, exercitatus, & multarum rerum usu peritus.

19. *Sic valeas*) Formula, qua ostendit se non habere fidem jacenti. Sic mus ille apud AEsopum ad felem, se mortuam simulantem: *Heus tu, etsi saccus fieres, non te adibo*. Est itaque, Valeas velut intelligo te farinam non esse. Antonius apud Sueton. ad Augustum: *Ita valeas uti tu, hanc epistolam cum legeris, non inieris* &c.

Quæ jaces) Respicit superius *abjecit se*, quasi diceret: Simulas te jacere immobilem, farinæ instar: verum si accederem propius, fieres animata, mobilisque, meque arriperes.

FAB. II.

VULPIS & UVA.

FAme coacta Vulpis alta in vinea
Uvam adpetebat summis saliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
Qui facere quæ non possunt, verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

AD FAB. II.

1. *Fame coacta vulpis*) Vide Faernum hexametris hanc fabulam complexum, pag. 37. & Camerar. fab. 159.
Alta) Ad perticas ligata & erecta.
2. *Summis*) Quantis poterat. *Totis viribus* est lib. 1. fab. 11.
3. *Ut non potuit*) Postquam non potuit.
4. *Acerbam*) Immaturam, nondum percoctam. Contrarium est *mitis*. Virg. Ecl. 1.
Sunt nobis mitia poma.
5. *Elevant*) Levia & vilia esse dicunt, contemnunt.
6. *Adscribere*) Applicare, attribuere sibi: Sibi dictum putent. Sic lib. 1. fab. 7.
Exemplum) Fabulam, narrationem. Sic enim alibi.

FAB. III.

EQUUS & APER.

EQuus sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum

AD FAB. III.

1. Quo) Refertur ad sequens *vadum*, pro *in quo*, omissa præpositione. Ordo est: *Aper turbavit vadum, equus fuerat solitus sedare sitim quo, dum volutat sese.*

Dum sese Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est: sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorso levans
Rediit ad hostem. Jactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Lætor tulisse auxilium me precibus tuis:
Nam prædam cepi, & didici quam sis utilis.
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum mœstus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, servitutem repperi.
Hæc iracundos admonebit fabula,
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

FAB.

2. *Volutat*) *Porcus de luto, in quo volutabatur* &c. Camer. fab. 317.
Vadum) *Vadum* aqua, quæ poteſt vadari.
3. *Sonipes*) Sic equus paſſim apud poetas. Virgil. lib. IV. Æneid.
Stat sonipes, & fræna ferox ſpumantia mandit.
Statius lib. 9.
Turbatus sonipes.
& ſæpe alibi apud eundem. Sed vix intelligo, quomodo huic loco poſſit convenire, cum pateat eſſe ſermonem de equo nondum ſoleis ferreis munito, unde pedes ſonum ſolent edere, quales ſunt, qui nondum jugum ſunt paſſi. Expendant doctiores.
Fero) Adjective hic pro *apro* uſurpatur. Sic lib. I. fab. 12. de Cervo. Quem locum adi.
4. *Levans*) Tollens e terra, dum in ſe recipit ſeſſorem.
5. *Hunc*) Nempe aprum.
Eques) Homo, qui ſic fiebat eques. Non capio quid velit Gudius ſic diſponens hunc locum:
Petit auxilium hominis, quem dorſo levans redit
Ad hoſtem lætus; jactis hunc telis eques &c.
7. *Precibus tuis*) Tibi precanti, & auxilium meum petenti.
11. *Servitutem repperi*) Incidi in ſervitutem. Horat. Epiſt. lib. I. 10. de Equo & Cervo:
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frenumque recepit.
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frenum depulit ore.
13. *Potius lædi*) *Potius*, id eſt, melius eſſe, *lædi impune*; hoc eſt nulla ſequente pœna læſionem eam, quam vindicandi cauſa in alterius poteſtatem venire.
Lædi, quam dedi) Παρονομασία & ἀντανάκλασις elegans.

AD

FAB. IV.

POETA.

Plus esse in uno sæpe, quam in turba boni,
Narratione posteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formosam, & oculis venantem viros;
At alteram lanificam, frugi & rusticam;
Devotam vino tertiam, & turpissimam.

Harum

AD FAB. IV.

1. *In uno*) Homine. Vide Justin. 5. 4. 12. C. Nep. 2. 5. 3. & 15. 10. 4. & ibi Interpretes. Cic. pro Leg. Manil. cap. 11. 12. His adde Mich. Piccart. Dec. 3. cap. 7. & Dominicum Baudium in Trochaicis sic canentem:

Sæpe nam majora facta præstat unius viri
Pectus acre, quam phalanges conglobatæ militum.

Turba) Hominum multitudine.

2. *Posteris*) Immortalitatem speravit suis scriptis Phædrus, ut non modo ex his verbis colligi potest, sed & aliunde intelligitur. Supra Prol. lib. 3.

Habebunt certe, quo se oblectent posteri.

Prol. lib. 5.

Longaque dignum judicatis memoria.

Infra lib. 5. fab. 5.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Sed hoc illi commune est cum antiquissimis etiam poetis, Ennio, Nævio, Horatio, Ovidio, & aliis, quos referre mora est.

Tradam) Docebo. Proprie dicitur de Scriptoribus.

3. *Decedens*) Proprie dicitur de mortuis lege naturali. Nepos Attic. 2. *Pater mature decessit.*

4. *Oculis venantem viros*) Venari dicitur mulier, quæ captat & vulnerat oculis. Ovid.

Oculis venatur amorem.

Plautus dixit, *Oculis venaturam facere*. Talem dixit Apul. Apol. *Juvenum circumspectatricem*. Seneca Declam. 6 *puellari lenocinio oculos circumdare*. Prudentius, *vagari oculis*. D. Ambrof. de Virg. 3. *Ludere oculis, rotare cervicem*. E Græcis Lucianus, ἐπιβάλλειν τοῖς νέοις τοὺς ὀφθαλμούς

5. *Lanificam*) *Lanæ deditam*, infra.

Frugi) Antiquus nominativus hujus vocis est *frux*. Vid. de ea Sanctii Minerv. lib. 4. de Ellipsi, & ibi doctissimum Perizonium.

6. *Devotam*) Deditam, ut paulo post *Lanæ deditam*.

8. *Sal*

Harum autem matrem fecit hæredem senex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter distribuat: sed tali modo,
Ne data possideant aut fruantur; tum simul
Habere res desierint, quas acceperint,
Centena matri conferant sestertia.
Athenas rumor implet; mater sedula
Jurisperitos consulit: nemo expedit
Quo pacto non possideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant; deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Postquam consumpta est temporis longi mora,
Nec testamenti potuit sensus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit Mœchæ vestem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos, glabros:
Lani-

8. *Sub conditione*) Hac lege, hac limitatione.
Fortunam) Rem familiarem, bona hæreditaria. Magis usu receptum est hoc sensu in plurali numero dicere *fortunas*.
10. *Aut fruantur*) Aut iis fruantur. Casus enim hic est diversus, nisi antique sumas, *frui data*, ut apud Ciceronem, *Mea bona utantur*.
12. *Centena*) Hoc est centum singulæ: duos mille & quingentos coronatos. Vide Gron. de Sestertiis.
13. *Athenas rumor implet*) Per totam urbem rumor spargitur tale testamentum esse compositum.
14. *Consulit*) Proprie de peritis juris, unde & *consulti* nominantur.
Expedit) Explicat, exponit rem.
16. *Fructumve capiant*) Repetenda est negatio ex superiore versu.
Tulerint) Nihil acceperint.
19. *Colligi*) Percipi, intelligi, expediri.
20. *Fidem advocavit*) Eleganter & proprie. Advocantur enim, a quibus jus exquiritur. Cæterum quia qui suggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua testamento studet satisfacere, quando ex jure non potest.
21. *Vestem, mundum muliebrem*) Conjunxit & Terent. Heaut. 4 4. *Aurum, atque vestem*. Nam aurum ibi est, quod hic *mundus muliebris*.
22. *Lavationem*) Vas ingens lotioni destinatum.

Gla-

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & instrumentum rusticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic destinata dare cum vellet singulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Æsopus media subito in turba constitit:
O si maneret condito sensus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici!
Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venustis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ rusticæ:

Vestem

Glabros) Leves, imberbes, depiles propter ætatem, natura differentes ab Eunuchis.

24. *Jumenta*) Equos intelligit, atque sic a bovibus distinguit. Nepos Eumene, cap. 5. *Ut jumenta æque nitida ex castello educeret.*

25. *Potrici*) Ter. Andr. 1. 4. *compotricem* dixit.

Apothecam) Cellam, ubi disponebant & custodiebant cados.

Cadis) *Cadus* est vas vinarium ingens, capiens vini libras centum. Addit *antiquis*, quia tales pretiosiores.

26 *Politam*) Perfectam absolutamque omni ratione.

Delicatos) *Venustos*, ut mox: Martialis:

Ruris bibliotheca delicati.

Rus enim istic est hortus.

Hortulos) Vid. Demster. ad Rosin. lib 1. cap. 11. Lips. de Constantia lib. 2. cap. 1. 2. 3. & Antiq. Lection. lib. 3.

30. *O si maneret*) Subintellige, constitit, & sic locutus est. Si posset conditus sepultusque nunc videre, quam male vos intelligatis suam voluntatem. Notandum veteres, quia dubitabant, an sensus rerum humanarum ad defunctos pertingeret, creberrime his usos esse & similibus formulis, *Si quis manium sensus est: si quis in morte sensus est: si quis etiam inferis sensus: si quis defuncti sensus est: si quid inferi sentiunt: si quis post funera sensus: si quid habet sensus umbra: si manes post fata aliquid sentiunt*. Propert. lib. 4.

Nigras si quid sapis inter arenas.

Nemesian. Ecl 1.

Si sentire datur post fata quietis.

31. *Voluntatem suam*) Testamentum: est enim voluntas ultima.

33. *Solvit*) Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti; quod apparet sup. vers. 14. *Nemo expedit.*

35. *Vina vetera*) *Plenam antiquis apothecam cadis.*

36. Ve-

Vestem, uniones, pedisequos, & cætera
Illi adsignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, villas, & pecora cum pastoribus
Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacumque summa tradet luxuriæ domum.
Sic nulla possidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint singulæ.
Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius

36. *Vestem, uniones*) Supra vers. 21. *vestem, mundum muliebrem*.

Pedisequos) Omnino sic scribendum est, ut versus stet, non *pedissequos*.

37. *Luxu*) Luxus, qui alias latius patet, hic stricte accipitur pro ebrietate seu temulentia. Significat ergo, quæ tam luxuriose vivit, ut in convivia & compotationes multos sumtus impendat & profundat.

Trahit) Velut reluctantem & invitam, quando vita ebriosorum morti similior est quam vitæ.

39. *Perpeti*) Ferre, sustinere, pati. Terent. Heaut. 4. 4.

Non possum pati,
Quin tibi caput demulceam.

40. *Moribus*) Non regi hunc ablativum ab *alienus*, sed a subintellecta præpositione *a* docet Vossius de Construction. cap. 14.

Teneat) Retineat quid, quod non conveniat cum moribus suis.

42. *Abjiciet*) Vili pretio vendet. Quod Belgice exprimimus, *Voor een leur en een zeur verkoopen*. Plaut. Mostell. 3. 3.

Numquam ædepol me scio
Vidisse usquam abjectas ædes, nisi modo hasce.

Quod recte exponit Lambinus, vili pretio venditas, & pro nihilo traditas. Sic Seneca *abjicere beneficium* pro cum contemtu & fastidio dare lib. 1. de benef. cap. 1. Nec aliter Terentius.

Paret) Comparet sibi pecunia, emat. Sic Terent. Heaut. 4. 4. *Aurum atque vestem qui comparet*.

44. *Quacunque summa*) Vilissimo etiam pretio.

46. *Dictam*) Præscriptam, constitutam. Sic *dotem dicere* apud Terent. Heaut. 5. 1.

48. *Fugit*) Fugisse nos dicitur id, quod ignoramus, aut cujus obliti sumus.

49. *Se-*

Unius hominis repperit solertia.

49. *Solertia*) Unus homo solers reperit id, quod *multi*, aut, ut initio dixit, *turba*, reperire, id est, exponere non potuerunt. Confirmat enim his verbis id, quod ante dixerat,
Plus esse in uno sæpe, quam in turba, boni.

FAB. V.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Qum victi Mures Mustelarum exercitu,
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in prælio
Habe-

Ad Fab. V.

2. *Historia*) Ita legi vult Gudius, neglecta elisione in secunda voce, & se aliis poetæ nostri exemplis tuetur. Heinsius, ne quid versui desit,
Historia quorum & in tabernis pingitur.

Tabernis) *Tabernæ* hoc loco intelliguntur omnes, quæ sunt popularis usus.

Pingitur) Ex consuetudine.

3. *Artos*) Circa angustos introitus cubilium suorum tumultuarentur, dum quisque primus cupit erumpere.

Circum trepidarent) *Circum* postponitur hic casui suo, quod poetis familiare. Virg. 1. Æneid.
Errabant acti fatis maria omnia circum.

Trepidarent) Non est *expavescerent*, aut *paverent*, sed, per sollicitudinem festinarent intrare. Qua significatione usurpatur quoque apud Terent. Hec. *Trepidari sentio*: & apud Virg. lib. 4. Æneid.
Dum trepidant alæ.

Et sic alibi.

Cavos) Vel *cava*, quæ murium domicilia.

4. *Recepti*) Scil. *cavis*. Usurpatur hæc vox de loco tuto, unde quoque *receptaculorum* nomen.

6. *Ligarant*) Pro *alligarant*, aut ligarant in capitibus.

7. Si-

Haberent signum, quod sequerentur milites,
Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi mersit tartareo specu.
Quemcumque populum tristis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Minuta plebes facili præsidio latet.

7. *Signum*) Notam, qua duces a gregariis discernerentur.
8. *Hæsere*) Obhæsere, ob amplitudinem cornuum.
9. *Immolatos*) Mactatos, per Catachresin. Nam *immolandi* verbum ad sacrificia proprie pertinet. Fab. hujus lib. 23.
Ubi immolatur, exta prægusto Deum.
10. *Mersit*) Devoravit. Grandis & poetica locutio.
12. *Periclitatur*) Periclitari solent principes propter suam magnitudinem. Similis fere sententia fuit supra lib. 2. fab. 7.
Tuta est hominum tenuitas.
Magnæ periclo sunt opes obnoxiæ.
Contraria tamen huic præsenti est lib 1. fab. 30.
Humiles laborant, ubi potentes dissident.
Quin & ita Horat. in Epist.
Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.
13. *Plebes*) Plebs. Occurrit hæc vox apud optimos Scriptores: sed dicitur & *plebis*, eodem nempe modo, ut *vulpes* & *vulpis*, *grues* & *gruis*.
Facili) Quia facile præsidium aliquod invenit.
Latet) Tuta est, libera a periculo, quod principibus imminet.

FAB. VI.

POETA.

TU qui nasute scripta destringis mea,

Et

AD FAB. VI.

1. *Tu qui*) Poeta hic alloquitur harum fabularum censores. Ordo est. *O nasute, qui* &c. Nisi forte *nasute* sit adverbium. *Nasutus* est, qui sagacius aliis se putat hominum errores vitiaque odorari. Talem & nos Belgæ vocamus *neusvuys*. Martialis lib. XIII. ad Lectorem:

Nasu-

Et hoc jocorum legere fastidis genus,
Parva libellum sustine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
¶ *Utinam nec umquam Pelii nemoris jugo,*
Pinus bipenni concidisset Thessala:
Nec ad professæ mortis audacem viam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
Inhospitalis prima quæ Ponti sinus

Pa-

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas;
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas.

Destringis) Carpis. Sic sup. lib. 1. fab. 29.
Gravi destringunt alios contumelia.

2. *Jocorum*) Vid. sup. prol. lib. 1.

3. *Sustine*) Tene, non abjice statim fastidio quodam tam minutæ scriptionis.

4 *Severitatem*) Illam morositatem tuam, qua fit ut obducta fronte hos versus inspicias.

5. *Et in cothurnis*) Exspecta, ait, nec abjice libellum, donec te placem, & AEsopus prodeat in cothurnis, id est donec novo, & tragœdiæ convenienti sermone utentem eum audias; id quod vocat *novum*, quia inusitatum AEsopo fabulisque ejus. *Cothurnus* autem erat calceamenti genus, quo actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori dicendi genere usurpatur. Ovid. 2. Trist.
Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis,
Quæque gravis debet verba cothurnus habet.

6. *Utinam nec umquam.*) *Nec* hic idem ac non, ut sæpe apud Virgil. Simulat autem poeta se scripturum tragœdiam, & joco hoc velut exordium facit, quomodo Ennius in translatione Euripidis Medeæ. Vid. hic Cicer. lib. de Fat. 15. Auct. ad Herenn. II. 12. Donat. ad Phormion. I. 3. 5.

Pelii nemoris) Silvæ, quæ erat in Pelione monte Thessaliæ incumbente in sinum Pelasgicum.

7. *Pinus*) Quæ in Pelione reperitur frequens. Est nomen arboris; sed per Synecd. est hic singularis pro plurali.

8. *Professæ*) Certæ, indubitatæ. Horat. Od. 3.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.

9. *Fabricasset*) C. Germanicus Cæsar de aureo sæculo,
Neque per dubios avidissima ventos
Spes procul amotas fabricata nave petebat.

Argus) Navis illius artifex, qua vectus est Jason in Colchidem, ad vellus aureum reportandum.

Opere Palladio) Palladis consilio & arte, vel etiam opera. Fingitur enim ipsa dejecisse arbores ad eam necessarias.

10. *Inhospitalis*) Proprie, Nam olim *Axenus* appellabatur.

Ovi-

Patefecit, in perniciem Graium & Barbarum.
Namque & superbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ scelere Medeæ jacent,
Quæ sævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia vetustior
Ægea Minos classe perdomuit freta,

Justo-

Ovidius de eo in Tristibus:

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Deinde *Euxinus* est dictus, ominis boni causa, id est, hospitalis. Vide porro de ponti etymo Minervam Sanctii, & ibi doctissimas notas Jac. Perizonii p. 629.

11. *Barbarum*) Barbarorum, qui in Colchide habitabant.

12. *Superbi*) Magni, potentis. Sumitur enim hic in bonam partem.

Luget) Propter hanc expeditionem. Æetas enim amiserat aureum vellus, filiam Medeam, & filium Absyrtum.

Æetæ) Patris Medeæ.

13. *Peliæ*) Quia Pelias a Medea occisus, de quo vid. Ovid. Metam lib. 7.

Jacent) Eversa scil. nam multa mala in domum patriam intulit Medea, cum relicta patria Jasonem sequeretur; de quo videndi poetæ.

14. *Involvens*) Occulens, tegens.

15. *Fratris*) Absyrti. Vid. Ovid. Trist. lib. 3. Eleg 9.

Explicuit) Respectu ad oppositum *involvens*. Cum enim Medea fugeret, insequebatur eam cum Jasone pater Æetas. Imminenti ergo & jam capturo membra dissecti fratris objecit per partes, ut dum singula colligit, ipsa interea tempus haberet elabendi. Atque hoc est, *explicare fugam per artus fratris*.

16. *Infecit*) Dum persuadet ipsis, reddituras ita eum juvenem. Vid. Ovid. Metam. Ordo est: *Infecit manus Peliadum cæde patris*.

17. *Hoc quoque*) Respicit eos, qui Euripidem, ejusque imitatorem Ennium, ob exordium tragœdiæ, quæ Medea dicitur, carpebant.

18. *Longe quia vetustior*) Lemniorum in Thraciam expeditionem describit Valer. Flaccus lib. 2. vers. 108. Vid. Plin. lib. 7. cap. 56. Stat. Theb. lib. 5. Voss. ad Catull. p. 162.

19. *Ægea*) Mare Ægeum.

Minos) Ante illa tempora Minos Rex Cretæ classe transiit mare Ægeum.

20. *Vin-*

Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Sic nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeant ne tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant,
Et, ut putentur sapere, cælum vituperant.

FAB.

20. *Vindicavit*) Facto recti exempli vindicavit vim & injuriam sibi factam in Androgeo filio.
Exemplo) Supplicio, pœna. Terent. Eun. 5. 5. 4.
Quæ futura exempla dicunt in eum indigna.
Impetum) Incursum piratarum. Alii accipiunt de injuria, per cædem Androgei filii Minoi ab Atheniensibus illata. Vid. Interpretes, & in iis Heinsium in diversa abeuntem.
21. *Cato*) Proverbialiter de eo, qui morositate ingenii omnia carpit, quasi diceret, o lector, Catoni similis!
22. *Fabellæ*) Nec minora scripta, qualia fabulæ AEsopiæ, nec majora, qualia Tragœdiæ, seu Tragica argumenta, quorum specimen nunc proposui.
23. *Noli molestus esse*) Minatur adversariis, si sibi scribenti molesti sint, more poetarum.
25. *Hoc illis dictum est*) Sic lib. 1 fab. 7. lib. 1. fab. 22. 10.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere.
Lib. 4. fab 22.
Hoc scriptum est tibi.
Lib. 5. fab. 22. eodem sensu,
Illi adsignari debet hæc narratio.
Lib. 3. fab. 12.
Hoc illis narro.
Lib. 4. 19. 18.
Tibi dico avare.
Lib. 5. 9 5.
Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.
Si qui stulti nauseant) Si qui sint, quos hæc non juvant.
26. *Cælum vituperant*) Deo ipsi faciunt convicium, & imprudentiæ ipsum accusant. Proverbialis figura de iis, qui præ nimia sapientia, vel stultitia potius, pulcerrima etiam & absolutissima taxare instituunt. Græcis usitatam fuisse patet ex Suida & Zenodoto.

AD

FAB. VII.

VIPERA & LIMA.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
¶ In officinam Fabri venit vipera.
Hæc quum tentaret, si qua res esset cibi,
Limam momordit: illa contra contumax,
Quid me, inquit, stulta dente captas lædere,
Omne adsuevi ferrum quæ corrodere?

FAB.

Ad Fab. VII.

1. *Improbo*) Sævo, violento, audaci, temerario, plus conanti quam decet.

2. *Hoc argumento*) Hac narratione, hac fabula. Cicero de invent. Rhetor. lib. 19 *Argumentum est ficta res, quæ tamen fieri potuit.* Vide Græv. in Cic. Orat. T. 1. part. 2. p. 276.

3. *Tentaret*) Quæreret, circumspiceret.

Si qua res esset cibi) Si quid esset, quod in cibum posset utile esse: si cibus quis esset. Sic *res voluptatum* pro voluptatibus dixit Plaut. Amphitr. Græca locutio est, ut jam supra ostendimus. Vid. lib 1. fab. 1. & fab. 8. & 13. & exemplis illic allatis, si lubet, adde hæc. Virgil. lib. 8. AEneid. *Caci mens effera* dixit pro *Caco effero*. Idem Ecl. 4. *decus ævi* pro *ævo decoro*. Alibi & *ferri rigor* pro *ferro*: *robur aratri* pro *aratro*. Lucretius quoque *robur saxi* pro *saxo*: *rigor auri* pro *auro*. Statius etiam lib. 10. *gloria Nisi* pro *Niso glorioso*. His adde Oppiani ἔργον ἔρωτος pro ἔρως, & ἔργα ὀνίζων, pro ὀνίζοι.

5. *Contumax*) Non cedens, non admittens morsum. Dicitur & de eo, qui mandatis inobediens est.

6. *Stulta*) Vocativus est, & ad viperam refertur: ut supra lib. 2. *Stulte, inquit, erras*. Et lib. 1. *At ille stultus*.

Dente) Dentibus tuis. Synech. Speciei.

Captas) Tentas, quæris, conaris.

7. *Adsuevi*) Quadrisyllabum: ut jam pluries vidimus. Non multum abludit responsum Rubi ad Vulpem apud AEsopum.

AD

FAB. VIII.

VULPIS & HIRCUS.

Homo in periclum simul ac venit, callidus
Reperire effugium alterius quærit malo.
¶ *Quum decidisset Vulpis in puteum inscia,*
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus sitiens in eundem locum:
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus; tum Vulpecula
Evasit puteo, nixa celsis cornibus:
Hircumque clauso liquit hærentem vado.

AD FAB. VIII.

2. *Alterius*) Periculo alterius quærit opem, nec curat, licet ferentem eam opem sibi videat in malum incidere.

3. *Quum decidisset*) Paulo aliter Camerarius, quem vide fabula 4.

4. *Clauderetur*) Cohiberetur propter altitudinem, quominus posset egredi.

Margine) Quod *ripa* in flumine, id *margo* in puteo.

5. *Sitiens*) *Siti compulsus*. Sic enim lib. I. fab. I.

6. *Liquor*) Aqua puteo contenta. Sic lib. I. fab. I.
A te decurrit ad meos haustus liquor.

7. *Moliens*) Intenta in fraudem, quærens fallere.

8. *Descende*) Subintellige, *inquit*.

Amice) Sic lib. 3. fab. 7. Lupus ad Canem: *Unde hoc, amice?*

10 *Barbatus*) Eleganter animalibus ab ea parte corporis, qua maxime cognoscuntur, nomen imponitur; quod Phædro familiare. Sic *auritulus* pro asino, *bidens* pro ove, *laniger* pro agno. Vid. Gudius, & Buchnerus de commutata ratione dicendi p. 77. & quæ annotavimus lib. I fab. I.

11. *Nixa*) Nixa hirci cornibus. *Nixa* est pro innixa.

12. *Clauso*) Propter clausum vadum egredi non valentem.

Vado) Fundo putei. Alioqui hæc vox dicitur de omni illa aqua, quæ potest vadari. Unde proverbium, *Res est in vado*, id est, salva. Terent. Andr. 5. 2. 4.

FAB. IX.

DE VITIIS HOMINUM.

Peras imposuit Jupiter nobis duas;
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
¶ *Hac re videre nostra mala non possumus:*
Alii simul delinquunt, censores sumus.

AD FAB. IX.

1. *Peras*) *Pera* est sacculus ex aluta e collo ad lumbos pendens.
3. *Gravem*) *Gravatam*, vel, ut ante, repletam.
4. *Hac re*) *Hac ex re*, sicut dicimus *quare*, pro qua ex re.
Nostra mala) *Propria vitia*, ut ante.
5. *Simul*) Simulac alii peccant.
Censores) Vitiorum reprehensores.

FAB. X.

FUR ARAM COMPILANS.

Lucernam fur accendit ex ara Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum;
Onustus qui sacrilegio quum discederet,
Repen-

AD FAB. X.

1 *Fur*) Fur quidam, uti solet de ignotis.
Ara) In ara perpetuus ignis. Sic lib. 1. fab. 28.
Vulpes ab ara rapuit ardentem facem.
2. *Ipsumque*) Jovem, pro ipsius fano.
Compilavit) Exspoliavit. Apul. Apol. dixit, *compilare domum alicujus.*
Suum) Proprium ipsius Jovis, quod ab eo fur acceperat.
3. *Sacrilegio*) Sacrilegium est sacrarum rerum ablatio.

4. *Re-*

Repente vocem ſanctam miſit religio:
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi,
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim quum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius, quam qui repperit.

Si-

4. *Religio*) Deus. Sic fere Virg. lib. 3. AEneid.
Namque omnem curſum mihi proſpera dixit
Religio.
Supra lib. 1. fab. 27.
Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.
Vocem mittere pro loqui eſt etiam apud Ciceronem.

5. *Iſta*) Quæ tu abſtuliſti nunc furto.

Munera) Donaria, quæ vulgo dari diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant.

6. *Mihique inviſa*) Et adeo mihi inviſa & ingrata, ut nihil me moveat illa a te ſubripi.

7. *Spiritu*) Sic *luere capite*, Curt. *Luere ſanguine*, Vell. *luere morte*, Cicero.

Lues) Peribis, ſeu morte lues.

8. *Olim*) Hæc vocula de tempore præterito & futuro dicitur.

Adſcriptus) Scriptus a fatis, definitus.

9. *Præluceat*) Tibi male agenti præluceat.

11. *Commercium*) Uſum. Vult, vetuiſſe Deum, accendi in poſterum lumen de igni ſacro, ſicut fur fecerat, & contra, de lumine ignem ſacrum.

12. *Ita hodie*) Patet hinc antiquitus morem fuiſſe, ut ignis ad ſacra non accenderetur ex igne profano: ſic ut nec contra ignis profanus ex ſacro. Sumit quippe Phædrus *lucernam* pro vulgari igne & non ſacro.

Flamma) Igne altaris.

13. *Sacrum*) Sacrificium, victimam. Scil. non ex culina, ſed cœlo petebant ignem, quo in hoc negotio utebantur.

14. *Argumentum*) Fabula. Sic ſupra fab 7.

15. *Non explicabit*) Non neceſſe erit ut explicet alius, quia ipſe, qui excogitavi, nunc facturus ſum.

Qui repperit) Se ipſum intelligit. Unde diſcimus primum fabulæ hujus auctorem eſſe Phædrum.

Significat primo, sæpe, quos ipse alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios.
Secundo ostendit, scelera non ira Deum,
Fatorum dicto sed puniri tempore.
20 *Novissime interdicit, ne cum malefico*
Usum bonus consociet ullius rei.

16. *Significat*) Nempe hoc argumentum.
Quos ipse) Illos nempe, quos alueris.
Alueris) Foveris, ad honores promoveris.
17. *Inveniri*) Eleganter dicitur in respectu ad inopinatum eventum. Quomodo Belgæ: *Ik bevinde dit anders*. Sic Terent. Eun. 5. 9.
Scis Pamphilam meam inventam civem?
Contrarios) Adversarios, hostes.
19. *Dicto*) Constituto. Sic infra: *Rediit hora dicta*. Ter. And. *Hic nuptiis dictus est dies*.
20. *Novissime*) Postremo, respicit enim *primo* & *secundo*, quod præcessit.
Interdicit) Nobis, vel *bono*: sequitur enim mox *bonus*. Absolute sic usurpatur. Ter. Hec. 4. 1. 48.
Interdico, ne extulisse extra ædes puerum usquam velis.
21. *Consociet*) Commercium habeat cum malefico.

FAB. XI.

MALAS ESSE DIVITIAS.

Opes invisæ merito sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Cælo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulantes persalutasset Deos,
Ve-

AD FAB. XI.

Malas esse divitias) Vid. ad hoc lemma Praschium.
1. *Opes invisæ*) Vide Meursium, Freinshemium, Schefferum, Praschium, Gudium.
2. *Dives arca*) Summæ opes.
3. *Cælo receptus*) *In cælum*, figurata locutio. Sic Virg.
It clamor cælo.
pro

Veniente Pluto, qui fortunæ est filius,
Avertit oculos. Causam quæsivit Pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

FAB.

pro ad cœlum. Extat hæc fabula etiam apud Æsopum, fab. 194.

Propter virtutem) Bella & labores in iis exantlati viam ad cœlum adstruunt. Gloria enim laboris est filia. Seneca in Furente,

Non est ad astra mollis e terris via.

Lib. 4. Anthol. cap. 8. Epigr. 5.

Δέρκεο μυριόμοχθε τεοὺς Ἡρακλες ἀγῶνας,
Οὓς τλὰς, ἀθανάτων οἶκον Ὄλυμπον ἔβης.

Ipse Hercules quoque de se Epigr. 7. post enumeratos suos labores,

Αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

Apollo apud Virg. AEneid. IX. ad Ascanium:

Macte nova virtute puer, sic itur ad astra.

Hercules) Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam gestorum creditur annumeratus esse diis.

4. *Gratulantes*) Gratulantes ipsi novos istos honores. Sed advertendum hic est, cum quis *gratulari* amico dicitur de re, quæ ei prospere evenerit, non aliam esse ejus locutionis & syntaxeos rationem ac significationem, quam, pro amico & propter amicum gratias agere diis. Quo spectare potest & Terentianum istud Heaut. 5. 1. 6.

Ohe, jam desine Deos, uxor, gratulando obtundere,
Tuam esse inventam gnatam.

Ubi idem videtur esse *gratulari*, quod gratias agere. Quod si ita sit, non tam attendit Phædrus rationi quam usui, qui ipsos Deos gratulantes induxit. Vid. Jac. Perizonium ad Sanctii Minervam pag. 5.

Persalutasset) Ordine omnes salutasset.

5. *Pluto*) Deo divitiarum, filio fortunæ. Dicitur *Plutus*, *Pluti*, & *Pluto*, *Plutonis*.

6. *Avertit oculos*) Scil. a *Pluto*.

Causam quæsivit) Rogavit eum, cur oculos averteret.

Pater) Jupiter, qui pater deorum dicitur: aut solo respectu ad Herculem, cujus pater erat, ut supra diximus.

7. *Amicus est*) Active, amans malos, eosque favore prosequens.

8. *Objecto*) Velut esca volucribus objicitur, qua capiantur.

Corrumpit) Corrumpit omnia, dum pecunias & lucrum monstrat.

FAB. XII.

LEO REGNANS.

Utilius homini nihil est, quam recte loqui;
Probanda cunctis est quidem sententia,
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
Quum se ferarum regem fecisset Leo,
Et æquitatis vellet famam consequi,
A pristina deflexit consuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta jura reddebat fide:
* * * * * * * *

AD FAB. XII.

1. *Recte*) Aperte, sincere, directe, sine ambagibus; ideo enim sequitur de *sinceritate*. Oppositum hujus est *oblique loqui*, quod passim in usu est. *Recte* sic usurpavit Plaut. Amph. III. *Recte loquere*, & alibi.

2. *Quidem*) Particula hæc vim habet adseverationis majoris.

Sententia) Hæc sententia, *Nihil esse homini utilius quam recte loqui*.

3. *Agi*) Adduci, trahi. Solet in exitium præcipitari: *ad perniciem devocari*, ut loquitur lib. I. fab. 20.

Sinceritas) Simplicitas & aperta veritas.

4. *Quum se*) Ex hac fabula argumentum sibi petit Illustriss. Gudius, quo probet lib. I. fab. 5. legendum esse,

Ego primam tollo, nominor quia Rex Leo.

vel, quod verosimilius judicat, invitis etiam membranis,

Nominor quia Creon.

Ferarum regem) De majestate hujus animalis non inconvenienter huic loco audi sic canentem Sannazarium in divino opere de partu Virginis lib. I. vers. 419.

It juxta nemorum terror, rexque ipse ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
Convestit juba: pectoribus generosa superbit
Majestas, non jam ut cædeis, aut prælia sævus
Adpetat.

5. *Famam consequi*) Vellet justi nomen ubique consequi.

6. *Deflexit*) Mutavit antiquum feritatis morem, & vivendi rationem.

7. *Inter illas*) Feras nempe, quarum Rex erat.

8. *Incorrupta*) Dabat leges fide sincera, nec patente munerum illecebris.

AD

FAB. XIII.

* * * * * * * *

Postquam lavare cœpit pœnitentia
Affrictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obscœnitas.

AD FAB. XIII.

1. *Lavarè*) Al. *labare*, & pro *pœnitentia*, *penis tentio*. Mutila hic omnia & lacera. Sed parva est jactura. Petrus Scriverius in Animadversionibus in Pervig. Ven. sub finem, *Examina*, inquit, PŒNITENTIAM *Phædri fabulatoris*, *num quid elegantibus illis fabulis scelere alicujus impostoris accesserit mangonii*. Expendant eruditi.

FAB. XIV.

PROMETHEUS.

Rogavit alter, tribadas & molles mares
Quæ ratio procreasset: exposuit Senex:
Idem Prometheus auctor vulgi fictilis;

Qui

AD FAB. XIV.

1. *Alter*) Quispiam, nescio quis.
Tribadas) Vide Vossii observationes ad Catullum p. 286.
2. *Senex*) AEsopus. Ita supra lib. 3. fab. 3. *Naris emunctæ senex*, & alibi.
3. *Idem*) Idem ille Prometheus, de quo in præcedenti fab. etiam videtur actum fuisse.
Auctor) Hominum formator.
Vulgi) Turbæ hominum.
Fictilis) Ex terra, luto ficti. Hoc enim verbo sic utebantur. Apul. Apolog. *Etenim quod luto fictum, vel ære incisum* &c. Cicero Pisoniana, *Homullus ex argilla & luto fictus*. Martial. 10. 39.
Ficta Prometheo diceris esse luto.

Qui simul offendit ad fortunam, frangitur;
Naturæ partes, veste quas celat pudor,
Quum separatim toto finxisset die,
Aptare mox ut posset corporibus suis,
Ad cœnam est invitatus subito a Libero;
Ubi inrigatus multo venas nectare,
Sero domum est reversus titubanti pede;
Tum semisomno corde, & errore ebrio,
Adplicuit virginale generi masculo,
Et masculina membra adplicuit fœminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FAB.

Hyginus Fab. CXLII. *Prometheus Japeti filius, primus homines ex luto finxit*. Ubi Jac. Gronovius emendat *primos homines*. Fulgent. IX. *Prometheum ajunt hominem ex luto finxisse*. Juvenal. sat. XIV.

Forsitan hæc spernant Juvenes, quibus arte benigna
E meliore luto finxit præcordia Titan.

ubi vetus Scholiastes: *Prometheus filius Iapethi, qui fuit unus e Titanibus*. Consule etiam Cl. Perizonium ad Sanctii Minervam p. 18.

4. *Simul*) Simulac offendit.

Fortunam) Fortuna hic velut res dura fingitur, ad quam vulgus (nam illud *qui*, quod ante *simul* est, ad *vulgi*, non ad *Prometheus* est referendum) formatus ex luto, sicut testa frangitur.

5. *Naturæ partes*) Membra, quibus sexus distinguitur. *Naturalia* apud Justinum.

7. *Corporibus suis*) A se fictis.

8. *Libero*) Baccho, Deo vini.

9. *Inrigatus multo venas nectare*) Constructio est Græca. Intelligitur præpositio κατὰ. Ad quem modum fere Virgilius Eclo. 6.

Inflatum hesterno venas, ut semper, Iaccho.

Nectare) *Nectar* est potus deorum, ut cibus ambrosia. Hic ponitur pro vino, quod *Bacchæum nectar* in Silvis vocat Statius.

10. *Titubanti pede*) Titubantibus pedibus ex ebrietate.

11. *Corde*) Unde alias intellectus & consilium.

Ebrio) Errore ebrietatis.

12. *Virginale*) Scil. membrum, quod huc ex sequentibus trahendum. Licet quoque ita simpliciter usurpetur.

13. *Fœminis*) Generi fœmineo, ut ante, *generi masculo*.

14. *Ita nunc*) Inde factum est, ut nunc &c.

AD

FAB. XV.

CAPELLÆ & HIRCI.

Barbam Capellæ quum impetrassent ab Jove,
Hirci mærentes indignari cœperant,
Quod dignitatem fœminæ æquassent suam;
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestræ fortitudinis.
¶ Hoc argumentum monet, ut sustineas tibi
Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

FAB.

AD FAB. XV.

1. *Impetrassent*) Summis precibus obtinuissent.
2. *Indignari*) AEgre istud & graviter ferre.
Cœperant) Præferunt Heinsius & Gudius MS. codicis lectionem, *cœperunt*: pari modo ac fab. 19. est in ultimo versus pede, *abierunt*, penultima brevi. Consule ad eum locum Tan. Fabrum. Sed non video, cur displiceat τὸ *cœperant*.
3. *Dignitatem*) Auctoritatem, quam præ ipsis antea habebant ex barba.
Æquassent) AEqualem haberent. Sic Virg. 6. AEn.
Æquatque Sichæus amorem.
5. *Usurpare*) Vide de significatione hujus vocis Sanctium in Minerva, & doctissimum ejus Interpretem Jac. Perizonium p. 639.
Ornatum) Quem putatis illas gerere non debere.
Muneris) Quod est, gravem esse; quo barba pertinet.
6. *Pares dum non sint*) Dum non æquent fortitudinem vestram. Nam ita, paulo ante.
7. *Argumentum*) Fabula, ut supra plus semel.
Sustineas) Patiaris, perferas æquo animo.
8. *Impares*) Te minores.

FAB. XVI.

GUBERNATOR & NAUTÆ.

Quum de fortunis quidam quereretur suis,
Æsopus finxit consolandi gratia.
¶ *Vexata sævis navis tempestatibus,*
Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
Ferri secundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere,
Faciem ad serenam subito ut mutatur dies.
Factus periclo tum gubernator sophus;
Parce gaudere oportet, & sensim queri:
Totam quia vitam miscet dolor & gaudium.

FAB.

AD FAB. XVI.

1. *De fortunis*) De improspero successu rerum suarum. *Fortunæ* igitur hic in plur. pro *fortuna*. Sic Ter. And. 1. 1. *Laudare fortunas meas.*

2. *Finxit*) Absolute, pro *finxit hoc*, vel *hanc fabulam*. *Consolandi*) Illum: ut illum consolaretur.

3. *Vexata*) Sic apud Virg. est *vexata ratis*, id est, raptata, huc atque illuc distracta.

4. *Vectorum*) Eorum, qui navi vehebantur.

5. *Flatibus*) Provehi ventis secundis.

6. *Extollere*) Elatos quasi & superbos reddere, tanquam nihil mali amplius posset accidere.

7. *Faciem*) Speciem, habitum.
Ut mutatur dies) Postquam sedata tempestate serenitas rediit.

8. *Periclo*) In quo fuerat.
Gubernator) Nauta. *Dominus navis* apud Nepotem: *Auriga* apud Ovidium.
Sophus) Sapiens, prudens. Græce Σοφός

9. *Parce gaudere*) Subintellige, *inquit*.
Sensim) Parce, moderate.

10. *Totam quia vitam*) Quia tota vita est permixta dolore & gaudio.

AD

FAB. XVII.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

Canes legatos olim misere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum suæ,
Ut sese eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi consperſum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede,
Dum naribus scrutantur escam in stercore.
Citati non respondent; vix tandem invenit

Eos

AD FAB. XVII.

1. *Canes*) Non dissimilem huic refert fabulam de asinis Camerarius. Vide eum fab. 111. & Faern. pag. 101.

2. *Melioris vitæ tempus*) Tempus, quo meliorem vitam possent vivere, quam ea esset, quam hactenus vixerant.

Oratum) Proprie. Nam & legati vocantur Oratores. Virg. 7. AEneid.

Centum Oratores augusta ad mœnia Regis
Ire jubet.

Eodem modo Camerarius dicta fabula: *Asini ad Jovem legatos quodam tempore misere oratum ut ille sibi succurreret.*

3. *Sese*) *Sese* sæpe est apud Phædrum lib. 2. fab. 5.

Dolosa tuto condidit sese cavo;

& sic alibi.

Eriperet hominum contumeliis) *Eripere contumeliis* est rapere e contumeliis. Sic lib. 1. fab. 28.

Aquila ut periclo mortis eriperet suos.

4. *Consperſum*) Commixtum. Vide de hoc pane Pignorium de servis pag. 525.

5. *Maximam*) Apud Plautum est. *multo maximam & gravissimam.*

Explerent) Explere cogerentur.

6. *Non celeri*) Tardo gradu.

7. *Scrutantur*) Olfaciunt stercus, si lateat ibi esca.

8. *Citati*) Vocati solenni voce Mercurii. Vox est a judiciis petita. Vid. Ascon. in l. 1. Accus. in Verr. c. 1.

Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulsi vero fustibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati, sibi legatos non revertier,
Turpe æstimantes aliquid commissum a suis,
Post aliquod tempus alios adscribi jubent.
Rumor legatos superiores prodidit:
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
Odore canibus anum, sed multo replent.
Abeunt. Rogantes aditum, continuo impe-
trant.

Con-

9. *Turbatos*) Quod tam negligentes fuissent officii, nec exspectassent, aut attendissent tempus idoneum, sed requiri debuissent a Mercurio.

10. *Magni*) Proprium Jovis cognomentum. Sic & Juno dicitur magna. Quin alii etiam dii. Quod non necesse habuit tanto molimine nos docere ferox ille Juvenis, qui & ipse ingentibus ausis nomen magni meruit. Sic enim de eo Poeta non ignobilis,

Gerardus ille magnus Haverkampius.

12. *Vadunt foras*) Sic & Martial.

Uxor vade foras.

13. *Vetat dimitti*) Vetat eos dimitti, & jubet in custodia teneri.

14. *Revertier*) Reverti per Paragogen.

15. *Æstimantes*) Existimantes. Sic sup. l. 3. fab. 4.

Ridicule magis hoc dictum quam vere æstimo.

Aliquid) Aliquid turpis flagitii.

16. *Post aliquod tempus*) Euangelista Matthæus cap. XXI. 36. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους. Curtius: *Altera legatione an mitigari possit experiamur.*

Adscribi) Superioribus illis, antea a se missis ad Jovem, pro *adsociari*, *adjungi*.

17. *Superiores*) Priores illos, fustibus exceptos.

Prodidit) Aperuit, notumque fecit, quam turpiter se in Jovis regia gessissent.

18. *Timentes*) Quapropter timentes ne eandem fortunam experiantur novi legati.

19. *Odore*) Aromatibus odoratis. Sic mox infra. Usitatius tamen *odores*. Lampridius Heliogab. *Odores Indicos jubebat incendi.*

Sed multo) Eleganter pro, *& eo quidem multo.*

20. *Abeunt*) Ad Jovem, iter eo suscipiunt.

21. Con-

Consedit genitor tum Deorum maximus,
Quassatque fulmen: tremere cœpere omnia.
Canes confusi, subito quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic est locutus ante pœnam Jupiter:
Legatos non est Regis non dimittere,
Nec est difficile, pœnas culpæ imponere:
Stet hoc (feretis pro justitia præmium)
Non cito dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non possint suum:
Illi autem, qui miserunt hos tam futiles,
Nun-

21. *Consedit*) Tanquam Rex & Judex. Sic Ovid. lib. 13. Metam. 1.

Consedere Duces.

22. *Fulmen*) Quod Jovi pro sceptro est.

Tremere cœpere) Imitatur Virg 3. AEn.

Tremere omnia visa repente.

23. *Confusi*) *Turbati*, ut vers. 9.

24. *Odorem*) Quo repleti fuerant.

25. *Reclamant*) Iterum clamant omnes dii, ut nuper fecerant, cum priores legati sic se gessissent.

Vindicandam) Animadvertendum in illos legatos.

26. *Ante pœnam*) Ante quam præciperet, quam pœnam iis vellet infligi.

27. *Legatos*) Hæc sequentia, antea confusa, sic constituimus & expedivimus ex Gudio: quem vide.

Non est Regis) Non dimittere legatos non est Regis, id est, non decet Regem non dimittere legatos: ne jus gentium ipsis detentis violetur.

29 *Stet hoc*) Scil. decretum. Cic. lib. 9. Epist. 2. *Modo stet nobis illud, una vivere in studiis nostris*. Jupiter apud Statium lib. XI. Theb.

Stat parcere mundo.

Pro justitia) Secundum justitiam.

Præmium) Sermo est Jovis ad Deos, qui reclamaverant vindicandam hanc injuriam. Dii enim ferunt præmia bonis bona, malis mala & exitialia. Ita Virgilius, quem imitatus est Phædrus, 1. AEn.

Di tibi, si qua pios respectant Numina, si quid
Usquam justitiæ est, & mens sibi conscia recti,
Præmia digna ferant.

30. *Non cito dimitti*) Sic mox, *non dimittuntur statim.*

31. *Ne ventrem continere non possint*) Repetita negatio affirmat, ut sit, Ut possint continere ventrem vel alvum. Oppositum est superiori *cacare.*

32. *Futiles*) Proprie dictum, tanquam qui nil possent continere,

Nunquam carebunt hominis contumelia.
Mandantur antro, non dimittuntur statim.
Ita nunc legatos expectans & posteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

tinere, sed commissum odorem statim effunderent. Sic homines, qui commissa non retinent, *futiles* dicuntur.

33. *Numquam carebunt*) Omni tempore contumelia afficientur.

34. *Antro*) Vinculis. Sic Virg. usus est hac voce in carceris significatione, 1. AEn. 52.

Hic vasto Rex Æolus antro
Luctantes ventos tempestatesque sonoras
Imperio premit, ac vinclis & carcere frenat.

35. *Exspectans*) Scil. *canis*.

36. *Novum*) Novum legatum. Sensus est: Canis nostri temporis, legatos, non tantum priores illos, sed & posteros exspectans, quorum culus repletus erat odore; quoties novum & incognitum venire videt, culum ejus olfacit, an ille adveniens sit ex odoriferis illis.

FAB. XVIII.

HOMO & COLUBRA.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram sustulit,
Sinuque fovit contra se ipse misericors.
Nam-

Ad Fab. XVIII.

1. *Qui fert*) Qui malis fert opem, potius damnum & interitum sentit, quam gratias. Vid. aliquid cum hac fabula conveniens in Camer. fab. 238.

Post tempus) Sic fab superiori.

Post aliquod tempus alios adscribi jubent.

2. *Rigentem*) Frigescentem. Justinus lib. 2. cap. 1. de Scythia ait, *eam perpetuis frigoribus rigere*.

3. *Fovit*) Calefecit. Hinc *focus*.

Contra se) In perniciem suam. Non absimili modo Ovid. Amor. 3. 8.

Contra te solers hominum natura fuisti.

4. Re-

Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.
Hanc alia quum rogaret causam facinoris,
Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

4. *Refecta*) Recreata, cum paulo ante pene mortua esset.
5. *Alia*) Alia colubra.
6. *Ne quis discat*) Imo vero, ut quis discat non prodesse improbis; sed subintelligendum: Ne quis ab exemplo hominis, qui colubram sinu fovit, discat prodesse improbis. Vide hic Gudium adferentem Jambos ex Andrea Chiocco, quibus hæc eadem fabula est expressa.

FAB. XIX.

VULPIS & DRACO.

Vulpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis speluncam ultimum,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul aspexit; Oro ut imprudentiæ

Des

Ad Fab. XIX.

2. *Cuniculos*) *Cuniculi* sunt fossæ subterraneæ. Hinc *cuniculis oppugnare*, pro, latenti fraude oppugnare.
3. *Draconis*) Dracones olim habiti custodes defossarum aut reconditarum opum. Sic de vellere aureo, sic de pomis aureis Atlantis traditum.
Ultimum) Ultimo, tandem. Al. *ultimam*, pro ultima speluncæ parte. Quale quid in Ter. Phorm. 1. 4. 38.
Sed quis hic est senex, quem video in ultima platea?
Idem Heautont. 5. 1. 29.
Est mihi ultimis conclave in ædibus quoddam retro.
4. *Abditos*) Defossos, reconditos.
5. *Hunc*) Id est, draconem.
Oro) Simul adspexit, inquit, *Oro ut des primum* &c. Loquitur sic, veluti timens. Ter. Heaut. 4. 1. 10.
Primum te hoc oro, ne quid credas me advorsum edictum tuum
Facere ausam.
Imprudentiæ) Mihi, si forte nimis sim imprudens.

6. Des

Des primum veniam: deinde, si pulcre vides,
Quam non conveniens aurum sit vitæ meæ,
Respondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
Ut careas somno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille; verum hoc a summo mihi
Jove attributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo irascaris, libere si dixero:

Diis

6. *Des veniam*) Ignoscas, non ægre feras.
Si) *Si* confirmantis est, ut Ter. Andr. 1. 5. 58.
Si te in germani fratris dilexi loco.
Virg. AEn. 4 317.
Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quicquam
Dulce meum.
Ovid. l. 7. Metam. 852.
Per nostri fœdera lecti,
Perque Deos supplex oro, superosque, meosque;
Per si quid merui de te bene.
Pulcre) Recte assequeris, recte intelligis. Sic fab. 20. *pulcre intelligo*. & alibi.
7. *Quam non conveniens*) Quam inconveniens, quam parum conveniens.
Vitæ) Id est, mihi. Nam de se vulpis loquitur, & hæc veluti amoliendæ suspicionis gratia, & benevolentiæ captandæ præmittit. Nosti, inquit, satis, non esse hoc meum institutum, ut cumulem mihi opes, quæ rapto vivo, & carne animantium vescor. Itaque quod quæsitura sum, non ideo facio, tanquam tibi invideam hoc aurum, ipsaque velim habere. Dic tamen, si placeat, quare hoc facias, & opibus sic incumbas.
10. *Ævum in tenebris exigas.*) AEtatem aut vitam tuam in speluncis exigas.
11. *Nullum*) Nullum est præmium, nullum inde fructum capio.
Summo) *Magno, maximo*, ut fab. 17. Jupiter est deorum summus.
12. *Attributum*) Injunctum, impositum est', velut munus peculiare.
Ergo) Verba sunt Vulpis, quibus Draco respondet, *Sic fatis placet.*
Sumis tibi) Nec sumis tibi quicquam, hoc est, capis in tuos usus, impendis.
13. *Sic fatis placet*). Diis sic visum est, qui mihi hoc attribuerunt. Quasi diceret, ut fab. XVIII.
Fatorum arbitrio partes sunt mihi datæ,
14. *Nolo irascaris*) Vulpis verba. Formula est excusantis libe-

Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente cæca miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare, gaudium hæredis tui,

Qui

bertatem. Tiber. apud Sueton. *Ignoscas, rogo, si quid adversus te liberius, sicut senator dixero.*

15. *Diis est iratis natus*) Inimicis, adversantibus diis. Sic dicebant veteres, gnari nimirum Deum illis, quos punire vult, sanam mentem & consilium eripere. Nam si dii hominibus opes dant, nihil inde fructus percipitur, nisi & dent mentem, & artem illis fruendi. Hoc enim donum deorum putabant. Quem in sensum Horatius,

Di tibi divitias dederunt artemque fruendi.

Tales formulæ sunt & apud Terent. Phorm. 4. 3.

Satin' illi dii sunt propitii?

Et Andr. 4. 1. 40.

Nescio, nisi mihi deos satis
Scio fuisse iratos, qui auscultaverim.

Juvenal. Sat. 1.

Fruitur dis
Iratis.

& Sat. 9.

Dis ille adversis genitus.

Et sic alii passim. Quin & noster supra lib. 2. fab. 9.

Sinistra quos in lucem natura extulit.

Qui est similis tibi) Qui sic sine ullo usu bona multa possidet.

16. *Abiturus illuc*) Phædrus hic facit idem, quod solebant veteres in conviviis, ubi hortaturi, ut fruerentur rebus lætis, convivas admonebant brevitatis vitæ & impendentis mortis. *Abire* hic est pro mori. Sic enim simpliciter loquebantur veteres ad vitandam inauspicatam mortis vocem. Plaut. dixit prol. Casin. 19. *Abire in communem locum*. Idem alibi, *Ad plures se penetrare*. Catullus, *ire*.

Illuc, unde negant redire quenquam.

Priores) Qui fuerunt ante te, & excedere tamen vita coacti sunt.

17. *Mente cæca*) Mente occæcata aut obnubilata ab avaritia.

Torques) Crucias, vexas.

18. *Tibi dico*) Formula indignationis. Sic Terent. Andr. 4. 5. 23.

Tibi ego dico, an non?

Idem Adelph. 1. 2. 16.

hæc cum illi Micio
Dico, tibi dico.

Simile quid vide infra lib. 5. fab. 9.

Gaudium hæredis tui) Quo mortuo gaudebunt tui hæredes, quod sibi tot bona reliqueris.

19. Q

Qui thure superos, ipse te fraudas cibo?
Qui tristis audis musicum citharæ sonum;
Quem tibiarum macerat jocunditas,
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cælum fatigas sordido perjurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris,

Libi-

19. *Qui thure superos*) Qui fraudas Deos thure, quod scilicet pecunia esset emendum.

Ipse te) Ita legimus. Venustius enim sic constituitur versus & oratio. *Ipse te fraudas cibo* certe Tullianæ est elegantiæ, non *ipsum te*. Omnes tamen codices, *ipsum te*.

Te fraudas cibo) Ipse defraudas genium tuum. Sic enim Terent. Phorm. I. I. 9.

Quod ille unciatim vix demenso de suo,
Suum defraudans genium, compersit miser.

Sic est *fraudare natos lacte* sup. lib. 3 fab. 15.

20. *Qui tristis audis*) Qui doles citharæ sonis aliquid impendi.

21. *Macerat*) Macilentum facit jucunditas illa, quæ in cantu tibiarum est, quia illis aliquid impendi debebat. Nam in funere veteres tibiis utebantur. Ovid Trist.

Tibia funeribus convenit ista meis.

22. *Opsoniorum*) *Opsonia* proprie sunt, quæ ad panem vescenda dantur.

Pretia) Illis impendenda. Nimia eorum caritas tibi gemitum exprimit.

Gemitum exprimunt) Phrasis Lucretiana, 3. 494.

Exprimitur porro gemitus, quia membra dolore
Adficiuntur, & omnino quod semina vocis
Ejiciuntur, & ore foras glomerata feruntur.

23. *Quadrantes*) Nummos minimos, ut sit sensus, talem vel oboli gratia perjurium committere.

Aggeras) Accumulas, adjungis. Sic Belgice dicimus, *by duitjes opleggen*. Supra Prol lib. 3.

Qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia.

Terentius, ut modo vidimus, dixit, *Unciatim comparcere*.

Patrimonio) Proprie illa bona, quæ a parentibus hæreditate ad nos redierunt, patrimonium dici merentur, sed & quodcunque ex quæstu & opere nostro vel aliunde obvenit, eo nomine denotatur.

24. *Cælum*) Deos. Diis ipsis te invisum facis.

Fatigas) Sensus est, talem non curare, licet Deos ipsos ita sibi faciat iratos.

Sordido) Ob rem levem, vilem, & sordidam, id est, avaritiam. Solent nempe avari etiam minimæ pecuniolæ causa pejerare.

25. *Circumcidis*) Removes, nullam impensam facis.

26. *Lili-*

Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

26. *Libitina*) Seu ii, qui in templo ejus (est enim Dea funerum) quæ ad funus essent necessaria, vendebant.
De tuo) Ex re tua, bonis tuis, impensis. Sic Terent. Adelph. 1. 2. 37.

Opsonat? potat? olet unguenta? de meo.

Plaut. Bacch. 1. 1.

Facere sumtum de tuo.

FAB. XX.

PHÆDRUS.

Quid judicare cogitet livor, modo
Licet dissimulet, pulcre tamen intelligo.
Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
Æsopi dicet: si quid minus adriserit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus;
Invenit ille, nostra perfecit manus.

Sed

AD FAB. XX.

1. *Cogitet*) Velit, constituat.
Livor) Homines lividi & maligni.
Modo) Licet modo, sive nunc dissimulet, etiamsi non statim indicet; dum vivo & scribo, faciet olim.
3. *Memoriæ*) Sic plures veterum locuti sunt. Infra tamen prol. lib. 5. *Dignum longa memoria.*
4. *Æsopi dicet*) Dicet esse Æsopi.
Adriserit) Minus placuerit, minus dignum memoria visum fuerit.
5. *Contendet*) Constanter dicet. Studium summum persuadendi notat hæc vox.
Quovis pignore) Quovis pignore posito.
6. *Jam nunc*) Statim. *Jam nunc* elegans est particula, pro quo barbari dicunt, *ex nunc*. Cic. 1. Verr. *Quæ cum cogito, jam nunc timeo*. Vide Tursell. de partic. cap. 69.
7. *Opus*) Opus fabularum, quod scribo.
8. *Invenit ille*) AEsopus. Idem dicit prol. l. 1.

8. *AEso-*

Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

AEsopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

Nostra) Mea. Synecdoche generis.
Perfecit) Consummavit, absolvit.
9. *Sed exequamur*) Sed pergamus in proposito nostro, & ad exemplum talis fabulæ feramur.

FAB. XXI.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

Homo doctus in se semper divitias habet.
¶ *Simonides, qui scripsit egregium melos,*
Quo paupertatem sustineret facilius,
Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,
Mercede pacta laudem victorum canens.

Hoc

Ad Fab. XXI.

1. *Homo doctus*) Vide non dissimilia huic Fabulæ de Aristippo Philosopho, in Erasmi Apophtegm. lib 3.
2. *Simonides*) Poeta fuit Lyricus, qui quæstui poesin habuit, & hac arte vitam sustentavit.
Melos) Carmen, versus lyricos. *Pegaseium melos* apud Persium in prologo.
3. *Quo paupertatem sustineret*) Quo facilius victum quæreret.
4. *Circumire cœpit*) Circumiit. Sic solet Phædrus loqui, ut non uno loco jam vidimus. *Circumire* dicitur proprie de iis, qui incerto & instabili vivendi genere utuntur, ut fere mendici.
5. *Mercede pacta*) Sic optime Heinsius, quem vide, pro quo vulgo *accepta*. Idem est *premium pactum* lib. 1. 8.
Laudem) Vel simpliciter, *victores canens*. Sic enim simpliciter *canere* in usu est apud poetas. Horat. Epod. Od. 9.

Galli canentes Cæsarem.

Et in Odarum libris,

Dum meam canto Lalagen.

Virg. Ecl. 6. 3.

Cum canerem reges & prælia.

& ini-

Hoc genere quæstus postquam locuples factus est,
Venire in patriam voluit cursu pelagio;
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo insula)
Ascendit navem, quam tempestas horrida,
Simul & vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitæ. Quidam curiosior,
Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tum pauci enatant,

Quia

& initio AEneidos,

Arma virumque cano.

Victorum) In ludis olympiis Græcorum. C. Nepos Præfat. *Magnis in laudibus tota fuit Græcia, victorem Olympiæ citari.*

6. *Postquam locuples factus est*) Horatius de eo,

Paupertas impulit audax,
Simonidem ut versus faceret.

Quod ei melius cessit, quam videbatur patri Nasonis, filium ab hac arte deterrenti his verbis,

Studium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipse reliquit opes.

7. *Venire*) Redire voluit in patriam.

Cursu) *Cursus* hic dicitur de navigatione in mari: licet quoque de vehiculo dicatur. quomodo Virg. 3. AEn.

Namque omnem cursum mihi prospera dixit
Religio.

Pelagio) Pelagi, æquoreo. Valer. Flac. 1. Argon.

Et dedit æquoreos cœlo duce tendere cursus.

Publ. Syrus apud Petron.

Matrona ornata phaleris pelagiis.

8. *Ceo*) Insula maris AEgei. Ovid.

Cingitur AEgeo nomine Cea mari.

Unde illud est Horatii:

Ceæ retractes munera neniæ.

id est, Simonideæ.

10. *Dissolvit*) Fregit. Ovid. Trist.

Ne temere in mediis dissolvantur aquis.

Dissolvere proprie dicitur de navibus, quia & contexi dicuntur, cujus hoc est oppositum.

11. *Zonas*) In quibus repositam habebant olim pecuniam.

12. *Subsidium vitæ*) In subsidium vitæ, ut subsidium aliquod haberent.

Quidam) Ita lib. 3.

Quidam e turba garrulus.

Curiosior) Supple, conversus ad Simonidem ait. *Curiosi* vocantur, qui solliciti sunt de aliis.

14. *Mecum*) Apud me: Similis est historia Biantis, quæ omnibus nota est.

Ena-

Quia plures onere degravati perierunt.
Prædones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomene prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic literarum quidam studio deditus,
Simonidis qui sæpe versus legerat,
Eratque absentis admirator maximus,
Sermone ab ipso cognitum, cupidissime
Ad se recepit; veste, nummis, familia
Hominem exornavit: cæteri tabulam suam
Portant, rogantes victum; quos casu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Me-

Enatant) Natando sibi consulunt. Virg. de naufragio Æneæ, divini operis lib. 1.

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

15. *Perierunt*) Sic recte Heinsius & alii viri docti, penultima correpta.

16. *Extulit*) E mari scilicet & naufragio.

17. *Clazomene*) Urbs Ioniæ maritima.

18. *Antiqua fuit urbs*) Verba sunt Virg. 1. Æn.

Urbs antiqua fuit

Quam petierunt) Quo se contulerunt.

19. *Hic literarum quidam*) Sic fere lib. 5. fab. 1.

In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri.

21. *Eratque*) Et admiratus fuerat ingenium hominis, quem numquam viderat.

22. *Sermone ab ipso*) Vulgo *ex sermone*. Sed & sic Virg. lib. 2. Æneid.

Crimine ab uno
Disce omnes.

23. *Familia*) Servis. Ita sup. lib. 3. fab. 19.

Æsopus domino solus cum esset familia.

24. *Hominem*) Significat hæc vox, quasi commiserationem infortunii, ut sup. lib. 2. fab. 2.

Capillos homini legere cœpere invicem.

Tabulam suam) Naufragii. Naufragi enim stipem ostiatim corrogare solebant, in tabula quadam depictum habentes naufragii sui casum ad commiserationem commovendam. Vide Hor. 1. Od. 5. & ibi Interpretes.

25. *Quos casu obvius*) Quibus obviam factus Simonides.

26. *Ut vidit*) Postquam vidit.

Dixi

Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis, perIt.

Dixi) Idem est, quod Belgice solet dici, *Ik zeide het u vvel, dat ik al myn goed by my had*. Alii interrogative volunt exprimi, ut sit, *nonne dixi? Zeide ik het u niet vvel?* Sed eodem recidit.
27. *Rapuistis*) Cum tanta festinatione collegistis.
Perit) Pro *periit*, metri causa. Quod rapuistis periit vobis, perdidistis quod extuleratis.

FAB. XXII.

MONS PARTURIENS.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima exspectatio.
At ille murem peperit. ¶ Hoc scriptum est tibi,
Qui, magna quum minaris, extricas nihil.

FAB.

Ad Fab. XXII.

1. *Mons*) Camerarius fab. 205.
Parturibat) E dolore partus laborabat.
Ciens) Edens. Virg. Georg. 3.
Extremosque ciet gemitus.
2. *In terris*) Inter homines.
Maxima exspectatio) Exspectabatur aliquid grande & magni eventus.
3. *Murem*) Horat. de Arte poetica,
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Minaris) Promittis. Catachresis. Horat.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis.
Extricas nihil) Absolvis, perficis, expedis. Notat hoc verbum producendi molestias, velut e vinculis. Ideoque Metaphorica hic est locutio.

Ad

FAB. XXIII.

FORMICA & MUSCA.

Formica & Musca contendebant acriter,
Quæ pluris esset. Musca sic cœpit prior:
Conferre nostris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta prægusto Deum.
Moror inter aras, templa, perlustro omnia;
In capite regis sedeo, quum visum est mihi,
Et matronarum casta delibo oscula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, rustica?

Est

AD FAB. XXIII.

1. *Formica*) Vide Camerar. fab 211.
Contendebant) Certabant inter se.
2. *Pluris*) Quæ pluris esset pretii.
Cœpit) Incepit prior loqui.
4. *Immolatur*) Ubi victima mola salsa conspergitur. Hoc enim est, *immolare*.
Deum) Diis dicata.
5. *Moror*) Commoror, habito, vivo.
Inter aras) In aris. Sic Plaut. Aulul. 2. 5. *Inter vias*, id est, in via.
7. *Matronarum casta oscula*) Hypallage, pro, *matronarum castarum oscula*.
Oscula) Parva ora. Ovid. Metam. lib. 1. de Daphne,

Videt igne micantes
Sideribus similes oculos, videt oscula; quæ non
Est vidisse satis.

Et propius Virg. 1. Æneid.

Oscula libavit natæ.

8. *Laboro nihil*) Nullam rem laboro, ab omni labore sum libera. Malim cum Heinsio, *Nihil laboro*; quod reddit versum ornatiorem. Præterea sequitur statim, *Nihil laboras.*
Optimis rebus) Delicatissimis, lautissimis. Bonæ res sunt, quæ faciunt ad bene & laute vivendum. C. Nepos Agesilao, cap. ult. *Quo facto, eum Barbari magis etiam contempserunt, quod eum ignorantia bonarum rerum illa potissimum sumsisse arbitrabantur.*
9. *Rustica*) Quæ ruri agis, dum ego versor in oppidis & templis.

10. *Est*

Est gloriosus sane convictus Deum,
Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.
Reges commemoras, & matronarum oscula;
Ego granum in hiemem quum studiose congero,
Te circa murum video pasci stercore.
Aras frequentas; nempe abigeris, quo venis:
Nihil laboras, ideo quum opus est, nil habes:
Superba jactas, tegere quod debet pudor;
Æstate me lacessis; quum bruma est, siles:
Mori contractam quum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus.
Satis profecto retudi superbiam.
¶ *Fabella talis hominum discernit notas*
Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

FAB.

10. *Est gloriosus*) Respondet Formica.
Convictus Deum) *Convictus* usurpatur de iis, qui eadem mensa nobiscum edunt. Cum ergo aræ dicantur mensæ deorum, possunt illi, qui ex illis vescuntur, dici esse convictores deorum.
11. *Qui invitatur*) Ἀντανάκλασις hic est venusta in *invitatur*, *invisus*.
13. *In hiemem*) Hiemis causa. Ea significatio hujus particulæ est apud Teren. Andr. 2. 2. *Pisciculos minutos ferre in cœnam*.
14. *Murum*) Domum in plateis.
15. *Aras frequentas*) *Moraris inter aras*, ut supra.
Quo venis) Quoquo, quocunque, in quemcunque locum venis.
17. *Superba jactas*) Scil. quod sedeas in capite Regis, & delibes matronarum oscula.
18. *Quum bruma est*) Cum hiems advenit. *Bruma* dicitur dies solstitii hiemalis, quod accidit die 20 aut 21 Decembris.
19. *Contractam*) Inertem & inhabilem ad volandum a frigore; complicatam, convolutam.
20. *Copiosa*) Omni rerum copia instructa.
21. *Retudi*) Refutavi. MS. Gudii habet *Profector & tudi*, quod recte dispositis literis est, *profecto retudi*, ut prima syllaba producatur.
22. *Fabella talis*) Hæc nimirum.
Notas) Signa, indicia, characteres.
24. *Solidum decus*) Decus sincerum, firmum, infucatum. Opponitur falsis laudibus.

AD

FAB. XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

Quantum valerent inter homines literæ,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus, tradam memoriæ.
¶ *Simonides idem ille, de quo rettuli,*
Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet,
Certo condixit pretio: secretum petIt.
Exigua quum frenaret materia impetum,
Usus poetæ, ut moris est, licentia,
At-

AD FAB. XXIV.

1. *Quantum valerent*) Quantas divitias scilicet homo doctus in se semper haberet, ut dixit superius.

2. *Superius*) Fabula 21. in qua retulit Simonidem naufragum invenisse Clazomenæ virum, qui hunc exceperit, ornaveritque rebus omnibus, ob illius peritiam, singularemque eruditionem.

Nunc) *Nunc* conjungendum cum *tradam*.

3. *Tributus*) Sic *tribuere honorem* lib. 1. fab. 7. Quem locum adi.

Tradam memoriæ) Prodam, posteritati relinquam.

5. *Laudem*) Talem, qualis victoribus tribui solebat, qui vicissent in spectaculo solenni.

Pyctæ) Pugili victori, coronato. Vox est Græca πύκτης.

6. *Condixit*) Promisit petenti.

Pretio) Nam, ut vidimus, quæstui artem suam habuit,
Mercede pactâ laudem victorum canens.

Secretum) Locum solitarium, meditationi & versibus faciendis aptum. Ovid. Trist. lib. 1.
Carmina secessum scribentis & otia quærunt.

Petit) *PetIt*, pro *petiit*, ut in priore fabula de Simonide *perIt*.

7. *Frenaret*) Metaphora. Cohiberet propter suam exiguitatem, ut libero impetu non posset evagari.

8. *Licentia*) Poetica libertate usus est, quam *veniam* dixit Horat. in lib. de Arte poet.
Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, & hanc veniam petimusque, damusque vicissim.

9. *In-*

Atque interposuit gemina Ledæ sidera,
Auctoritatem similis referens gloriæ.
Opus adprobavit: sed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquum posceret:
Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudis duæ.
Verum ne irate dimissum te sentiam,
Ad cænam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.

Frau-

9. *Interposuit*) Inter ea, quæ proprie argumentum postulabat.

Sidera) Pertinet ad *gemina*. Non enim erant Ledæ sidera, sed filii, qui simul fuerunt sidera, Gemini, itemque Castor & Pollux vocata. De his Horat. Odar. lib. 1.

Sic fratres Helenæ lucida sidera,
Ventorumque regat Pater.

10. *Auctoritatem*) Significat retulisse Simonidem, quæ de simili Castoris & Pollucis victoria memorantur, ac per comparationem istam cum hac victoria, auctoritatem fuisse majorem illi.

Referens) Commemorans. Sup. lib 1. fab. 2.

Æsopus talem tum fabellam rettulit.

& in fabulæ hujus initio,

Simonides idem ille, de quo rettuli.

11. *Approbavit*) Simonides illi, qui sub certa mercede id ab eo exegerat.

12. *Reliquum*) Vox quadrisyllaba per diæresin ob versum.

13. *Reddent*) Remittit Simonidem ad eos, velut debitores ad solvendum paratos.

Duæ) Scil. *Partes*. ut sensus sit: Illi, quorum sunt duæ reliquæ partes laudationis, reddant tibi, quod postulas; ego enim quod pactus sum pro mea parte, solvi. Faber legit non ita male,

Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudes, duo.

14. *Ne irate*) Ut sciam, ut certus sim te non irate dimissum. Nam si non promitteret, iratum inde colligeret Simonidem. Heinsius,

Verum ne ingrate te dimissum sentias.

15. *Promitte*) Formula est invitantium. Plin. Epist. 15. lib. 1. *Heus tu promittis ad cænam, nec venis.*

16. *Quorum es in numero*) Ego te pro tali habeo, ego te inter cognatos meos numero: adeo non debes de ira quadam mea in te suspicari. Olim cum alicui adblandiebantur, eum patrem, fratrem &c. vocabant. Inde ille adolescens apud Terent. Phorm. 3. 2. 11.

Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus.

Nec multum abit a more nostratium.

17. Frau-

Fraudatus quamvis, & dolens injuria,
Ne male dimissam gratiam corrumperet,
Promisit. rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium.
Magno apparatu læta resonabat domus:
Repente duo quum juvenes sparsi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem,
Illius interesse ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.

Unum

17. *Fraudatus quamvis*) Quamvis justa mercede destitutus.

18. *Male*) Refertur ad *corrumperet*. *Male corrumpere* est imprudenter, & cum suo detrimento corrumpere, vel perdere. Sensus est, ne male corrumperet gratiam, si eam dimitteret, ac recusaret oblatam.

19. *Rediit*) Accessit, venit denuo.

Dicta) Constituta. Sic supra.

Recubuit) Accubuit. Horat. 1 Epist. 1.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis.

21. *Resonabat*) Virg. Æneid.

Resonant late clangoribus ædes.

Iterum:

Fit strepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria.

22. *Repente duo quum*) Sic legendum cum Gudio, vel cum eodem,

Repente quum juvenes duo sparsi pulvere;

vel ut nos olim conjiciebamus,

Quum duo repente juvenes sparsi pulvere.

In vulgatis est,

Repente quum duo juvenes sparsi pulvere.

quem eundem versum ego nullo modo dimetiri possum, nisi *duo* vox sit monosyllaba; quo nihil durius.

Duo juvenes) Justinus lib. 20. 3. *Pugnantibus Locris, aquila ab acie nunquam recessit, eosque tamdiu circumvolavit quoad vincerent. In cornibus quoque duo juvenes diverso a ceteris armorum habitu, eximia magnitudine & albis equis & coccineis paludamentis, pugnare visi sunt, nec ultra apparuerunt, quam pugnatum est.*

Sparsi) *Decoro pulvere sordidi*, ut phrasi Horatiana utamur.

Humanam supra formam) *Eximia magnitudine*, ut modo in Justino. Sic fere de diis loquuntur, ubi se conspiciendos præbent hominibus.

25. *Provocet*) Vocet e convivio.

26. *Faciat moram*) Moretur, cesset.

27. *Exci-*

Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ subito oppressit cæteros;
Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam.
Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes scierunt, numinum præsentiam.
Vati dedisse vitam mercedis loco.

27. *Excitat Simonidem*) Extra eum vocat. Nam *citare* est vocare.
28. *Promorat*) Promoverat, vix posuerat pedem e triclinio.
Triclinio) *Triclinium* hic sumitur pro conclavi & cœnatione ipsa.
29. *Camaræ*) *Camara* fornix est, sive tectum fornicatum, Belg. *Gevvelf*, a Græco Καμάρα.
Subito) Vir clarissimus Petrus Francius, grande eloquentiæ decus, malebat *subita*.
30. *Ad januam*) *Ad* loci designat propinquitatem. Vid. lib. 1. fab. 13.
31. *Vulgatus*) Rumore cognitus.
Ordo narratæ rei) Series rei. Notat maxima minimaque distincte exposita. Terent. Adelph. 3. 4. 1.

Omnem rem modo seni,
Quo pacto haberet, enarramus ordine.

32. *Numinum*) Deorum, Castoris & Pollucis.
33. *Vati*) Simonidæ poetæ.
Dedisse vitam) Incolumem eum servasse, cum reliqui perirent.
Mercedis) Quam convivator noluerat solvere, sed dixerat reddituros, quorum laudes in carmine celebraverat Simonides.

FAB. XXV.

POETA.

Supersunt mihi quæ scribam, sed parco sciens;
Primum tibi esse ne videar molestior,
Distringit quem multarum rerum varietas:
Dein

AD FAB. XXV.

1. *Quæ scribam*) Quæ possim scribere.
2. *Distringit quem*) Quem occupatum habent multa diversi generis negotia.

Dein si quis eadem forte conari velit,
Habere ut possit aliquid operis residui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitati nostræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior est quotidie:
Et hoc minus usu veniet ad me muneris,
Quo plus consumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutius, si celerius cœpero.
Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus est: olim senio debilem
Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam desierit esse beneficio utilis,
Et mors vicina flagitabit debitum.

Stul-

5. *Residui*) A me relicti.
7. *Labori faber ut desit*) Ut potius artifex opus, quam opus artificem deficiat.
9. *Quod es pollicitus*) Nullam video rationem cur Rittershusius hic metri causa velit substitui *policitus*.
Exhibe vocis fidem) Præsta ipso opere, quod voce ac sermone promisisti.
11. *Et hoc minus*) Ita restitutus hic versus ex emendatione Gudii, cum antea legeretur,
Et hoc minus veniet ad me muneris.
reclamante metri ratione. Danetus censet posse legi,
Et hoc minus & minus veniet ad me muneris.
Nimirum ut altius vulnus versui infligatur. At ille pessime exscripsit Fabrum sic emendantem,
Et hoc minus & minus ad me veniet muneris.
Quod patet ex altera emendatione, quam ex eodem adjecit,
Et hoc minus tui ad me veniet muneris.
Consulat lector ipsum Fabrum.
Usu) De usu muneris loquitur, & ob brevitatem vitæ cito expediendum esse promissum beneficium monet, ut eo uti possit longius.
12. *Quo plus*) Quo diutius hæc differes.
Temporis) Respicit *plus*, quod præcedit.
15. *Ævi dum sint*) Valer. Max. lib. 6. cap. 2. *Robustas senectutis reliquias.*
18. *Beneficio utilis*) Sic Martial. *Nec inutilis annis.* Cicero, *Et suis & publicis rationibus utilis.*
19. *Flagitabit debitum*) Exposcet vitam, quam illi omnes debemus. Scilicet

Dele-

Stultum admovere tibi preces sexcenties,
Proclivis ultro quum sit misericordia.
Sæpe impetravit veniam confessus reus,
Quanto innocenti justius debet dari?
Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum prius,
Dein simili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem proposuit terminum,
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sinceræ conscius,

A no-

Debemus morti nos nostraque.

20 *Sexcenties*) Jam semel atque iterum opem tuam imploravi. Quid stultius certe est quam sexcenties id te rogare? *Sexcenties* pro *pluries* passim invenitur apud auctores. Plaut. Menechm 5. 4.

Quin suspirabo plus sexcenties in die.

21. *Proclivis ultro*) Schefferus suspicatur scripsisse Phædrum,

Proclivis ultro quum sis misericordiæ,

sensu, si ita liceat, plano.

22. *Confessus reus*) Delictum suum confessus. Cic. pro Ligar. cap. 1. *Habes igitur Tubero, quod est accusatori maxime optandum, confitentem reum.*

23. *Quanto innocenti*) Quanto majori jure venia debet dari innocenti?

24. *Tuæ sunt partes*) Locutio petita a scenicis, quorum cuique suæ sunt partes datæ. Terent. prol. Phorm.

Primas partes qui aget, is erit Phormio
Parasitus.

Hoc vult: Te decet exemplum dare aliis bene de opere meo judicandi.

25. *Simili gyro*) Inde sequentur alii suo loco & tempore & ordine.

26 *Decerne*) Fer eam sententiam, quam salva fide boni judicis ferre potes.

27. *Fac*) Fac me gaudere, & mihi ipsi gratulari ob tam faventem tuam in causa mea sententiam.

Judicio tuo) Potest etiam esse dativus, ut sensus sit: Fac me gratulari, id est, gratias agere judicio tuo. Nam sic τὸ *gratulari* usurpari monuimus jam hujus lib. fab. 11.

28. *Quem proposuit*) Quem sibi proposuit animus meus.

29 *Difficulter continetur*) Ægre a querelis sibi temperat innocens afflictus. Recte Apul. in Apol. *Quippe natura vox innocentiæ, silentium maleficio distributa.* Plaut. Amph.

Quæ non deliquit, decet
Audacem esse, confidenter pro se, & proterve loqui.

Cæcilius Statius, *Innocentia eloquentia est.*

 30. *In-*

A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint requires; apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer sententiam:
Palam mutire plebeio periculum est,
Dum sanitas constabit, pulcre meminero.

Explicit Lib. IV.

30. *Integritatis*) Apud Horat. in Odis:
Integer vitæ scelerisque purus.

31. *Noxiorum*) Eorum, qui nocere possunt. Sic supra *innoxius*. Respicit forte Sejanum, quem sibi accusatorem, testem ac judicem simul fuisse, conquestus est & supra Prol. lib. 3

Insolentiis) Plurali numero est usus, ut augeat mali magnitudinem, & sic miserationem facilius inveniat.

32. *Qui sint requires*) Rogabis forte, qui sint, qui mihi tam male velint: sed scies id suo tempore, cum ipsi se prodent.

33. *Sententiam*) Juvenal. VIII. 125.
Quod modo proposui, non est sententia: verum
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

34. *Mutire*) Festus: MUTIRE, *loqui*, quem vide:

35. *Dum sanitas constabit*) Dum sanitas constabit mihi, dum ero sana mente præditus, caute ac prudenter revocabo in memoriam hanc sententiam.

Meminero) Ita legendum. Futurum est Indicativi. Cicero Accus. 3. in Verr. cap. 70. *Sed ego habebo rationem auctoritatis meæ: meminero, quo animo, quo consilio ad causam publicam accesserim: non agam tecum accusatorie: nihil fingam.*



PHÆDRI FABULARUM

LIBER QUINTUS.

POETA.

Quum destinassem operis habere terminum,
In hoc, ut aliis esset materiæ satis,
Consilium tacito corde damnavi meum.
Nam si quis talis etiam est tituli artifex,
Quo

Ad Lib. V.

Prolog.

1. Quum destinassem) Citat Gudius hunc versum inter eos, in quibus *m* non eliditur. Nimirum ita dimensus est, opinor, ut tertia sede sit tribrachys, quarta anapæstus. Sed fallitur. M hic commode absorbetur cum præcedente vocali. Tota res patet, si tribrachys sit tertio loco, quarto vero Jambus. Adeoque accenseri debet hic versus iis, in quibus leges carminis Jambici accuratius, quam in his libellis solet fieri, sunt servatæ. Margini codicis mei a manu viri docti adscriptum est, sive sit conjectura, sive emendatio alibi reperta.

Quum destinassem operis facere terminum.

quod admitti potest, si τὸ *m*, ut nonnunquam fit, sustineat syllabam. Quomodo hos priores versus constituat Barthius, vide in ejus Advers. lib. 30. cap. 22.

2. *In hoc*) Ad hoc, hoc fine.

3. *Consilium*) *Repudiavi consilium, quod primum intenderam*, ut cum Terentio loquamur.

4. *Talis etiam*) Titulum intelligit poetæ, qui fabulas scribit, quasi diceret: Nam etiamsi est poeta quispiam, qui & ipse scribere fabellas volet, quomodo divinare poterit eas, quas ego omisi, ut non alias scribat potius, quas ipse fingat, diversas longe ab his, quas omitto? Sed de loco tam mendoso & mutilo videantur Interpretes.

Quo pacto divinabit quidnam omiserim,
Ut illud ipsum cupiam famæ tradere;
Sua cuique quum sit animi cogitatio,
Colorque proprius? ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æsopeas, non Æsopi nomino,
Paucas ostendit ille, ego plures disseram,
Usus vetusto genere, sed rebus novis.
Quarum libellum dum tu varie perleges,
Hunc

6. *Ut illud ipsum*) Ita Faber. Schefferus:
Ut illum ipsum cupiam famæ tradere.

8. *Colorque proprius*) Sensus est: Habet quisque suam indolem, suum ingenium, suam scribendi rationem, nec bene supplet quæ alii omiserunt.

Levitas) Resiliendo a proposito, & mutando consilium. *Levitas* est, cum repentino impetu & sine ratione certa, veluti vento, rapitur animus atque impellitur in aliquid.

Certa ratio) Eadem significatione fere Ovidius in Fastis l. 3. vers. 621.
At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
Sive Deus.
Certa ratio Belgice valet, *Goed overleg.*

10. *Particulo*) Nonius: PARTICULONES *dicti sunt cohæredes, quod partes patrimonii sumant.* Id quod firmat auctoritate Pomponii.

11. *AEsopeas*) Sic potius legimus cum Gudio, quam *AEsopias*. Nam licet & hoc queat defendi, venustior tamen fit versus.

12. *Paucas ostendit ille*) Sic de eadem re supra lib. 4. fab. 20.
Invenit ille, nostra perfecit manus.

13. *Usus vetusto*) Usus antiquo more scribendi.

14. *Quarum*) Sic recte Gudius emendavit, & emendationis rationes attulit. *Quarum*, id est, fabularum, quæ proxime præcedunt. Antea vitiose editum fuit,
Quartum libellum dum tu vacive perleges.
Cui lectioni obstat ratio metrica.

Libellum) *Libellum* vocat totum hoc opusculum suum, ut lib. 1. prolog.
Duplex libelli dos est.
Et lib. 4 fab. 6.
Parva libellum sustine patientia.
Sic est sensus: Mi Particulo, quoniam fabulæ te delectant, quas Æsopi ad exemplum a me confictas, rectius AEsopeas quam AEsopi nomino, quoniam ille paucas tantum ostendit, ego tuæ in spem gratiæ vetusto illo scribendi genere, sed rebus fabulisque novis usus, plures ejusmodi fingo disseroque; quarum libellum dummodo tu, ut flosculos apicula, late & varie

Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
In literarum ire plausum desidero.

IDEM

varie perleges, nunc his, nunc illis ex floribus, omnia libans, sic verba mea in tuas chartas transferes.

Tu) Opponitur *tu* maligno obtrectatori, de quo statim.

Varie) *Varie* ita intellige, ut superiori nota declaratum est, ut tanquam apes ex floribus delibando omnia, mea verba in chartas transferas, licet malignus eas obtrectet.

15. *Malignitas*) Sic ante *livor* pro livido. Epil. lib. 2.

Si livor obtrectare curam voluerit.

17. *Quod tu, quod similes tui*) Cic. VIII. ad Att. 9. *Quanto autem ferocius ille causæ suæ confidet, cum vos, cum vestri similes non modo frequentes, sed læto vultu gratulantes viderit?*

18. *Transfertis*) Excerpitis e scriptis meis sententias, quas imitemini, & ad exemplum nostrum in chartis vestris exprimatis.

20. *In literarum*) Sic emendavit Gudius. Alii.

Inliteratum plausum non desidero.

Vulgatæ habent.

In literarum plausum ire desidero.

quam lectionem tamen retinet Parisinus Interpres, frustra monentibus viris doctis, versum sic non posse constitui. Levi ergo mutatione medicina fit huic loco,

In literarum ire plausum desidero.

Literarum est literatorum. Valer. Max. lib. 2. cap. 9. *Ipsæ medius fidius mihi literæ sæculi nostri obstupescere videntur.* Noster lib. 4. fab. 6.

Noli molestus esse omnino literis.

id est, literatis.

Plausum) Nihil moror obtrectantium malignitatem, neque desidero imperitorum hominum laudes & applausus, sed approbationem literatorum hominum promereri cupio.

IDEM POETA.

Æsopi nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi jampridem quicquid debui,
Auctoritatis esse scito gratia;
Ut quidam artifices nostro faciunt sæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
Myronem argento. Plus vetustis nam favet
Invidia mordax, quam bonis præsentibus.
Sed

AD ALTERUM PROLOG.

1. *Sicubi interposuero*) Si dixero : Æsopum hoc aut illud fecisse, hanc recitasse fabulam.

2. *Quicquid debui*) Fabulas ab Æsopo acceptas intelligit: eas ait reddidisse, quia sub ipsius nomine in præcedentibus proposuit.

3. *Auctoritatis*) Ut mihi major inde nasceretur auctoritas.
Gratia) Causa, id est, ob auctoritatem majorem.

4. *Nostro*) Quo ego jam vivo.

5. *Novo*) Si marmori novo, vel argento suo, id est, iconibus ex marmore vel argento a se factis, adscribunt nomen veterum artificum, quales fuere Praxiteles & Myron, ac si illi ipsi veteres artifices has statuas manibus suis fecissent; idque ut majus lucrum faciant: quia in talibus antiqua novis solent præferri. *Invenire pretium operibus*, Belgice effertur: *Gelt van zyn vverk maken*.

6. *Praxitelem*) Praxitelis nomen. Statuarius fuit multi nominis, marmoreis signis faciendis nobilis.

7. *Myronem*) Ante editum fuit fœdissime,

Detrito Myronem argento. Fabulæ exaudiant
Adeo fugatæ;

obscuro sensu, & metro corrupto. Quicquid autem sudent Interpretes in his conciliandis, nihil est planius, quam si temere, ut videtur, intrusa amoveantur; quomodo jam variæ editiones habent,

Myronem argento. Plus vetustis nam favet
Invidia mordax.

Argento) Argenteis signis, ex quibus, ut & æreis faciendis, illustre nomen consecutus est Myron.
Favet) Minus nocet.

8. *Invidia mordax*) Invidi homines. Vidimus jam passim. Te-

Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

Terent. Eun. 3. 1. 20.
Invidere omnes mihi,
Mordere clanculum.

9. *Talis exempli*) Quod probare possit sententiam de invidia dictam.

FABULA I.

DEMETRIUS & MENANDER.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt:
FELICITER, *subclamant. Ipsi principes*
Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
Tacite gementes tristem fortunæ vicem.

Quin

Ad Fab. I.

1. *Demetrius*) Orator fuit & Philosophus eximius.
Phalereus) Mavult Nobiliss. Heinsius, *Phalerius*, quod alterum penultimam producat. Certe nusquam Phædrus Spondæum in sexta sede admittit; quicquid alii clamitent de ejus negligentia.

2. *Improbo*) Injusto, contra leges, hoc est, factus tyrannus.

3. *Ruunt*) Intellige *homines*. Quam male Grammatici negent, verba non ad famam pertinentia (ad famam vero pertinent, *ajo*, *fero*, *prædico*, *perhibeo*) posse usurpari sine supposito, multis exemplis docet Sanctius in Minerva, & ad eum Cl. Perizonius p. 431. Certe id quoque sollicitum videtur habuisse Meursium reponentem,
Ut mos est vulgi, passim & certatim ruit,
FELICITER, *subclamat.*
Ruit tamen agnoscit & MS. de quo Gudius.

4. *Feliciter*) Solennis acclamationis formula.
Ipsi principes) Præcipui cives, quomodo *principes Atheniensium* apud Nepotem in Cimone.

6. *Tacite gementes*) Tacite gementes ob tristem fortunam. Non enim ausi sunt palam queri de miseranda rerum suarum immutatione. Ita fere de iisdem Atheniensibus, cum ibi rerum potiretur Pisistratus, lib. 1. f. 2.

 Hinc

Quin etiam resides & sequentes otium,
Ne defuisse noceat, reptant ultimi;
In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri;
Unguento delibutus, vestitu adfluens,
Veniebat gressu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Quinam cinædus ille in conspectu meo
Audet venire? Responderunt proximi:

Hic

Hinc conspiratis factionum partibus
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Cum tristem servitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille; sed quoniam grave
Omne insuetis onus, & cœpissent queri &c.

7. *Resides*) Desides, nihil publice agentes, *sequentes otium*, ut ipse exponit.

8 *Ne defuisse noceat*) Nempe *sibi*; hoc est, periculum adferat, tanquam contemnerent novum regem. Alii in *defuisse* suppleri volunt *officio*, ut sit, non fecisse officium.

Reptant) Lento gradu accedunt. Ter. Adelph. 4. 6. 3.

Perreptavi usque omne oppidum, ad portam, ad lacum.

9. *In quis*) Inter quos ultimos.

Menander) Atheniensis poeta, comicorum princeps.

Nobilis comœdiis) Comœdiis a se scriptis clarus.

10. *Ipsum ignorans*) De facie eum non noscens. C. Nepos Aristide 1. *Respondit se ignorare Aristidem.*

11. *Et admiratus*) Vide lib. 4. fab. 21.

Viri) Dignitatem hic notat hæc vox.

12. *Vestitu adfluens*) Similis locutio est in Propertio lib. 2. El. 22.

Ostrina cum fluit in tunica.

Est autem *adfluens vestitu*, qui vestitu fluxiore incedit, quod divitum erat.

13. *Delicato & languido*) Molli, effœminato. Huc illud *reptare* potest pertinere. Francius meus malebat *delicato, languido*, omissa conjunctione.

15. *Quinam*) Quo pacto, qua fronte?

Cinædus) Ille mollis & effœminatus.

In conspectu meo) Pro *in conspectum meum*. Cicero, *Veni in Senatu*. Sic & alii boni Scriptores nonnumquam loquuntur. Et contra in verbis non significantibus motum accusativus subinde usurpatur. Terent. Eun. 2. 2. 29.

Ille ubi miser famelicus videt me esse in tantum honorem.

Ita enim optimi habent codices, non *tanto honore*.

16. *Proximi*) Qui ex amicis vel ministris circa Demetrium erant.

17. *Hic*

Hic est Menander scriptor. Mutatus statim
* * * * * * * *

17. *Hic est Menander*) Formula demonstrative usurpati solita in laudem alicujus. Martial. lib. 5 Epigr. 13.

Sed toto legor orbe frequens, & dicitur HIC EST.

Persius sat. 1. 28.

At pulcrum est digito monstrari, & dicier, HIC EST.

Horat. lib. 4. od. 3. ad Melpomenen,

Totum muneris hoc tui est,
Quod monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ.

Græci ita, οὗτος ἐστι'. Sensus igitur est: *Hic est eximius ille Poeta Menander, qui tot comœdiarum est auctor.*

FAB. II.

VIATORES & LATRO.

VIam expediti pariter carpebant duo,
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis latro, & intentans necem
Aurum poposcit. Audax confestim irruens
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
Et vindicavit sese forti dextera.
Latrone occiso, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein rejecta penula:
Cedo,

AD FAB. II.

Quia Fabula hæc caret principio, visum est quinque hos versus, licet aliunde suppletos, in gratiam adolescentiæ præmittere.

6. *Et vindicavit*) Malim, si liceat, hoc pacto.

Seseque forti vindicavit dextera.

Sic enim gratius fluet versus.

7. *Timidus accurrit*) Qui timidus erat ante, & stabat e longinquo, nunc accurrit.

8. *Rejecta*) Remota ad tergum, ne libertatem brachii manusve

Cedo, inquit, illum, jam curabo sentiat,
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modo,
Constantior fuissem, vera existimans:
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere.
Ego qui sum expertus, quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.

¶ *Illi*

nusve impediret. Est enim gestus parantium se ad pugnam. Virg. Æn lib. 5.

Duplicem ex humeris rejecit amictum,
Et magnos membrorum artus, magna ossa, lacertosque
Exuit, atque ingens media consistit arena.

Ovid. Metam. lib 9. vers. 32.

Rejeci viridem de corpore vestem,
Brachiaque opposui.

Penula) Veste peculiari eorum, qui faciebant iter, ex corio, vel coacta lana, pluviis arcendis, cum pileo a tergo, forma cuculli.

9. *Cedo*) Da illum. q. d. Ubi est ille?

Curabo sentiat) Ut sentiat. Curabo ut sentiat me nil frustra minari, & qua virtute sint, quos aggressus est. Seneca 1. Controv. *Vis illum veras pœnas dare? Sentiat quam injuriam fecerit bono patri.* Cic. Epist. 22. lib. 12. *At etiam de te concionatur, nec impune: nam sentiet quos lacesserit.* Ovid. lib. 1. Tristium.

Nunc te prole tua juvenem Germania sentit.

Propert. Eleg. x. lib. 2.

Sentit & illa tuas postmodo capta manus.

Terent. Eun. 1. 1. 21.

Sentiet qui vir siem.

& princeps poetarum Virgilius Æn. lib 7. 433.

Ni dare conjugium, & dicto parere fatetur,
Sentiat.

10. *Quos adtentarit*) Quales & quantos aggressus sit.

Qui depugnaverat) Qui ex pugna victor extiterat.

11. *Vellem*) Subintellige, *inquit*. Familiaris Phædro Ellipsis.

12. *Constantior fuissem*) Multo animosior fuissem, si dixisses modo, cum mihi negotium fuit cum latrone illo.

13. *Nunc conde ferrum*) Conde gladium tuum. Contrarium *stringere* paulo ante habuimus.

Futilem) Tam vana jactantem. Refert & Schefferus ad *ferrum*.

14. *Ignorantes*) Homines qui te ignorant.

16. *Scio quod*) Hanc locutionem, ab aliis impugnatam, probat

¶ *Illi adsignari debet hæc narratio,*
Qui re secunda fortis est, dubia fugax.

bat Faber, & cum eo Vossius, Scioppius, & ad Sanctii Minervam Jacobus Perizonius.

Virtuti) Viribus, fortitudini; quam præstas scilicet in fugiendo, non in pugnando.

18. *Re secunda*) Prospera.

Dubia) Incerta, adversa, iniqua.

FAB. III.

CALVUS & MUSCA.

Calvi momordit Musca nudatum caput,
Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem;
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,
Injuriæ qui addideris contumeliam?
Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,

Quia

AD FAB. III.

2. *Opprimere*) Camerarius Fab. 208. *Pungebat sæpe calvum musca, nota est enim hujus improbitas. Itaque ille palmam calvæ infligere, ut illam opprimeret* &c.

Captans) Quærens, studens, volens.

Alapam sibi inflixit) Sibi inflixit magnum colaphum. *Alapa* Latine, Græce colaphus, pro quovis ictu sumitur, inflicto manu, sive capiti, sive genis, sive palma, sive pugno. Hic certe patet percussionem capitis intelligi debere, non os verberatum manus palma. Agitur enim de nudato capite calvi, quod musca momordit.

3. *Irridens*) Schefferus olim *ridens*. Quod non improbandum. Mollius fluit versus & *ridens*, ut sæpe, est pro *irridens*.

Volucris) Musca, licet insecti genus, recte volucris dicitur a volando.

6. *Mecum facile*) Mihi facile ignosco.

7. *Le*

Quia non fuisse mentem lædendi scio:
Sed te, contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
¶ *Hoc argumento veniam tam dari decet*
Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens;
Illum esse quamvis pœna dignum judico.

7. *Lædendi*) Me injuria afficiendi.
10. *Majore*) Majore, quam id erat, cum mihi alapam ducerem.
11. *Hoc argumento*) *Hac fabula*, plane ut l. 2. fab. 8.
Hoc argumento tuta est hominum tenuitas.
Et lib. 4. fab. 7.
Hoc argumento se describi sentiat.
Sed jam monuimus superius. Alibi dicit: *Hæc significat fabula*; ut lib. 2. fab. 8.
12. *Qui casu peccat*) Tam ei qui casu peccat, quam alteri, qui consilio, id est, data opera, est nocens, ignoscere sapientem decet.
13. *Illum esse quamvis*) Quanquam illum, qui animo deliberato nocet, dignum esse pœna judico.

FAB. IV.

HOMO & ASINUS.

Quidam immolasset verrem quum sancto Herculi,

Cui

AD FAB. IV.

1. *Verrem*) Sacrificabatur aper Herculi, ob devictum ab ipso aprum Erymanthæum, quem vivum humeris sustulisse dicitur.
Sancto Herculi) Ita recte legitur. *Sanctum* vocant Herculem Ovidius, Propertius, Cicero, & alii. Gruterus pag. XLVIII. Inscr. 1. & 2.

SANCTISSIMO. HERCULI INVICTO.

Item Inscr. 11.

HER-

Cui pro salute votum debebat sua,
Asello jussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus adpeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est, jugulatus foret.
¶ *Hujus respectu fabulæ deterritus*
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dices: Qui rapuere divitias, habent.
Nume-

HERCULI. SANCTISS
INVICTO. SACR

& sic alibi.

2. *Votum*) Cui debebat id, quod voverat, si saluti redderetur.

3. *Poni*) Apponi in cibum.

Hordei) Quo saginaverat verrem illum.

7. *Respectu*) Intuitu, consideratione. Hanc vocem, ut parum Latinam, a nonnullis improbatam defendit Vossius in lib. de vitiis sermonis, eamque firmat auctoritate Liviana. Firmat & Gudius contra Hadrian. Cardinalem. Vide eum ad hunc locum. Certe hanc eandem sibi etiam vitio datam fuisse, conqueritur Jacobus Wallius, homo purissimæ Latinitatis, & in versibus ad normam veterum faciendis, omnibus sui sæculi scriptoribus anteponendus. Nesciebant enim, qui peregrinam hanc vocem putabant, sic loquutum fuisse ipsum Ovidium. Sic enim ille Tristium lib. 1. Eleg. 3. de uxore sibi vim allatura, nisi mariti causa sustinuisset vivere.

Et voluisse mori; moriendo ponere sensus:
Respectuque tamen non posuisse mei.

Iterum Epist. ex Ponto lib. 4. Ep. 9. de Tomitis, qui eum malebant e Ponto discedere, quod videbant illum id vehementer velle, respectu tamen sui hominem retinere cupiebant.

Illi me, quia velle vident, discedere malunt,
Respectu cupiunt hic tamen esse sui.

Vide ejusmodi querelam in Wallii Heroicor. lib. 2. Sed ita solent vitio creati censores. Quæ res mihi in memoriam redigit clamores imperitorum hominum, qui satis mirari non poterant in carmine quodam a Jano Broukhusio Belgas *trepidos* dici, quod scilicet illi *formidolosos* interpretabantur: cum contrarium vel ex hoc nostro Phædro evinci queat; ne de aliis jam dicam aurei ævi scriptoribus. Operæ pretium feret lector, si locum inspiciat, qui occurrit in divina Oda, scripta in funere Britanniarum reginæ. Sed quo relabor?

8. *Lucrum*) Congestas opes lucro, tanquam rem, quæ possessores suos in varia pericula inducat.

9. *Qui rapuere divitias*) Nempe ut Juvenalis ait Sat. 14.

Unde habeas quærit nemo. sed oportet habere.

Habent) Divites sunt, bona possident. Sic ἔχειν apud Græcos pro *bona possidere*.

10. *Qui*

Numeremus agedum, qui deprensi perierunt;
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

10 *Qui deprensi perierunt*) Qui ob opes variis accusationibus circumventi, & suppliciis affecti fuerunt.
11. *Majorem turbam*) Bene subducta ratione patebit plures fuisse punitos, quam impune divitias rapuisse.
12. *Paucis temeritas est bono*) Temeritas ista prodest paucis; multis vero magnum adfert damnum & incommodum.

FAB. V.

SCURRA & RUSTICUS.

PRavo furore labi mortales solent;
Et pro judicio dum stant erroris sui,
Ad pœnitendum rebus manifestis agi.
¶ *Facturus ludos quidam dives nobiles,*
Proposito cunctos invitavit præmio,

Quam

AD FAB. V.

1. *Pravo favore*) Per pravum & cœcum favorem.
Labi) *Errare*. Sic mox, *erroris*.
2. *Pro judicio*) Pro errore judicii sui, id est, secundum Phædri consuetum loquendi modum, pro erroneo judicio suo. Talia exempla jam ante vidimus.
Dum stant) Dum tuentur ac defendunt judicium suum. Sic apud Terentium est *stare pro aliquo*, pro *tueri partes alicujus*, defendere aliquem. *Stare & sedere* sunt verba forensia, hoc judicum, illud advocatorum. Sic supra lib. 3. fab. 10.

Stant patroni fortiter
Causam tuentes innocentis fœminæ.

Et lib. 1. fab 10

Tunc judex inter illos sedit Simius.

3. *Rebus manifestis*) Rationibus & argumentis invictis.
4. *Facturus ludos*) Idem infra fab. 7

Erat facturus ludos quidam nobiles.

Nobiles) Non obvios & quotidianos, sed celebres, qui passim noscerentur.
5. *Proposito*) Ita lib. 1. fab. 14.

Hoc bibere jussit ipsum posito præmio.

Valer.

Quam quisque posset, ut novitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina;
Quos inter scurra notus urbano sale,
Habere dixit se genus spectaculi,
Quod in theatro numquam prolatum foret.
Dispersus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In scena vero postquam solus constitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipsa fecit expectatio.
Ille in sinum repente demisit caput,
Et sic porcelli vocem est imitatus sua,
Verum ut subesse pallio contenderent,

Et

Valer. Max. 6.8.2 *Cum magna sibi præmia proposita videret.* Virg. 5. AEn. 291. de AEnea,
Hic, qui forte velint rapido contendere cursu,
Invitat pretiis animos, & præmia ponit.

6. *Quam quisque posset*) Ordo est; *Ut quisque ostenderet novitatem, quam posset.*

Novitatem) Nova inventa, novam artem ludicram.

7. *Laudis ad certamina*) Ut certarent de laude & præmio proposito.

8. *Scurra*) Ex eorum genere, qui risum movent auditoribus, nulla habita ratione verecundiæ & dignitatis.

Urbano sale) *Sal* hic est pro eo, quod jocosum est. *Urbanus* vero *sal*, cui inest elegantia & eruditio quædam ex conversatione politorum & eruditorum hominum.

9. *Habere*) Sic fere de re inventa hoc verbum usurpatur.

10. *Numquam prolatum*) Ex sententia scilicet divitis, facere volentis ludos novo spectaculo nobiles.

11. *Dispersus rumor*) Terent. in prol. Hecyr. in re simili, *Rumor venit.*

Concitat) Convocat in locum unum, scil. theatrum.

12. *Deficiunt loca*) Desunt turbæ loca.

15. *Expectatio*) Exspectatio scurræ, cum ille moraretur, apud populum silentium fecit.

17. *Porcelli vocem imitatus*) Lusit Ausonius in hominem animantium variorum voces exprimentem hoc epigrammate:
Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigerosque greges
Balatu adsimulas. Asinos quoque rudere dicat,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quicquid vocum bellua talis habet.
Omnia quum simules, ita vere, ut ficta negentur,
Non potes humanæ vocis habere sonum.

18. *Verum*) Nobiliss. Heinsius legit *Verrem ut* &c.

Pallio

Et excuti juberent: quo facto, simul
Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plausu prosequuntur maximo.
Hoc vidit fieri rusticus; Non mehercule
Me vincet, inquit: & statim professus est
Idem facturum melius se postridie.
Fit turba major; jam favor mentes tenet,
Et derisuri, non spectaturi, sedent.

Uter-

Pallio) Pro toga positum ait Gudius, cum in pallio sinus non sit.

19. *Et excuti*) Pallium videlicet aut sinum. Planiore sensu legit Heinsius, *Idque excuti juberent*.

Quo facto) Postquam excusso pallio non est repertus porcellus.

20. *Onerant laudibus*) Abunde laudibus prosequuntur. Justin. lib. 5 cap. 4. *Igitur omnibus non humanis tantum, verum & divinis eum honoribus onerant*.

21. *Hominemque plausu prosequuntur*) Cicero pro Roscio Comœdo cap. 10. *Sic est vulgus: ex veritate pauca: ex opinione multa æstimat. Quid sciret ille, perpauci animadvertebant: ubi didicisset, omnes quærebant. nihil ab hoc pravum & perversum produci posse arbitrabantur. Si veniret ab Statilio, tametsi artificio Roscium superaret, adspicere nemo posset. Quia veniebat a Roscio, plus etiam scire, quam sciebat, videbatur.*

22. *Rusticus*) Rusticus quidam, qui ibi aderat.

25. *Fit turba major*) Concursus omnis generis hominum.

Favor) De spectatoribus applaudentibus in theatro vel scena dicitur, ut infra fab 7.

Tibicen gratulari fautores putat.

Mentes tenet) Favor erga scurram ita occupatas habuit multitudinis mentes, ut adempta esset iis omnis libertas judicandi.

26. *Et derisuri*) Heinsius,

Ut derisuros, non spectaturos scias;

Forte,

Et derisores, non spectatores sedent.

Quam conjecturam mihi suppeditat[illegible]s ex lib. 3. fab. 14. ubi sic noster de AEsopo:

Quod sensit simul
Derisor potius quam deridendus senex,
Arcum retensum posuit in media via.

ubi *derisor* oppositum τῷ *deridendus* idem valet, quod *derisurus*; ut sensus sit, Quod ubi sensit senex AEsopus, qui potius eum esset derisurus, (solebat nempe hic Fabulator stultitiam hominum deridere, & sic eorum errores corrigere) quam ab eo deridendus.

Non spectaturi) Non tam ad eum spectandum, quam deridendum.

27. *Uter-*

Uterque prodit: Scurra digrunnit prior,
Movetque plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulans sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Adclamat populus: Scurram multo similius
Imitatum; & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En hic declarat, quales sitis judices.

27. *Uterque*) Scurra & Rusticus prodeunt in scenam. *Prodire in scenam* est & apud Nepotem in præfatione.
Digrunnit) In sinum, ut ante fecerat.
28. *Movetque plausus*) Commovet multitudinem ad edendos plausus manibus. Sic enim solebant, cum quid approbarent.
Clamores suscitat) *Tollere clamorem* dixit 1. 11. & 1. 6. Cicero in Bruto c. 95. *clamores facere*.
30. *Scilicet*) Confirmantis hic est particula.
31. *Sed in priore*) Toti sunt in afferendo hoc versu Freinshemius & Schefferus. Malim cum Heinsio delere.
Compererant) Nempe spectatores.
32. *Vero*) Vero porcello in vestibus latenti.
33. *Vocem naturæ*) Vocem suis, naturalem grunnitum.
35. *Trudi foras*) Ejici contumeliose. Sic Terentius Eun. 4. 5. 11.
Nam me extrusit foras,
37. *Aperto pignore*) Claro ac manifesto. *Pignus* notat argumentum certissimum.
38. *Hic declarat*) Hic porcellus ostendit errorem vestri judicii.

POETA.

Adhuc supersunt multa, quæ possim loqui,
Et

POETA.

39. *Adhuc supersunt multa*) Lib. 4. fab. 25.
Supersunt mihi quæ scribam, sed parco sciens.
Loqui) *Scribere*, ut loco laudato,

41. *Tem-*

Et copioſa abundat rerum varietas;
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
Quæ commendari tanto debet juſtius,
Quanto poetæ ſunt moleſti validius.

41. *Temperatæ ſuaves ſunt argutiæ*) Ter. Andr. 1.

Id arbitror
Adprime in vita eſſe utile, ut ne quid nimis.

42. *Immodicæ offendunt*) Nimiæ ſunt moleſtæ ac tedioſæ. *Vir ſanctiſſime*) Integerrime. Sic lib. 3. fab. 10. *Sancta uxor*, de integra vitæ & innocente.

43. *Nomen victurum*) Cujus nomen in ſcriptis meis vivet. *Vivere* eſt hic immortali gloria & memoria vigere. Et ita uſurpatur paſſim apud Scriptores.

45. *Certe*) *Certe* hic eſt minimum, ſaltem. Sic ſupra lib. 2. fab. 5.

Donationis, alapæ certe, gaudio.

Brevitatem) Brevitatem magni beneficii loco imputat, cum alias ſolerent poetæ enecare & macerare homines ſuis verboſis commentationibus. Docent id loca, quæ congeſſere viri docti.

46. *Tanto juſtius*) Tanto majori jure.

47. *Poetæ*) Qui juſta opera conſcribunt, quos recitantes non poſſis ſine maxima moleſtia audire. Ovidius:

Ut nos nulla tibi jam ſit legiſſe voluptas:
At brevior demtis pœna duobus erit.

FAB. VI.

DUO CALVI.

INvenit Calvus forte in trivio pectinem,
Acceſſit alter, æque defectus pilis;
Heia,

AD FAB. VI.

1. *Calvus*) Quidam homo calvus, ut ſolet Phædrus de ignotis.

2. *Æque defectus pilis*) Quem defecerant pili, qui amiſerat pilos. Sic ſup. *defectus annis*.

Heia, inquit, in commune quodcunque est lucri.
Ostendit ille prædam, & adjecit simul:
Superum voluntas favit, sed fato invido:
Carbonem, ut ajunt, pro thesauro invenimus.
¶ *Quem spes delusit, huic querela convenit.*

3. *In commune*) Formula solennis, qua utebantur, qui quid alium invenisse viderant in publico. Integra locutio est, *Confer in commune*. Sed *confer* brevitatis causa omittitur.
5. *Superum voluntas favit*) Hoc quoque solenne erat. Dicebant talia a diis dari. Quid si versus ita constituatur,
Superum voluntas favit, at fato invido?
Invido) Iniquo, non favente.
6. *Carbonem*) Rem nobis non profuturam, nec ullius pretii. Carbones scilicet olim propter limites defodiebant. Confer lib. 3. fab. 12.
Ut ajunt) Cessit enim in proverbium. Vide Erasmi Chiliad.
7. *Quem spes delusit*) Qui spe sua frustratus est.

FAB. VII.

PRINCEPS TIBICEN.

UBi vanus animus, aura captus frivola,
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Faci-

AD FAB. VII.

1. *Ubi vanus animus*) Plerumque contingit, ut homines nec certa proposita habentes, inflati parvulo successu audeant sperare majora solitis. Sed huic consequens est, ut illorum levitas agnita ludibrium debeat.
Aura) Vulgi gratia & favore. Horat. od. 2. lib. 3.
Arbitrio popularis auræ.
Virg. 6 Æneid.
Nunc quoque jam nimium gaudens popularibus auris.
Ubi Servius exponit, *Favoribus*. *Unde & AURARII dicuntur fautores*. Cicero dixit, *ventus popularis*, *venti concionum*.
Frivola) Fragili, quæ cito perit.
2. *Sibi*) Eleganter abundat hæc vocula, ut sæpe apud Scriptores.

3. *Ad*

Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
¶ *Princeps tibicen notior paulo fuit,*
Operam Bathyllo solitus in scena dare.
Is forte ludis, non satis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
Nec opinans, & sinistram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluisset perdere.
Inter manus sublatus, & multum gemens,
Domum refertur. Aliquot menses transeunt:
Ad

3. *Ad derisum*) Ad derisionem, ut derideatur.
Stulta levitas) Vanus animus, vel vanitas illa animi.

4. *Princeps*) Nomen proprium. *Principis* Grammatici meminit Suetonius lib. de Illustribus Grammaticis cap. 4. his verbis: *Me quidem adolescentulo, repeto quendam Principem nomine, alternis diebus declamare, alternis disputare, nonnullis vero mane disserere, post meridiem, remoto pulpito, declamare solitum.* Vide Gruter. Inscript. DCCCXXXIII. 10 Ita nomina propria sunt, Rex, Regulus, Tyrannus, Tyrannio, Creon, Creusa, & alia id genus.
Notior paulo) Quam alii ejusdem generis homines.

5. *Operam Bathyllo solitus*) Inflare tibias solitus, ad quas Bathyllus mimus saltaret. Vixit hic Bathyllus tempore Augusti.

7. *Pegma*) Machina fuit artificiosa, pro diversitate argumenti adornata, in qua vel in sublime attollere, vel e sublimi in præceps dare, ac velut dehiscente terra absumere solebant sive homines, sive res, quas esset libitum.
Rapitur) Indicat hæc vox celeritatem, qua dehiscebat aut surgebat motum ponderibus latitantibus. Claudianus:
Mobile ponderibus descendat pegma reductis.

8. *Nec opinans*) *Nec* valet *non*. Terent. Andr. *Nec opinantes*. Noster lib. 1. cap. 9. *Accipiter nec opinum rapit*. Virgil. dixit pro eo *incautus* AEneid. I
Et ferro incautum superat.

9. *Duas quum dextras*) Fregit tibiam, sive crus sinistrum, sed maluisset duas dextras tibias (quas scil. in comœdiis adhibebat) frangere quam unicam illam sinistram. Lusus elegans est in voce *tibiæ*.

10. *Inter manus sublatus*) Manibus latus e theatro. Cicero Accus. 5. in Verr. cap. 11. *Itaque erant exitus ejusmodi, ut alius inter manus e convivio, tanquam e prælio auferretur.* Livius lib. 3. de Q. Cæsone: *Inter manus domum ablatus*. Lucret. lib. 1. vers. 96. de Iphigenia Dianæ immolanda,
Nam sublata virum manibus tremebundaque ad aras
Deducta est.

11. *Aliquot menses transeunt*) Lapsi sunt aliquot menses, antequam plene esset curatus. *Ire & transire* de tempore usurpatur. Ovid. Metam lib. 2. vers. 330.

Si

Ad sanitatem dum venit curatio.
Ut spectatorum mos est, & lepidum genus,
Desiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari saltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobiles,
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul advenit rumor de tibicine,
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine mora.
Aulæo misso, devolutis tonitrubus,

Dii

Si modo credimus, unum
Isse diem sine sole ferunt.

13. *Lepidum genus*) Ut spectatorum genus solet esse lepidum, & a tibicine se vult exhilarari. *Lepidum spectatorum genus*, id est, lepidi spectatores, formula Phædro solenni. Sic *Grajum genus* pro ipsis Græcis est apud Ennium. Et eodem modo ab Euripide dictum est, Πρεσβυτῶν γένος, pro ipsis senibus.

14. *Flatibus*) Cantibus. q. d. quo tibia canente.

15. *Saltantis*) Bathylli, cui operam in scena dabat.

16. *Erat facturus*) Vid. sup. fab. 5.

17. *Et incipiebat princeps*) Ita Heinsius:

Ut incipiebat Princeps ingredier, eum
Adducit pretio & precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.

18. *Pretio, precibus*) Terent. Eun. 5. 9. 24.

Perfice hoc
Precibus, pretio ut hæream aliqua in parte, tamen apud Thaidem.

Horatius etiam:

Nunc prece, nunc pretio.

Nos Belgæ: *Hy brengt 'er hem toe met gelt en goede vvorden.*

20. *Qui simul advenit rumor*) Qui rumor simulac dispergeretur, venturum nempe Principem, fremitum excitat in theatro.

23. *Aulæo misso*) Cum dimitteretur aulæum, post quod stabant actores. Heinsius:

Aulæo misso, devolutis tonitrubus,
Diis collocutis more translatitio,
Chorus reducto &c.

Devolutis tonitrubus) Fiebant hæc saxis dejectis post scenam, magno cum fragore.

Dii ſunt locuti more translatitio.
Chorus reducto tunc, & notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
LAETARE INCOLUMIS ROMA SALVO PRINCIPE.
In plauſus conſurrectum eſt; jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit;
Magnoque riſu canticum repeti jubet.

Ite-

24. *More translatitio*) Quo transferebantur in ſcenam, ornati magnificè, cum intervenire difficilioribus negotiis deberent, machinæ alicujus ſubſidio. Quanquam per *translatitium* intelligi poteſt pridem uſurpatum, conſuetum & vulgare.

25. *Reducto*) Tibicini nempe una cum cæteris, ex quibus chorus conſtabat. Poſitum eſt pro *introducto*, *denuo ducto in theatrum*, quia promiſerat ſe oſtenſurum ſe.

27. *Lætare incolumis Roma*) Reſpicit morem acclamandi Principibus. Ita Romæ, acceptis de recuperata Germanici valetudine nunciis, exclamatum, SALVA ROMA, SALVA PATRIA, SALVUS EST GERMANICUS. Et ſimiliter de Alexandro Severo, SALVA ROMA, QUIA SALVUS ALEXANDER.

28. *In plauſus conſurrectum eſt*) Simul ab omnibus ſurrectum eſt, ut plauſus ederent. Stantes enim fere edebant, præſertim ſi hoc Principis cauſa facerent. Suetonius Auguſto, *Aſſurrectum ei ab univerſis & a ſtantibus plauſum.* Auctor Dialogi de claris Oratoribus: *Teſtis ipſe populus, qui auditis ejus* (Virgilii) *verſibus ſurrexit univerſus.* Apul. Apol. *Ibi ego comperior, omnes judices tanto poetæ adſurrexiſſe*, id eſt in plauſum. Arnobius lib. 4. *Conclamant, & adſurgunt theatra.* Græci vocant ἀναπηδᾶν & ὑπανίστασθαι.

Jactat baſia) Ori admota manu, ſpargit in vulgus, gratiarum agendarum cauſa. Sic enim ſolebant, quoties declarare animum gratum, aut quoquo modo deditum aliis vellent. Fiebat autem manu primum admota ori, deinde porrecta ad eos, quorum amori vel honori hoc dabatur, & ſic oſculum ipſum porrigebatur velut ac jactabatur. In pleriſque codicibus eſt,

Jactant baſia,
Tibicen gratulari fautores putat.

quomodo emendat & diſtinguit Petrus Scriverius Notis ad Martialem p. 38 probante etiam Nicolao Heinſio. Sed ſequens verſus videtur repugnare.

29. *Gratulari*) Abſolute, *gratulari*, pro *gratulari ſibi*. Ita lib. 4. fab. 11.

Quum gratulantes perſalutaſſet Deos.

30. *Equeſter ordo*) Equites in theatro ſedentes.

Stul-

Iteratur illud; homo meus se in pulpito
Totum prosternit; plaudit inludens eques:
Rogare populus hunc coronam existimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure nivea fascia,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ Domus,
Ab universis capite est protrusus foras.

FAB.

Stultum errorem) Errorem ex stultitia, & judicii infirmitate natum.

32. *Homo meus*) Tibicen Princeps, de quo loquor. Additur illud *meus*, velut per commiserationem tantæ stultitiæ.

In pulpito) Ubi canere fabulamque agere solebant personæ.

33. *Plaudit inludens eques*) *Eques* hic est pro *equites*, vel *equester ordo*, ut ante. *Plaudit*, vel *plausus dat*. Horat. lib. 1. Od. 20.

datus in theatro
Cum tibi plausus.

34. *Rogare populus*) Populus putat eum rogare ut coronetur tanquam victor. Non male forte legeretur,

Rogare populus hinc coronam existimat:

ut sensus sit, Ex eo, quod tibicen se in pulpito prosterneret, & tantos plausus darent Equites, ex eo, inquam, populus credidit eum rogare coronam. Sed nihil immutandum.

Coronam) Præmium certaminis in ludo illo.

35. *Ut vero*) Ut vero per omnes partes theatri intellecta est hominis vanitas.

Cuneis) Sedilibus in theatro, ubi sedebat populus.

36. *Nivea fascia*) Alba, candida; qui color olim relatus est inter regales.

37. *Niveisque tunicis*) Præfert illustrissimus Gudius *Niveaque tunica*: quem vide omnino ad hunc locum.

38. *Honore divinæ domus*) Honore, quo non ipse, sed divina domus afficiebatur, id est, Augusta, Cæsarea, Imperatoria, Principalis. Rigaltius hunc locum dum emendare vult, corrumpit. Ipse eum vide.

39. *Capite est protrusus foras*) Cum contumelia præceps est datus. Sic fere fab. 5. 35. Terent. Eun. 4. 5. 11.

Correxit miles, quod intellexi minus: nam me extrusit foras.

FAB. VIII.

OCCASIO DEPICTA.

Cursu volucri pendens in novacula,
Calvus, comosa fronte, nudo corpore,
Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Jupiter reprehendere;
Occasionem rerum significat brevem.

¶ *Effe-*

AD FAB. VIII.

1. *Cursu volucri*) Alatis pedibus.

Pendens) Tam celer, ut terram non attingat. Sic enim de volantibus Ovidius de Perseo lib. 4. Metam.

Cumque super Lybicas victor penderet arenas.

Et sic alii.

In novacula) Vide præter alia, quæ passim occurrunt, Andreæ Alciati Emblem. XVI. lib. 1. *In novacula* autem valet hic *cum novacula*; vel *novaculam manu tenens*. Virg. 5. AEn.

Horridus in jaculis.

hoc est, jaculis instructus. Idem lib. 11.

Rapidum super amnem
Infelix fugit in jaculo stridente Camilla.

Florus lib. 1. *Juventus in equis & armis*, h. e. armata & equis insidens. Ausonius Epigr. CXXXI.

Laudo Timomachum, matrem quod pinxit in ense
Cunctantem.

h. e. quod pinxerit cunctantem, cum manu jam teneret gladium ad interficiendos liberos. Manil. lib. 2. vers. 241.

Et qui contento fulget Centaurus in arcu.

Danetus exponit male, *tanta velocitate, ut possit incedere in novacula:*

2. *Calvus*) Muliebri specie quoque ita pingitur.

Fronte capillata, post est Occasio calva.

Comosa fronte) Comis abundante.

& *Nudo corpore*) Quo nempe sit expeditior ad avolandum.

3. *Quem si occuparis*) Quem si prævenias inopinatum quasi ac non sentientem.

Teneas) Ne patiaris a te abire, quia semel elapsus non redit.

4. *Non ipse possit Jupiter*) Non ipse Jupiter, quamvis sit maximus deorum, & omnipotens dicatur.

Reprehendere) Retrahere e fuga. Livius; *Adeo turbati erant dextræ alæ equites peditesque, ut quosdam Consul Cato manu ipse reprenderit, verteritque in hostem.* Lucretius lib. 6. vers. 507.

Quod nisi respirent venti, non ulla refrænet

Res

¶ *Effectus impediret ne segnis mora,*
Finxere Antiqui talem effigiem Temporis.

Res, neque ab exitio possit reprehendere euntes.
Propertius,
Quam possit quisquam nostros reprehendere cursus.

6. *Effectus impediret*) Ne per nimiam cunctationem effectu rerum destituamur. Optime legit Nob. Heinsius,
Effectus impediatur ne segni mora.

7. *Temporis*) Non simpliciter, sed ejus, quod ante dixit *occasionem*, h.e. opportunitatem.

FAB. IX.

TAURUS & VITULUS.

ANgusto in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare posset ad præsepia,
Monstrabat vitulus quo se pacto plecteret:
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
¶ *Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.* ¶

FAB.

AD FAB. IX.

1. *Luctans cornibus*) Difficulter permeans.
3. *Vitulus*) Qui forte adstabat.
Plecteret) Alii *flecteret*. Eodem recidit. Docet Schefferus in libris de re vehiculari, 1.4.
4. *Quam tu natus es*) Præsens, pro præterito perfecto, *natus fuisti*. Proverbium conveniens seni reprehendenti hominem adolescentem & sciolum, a quo lacessitur.
5. *Qui doctiorem emendat*) Sus scilicet Minervam docens, ut in alio est proverbio.
Sibi dici putet) Sic fere supra. Terent. And. 1, 2. 16.
Hæc cum illi, Micio,
Dico, tibi dico.

FAB. X.

VENATOR & CANIS.

ADversus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino semper fecisset satis,
Languere cœpit annis ingravantibus.
Aliquando objectus hispidi pugnæ suis,
Adripuit aurem: sed cariosis dentibus,
Prædam dimisit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat. Cui latrans contra senex:
Non

AD FAB. X.

1. *Adversus omnes*) Aliam fabulam de Cane sene refert Camerarius fab. 278. Confer Statium sic loquentem de Leone jam sene Thebaid. lib. xi.

Qualis leo rupe sub alta,
Quem virides quondam silvæ montesque tremebant,
Jam piger & longo jacet exarmatus ab ævo.
Magna tamen facies, & non adeunda senectus:
Et si demissas veniat mugitus ad aures,
Erigitur, meminitque sui, viresque peractas
Ingemit, & campis alios regnare leones.

Fortis veloces) Malim certe cum Heinsio:

Adversus omnes fortis & velox feras.

Vide eum ad hunc locum.

2. *Semper fecisset satis*) Tmesis, pro *satisfecisset*.

3. *Annis ingravantibus*) Cum anni eum gravarent, id est, molestiam adferrent: vel, annis ingravescentibus. Sic Horatius dixit *gravis annis*, de milite sene. Ovidius quoque,

Quoniam gravis ipsa senecta est.

Ennius apud Ciceronem, *senio confectus*.

4. *Aliquando objectus*) Commissus quodam tempore cum sue in pugnam. Multa congerit exempla Torrentius ad Horatium Epod. lib. od. 2, quo probet, ubi de re venatica sermo est, *canes* fœminino genere usurpari. Fatetur tamen hanc observationem non esse perpetuam. Patet certe etiam ex hoc Phædri loco. Quin & ex Columel. 7. 12. *Pecuarius canis neque tam strigosus & pernix esse debet, quam qui damas cervosque & velocissima sectatur animalia.*

Hispidi) Setosi apri.

5. *Cariosis dentibus*) Invalidis jam & carie adesis.

6. *Venator dolens*) Prædam jam captam sic sibi iterum, tanquam bolum e faucibus, eripi.

7. *Latrans contra senex*) Non dubitavimus ita restituere hunc versum hactenus corruptum: hortante imprimis, cui plurimum

Non te destituit animus, sed vires meæ.
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non sumus.

¶ *Hoc*

rimum in his studiis tribuimus, Jano Broukhusio. Prima in *latrare* a nemine veterum, qui alicujus esset auctoritatis, umquam correpta est. Adeo ut cum aliis erraverit Guntherus, dum scriberet,

Portavit scapulis passus plus mille latrantem.

Quod non vidit eum laudans Rittershusius, qui tamen Phædrum nimiæ negligentiæ in observandis hujus carminis legibus accusat. Vid. Voss. de Arte Grammat. lib. 2. p. 75. ubi hunc Phædri versum improbat. Ultima enim horum versuum sedes necessario recipit Iambum. Hinc doctissimus Barthius merito in Perottum invehitur, qui tam indoctus fuerit poeseos, ut etiam ultimo senarii pedi spondæum apposuerit. Accuratius hac voce est usus Jacobus Sannazarius, quem non veretur Ludovicus de la Cerda, elegans ingeniorum spectator, anteponere Statio Papinio. Sic ille Epigr. lib. 1. 19.

Cum prope latrantes sensit adesse canes.

Et lib. 2. 46.

Quod noctu latras, quod sellas olfacis unus,

Par ratio est in *migrare*, in qua voce primam male corripuit Manilius. Et eadem pœne in *Nigrare*, cujus prima, ut benè observavit Taubmannus, a Virgilio semper extenditur, excepto uno loco in lib VIII. Æneid.

Credunt se vidisse Jovem, cum sæpe nigrantem.

Itaque re bene perpensa puto nihil melius esse, quam hanc in Phædro emendationem admitti, urgente etiam, ut mihi videtur, ipso sensu. Nam *senex contra latrans* videtur esse, *senex contra respondit latrans*, id est, *latrando*. Unde nihil periculi, si verba ita, ut monuimus, transponantur. *Latrans contra senex* significat igitur, Canis contra senex & gravatus annis domino suo hoc pacto respondit. *Latrans*, ut jam ante monuimus, ponitur pro *latratore*, ut *amans* apud Terentium & Ovidium pro *amatore*; *Medentes* pro *medicis* apud Lucretium; *Hinniens* pro *equo* apud Apulejum; *Mugientes* pro *bubus* apud Horatium; *Laniger* quoque apud nostrum pro *agno*; & *Auritulus* pro *asino*. Quod tamen summopere miror non admitti a doctissimo Cellario, statuente cum Gebhardo, dicto loco retineri debere *auriculas* pro *auritulus*. Vide eum in Thesauro Fabri in voce *Auricula*.

8. *Non te destituit animus*) Animus meus non destituit te, non fallit, non facere negligit, aut curat quod imperas. Vir celeberrimus mihique amicissimus Petrus Francius reponebat. *Non me destituit animus*; quod non displicet. Apud Virgilium lib. 5. Æneid. 394. sic fere Acestæ, a quo dictis castigabatur, & impellebatur ad pugnam, respondet Entellus:

Non laudis amor, nec gloria cessit
Pulsa metu; sed enim gelidus tardante senecta
Sanguis hebet, frigentque effœtæ in corpore vires.

9. *Quod non sumus*) Damnas quod non simus amplius, i. e. Ægre fers, quod non semper retineamus, & sic etiamnum

 habea-

¶ *Hoc cur, Philete, scripserim, pulcre vides.*

EXPLICIT LIB. V.

habeamus illas vires, quas habuimus olim. Ex conjectura Heinsii legi possit.

Quod fuimus, lauda, non damna, quod jam sumus.

vel,

Quod fuimus laudas, dum damnas quod nunc sumus.

Barthius Adverf. lib. 44. cap. 6. legit,

Quod fuimus laudas, jam dedamnas quod sumus.

Ita ille, sed non favente Delio.

10. *Hoc cur, Philete, scripserim*) Sic fabellas aliquando finit auctor, lib. 3. fab. 12.

Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

Et ejusdem libri fab. 1.

Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.

Vult se excusare Phileto, quod non ea scribat alacritate senex, qua scripsit olim, cum adhuc ætate viribusque esset integris.



APPENDIX FABULARUM A MARQUARDO GUDIO

E Manuscripto veteri descriptarum.

FAB. I.

MILVUS ÆGROTANS.

Multos quum menses ægrotasset Milvus;
Nec jam videret esse vitæ spem suæ;
Matrem rogabat, sancta circumiret loca,

Et

AD APPEND.

FAB. I.

1. M*ultos eum menses)* Non absimilis extat fabula apud Æsopum de Corvo ægrotante. Expressit & Camerarius fab. 131. Faernus quoque fabulam suam de Corvo ægrotante ex hac Phædri sic videtur contexuisse, ut felici variatione senariis in Throcaicos conversis eadem fere dixerit. Operæ pretium est sic narrantem audire:

Destitutus corvus æger mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut salute pro sua
Vota Diis concepta supplex & preces effunderet.
Nate mi, quid vota pro te, Mater, inquit, proderunt,
Qui tibi omnes reddidisti semper infensos Deos?
Nam quis, obsecro, est eorum, cujus ex altaribus
Exta tu non involaris, sacra non turbaveris?

3. *Sancta circumiret loca)* Ut circumiret templa, aras, &c.

 Sic

Et pro salute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; sed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; tu, qui delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

Sic in periculis constituti solebant etiam privatorum domos circumire.

4. *Pro salute*) Ut salutem recuperaret. Lib. 3. fab. 2. *pro vita rogant*.

Vota faceret) Voveret Diis multa, si filius suus a morbo liberaretur.

5. *Ne non impetrem*) Vereor me non impetraturam quod peto.

6. *Tu qui delubra*) Editum fuit, *sed qui delubra* &c. Non assequor quid sibi velit illud *sed* hic denuo repetitum. Conjicio scripsisse Phædrum cum emphasi, *Tu qui delubra* &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendisti, me rogare ut pro te apud eos intercedam?

7. *Sacrificiis*) Vox hoc loco quadrisyllaba.

FAB. II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

Qui sustinere non potest suum malum,
Alios

AD FAB. II.

1. *Qui sustinere non potest*) Qui non potest ferre. Terentius Andr. 5. 4.

Non tu tuum malum æquo animo feres?

Sed hoc modo & supra lib. 1. fab. 2. locutus est Phædrus:

Hoc sustinete, majus ne eveniat malum.

Ubi & dixerat *perferre*:

Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte.

Quo loco, quod hic obiter addo, memini clariss. Francium maluisse,

Quia noluistis regem ferre, inquit, bonum,

non

Alios inſpiciat, & diſcat tolerantiam.
¶ *Aliquando in ſilvis ſtrepitu magno conciti*
Lepores clamant, ſe propter aſſiduos metus
Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miſeri quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranæ territæ
Virides in algas miſere fugientes ruunt:
Heu,

non male, ſi tanta mutatio, nulla codicum auctoritate ſuffulta, poſſit admitti.

2. *Alios inſpiciat*) Aliorum hominum inſpiciat vitam. Sic Terent. Adelph. 3. 3. 62.

Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium
Jubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi.

Plinius Junior etiam: *Inſpicere hominem propius.*

Diſcat tolerantiam) Diſcat *ſuſtinere ſuum malum*, quod idem eſt. Illuſtriſs. Gudius, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum:

Aliorum exemplo toleranter diſcat pati.

id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem eſt, *Toleranter dolores pati.*

3. *Aliquando*) *Aliquando* hic valet *quodam tempore*. Vide de vi & uſu hujus voculæ Horat. Turſell. de partic.

In ſilvis ſtrepitu) Adi Camerar. fab. 56.

Conciti) Perturbati, metu perculſi. Editum eſt *conati* in priore editione, nec erratis adſcriptum. Non dubito tamen quin ſit vitium typographicum, quod ſic correximus, monſtrante ipſo Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto conſtituit:

In ſilva quondam ſtrepitu magno conciti
Lepores, aſſiduos velle ſe propter metus
Finire vitam clamitant. Sic proximum
Venere ad ſtagnum, quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranæ territæ,
Confeſtim in imos trepidantes fugiunt lacus:
Heu, inquit unus, ſimilis illarum eſt timor:
Sequamur & feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter aſſiduos metus*) In quibus viverent ob inſidias venatorum.

5 *Finire velle vitam*) *Finire vitam* eſt mori. Sic Nepos Pauſania, cap. ult. *ubi vitam finierat*: niſi quod hic legi volunt *poſuerat*. Eſt tamen & Plinii *finire vitam*; & Ovidii in Triſtibus,

Quilibet hanc ſævo vitam mihi finiat enſe.

Et ſic fere in perorat. Metam.

Incerti ſpatium mihi finiat ævi.

6. *Quo ſe præcipites darent*) Quo ſe præcipitarent, Terent. Andr. 3. 4. 27.

Utinam eſſet aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas*) Ulvas. Nam *algam* volunt eſſe maris, *ulvam* ſtagnorum.

Heu, inquit unus, sunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut cæteri.

9. *Heu, inquit*) Lib. 1. fab. 31.
Heu quanta nobis instat pernicies, ait.
Unus) Unus nempe fugientium leporum.
10. *Malorum*) Miseriarum, calamitatum. Sic initio, *sustinere suum malum.*

FAB. III.

VULPIS & JUPITER.

NAturam turpem nulla fortuna obtegit.
¶ Humanam in speciem quum vertisset Jupiter
Vulpem, regali pellex ut sedit throno,
Scarabeum vidit prorepentem ex angulo;
Notamque ad prædam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repu-

AD FAB. III.

1. *Fortuna*) Dignitas, honor.
2. *Humanam in speciem*) In hominis formam.
3. *Regali*) Regis. Cum Jupiter eam collocasset in solio regali. *Rex* autem a poetis Græcis & Latinis vocatur Jupiter, ut Juno *regina*. Virg. Æn. lib 10. 621. de Jove,
Rex ætherei breviter sic fatur Olympi.
Et lib. 1. Juno ipsa de se,
Ast ego, quæ divum incedo regina.
Sed nec hi solum, sed multo minores etiam, ut Pan, & si quid eo vilius, Reges dicebantur, quod Græci & Latini exemplis passim docent.
Pellex) Nam In humanam speciem versa, & jam regina facta, & sic Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovid in Metam.
5. *Prædam*) Qua scilicet solebat delectari, cum adhuc vulpis esset.
Celeri prosiluit gradu) De throno prosiluit *veloci saltu*, ut est lib. 3. fab. 2.
6. *Magnus erubuit pater*) Erubuit Jupiter: nam *magnus* est [illegible] cognomentum. Vid. lib. 4. fab. 17.

7. *Tur-*

Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His prosequutus: Vive quo digna es modo,
Quæ nostris uti meritis digne non potes.

7. *Turpemque pellicem*) Quia rem turpem commisisset. Nam repudiari olim solitæ uxores ob rem pudendam.

8. *His prosequutus*) Hæc verba adjiciens. Attende ad varietatem hujus formulæ. Lib. 1. fab. 6.

Sic est locutus.

Ibid. fab. 10.

Dixisse fertur.

Ibid. fab. 12.

Vocem hanc edidisse dicitur.

Ibid. fab. 14.

Hæc edidit.

Ibid. fab. 27.

Fertur locutus.

Lib. 3. fab. 5.

Sic prosequutus.

Ibid. fab. 20.

Hoc locutus est modo, &c.

9. *Meritis*) Beneficiis, quibus te prosequimur.

Digne) Uti decebat ad id dignitatis fastigium evectam.

FAB. IV.

LEO & MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.
¶ Leone in silva dormiente, rustici
Luxuriabant mures, & unus ex iis

Super

AD FAB. IV.

1. *Minores*) Qui sunt minores, quam ipse est, Tale quid docuit supra lib. 1. fab. 28.

Quamvis sublimes debent humiles metuere.

Lædat) Injuria aliqua afficiat.

2. *Rustici*) *Rustici* idem est Ciceroni, quod *agrarii* vel *agrestes*.

3. *Luxuriantes mures, & unus ex iis*) Ita ex conjectura hunc versum restituimus; cum antea editum esset

Luxuriantes mures, unus ex iis
Super cubantem, &c.

contra

Super cubantem casu quodam transiit.
Expergefactus miserum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam sibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.
Hoc Rex ulcisci gloriosum non putans,
Ignovit & dimisit. Post paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut se agnovit laqueis, voce maxime
Rugi-

contra omnem analogiam & regulas artis metricæ. Nobiliss. Broukhusius malebat,

Lascivie bant mures, unus ex iis,

præcipue quod *lascivire* huic loco magis convenire videretur, quam *luxuriare*. Quicquid sit, prior lectio tota cubat in mendo.

5. *Celeri impetu*) Sic præced. fab. *Celeri gradu*.

6. *Veniam sibi dari rogat*) Sic lib. 1. fab. 22.

Dedissem veniam supplici.

Lib. 4. fab. 19.

Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam.

7. *Crimen fatetur*) Editum fuit

Crimen supplex fatetur, peccatum imprudentiæ,

sed respuente versu. Inducendum est, si versus constabit, vel *crimen*, vel *supplex*, sensu tamen integro.

Supplex fatetur peccatum imprudentiæ.

Scil. esse, vel

Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.

Fatetur crimen a se commissum, quod nempe sit non mali animi, sed imprudentiæ peccatum. Nisi malis *imprudentia*, id est, a se peccatum esse per imprudentiam, suffragante Petro Francio.

8. *Rex*) Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. 4. fab. 12.

Quum se ferarum Regem fecisset Leo.

Adi illum locum, & cum eo confer quæ late commentatus est Gudius ad Lib. 1. fab. 5.

Gloriosum non putans) Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

9. *Dimisit*) Dimisit murem incolumem.

Post paucos dies) Sic & lib. 1. fab. 17. *Paucis diebus interpositis.* Lib. 3. fab. 2.

10. *Dum vagatur*) Dum pervagatur nemora, dum huc illuc discurrit.

In foveam) Factam ad capiendas feras. Vide lib. 3. fab. 2.

11. *Captum ut se agnovit laqueis*) Imitatur more suo Virgil. qui Georg 1.

Tum laqueis captare feras.

Voce maxima) Lib. 1. fab. 11. de Asino venante,

Clamorem subitum tollit totis viribus,

Rugire autem vox est leonum.

13. Non

Rugire cœpit; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: non est quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum & ligamina
Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem silvis reddidit.

FAB.

13. *Non est quod timeat, ait*) Idem habes lib. 2. fab. 1. & lib. 3. fab. 2. *Timere absiste*.

14. *Beneficio magno*) Quod mihi nuper præstitisti, cum me incolumem dimitteres. Nempe verum est, quod dixit Lib. 3. fab. 2.

Solet a despectis par referri gratia.

15. *Artus*) Nodos & juncturas. Sic articuli sunt noduli, parvulæ juncturæ. Sic apud Plinium *articuli segetum*, pro nodis. Eleganter autem Phædrus nervis conjunxit artus. Quemadmodum enim in humani corporis fabrica incisis nervis laxantur artus: ita in laqueis e nervo ferino contextis, artus sive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio constringuntur, laxantur, si nervos seces.

16. *Lustrare*) Diligenter inspicere, ubi facillime possent divelli.

Cognitosque) Post diligentem lustrationem inventos.

17. *Laxat ingenia artuum*) Artificiosum & ingeniosum apparatum nodorum concurrentium, quibus statim implicabatur fera, atque in latentes illos gladios incidebat. Sic Plin. dixit in Epist. *Ingenium cœnæ*, pro artificioso convivii apparatu.

Sic captum) De Leone plagis liberato vide aliquid in Camerar. fab. 319.



AD

FAB. V.

HOMO & ARBORES.

PEreunt ſuis auxilium qui dant hoſtibus.
¶ Facta bipenni quidam ab arboribus petit,
Manubrium ut darent, è ligno; quod foret
Firmum: juſſerunt omnes oleaſtrum dari.
Acce-

AD FAB. V.

1. *Auxilium qui dant*) Sic lib. 1. fab. 25.
Conſilia qui dant prava cautis hominibus.
Et lib. 4. fab. 18.
Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Auxilium dare eſt Virgilii Æneid. lib. 2. verſ. 691.
Da deinde auxilium, pater, atque hæc omina firma.
2. *Bipenni*) Securi ſic dicta, quia ab utraque parte habet aciem.
Quidam) Hac particula ſolet in fabulis uti Phædrus. Lib. 2. fab. 3.
Laceratus quidam morſu vehementis canis.
Lib. 3. fab. 4.
Pendere ad lanium quidam vidit ſimium.
Ibid. fab. 5.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat.
Ibid. fab. 8.
Habebat quidam filiam turpiſſimam.
Ibid. fab. 14.
Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit.
Lib. 4. fab. 4.
Quidam decedens tres reliquit filias.
Ibid. fab. 18.
Gelu rigentem quidam colubram ſuſtulit.
Lib. 5. fab. 4.
Quidam immolaſſet verrem quum ſancto Herculi.
Ibid. fab. 5.
Facturus ludos dives quidam nobiles.
Ibid. fab. 7.
Erat facturus ludos quidam nobiles. &c.
Sic enim, ut ante dictum eſt, loquebantur de ignotis.
3. *E ligno*) Sic Plautus dixit, *e ferro fabricatum eſt*. Virg. *Lorica ex ære*.
4. *Firmum*) *Firmum* proprie dicitur de ligno duriſſimo, ad imitationem Virgilii lib. 2. Æneid.

Firma

Accepit munus, aptans & manubrium
Cœpit securi magna excidere robora.

Dum-

Firma cavavit
Robora,

id est dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.
Oleastrum) Lignum ex *Oleastro*, id est Olea silvestri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium*) Nempe *securi*. *Aptare facta manubria* est apud Columellam lib. XI. *Aptare trabes* apud Virgil. 1. AEneid.

6. *Cœpit securi magna excidere robora*) Elegans formula, quam Phædrus videtur habuisse in deliciis, quod passim in his fabulis videre est. Age, loca, in quibus ea occurrit, oculis tuis subjiciamus. Lib. 1. fab. 2.

Cum cœpissent queri.

Ibid. ead. fab.

Corripere cœpit singulas.

Ibid. fab. 3.

Redire mœrens cœpit ad proprium genus.

Ibid. fab. 6.

Continuo narrare incipit.

Ibid. fab. 8.

Cœpit singulos
Inlicere pretio.

Ibid. fab. 12.

Per campum fugere cœpit.

Ibid. fab. 12.

Hunc vidit Vulpis, dehinc sic oecœpit loqui.

Ibid. fab. 14.

Malus quum sutor inopia deperditus
Medicinam ignoto facere cœpisset loco.

Ibid. fab. 19.

Flagitare validius
Cubile cœpit.

Ibid. fab. 20. de Canibus,

Aquam cœpere bibere.

Ibid. fab. 25.

Quum currens bibere cœpisset canis.

Ibid. fab. 28.

Hanc persecuta mater orare incipit;

Ibid. fab. 31.

Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas.

Lib. 2. fab. 2.

Capillos hominis legere cœpere invicem.

Ibid. fab. 5.

Alveolo cœpit ligneo conspergere
Humum æstuantem.

Ibid. fab. 8.

Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cœpit gratias.

Lib. 3. fab. 16.

Multo validius
Clamare cœpit.

Ibid.

Dumque eligebat quæ vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus, Merito cædimur.

EXPLICIT FELICITER.

Ibid. fab. 19.
Namque recta per forum
Cœpit redire.
Lib. 4. fab. 13.
Postquam lavare cœpit pœnitentia.
Ibid. fab. 15.
Hirci mœrentes indignari cœperant.
Ibid. fab. 16.
Vexata sævis navis tempestatibus,
Ferri secundis tuta cœpit flatibus.
Ibid. fab 17.
Tremere cœpere omnia.
Ibid. fab. 21.
Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles.
Ibid. fab. 23.
Musca sic cœpit prior.
Lib. 5. fab. 7.
Desiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari saltantis vigor.
Ibid. fab. 10.
Languere cœpit annis ingravantibus.
Deinde & in Append. fab. 4.
Rugire cœpit:
& mox,
Lustrare cœpit.

Excipere robora) *Securi cædere* est apud Ovidium. *Cædere arbores* apud Virgilium. *Qui robur illic cæcidit* apud Ciceronem.

Robora) Durissimas quercus, cæterasque arbores.

7. *Dumque eligebat*) Dum eligeret quæ sibi vellet robora truncare vel excidere.

8. *Merito cædimur*) Sic plane noster lib. fab. 31.
Ut reliquis tunc una, Merito plectimur.



AVIENI
ÆSOPICARUM
FABULARUM
LIBER.



AVIENUS THEODOSIO

S. D.



Ubitanti mihi, Theodosi optime, quonam litterarum titulo nostri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit, quod in his urbane concepta falsitas deceat, & non incumbat necessitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poemate loqueretur, cum in utroque litterarum genere & Atticos Græca eruditione superes, & Latinitate Romanos? Hujus ergo materiæ ducem nobis Æsopum noveris: qui responso Delphici Apollinis monitus ridicula orsus est, ut legenda firmaret: verum has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit, & poemati suo Flaccus aptavit, quod in se sub jocorum communium specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis jambis Gabrias repetens in duo volumina coarctavit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libel-

libellos resolvit. De his ergo usque ad quadraginta & duas in unum redactas fabulas dedi: quas rudi Latinitate compositas elegis sum explicare conatus. Habes ergo opus, quo animum oblectes, ingenium exerceas, solicitudinem leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoscas. Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus, ut pro singulorum necessitatibus vel ab ipsis animis sententia proferatur. Vale.



AVIE-

AVIENI

FABULA I.

Rustica & Lupus.

RUſtica deflenti parvo juraverat olim,
Ni taceat, rabido quod foret eſca lupo.
Credulus hanc vocem lupus audiit, & manet ipſas
Pervigil ante fores, irrita vota gerens.
Nam laſſata puer nimiæ dat membra quieti,
Spem quoque raptori ſuſtulit inde fames.
Hunc ubi ſylvarum repetentem luſtra ſuarum
Jejunum conjux ſenſit adeſſe lupa,
Cur, inquit, nullam refers de more rapinam:
Languida conſumtis ſed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude maligna
Vix miſerum vacua delituiſſe fuga:
Nam quæ præda, rogo, quæ ſpes contingere poſſet,
Jurgia nutricis cum mihi verba darent?
Hæc ſibi dicta putet, ſeque hac ſciat arte notari,
Fœmineam quiſquis credidit eſſe fidem.

FAB. II.

Aquila & Testudo.

PEnnatis avibus quondam teſtudo locuta eſt,
Si quis eam volucrum deſtituiſſet humi;
Protinus e rubris conchas proferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret.
Indignans ſibimet, tardo quod ſedula greſſu
Nil ageret toto, perficeretque die.
Aſt ubi promiſſis aquilam fallacibus implet,
Experta eſt ſimilem perfida lingua fidem.

Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque ſublimes, cum jam moreretur, in auras
Ingemuit, votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſæ poſt hæc documenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti.
Sic quicumque nova ſublatus laude tumeſcit,
Dat merito pœnas, dum meliora cupit.

FAB. III.

CANCRI.

CUrva retro cedens cum fert veſtigia cancer,
Hiſpida ſaxoſis terga reliſit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens præcedere greſſu,
Talibus alloquiis præmonuiſſe datur.
Ne tibi tranſverſo placeant hæc devia, nate,
Rurſus in obliquos neu velis ire pedes:
Sed niſu contenta ferens veſtigia recto,
Innocuos prono tramite ſiſte gradus.
Cui gnatus, faciam, ſi me præceſſeris, inquit,
Rectaque monſtrantem certior ipſe ſequar.
Nam ſtultum nimis eſt, cum tu praviſſima tentes,
Alterius cenſor ut vitioſa notes.

FAB. IV.

BOREAS & PHOEBUS.

IMmitis Boreas, placiduſque ad ſidera Phœbus
Jurgia cum magno conſeruere Jove;
Quis prior inceptum peragat: mediumque per orbem
Carpebat ſolitum forte viator iter.
Convenit hanc potius liti præfigere cauſam,
Pallia nudato decutienda viro.
Protinus impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas.

Ille

Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotos qua trahit aura sinus.
Sed tenues radios paulatim crescere Phœbus
Jusserat, ut nimio surgeret igne jubar,
Donec lassa volens requiescere membra viator
Deposita fessus veste sederet humi.
Tunc victor docuit præsentia numina Titan
Nullum præmissis vincere posse minis.

FAB. V.

Asinus pelle Leonis indutus.

MEtiri se quemque decet, propriisque juvari
Laudibus, alterius nec bona ferre sibi.
Ne detracta gravem faciant miracula risum,
Cœperit in solitis cum remanere malis.
Exuvias asinus Getuli forte leonis
Repperit, & spoliis induit ora novis,
Aptavitque suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast ubi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraque præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pavidos per sua rura boves.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure;
Correptum vinclis, verberibusque domat:
Et simul abstracto denudans corpora tergo
Increpat his miserum vocibus ille pecus.
Forsitan ignotos mutato murmure fallis:
At mihi, ceu quondam, semper asellus eris.

FAB. VI.

Rana & Vulpes.

EDita gurgitibus, olimque immersa profundo,
Et luteis tantum semper amica vadis,
Ad superos colles, herbosaque prata recurrens

Mulcebat miseras turgida rana feras,
Callida quod posset gravibus succurrere morbis,
Et vitam ingenio continuare suo.
Nec se Pæonio jactat cessisse magistro,
Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc vulpes pecudum ridens astuta quietem,
Verborum vacuam prodidit esse fidem.
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida cæruleus cui notat ora color?
Ne sibimet quisquam de rebus inaniter ullis,
Quas nequit, imponat, ista fabella monet.

FAB. VII.

Canis & Rusticus.

Haud facile est pravis innatum mentibus, ut se
Muneribus dignas suppliciove putent.
Forte canis quidam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primum rictibus ora trahens,
Mollia sed pavidæ summittens verbera caudæ,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas simulata lateret,
Jusserat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus & nexis crepitantia subligat æra,
Quæ facili motu signa cavenda darent.
Hæc tamen ille sibi credebat munera ferri,
Et similem turbam despiciebat ovans.
Tunc insultantem senior de plebe superbum
Alloquitur, tali singula voce monens.
Infelix, quæ tanta rapit dementia sensum,
Munera pro meritis si cupis ista dari?
Non hoc virtutis decus ostentatur in ære:
Nequitiæ testem sed geris inde sonum.

FAB. VIII.

Camelus & Jupiter.

Contentum propriis sapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius nostra fabella monet,

Indi-

Indignata cito ne ſtet fortuna recurſu,
Atque eadem minuat, quæ dedit ante rota.
Corporis immenſi fertur pecus iſſe per auras,
Et magnum precibus ſollicitaſſe Jovem.
Turpe nimis cunctis, irridendumque videri
Inſignes geminis cornibus ire boves;
Se ſolum nulla munitum parte camelum,
Objectum cunctis, expoſitumque feris.
Jupiter arridens poſtquam ſperata negavit,
Inſuper & magnæ ſuſtulit auris onus.
Vive minor merito, cui ſors non ſufficit, inquit,
Et tua perpetuum, livide, damna geme.

FAB. IX.

VIATORES & URSA.

MOntibus ignotis, curviſque in vallibus arctum
Cum ſocio quidam ſuſcipiebat iter,
Securus quodcumque malum fortuna tuliſſet,
Robore collato poſſet uterque pati.
Dumque per inceptum vario ſermone feruntur,
In mediam præceps convenit urſa viam.
Horum alter facili comprendens robora curſu
In viridi trepidum fronde pependit onus:
Ille trahens nullo jacuit veſtigia greſſu,
Exanimem fingens, ſponte reliſus humi.
Continuo prædam cupiens fera ſæva cucurrit,
Et miſerum curvis unguibus ante levat:
Verum ubi concreto riguerunt membra timore,
(Nam ſolitus mentis liquerat oſſa calor)
Tunc olidum credens, quamvis jejuna, cadaver
Deſerit, & luſtris conditur urſa ſuis.
Sed cum ſecuri paulatim in verba rediſſent;
Liberior juſto qui fuit ante fugax,
Dic ſodes, quidnam trepido tibi rettulit urſa?
Nam ſecreta diu multaque verba dedit.
Magna quidem monuit: tamen hæc quoque maxima juſſit,

Quæ miſero ſemper ſunt facienda mihi:
Ne facile alterius repetas conſortia, dixit,
Rurſus ab inſana ne capiare fera.

FAB. X.

EQUES CALVUS.

CAlvus eques capiti ſolitus religare capillos,
Atque alias nudo vertice ferre comas,
Ad campum nitidis venit conſpectus in armis,
Et facilem frenis flectere cœpit equum.
Hujus ab adverſo Boreæ ſpiramina perflant,
Ridiculum populo conſpiciente caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
Diſcolor appoſita quæ fuit ante coma.
Ille ſagax, tantis quod riſus millibus eſſet,
Diſtulit admota calliditate jocum.
Quid mirum, referens poſitos fugiſſe capillos,
Quem prius æquævæ deſeruere comæ?
Ridiculo cuiquam cum ſis, abſolvere temet
Oppoſita veri cum ratione ſtude.

FAB. XI.

OLLA ÆREA ET LUTEA.

ERipiens geminas ripis cedentibus ollas
Inſanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diverſa duas ars & natura creavit:
Ære prior fuſa eſt: altera ficta luto.
Diſpar erat fragili, & ſolidæ concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.
Ne tamen eliſam confringeret ærea teſtam,
Jurabat ſolitam longius ire viam.
Illa timens ne quid levibus graviora nocerent,
Et quia nulla brevi cum meliore fides,
Quamvis ſecuram verbis me feceris, inquit,
Non timor ex animo decutiendus erit.

Nam, me ſive tibi, ſeu te mihi conferat unda,
Semper ero ambobus ſubdita ſola malis.
Pauperior caveat ſeſe ſociare potenti;
Namque fides illi cum parili melior.

FAB. XII.

RUSTICUS QUI THESAURUM INVENERAT.

RUſticus impreſſo molitus vomere terram
Theſaurum ſulcis proſiluiſſe videt.
Mox indigna animo properante reliquit aratra,
Semina compellens ad meliora boves.
Continuo ſupplex Telluri conſtruit aram,
Quæ ſibi depoſitas ſponte dediſſet opes.
Hunc Fortuna novis gaudentem provida rebus
Admonet indignam ſe quoque thure dolens.
Nunc inventa meis non profers munera templis,
Atque alios mavis participare Deos.
Sed cum ſubrepto fueris triſtiſſimus auro,
Me primam lacrymis ſollicitabis inops.
Non me ridenti, ſed triſti cernere vultu
Fas erit, & vacua ſint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quiſque talento,
Si, quod ab hoc ſumpſit, imputat hoc alii.

FAB. XIII.

TAURUS & LEO.

IMmenſum taurus fugeret cum forte leonem,
Tutaque deſertis quæreret antra viis:
Speluncam reperit, quam tunc hirſutus habebat,
Cinyphii ductor qui gregis eſſe ſolet.
Poſt ubi ſummiſſa meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore caper;
Triſtis abit, longaque fugax de valle locutus,
Nam timor expulſum jurgia ferre vetat:

Non te demissis setosum, putide, barbis,
Illum qui superest, consequiturque, tremo.
Nam si discedat, nosces, stultissime, quantum
Discrepet a tauri viribus hircus olens.
Dum cupis illatum tibimet persolvere damnum,
Absque tui damno hocce caveto fore.

FAB. XIV.

Simia & Jupiter.

Jupiter in toto quondam quæsiverat orbe,
Munera natorum quis meliora daret.
Certatim ad Regem currit genus omne ferarum,
Permistumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec squamigeri desunt ad jurgia pisces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.
Inter quos trepidæ ducebant pignora matres,
Judicio tanti discutienda Dei.
Tunc brevis informem traheret cum simia natum,
Ipsum etiam in risum compulit ire Jovem.
Hanc tamen ante alias rupit turpissima vocem,
Dum generis crimen sic abolere cupit.
Jupiter hoc norit, maneat victoria si quem,
Judicio superest omnibus iste meo.
Ergo mos homini est, quidquid sibi fecerit ipse,
Vile licet maneat, comprobat ipse tamen.
Nolo velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius nisi sint ore probatà prius.

FAB. XV.

Grus & Pavo.

Threiciam volucrem fertur Junonius ales
Communi sociam continuisse cibo.
Namque inter varias fuerat discordia formas,
Magnaque de facili jurgia lite trahunt.
Quod sibi multimodo fulgerent membra decore,
Cæru-

Cæruleam facerent livida terga gruem.
Et simul erectæ circumdans tegmina caudæ,
Sparserat arcanum rursus in astra jubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
His tamen insultans vocibus usa datur:
Quamvis innumerus plumas variaverat ordo,
Mersus humi semper florida terga geris.
Ast ego deformi sublimis in aere penna
Proxima sideribus, numinibusque feror.
Si quadam virtute nites, ne despice quemquam,
Ex alia quadam forsan & ille nitet.

FAB. XVI.

QUERCUS & ARUNDO.

Montibus e summis radicitus eruta quercus
Decidit, insani turbine victa Noti.
Quam tumidis subter decurrens alveus undis
Suscipit, & fluvio præcipitante rapit.
Verum, ubi diversis impellitur ardua ripis
In fragiles calamos, grande resedit onus.
Tunc sic exiguo connectens cespite ramos,
Miratur liquidis quod stet arundo vadis.
Se quoque tam vasto nec dum consistere trunco,
Ast illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando respondit canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos, inquit, ventos, sævasque procellas
Despicis, & totis viribus acta ruis.
Ast ego surgentes paulatim demoror Austros,
Et quamvis levibus provida cedo Notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus:
Motibus aura meis ludificata perit.
Hæc nos dicta monent magnis obsistere frustra,
Paulatimque truces exsuperare minas.

FAB. XVII.

TIGRIS & VENATOR.

VEnator jaculis haud irrita vulnera torquens,
Turbabat rabidas per sua lustra feras.
Tunc pavidis audax cupiens succurrere tigris,
Verbere commotas jussit adesse minas.
Ille tamen solito contorquens tela lacerto,
Nunc tibi, qualis eram, nuntius iste refert.
Et simul emissum transegit viscera ferrum,
Perstrinxitque citos hasta cruenta pedes.
Molliter affixum traheret cum saucia telum,
A trepida fertur vulpe retenta diu.
Dic quis ille foret, qui talia vulnera ferret,
Aut ubinam jaculum delituisset agens?
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit:
Nam solitas voces ira dolorque rapit.
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
Quaeque oculis olim sit repetenda meis:
Sed cruor, & validis in nos directa lacertis
Ostendunt aliquem tela fuisse virum.
Bruta licet soleant animalia jure timeri,
Omnibus est illis plus metuendus homo.

FAB. XVIII.

JUVENCI & LEO.

QUatuor immensis quondam per prata juvencis
Fertur amicitiæ tanta fuisse fides,
Ut simul emissos nullus divelleret error,
Rursus & e pastu turba rediret ovans:
Hos quoque collatis inter se cornibus ingens
Dicitur in sylvis pertimuisse leo,
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam,
Et conjuratos horret adire boves.
Sed, quamvis audax, factisque immanior esset,
Tantorum solus viribus impar erat.

Pro-

Protinus aggreditur pravis insistere verbis,
Collisum cupiens dissociare pecus.
Sed postquam dictis tauros disjunxit acerbis,
Invasit miserum, diripuitque gregem.
Tunc quidam ex ipsis, vitam servare quietam
Qui cupit, ex nostra discere morte potest:
Neve cito admotas verbis fallacibus aures
Impleat, aut veterem deserat ante fidem.

FAB. XIX.

Abies & Dumus.

Horrentes dumos abies pulcherrima risit,
Cum facerent formæ jurgia magna suæ.
Indignum referens cunctis certamen haberi,
Quos meritis nullus consociaret honor.
Nam mihi deductum surgens in nubila corpus,
Verticis erectas tollit in astra comas,
Puppibus & patulis media cum sede locamur,
In me suspensos explicat aura sinus.
At tibi deformem quod dant spineta figuram,
Despectum cuncti præteriere viri.
Ille refert: nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris fueris imperiosa malis.
Sed cum pulcra minax succidet membra securis,
Quam velles spinas tunc habuisse meas!
Nemo suæ carnis nimium lætetur honore,
Ne vilis factus post sua damna gemat.

FAB. XX.

Piscator & Piscis.

Piscator solitus prædam suspendere seta
Exigui piscis vile trahebat onus.
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce, precor, lacrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?

Nunc me ſaxoſis genitrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in propriis ludere juſſit aquis:
Tolle minas, tenerumque tuis ſine creſcere menſis:
Hæc tibi me rurſum littoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cærula Ponti,
Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſolvere piſcem:
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt, inquit, præſentem amittere prædam,
Stultius & rurſum vota diurna ſequi.
Incerta pro ſpe non munera certa relinque,
Ne rurſus quæras, forte nec invenias.

FAB. XXI.

RUSTICUS & AVIS.

Lege prius hanc Fabulam ex Gellio.

PArvula progeniem terræ mandaverat ales,
Qua ſtabat viridi ceſpite flava ſeges.
Ruſticus hanc fragili cupiens decerpere culmo,
Vicinam ſupplex forte petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos:
Suaſerat & Laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet diſcedere mater:
Nam, quid ab externis perficietur? ait.
Ille iterum caris operam mandavit amicis:
At genitrix rurſum tutior inde manet.
Sed poſtquam curvas dominum comprendere falces,
Frugibus & veram ſenſit adeſſe manum:
Nunc ait, o miſeri dilecta relinquite rura,
Cum ſpem de propriis viribus ille petit.

FAB. XXII.

Invidus & Avarus.

Jupiter ambiguas hominum prædiſcere mentes,
Ad terras Phœbum miſit ab arce poli.
Tunc duo diverſis poſcebant munera votis;
Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His ſeſe medium Titan ſcrutatus utrumque
Obtulit, & precibus ut peteretur, ait.
Præſtabit facilis: nam quæque rogaverit unus,
Protinus hæc alter congeminata feret.
Sed cui longa jecur nequeat ſatiare cupido,
Diſtulit admotas in nova damna preces:
Spem ſibi confidens alieno creſcere voto,
Seque ratus ſolum munera ferre duo.
Ille ubi captantem ſocium ſua præmia vidit,
Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit exſtinctus ut lumine degeret uno,
Alter ut hoc duplicans vivat utroque carens.
Tunc ſortem ſapiens humanam riſit Apollo,
Invidiæque malum rettulit ipſe Jovi.
Quæ dum proventis aliorum gaudet iniquis,
Lætior infelix & ſua damna cupit.

FAB. XXIII.

Statuarius.

Venditor inſignem referens de marmore Bacchum,
Expoſitum pretio fecerat eſſe Deum.
Nobilis hunc quidam, funeſta in ſede ſepulcri,
Mercari cupiens, compoſiturus erat.
Alter adoratis ut ferret munera templis,
Redderet & ſacro debita vota loco:
Nunc, ait, ambiguum facies de mercibus omen,
Cum ſpes in pretium munera diſpar agit.

Et me defunctis seu malis tradere Divis,
  Sive decus busti, seu velis esse Deum.
Subdita namque tibi est magni reverentia fati,
  Atque eadem retines funera nostra manu.
Convenit hoc illis, quibus est permissa potestas,
  An præstare magis, seu nocuisse velint.

FAB. XXIV.

Venator & Leo.

Certamen longa protractum lite gerebant
  Venator quondam nobilis, atque leo.
Hi cum perpetuum cuperent in jurgia finem,
  Edita continuo forte sepulchra vident.
Illic docta manus flectentem colla leonem
  Fecerat in gremio procubuisse viri.
Scilicet affirmans pictura teste superbum
  Se fieri: exstinctam nam docet esse feram.
Ille graves oculos ad inania signa retorquens
  Infremit, & rabido pectore verba dedit.
Irrita te generis subiit fiducia nostri,
  Artificis testem si cupis esse manum.
Quod si nostra novum caperet solertia sensum,
  Sculperet ut docili pollice saxa leo:
Tunc hominem adspiceres oppressum murmure magno,
  Conderet ut rabidis ultima fata genis.

FAB. XXV.

Puer & Fur.

Flens puer extremam putei consedit ad oram,
  Vana supervacuis rictibus ora trahens.
Callidus hunc lacrymis postquam fur vidit obortis,
  Quænam tristitiæ sit modo causa, rogat.
Ille sibi abrupti fingens discrimina funis,
  Atque auri queritur desiluisse cadum.

Nec mora, ſollicitam traxit manus improba veſtem,
Exutus putei protinus ima petit.
Parvulus exiguo circumdans pallia collo,
Sentibus immerſus delituiſſe datur.
Sed poſt fallacis ſuſcepta pericula votis
Triſtior amiſſa veſte reſedit humi,
Dicitur his ſolers vocem rupiſſe querelis,
Et gemitu ſummos ſollicitaſſe Deos.
Perdita, quiſquis erit, poſthac bene pallia credat,
Qui putat in liquidis quod natet urna vadis.
Nemo nimis cupide ſic res deſideret ullas,
Ne plus cum cupiat, perdat & id quod habet.

FAB. XXVI.

Leo & Capella.

Viderat excelſa paſcentem rupe capellam,
Cominus eſuriens cum leo ferret iter.
Et prior, heus inquit, præruptis ardua ſaxis
Linque, nec hirſutis paſcua quære jugis.
Sed cytiſi croceum per prata virentia florem,
Et glaucas ſalices, & thyma grata pete.
Illa gemens, deſiſte, precor, fallaciter, inquit,
Securam placidis inſimulare dolis.
Vera licet moneas, majora pericula tollas,
Tu tamen his dictis non facis eſſe fidem.
Nam quamvis rectis conſtet ſententia verbis,
Suſpectam hanc rabidus conſiliator habet.
Ne citius blandis cujuſquam credito dictis:
Sed, ſi ſint fidei, reſpice quid moneant.

FAB. XXVII.

Cornix & Urna.

Ingentem ſitiens cornix adſpexerat urnam,
Quæ minimam fundo continuiſſet aquam.
Hanc

Hanc enixa diu planis effundere campis,
Scilicet ut nimiam pelleret inde sitim.
Poſtquam nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata nova calliditate dolos.
Nam brevis immerſis adcreſcens ſponte lapillis
Potandi facilem præbuit unda viam.
Viribus, hæc docuit, quàm ſit prudentia major,
Qua cœptum volucris explicuiſſet opus.

FAB. XXVIII.

Rusticus & Juvencus.

Vincla recuſanti, dedignantique juvenco
Aſpera mordaci ſubdere colla jugo,
Ruſticus obliqua ſuccidens cornua falce,
Credidit inſanum defremuiſſe pecus.
Cautus & immenſo cervicem innectit aratro:
Namque erat hic cornu promtior atque pede.
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
Neve ictus faciles ungula ſæva daret.
Sed poſtquam irato detrectans vincula collo,
Immeritam vacuo calce fatigat humum:
Continuo everſam pedibus diſpergit arenam,
Quam ferus in domini ora ſequentis agit.
Tunc ſic informi ſqualentes pulvere crines
Diſcutiens, imo pectore victus ait:
Nimirum exemplum naturæ deerat iniquæ,
Qua fieri poſſes cum ratione nocens.

FAB. XXIX.

Satyrus & Viator.

Horrida congeſtis cum ſtaret bruma pruinis,
Cunctaque durato ſtringeret arva gelu;
Hæſit in adverſa membrorum mole viator:
Perdita nam prohibet ſemita ferre gradum.

Hunc

Hunc nemorum custos fertur miseratus in antro
Exceptum Satyrus continuisse suo.
Quem simul adspiciens ruris miratur alumnus,
Vimque homini tantam protinus esse pavet.
Nam, gelidos artus vitæ ut revocaret in usum,
Afflatas calido solverat ore manus.
Sed cum depulso cœpisset frigore lætus
Hospitis eximia sedulitate frui:
Namque illi agrestem cupiens ostendere vitam,
Sylvarum referens optima quæque dabat:
Obtulit & calido plenum cratera Lyæo,
Laxet ut infusus frigida membra tepor.
Ille ubi ferventem labris contingere testam
Horruit: algenti rursus ab ore suflat.
Obstupuit duplici monstro perterritus hospes,
Et pulsum sylvis longius ire jubet.
Nolo, ait, ut nostris unquam successerit antris,
Tam diversa duo qui simul ore ferat.
Qui bene colloquitur coram, sed postea prave,
Hic erit invisus, bina quod ora gerat.

FAB. XXX.

Rusticus & Sus.

Vastantem segetes, & pinguia culta ruentem
Liquerat abscissa rusticus aure suem,
Ut memor accepti referens monumenta doloris,
Ulterius teneris parceret ille satis.
Rursus in excepti deprensus crimine campi,
Perdidit indultæ perfidus auris onus.
Nec mora, prædictæ segeti caput intulit horrens,
Pœna sed indignum congeminata facit.
Tunc domini captum mensis dedit ille superbis,
In varias epulas plurima frusta secans.
Sed cum consumti dominus cor quæreret apri,
Impatiens fertur quod rapuisse cocus:
Rusticus hoc justam verbo compescuit iram,
Affirmans stultum non habuisse suem.
Nam cur membrorum toties in damna redisset,

Atque

Atque uno demens posset ab hoste capi.
Hæc illos descripta monent, qui sæpius ausi,
Nunquam peccatis abstinuere manus.

FAB. XXXI.

Mus & Bos.

INgentem fertur mus quondam parvus oberrans
Ausus ab exiguo lædere dente bovem.
Verum ubi mordaci confecit vulnera rostro,
Tutus in anfractus conditur inde suos.
Ille licet vasta torvum cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, ille videt.
Tunc indignantem justo sermone fatigans
Distulit hostiles calliditate minas:
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,
Viribus effectum constituere tuis.
Disce tamen brevibus quæ sit fiducia monstris,
Et facies quidquid parvula turba cupit.

FAB. XXXII.

Rusticus & Hercules.

HÆrentem luteo sub gurgite rusticus axem
Liquerat, & nexos ad juga tarda boves.
Frustra depositis confidens Numina votis
Ferre suis rebus, cum resideret, opem.
Cui rector summis Tirynthius infit ab astris:
(Nam vocat hunc supplex in sua vota Deum)
Perge laborantes stimulis agitare juvencos,
Et manibus pigras disce juvare rotas.
Tunc quoque congressus, majoraque viribus ausus.
Fac Superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti Numina votis,
Præsentesque adhibe, cum facis ipse, Deos.

FAB.

FAB. XXXIII.

ANSER & RUSTICUS.

ANser erat cuidam pretioso germine fœta,
Ovaque quæ nidis aurea sæpe daret.
Dixerat hanc volucri legem natura superbæ,
Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed dominus cupidum sperans vanescere votum,
Non tulit exosas in sua lucra moras.
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Qui tam continuo munere dives erat.
Postquam nuda minax egit per viscera ferrum,
Et vacuam solitis fœtibus esse videt:
Ingemuit tantæ deceptus crimine fraudis,
Nam pœnam meritis rettulit inde suis.
Sic qui cuncta Deos uno male tempore poscunt,
Justius his etiam vota diurna negant.

FAB. XXXIV.

FORMICA & CICADA.

QUisquis torpentem passus transire juventam,
Nec timuit vitæ providus ante suæ:
Confectus senio, postquam gravis adfuit ætas,
Heu, frustra alterius sæpe rogavit opem.
Solibus obreptos hyemi formica labores
Distulit; & brevibus condidit ante cavis.
Verum ubi candentes suscepit terra pruinas,
Arvaque sub gelido delituere gelu,
Pigra nimis tantos non æquans corpore nimbos,
In propriis laribus humida grana legit.
Discolor hanc precibus supplex alimenta rogabat,
Quæ quondam querulo ruperat arva sono.
Se quoque maturas cum tunderet area messes,
Cantibus æstivos explicuisse dies.
Parvula tunc ridens sic est affata cicadam:

(Nam

(Nam vitam pariter continuare solent.)
Mi quoniam summo substantia parta labore est,
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi saltandi nunc ultima tempora restant,
Cantibus est quoniam vita peracta prior.

FAB. XXXV.

Simia & Gnati.

FAma est, quod geminum profundens simia partum
Dividit in varias pignora nata vices.
Namque unum caro genitrix eduxit amore,
Alterius odiis exsaturata tumet.
Cœperit ut fœtam gravior terrere tumultus,
Dissimili gnatos conditione rapit.
Dilectum manibus, vel pectore gestat amico,
Contemtum dorso suscipiente levat.
Sed cum lassatis nequeat consistere plantis,
Oppositum fugiens sponte relinquit onus.
Alter at hirsuto circumdans brachia collo
Hæret, & invita cum genitrice fugit.
Mox quoque dilecti succedit in oscula fratris
Servatus, vetulis unicus hæres avis.
Sic multos neglecta juvant, atque ordine verso
Spes humiles rursus in meliora refert.

FAB. XXXVI.

Vitulus & Bos.

PUlcher & intacta vitulus cervice resultans
Scindentem assidue viderat arva bovem.
Nec pudet, heus, inquit, longævo vincula collo
Ferre, nec expositis otia nolle jugis,
Cum mihi subjectas pateat discursus in herbas,
Et nemorum liceat rursus opaca sequi.
At senior, nullam verbis compulsus in iram,
Ver-

Vertebat ſolitam vomere feſſus humum,
Donec depoſito per prata liceret aratro
Molliter herboſo procubuiſſe toro.
Mox vitulum ſacris innexum reſpicit aris
Admotum cultro cominus ire prope.
Hanc tibi triſtis, ait, dedit indulgentia mortem,
Expertem noſtri quæ facit eſſe jugi.
Proderit ergo graves quamvis perferre labores,
Otia quam tenerum mox peritura pati.
Eſt hominum ſors iſta, magis felicibus ut mors
Sit cita, cum miſeros vita diurna tegat.

FAB. XXXVII.

Canis & Leo.

Pinguior exhauſto canis occurriſſe leoni
Fertur, & inſertis verba dediſſe jocis.
Nonne vides duplici tendantur ut ilia tergo,
Luxurietque toris nobile pectus? ait.
Proximus humanis ducor poſt otia menſis,
Communem capiens largius ore cibum:
Sed quod craſſa, malum, circumdat guttura ferrum,
Nec cuſtodita fas ſit abire domo.
At tu magna diu moribundus luſtra pererras,
Donec ſe ſylvis obvia præda ferat.
Perge igitur noſtris tua ſubdere colla catenis,
Dum liceat faciles promeruiſſe dapes.
Protinus ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi nobile murmur agit.
Vade ait, & meritis nodum cervicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamvis jejunus quælibet arva peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem poſtpoſuere gulæ.

FAB. XXXVIII.

PISCIS FLUVIATILIS & MARINUS.

DUlcibus e ſtagnis fluvio torrente coactus
Æquoreas præceps piſcis obibat aquas.
Illic ſquamigerum deſpectans improbus agmen
Eximium ſeſe nobilitate refert.
Non tulit exemplum patrio de gurgite phoca,
Verbaque cum ſalibus aſperiora dedit.
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quæque refutari te quoque teſte valent.
Nam quis erit potior, populo ſpectante probabo,
Si pariter captos humida lina trahant.
Tunc me nobilior magno mercabitur auro:
Te ſimul ære brevi debile vulgus emet.
Quiſquis ab externis nuper devenerit oris,
Non decet indigenis ut velit eſſe prior.

FAB. XXXIX.

MILES & LITUUS.

VOverat attritus quondam per prælia miles
Omnia ſuppoſitis ignibus arma dare:
Vel quæ victori moriens ſibi turba dediſſet,
Vel quidquid profugo poſſet ab hoſte capi.
Interea votis ſors adfuit, & memor arma
Cœperat accenſo ſingula ferre rogo.
Tunc lituus rauco deflectens murmure culpam
Immeritum flammis ſe docet eſſe prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
Viribus affirmes quæ tamen acta meis.
Sed tantum ventis & cantibus arma coegi,
Hoc quoque ſubmiſſo teſtor & aſtra ſono.
Ille reſultantem flammis crepitantibus addens,
Nunc te major, ait, pœna, dolorque rapit.
Nam licet ipſe nihil poſſis tentare nec auſus,
Sævior hoc, alios quod facis ipſe malos.

FAB.

FAB. XL.

Pardus & Vulpes.

Diſtinctus maculis & pulcro pectore pardus
Inter conſimiles ibat in arva feras.
Et quod nulla graves variarent terga leones,
Protinus his miſerum credidit eſse genus.
Cætera ſordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo gaudentem vulpes amictu
Corripit, & vanas approbat eſſe notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide juventæ,
Dum mihi conſilium pulcrius eſſe queat.
Miremurque magis, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis enituere bonis.

FAB. XLI.

Nimbus & Testa.

Impulſus ventis, & preſſa nube coactus,
Ruperat hybernis ſe gravis imber aquis.
Cumque per effuſas ſtagnaret turbine terras,
Expoſitum campis fictile preſſit opus.
Mobile namque lutum tepidus prius inſtruit aer,
Diſcat ut admoto rectius igne coqui.
Tunc nimbus fragilis perquirit nomina teſtæ.
Immemor illa ſui, amphora dicor, ait.
Nunc me docta manus rapiente volumina gyro
Molliter obliquum juſſit habere latus.
Hactenus, hac, inquit, liceat conſtare figura:
Nam te ſubjectam diluet imber aquis.
Et ſimul accepto violentius amne fatiſcens,
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quæ magna ſibi cognomina ſumens
Auſa pharetratis nubibus iſta loqui.
Hæc poterunt miſeros poſt hæc exempla monere,
Subdita nobilibus ut ſua fata gemant.

FAB. XLII.

Lupus & Hoedus.

FOrte lupum melior curſu deluſerat hœdus,
Proxima vicinis dum petit arva caſis.
Inde fugam recto tendens in mœnia curſu,
Inter lanigeros adſtitit ille greges.
Impius hunc raptor mediamque ſecutus in urbem,
Tentat compoſitis ſollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
Immerita pecudum morte cruentet humum?
Quod niſi ſecuro valeas te reddere campo,
Heu, mihi vittata tu quoque fronte cades.
Ille refert: modo, quam metuis, precor, exue curam,
Et tecum viles improbe tolle minas.
Nam ſat erit ſacrum Divis fudiſſe cruorem,
Quam rapidi fauces exſaturare lupi.
Sic quoties duplici ſubduntur triſtia caſu,
Expedit inſignem promeruiſse necem.



FABU-

FABULÆ GRÆCÆ

Latinis PHÆDRI FABULIS respondentes.

Ex Æsopo.

Phædr. Lib. I. Fab. 1.

Λύκος καὶ Ἄρς.

Λύκος θεασάμενος ἄρνα ἀπό τινος ποταμοῦ πίνοντα, τοῦτον ἠβουλήθη μετ' εὐλόγου αἰτίας καταθοινήσασθαι· διόπερ στὰς ἀνωτέρω, ᾐτιάσατο αὐτὸν ὡς θολοῦντα τὸ ὕδωρ, καὶ πίνειν αὐτὸν μὴ ἐῶντα. τοῦ δὲ λέγοντος, τοῖς ἄκροις χείλεσι πίνειν, καὶ ἄλλως οὐ δυνατὸν αὐτοῦ ἑστῶτος κάτω, ἐπάνω ταράσσειν τὸ ὕδωρ, ὁ λύκος ὑποτυχὼν ταύτης τῆς αἰτίας, ἔφη, ἀλλὰ πέρυσι τὸν πατέρα μου ἐλοιδόρησας. εἰπόντος δὲ ἐκείνου μηδέ ποτε γενέσθαι, ὁ λύκος ἔφη πρὸς αὐτόν, ἐὰν οὖν εὐλογίας ἀπορεῖς, ἐγὼ δέ σε οὐ κήδομαι.

Phædr. Lib. I. Fab. 2.

Βάτραχοι.

Βάτραχοι λυπούμενοι περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναρχίας, πρέσβεις ἔπεμψαν πρὸς τὸν Δία, βασιλέα αὐτοῖς παρασχεῖν. ὁ δὲ συνιδὼν τὴν εὐήθειαν, ξύλον εἰς τὴν λίμνην καθῆκεν. καὶ οἱ βάτραχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τὸν ψόφον, εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἔδυσαν. ὕστερον δὲ, ὡς ἀκίνητον ἦν τὸ ξύλον, ἀναδύντες εἰς τοσοῦτον καταφρονήσεως ἦλθον,

ὡς

ὡς καὶ ἐπιβαίνοντες αὐτῷ ἐπικαθέζεσθαι. ἀναξιοπαθοῦντες δὲ τοιοῦτον ἔχειν βασιλέα, ἧκον ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦτον παρεκάλουν ἀλλάξαι αὐτοῖς τὸν ἀρχηγόν· τὸν γὰρ πρῶτον λίαν εἶναι νωχελῆ καὶ ἀδόκιμον. ὁ δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας κατ᾽ αὐτῶν, ὕδρον αὐτοῖς ἔπεμψεν, ὑφ᾽ οὗ συλλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr. Lib. I. Fab. 3.

Κολοιός.

Κολοιὸς μεγέθει τῶν ἄλλων διαφέρων, ὑπερφρονήσας τοὺς ὁμοφύλους, παρεγένετο πρὸς τοὺς κόρακας, καὶ τούτοις ἠξίου συνδιαιτᾶσθαι. οἱ δὲ ἀγνοοῦντες αὐτοῦ τὸ εἶδος καὶ τὴν φωνὴν, παίοντες αὐτὸν ἐξέβαλον. καὶ ὃς ἀπελαθεὶς ἀπ᾽ αὐτῶν, ἧκε πάλιν πρὸς τοὺς κολοιούς. οἱ δὲ ἀγανακτοῦντες ἐπὶ τῇ ὕβρει, οὐ προσεδέξαντο αὐτόν. οὕτω τε συνέβη αὐτὸν τῆς ἐξ ἀμφοτέρων διαίτης στερηθῆναι.

Phædr. Lib. I. Fab. 4.

Κύων κρέας φέρων.

Κύων κρέας φέρων ποταμὸν διέβαινε. θεασάμενος δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὑπέλαβεν ἕτερον κύνα εἶναι κρέας κατέχοντα· καὶ ἀφεὶς τὸ ἴδιον, ὥρμησε τὸ ἐκείνου λαβεῖν. ἀπώλεσε δὲ ἀμφότερα. τὸ μὲν οὖν οὐκ ἦν· ὃ δὲ κατεῖχεν, ὑπὸ τοῦ ῥεύματος κατεσύρετο.

Phædr. Lib. I. Fab. 7.

Ἀλώπηξ.

Ἀλώπηξ εἰς οἰκίαν ἐλθοῦσα ὑποκριτοῦ, καὶ ἕκαστα τῶν αὐτοῦ σκευῶν διερευνωμένη, εὗρε καὶ κεφαλὴν μορμολυκίου εὐφυῶς κατεσκευασμένην, ἣν καὶ ἀναλαβοῦσα ταῖς χερσὶν, ἔφη, ὦ οἵα κεφαλὴ, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.

Phædr.

Phædr. Lib. I. Fab. 8.

Λύκος καὶ Γέρανος.

ΛΥ'κου λαιμῷ ὀστέον ἐπεπήγει. ὁ δὲ γεράνῳ μισθὸν παρέξειν εἶπεν, εἰ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐπιβαλοῦσα, τὸ ὀστοῦν ἐκ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ ἐκβάλοι. ἡ δὲ τοῦτ' ἐκβαλοῦσα, δολιχόδειρος οὖσα, τὸν μισθὸν ἐπεζήτει. ὃς τις γελάσας, καὶ τοὺς ὀδόντας θήξας, ἀρκεῖ σοι μισθὸς, ἔφη, τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι ἐκ λύκου στόματος καὶ ὀδόντων ἐξῆρες κάραν σῶαν μηδὲν παθοῦσαν.

Phædr. Lib. I. Fab. 11.

Λέων καὶ Ὄνος.

ΛΕ'ων καὶ ὄνος κοινωνίαν θέμενοι ἐξῆλθον ἐπὶ θήραν. γενομένων δὲ αὐτῶν κατά τι σπήλαιον ἐν ᾧ αἶγες ἄγριαι, ὁ μὲν λέων πρὸ τοῦ στομίου στὰς, ἐξιούσας τὰς αἶγας συνελάμβανεν. ὁ δὲ ὄνος ἔνδον εἰσελθὼν ἐνήλατο αὐταῖς, καὶ ὠγκᾶτο ἐκφοβεῖν βουλόμενος. τοῦ δὲ λέοντος τὰς πλείστας συλλαβόντος, ἐξελθὼν ἐκεῖνος ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, εἰ γενναίως ἠγωνίσατο, καὶ τὰς αἶγας ἐξεδίωξεν. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι κἀγὼ ἄν σε ἐφοβήθην, εἰ μὴ ᾔδειν σε ὄνον ὄντα.

Phædr. Lib. I. Fab. 12.

Ἔλαφος.

ἜΛαφος διψήσας ἐπὶ πηγὴν ἦλθεν· ἰδὼν δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν, τοὺς μὲν πόδας ἐμέμφετο, ὡς λεπτοὺς καὶ ἀσθενεῖς ὄντας· τὰ δὲ κέρατα αὐτοῦ ἐπῄνει, ὡς μέγιστα καὶ εὐμήκη. μηδέπω πιὼν κυνηγοῦ καταλαβόντος ἔφευγεν. ἐπὶ πολὺν δὲ τόπον δραμὼν, καὶ εἰς ὕλην ἐμβὰς, τοῖς κέρασιν ἐμπλακεὶς ἐθηρεύθη· ἔφη δὲ, ὦ μάταιος ἐγὼ, ὃς ἐκ μὲν τῶν ποδῶν ἐσώθην οὓς ἐμεμφόμην, ἐκ δὲ τῶν κεράτων προεδόθην οἷς ἐκαυχώμην.

Phædr. Lib. I. Fab. 13.

Ἀλώπηξ καὶ Κόραξ.

Κόραξ κρέας ἁρπάσας ἐπί τινος δένδρου ἐκάθισεν. ἀλώπηξ δὲ τοῦτον ἰδοῦσα, καὶ βουληθεῖσα περιγενέσθαι τοῦ κρέατος, στᾶσα κάτωθεν ἐπήνει αὐτὸν, ὡς εὐμεγεθὲς καὶ καλὸν ὄρνεον λέγουσα, καὶ θηρευτικὸν καὶ εὔμορφον· καὶ ὅτι ἥρμοζέ σοι βασιλέα εἶναι ὀρνέων, εἰ καὶ φωνητικὸς ὑπῆρχες· ἀλλ' ὦ ποῖον ὄρνεον, καὶ ἄλαλον ὑπάρχει. ὁ δὲ κόραξ ἀκούσας ταῦτα, καὶ χαυνωθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ῥίψας τὸ κρέας, μεγάλως ἐκεκράγει. ἡ δὲ ἀλώπηξ δραμοῦσα καὶ λαβοῦσα τὸ κρέας, ἔφη πρὸς αὐτὸν, ἔχεις κόραξ ἅπαντα· νοῦς δέ γε λείπει.

Phædr. Lib. I. Fab. 20.

Κύνες λιμώττουσαι.

Κύνες λιμώττουσαι ὡς ἐθεάσαντο ἔν τινι ποταμῷ βύρσας βρεχομένας· μὴ δυνάμεναι αὐτῶν ἐφικέσθαι, συνέθεντο ἀλλήλαις, ὅπως πρῶτον τὸ ὕδωρ ἐκπίωσιν, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὰς βύρσας παραγένωνται. συνέβη δὲ αὐταῖς πιούσαις πρὶν διαραγῆναι, ἢ τῶν βυρσῶν ἐφικέσθαι.

Phædr. Lib. II. Fab. 2.

Ἀνὴρ καὶ ἑταιρίδες.

Ἀνήρ τις μέσην ἔχων ἥβην, δύο ἔσχεν ἑταίρας, μίαν μὲν γραῦν, τὴν δὲ ἑτέραν νέαν. τούτῳ ἡ μὲν γραῦς τὰς μελαίνας τρίχας ἔτιλλεν, ὡς γέροντα τοῦτον θέλουσα. ἡ δὲ νέα, τὰς πολιάς, ἕως ἂν αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν, καὶ ὄνειδος ἁπάντων.

Phædr. Lib. II. Fab. 3.

Κυνόδηκτος.

Δηχθείς τις ὑπὸ κυνὸς, τὸν ἰασόμενον περιῄει ζητῶν. ἐντυχὼν δέ τις αὐτῷ, καὶ γνοὺς ὃ ζητεῖ, ὦ οὗτος, εἶπεν, εἰ σώζεσθαι βούλει, λαβὼν ἄρτον, καὶ τούτῳ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς ἐκμάξας, τῷ δακόντι κυνὶ φαγεῖν ἐπίδος. κἀκεῖνος γελάσας ἔφη, ἀλλ' εἰ τοῦτο ποιήσω, δεῖ με ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει κυνῶν δηχθῆναι.

Phædr.

Phædr. Lib. III. Fab. 20.

Μηναγύρται.

ΜΗναγύρται ὄνον ἔχοντες, τούτῳ εἰώθεσαν τὰ σκεύη ἐπιτιθέντες ὁδοιπορεῖν· καὶ δήποτε ἀποθανόντος αὐτοῦ ἀπὸ κόπου, ἐκδείραντες αὐτὸν, ἐκ τοῦ δέρματος τύμπανα κατεσκεύασαν, καὶ τούτοις ἐχρῶντο. ἑτέρων δὲ αὐτοῖς μηναγυρτῶν ἀπαντησάντων, καὶ πυνθανομένων αὐτῶν ποῦ ἂν εἴη ὁ ὄνος, ἔφασαν, τεθνηκέναι μὲν αὐτὸν, πληγὰς δὲ τοσαύτας λαμβάνειν, ὅσας οὐδὲ ζῶν ὑπέμεινεν.

Phædr. Lib. IV. Fab. 2.

Ἀλώπηξ καὶ Βότρυς.

ΒΟ'τρυας πεπείρους ἀλώπηξ κρεμαμένους ἰδοῦσα, τούτους ἐπειρᾶτο καταφαγεῖν· πολλὰ δὲ καμοῦσα, καὶ μὴ δυνηθεῖσα ψαῦσαι, τὴν λύπην παραμυθουμένη ἔλεγεν, ὄμφακες ἔτι εἰσίν.

Phædr. Lib. IV. Fab. 5.

Μῦες καὶ Γαλαῖ.

ΜΥσὶ καὶ γαλαῖς πόλεμος ἦν. ἀεὶ δὲ οἱ μύες ἡττώμενοι, ἐπειδὴ συνῆλθον εἰς ταὐτὸν, ὑπέλαβον, ὅτι δι' ἀναρχίας τοῦτο πάσχουσιν. ὅθεν ἐπιλεξάμενοι στρατηγοὺς ἐχειροτόνησαν. οἱ δὲ βουλόμενοι ἐπισημότεροι τοῖς ἄλλοις εἶναι, κέρατα κατασκευάσαντες ἑαυτοῖς συνῆψαν. ἐνστάσης δὲ τῆς μάχης συνέβη πάντας τοὺς μύας ἡττηθῆναι. οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ῥᾳδίως εἰσέδυον· οἱ δὲ στρατηγοὶ μὴ δυνάμενοι εἰσελθεῖν διὰ τὰ κέρατα, ἀναλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr. Lib. IV. Fab. 7.

Ἔχις καὶ Ῥίνη.

ἜΧις εἰσελθὼν εἰς χαλκουργοῦ ἐργαστήριον, ἐν τῶν σκευῶν τῶν ὄντων ἐζήτει φαγεῖν. ἧκεν οὖν πρὸς τὴν ῥίνην. καὶ αὐτὴν παρεκάλει δοῦναι αὐτῷ τι. ἡ δὲ ὑποτυχοῦσα εἶπεν· ἀλλ' εὐήθης εἶ, παρ' ἐμοῦ τι ἀποίσεσθαι οἰόμενος, ἥτις οὐ διδόναι, ἀλλὰ λαμβάνειν παρὰ πάντων εἴωθα.

Phædr. Lib. IV. Fab. 8.

Ἀλώπηξ καὶ Τράγος.

Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. μετὰ δὲ τὸ πιεῖν, τοῦ τράγου σκεπτομένου τὴν ἄνοδον, ἡ ἀλώπηξ ἔφη, θάρρει, χρήσιμόν τι καὶ εἰς τὴν ἀμφοτέρων σωτηρίαν ἐπινενόηκα. εἰ γὰρ ὄρθιος σταθεὶς, τοὺς ἐμπροσθίους τῶν ποδῶν τῷ τοίχῳ προσερείσεις, καὶ τὰ κέρατα ὁμοίως εἰς τοὔμπροσθεν κλινεῖς, ἀναδραμοῦσα διὰ τῶν σῶν αὐτὴ νώτων καὶ κεράτων, καὶ ἔξω τοῦ φρέατος ἐκεῖθεν πηδήσασα, καὶ σὲ μετὰ τοῦτο ἀνασπάσω ἐντεῦθεν. τοῦ δὲ τράγου πρὸς τοῦτο ἑτοίμως ὑπηρετησαμένου, ἐκείνη τοῦ φρέατος οὕτως ἐκπηδήσασα, ἐσκίρτα περὶ τὸ στόμιον ἡδομένη. ὁ δὲ τράγος αὐτὴν ἐμέμφετο, ὡς παραβαινοῦσαν τὰς συνθήκας. ἡ δ', ἀλλ' εἰ τοσαύτας, εἶπε, φρένας ἐκέκτησο, ὁπόσας ἐν τῷ πώγωνι τρίχας, οὐ πρότερον ἂν κατέβης, πρὶν ἢ τὴν ἄνοδον σκέψασθαι.

Phædr. Lib. IV. Fab. 9.

Πήρα.

Ἄνθρωπος δύο πήρας ἕκαστος φέρει· τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὄπισθεν. γέμει δὲ κακῶν ἑκατέρα· ἀλλὰ ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δὲ ὄπισθεν τοῦ αὐτοῦ τοῦ φέροντος· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κακὰ οὐχ ὁρῶσι, τὰ δὲ ἀλλότρια πάνυ ἀκριβῶς θεῶνται.

Phædr. Lib. IV. Fab. 11.

Ἡρακλῆς καὶ Πλοῦτος.

Ἡρακλῆς ὁ θεωθεὶς καὶ παρὰ τῷ Διῒ ἑστιώμενος, ἕνα ἕκαστον τῶν θεῶν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ἠσπάζετο. καὶ δὴ τελευταίου εἰσελθόντος τοῦ Πλούτου, κατὰ τοῦ ἐδάφους κύψας ἀπεστρέψατο αὐτόν. ὁ δὲ Ζεὺς θαυμάσας τὸ γεγονὸς, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν πάντας τοὺς δαίμονας ἀσμένως προσαγορεύσας, μόνον τὸν Πλοῦτον ὑποβλέπεται. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' ἔγωγε διὰ τοῦτο αὐτὸν ὑποβλέπομαι, ὅτι παρ' ὃν καιρὸν ἐν ἀνθρώποις ἤμην, ἑώρων αὐτὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοῖς πονηροῖς συνόντα.

Phædr. Lib. IV. Fab. 16.

Πλέοντες.

Ἐμβάντες τινὲς εἰς σκάφος ἔπλεον. γενομένων δὲ αὐτῶν πελαγίων, συνέβη χειμῶνα ἐξαίσιον γενέσθαι, καὶ τὴν ναῦν μικροῦ καταδύεσθαι. τῶν δὲ πλεόντων ἕτερος περιῤῥηξάμενος τοὺς πατρώους θεοὺς ἐπεκαλεῖτο μετὰ οἰμωγῆς καὶ στεναγμῶν, χαριστήρια ἀποδώσειν ἐπαγγελλόμενος, ἐὰν περισωθῶσι. παυσαμένου δὲ τοῦ χειμῶνος, καὶ πάλιν γαλήνης γενομένης, εἰς εὐωχίαν τραπέντες ὠρχοῦντό τε καὶ ἐσκίρτων, ἅτε δὴ ἐξ ἀπροσδοκήτου διαπεφευγότες κινδύνου. καὶ στεῤῥὸς ὁ κυβερνήτης ὑπάρχων, ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ', ὦ φίλοι, οὕτως καὶ ἡμᾶς γεγηθέναι δεῖ, ὡς πάλιν, ἐὰν τύχοι, χειμῶνος ἐσομένου.

Phædr. Lib. IV. Fab. 18.

Γεωργὸς καὶ Ὄφις.

Γεωργὸς χειμῶνος ὥραν, ὄφιν εὑρὼν ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον λαβὼν, ὑπὸ κόλπου κατέθετο. θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν, ἔπληγε τὸν εὐεργέτην.

Gud. Fab. 4.

Λέων καὶ Μῦς.

Λέοντος κοιμωμένου μῦς τῷ σώματι ἐπέδραμεν· ὁ δὲ ἐξαναστὰς καὶ συλλαβὼν αὐτὸν, ἐδεήθη αὐτοῦ μὴ θῦσαι αὐτὸν, λέγων ὅτι σωθεὶς πολλὰς χάριτας αὐτῷ ἀποδώσει. γελάσας δὲ ἀπέλυσεν αὐτόν. συνέβη δὲ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ τῇ τοῦ μυὸς χάριτι περισωθῆναι. ἐπειδὴ γὰρ συλληφθεὶς ὑπό τινων κυνηγῶν, καμίλῳ ἐδέθη ἐπί τινι δένδρῳ. τηνικαῦτα καὶ ὁ μῦς αὐτοῦ ἀκούσας στένοντος, ἐλθὼν τὸν κάμιλον περιέτρωγε, καὶ λύσας αὐτὸν, ἔφη· σὺ δὲ οὕτω μου κατεγέλασας, ὡς μὴ προσδοκῶν ἀμοιβὴν παρ' ἐμοῦ κομίσασθαι. νῦν δ' εὖ ἴσθι ὅτι ἐστὶ καὶ παρὰ μυσὶ χάρις.

Fabula Stesichori apud Aristot. Rhetor. l. 2. eadem fere ac Phædr. Lib. 4. Fab. 3.

Στησίχορος, ἑλομένων στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἱμερέων Φάλαριν, καὶ μελλόντων φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος, εἶπεν αὐτοῖς λόγον· ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δ' ἐλάφου, καὶ διαφθείραντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια. Συνομολογήσαντος δὲ, καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε, φησὶ, μὴ τοὺς πολεμίους βουλόμενοι τιμωρήσασθαι, ταὐτὰ πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἤδη ἔχετε, ἑλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα. ἐὰν δὲ καὶ φυλακὴν δῶτε, καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι.

Ex Libanio. Eadem fere ac Phædr. Lib. I. Fab. 3.

Ἔδοξε τῷ Διῒ βασιλεῦσαι καὶ τὸ ὀρνίθων γένος, καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ πρὸς ἀγῶνα πάλαι ἐκάλει, ὡς δώσων τῷ καλλίστῳ φανέντι τὴν ὀρνίθων ἀρχήν. Ἐκαλλωπίζετο γοῦν τὰ ὄρνεα, τὰ μὲν ἐν κρήναις, τὰ δ' ἐν πηγαῖς τε καὶ λίμναις, καὶ τῶν πτερῶν ἐξεκαλεῖτο ὁπόσα ἑαυτοῖς ὥραν οὐκ ἔφερον. Ὁ δὲ κολοιὸς (ἦν γὰρ ἄμορφος) ἐπιτεχνᾶται τοιάδε. Τῶν πτερῶν ὁπόσα ἐπέπλει τοῖς ὕδασιν ἀναιρούμενος, ἕκαστον ἑαυτῷ περιετίθει, συναρμόττων σοφῶς ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ, καὶ χρῆμα ποικιλότερον γίγνεται. Καὶ ὡς ἧκεν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐπέστρεφε μὲν τῶν ὀρνέων τὰ ὄμματα· θάμβος δὲ ἐνέβαλλε καὶ αὐτῷ τῷ δικαστῇ. ὥστε ὑπεχώρει μὲν αὐτῷ καὶ ὁ λευκότατος κύκνος. Μικρὸν δὲ ὁ ταὼς ἐδόκει, καὶ αἱ τούτου βαφαί. καταπεφρόνητο δὲ καὶ ἀετοῦ ἡ σεμνότης. Μέλλοντος δὲ ἤδη τοῦ Διὸς αὐτῷ ἐγχειρίζειν τὸ σκῆπτρον, γλαὺξ ἰδοῦσα τὸ ἑαυτῆς ἐν τῷ κολοιῷ πτερὸν, προσιοῦσα ἀπέσπασε, καὶ ἄλλος τὸ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶς τὸ οἰκεῖον. Ἀπελθόντων

των δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ἐγυμνοῦτο τοῦ κολοιοῦ τὸ εἶδος, καὶ ἐγελᾶτο. Τὸ μὴ τοῖς οἰκείοις κοσμεῖσθαι, βραχεῖαν μὲν τὴν ὑπόλαυσιν, πολλὴν δὲ ἐλεγχθέντι ποιεῖ τὴν αἰσχύνην.

Ex GABRIA.

Phædr. Lib. IV. Fab. 2.

Κερδὼ βότρυν βλέπουσα μακρᾶς ἀμπέλου,
Πρὸς ὕψος ἦρτο, καὶ καμοῦσα πολλάκις
Ἑλεῖν, ἀπεῖπε· πρὸς δ' ἑαυτὴν ταῦτ' ἔφη,
Μὴ κάμνε, ῥᾶγες ὀμφακίζουσιν μάλα.

Lib. I. Fab. 13.

Τυρὸν κόραξ ἔδακνε, κερδὼ δ' ἠπάτα·
Εἰ γλῶσσαν εἶχες, ζῶος ἦς ὄρνις μέγας.
Εὐθὺς δ' ὁ τοῦτον ῥίψεν, ἡ δ' αὐτὸν φάγεν.
Ἔχεις κόραξ ἅπαντα, νοῦν κτῆσαι μόνον.

Lib. I. Fab. 6.

Γάμοις ἔχαιρον βάτραχοι τοῦ ἡλίου,
Καί τις πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· ὦ δειλὸν γένος!
Εἰ γὰρ μόνας τρέμοιμεν αὐγὰς ἡλίου,
Τίς, εἴγε τεκνώσειε, τοῦτον βαστάσει;

Lib. II. Fab. 2.

Ἐρωμένας δύ' εἶχεν ἀνὴρ μιξόθριξ,
Χρόνῳ δ' ἐνηνοχυῖαι πάντη καὶ τρόπῳ,
Ἡ μὲν μελαίνας, ἡ δὲ λευκὰς ἔκφερον·
Ἐξ ὧν ψιλωθεὶς πᾶσιν ὠράθη γέλως.

Lib. I. Fab. 3.

Ἀλλοτρίοις πτεροῖσιν ἠμφιεσμένος
Ἤυχει κολοιὸς ὀρνέων ὑπερφέρειν·
Πρῶτον δὲ δῶρον ἡ χελιδὼν ἥρπακει,
Μεθ' ἣν ἅπαντες εἶτα γυμνὸς εὑρέθη.

Lib. I. Fab. 4.

Φέρων ποταμοῦ πλησίον κύων κρέας,
Κύψας ἑαυτὸν, ἄλλον εἰς ὕδωρ βλέπει.
Χανὼν δὲ λοιπὸν τοῦ κάτω λαβεῖν κρέας,
Ἀπεστερεῖτο καὶ τοῦ, ὅπερ ἐκράτει.

Lib. I. Fab. 1.

Λύκος πρὸς ἄρνα φησὶν, οὐ πρόσθεν σύ μοι
Ὕδωρ τάραττες; ἄρτι γαστρὸς ἐξέφυν,
Καὶ, πῶς ὕδωρ τάραττον, ἀγνοῶ πότε.
Θοίνη γοῦν ἦ μοι, κἂν θέμις, κἂν μὴ θέμις.

Lib. I. Fab. 3.

Εἰς λαιμὸν ὀστοῦν ἐμπεπήγει τοῦ λύκου,
Μισθῷ δ' ἑλὼν γέρανος, ἤτει τὴν χάριν.
Ζῶον τράχηλον ἐκ λύκου λαιμοῦ φέρων,
Μήδ' ἄλλο μηδὲν μισθὸν ἢ τοῦτο σκόπει.

Lib. IV. Fab. 18.

Ἔθαλπέ τις γεωργὸς ἐν κόλποις ὄφιν
Ὥρᾳ κρύους· ἐπεὶ δὲ θέρμης ἥσθετο,
Ἔπληξε τὸν θάλψαντα, κἄκτεινε τάχος.
Οὕτω κακοὶ ποιοῦσι τοὺς εὐεργέτας.

ΟΜΗΡΟΥ
ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ.

Ἀρχόμενος πρῶτον μουσῶν χορὸν ἐξ Ἑλικῶνος
Ἐλθεῖν εἰς ἐμὸν ἦτορ ἐπεύχομαι, εἵνεκ' ἀοιδῆς.
Ἣν νέον ἐν δέλτοισιν ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι θῆκα.
Δῆριν ἀπειρεσίην, πολεμόκλονον ἔργον ἄρηος,
Εὐχόμενος μερόπεσσιν ἐς οὔατα πᾶσι βαλέσθαι·
Πῶς μύες ἐν βατράχοισιν ἀριστεύσαντες ἔβησαν,
Γηγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα γιγάντων,
Ὡς λόγος ἐν θνητοῖσιν ἔην, τοίην δ' ἔχεν ἀρχήν.
Μῦς ποτὲ διψαλέος, γαλέης κίνδυνον ἀλύξας,
Πλησίον ἐν λίμνῃ ἁπαλὸν προσέθηκε γένειον,
Ὕδατι τερπόμενος μελιηδεῖ, τὸν δὲ κατεῖδε
Λιμνόχαρις πολύφημος, ἔπος δ' ἐφθέγξατο τοῖον.
Ξεῖνε, τίς εἶ; πόθεν ἦλθες ἐπ' ἠόνα; τίς δέ σ' ὁ φύσας;
Πάντα δ' ἀλήθευσον· μὴ ψευδόμενόν σε νοήσω.
Εἰ γάρ σε γνοίην φίλον ἄξιον, ἐς δόμον ἄξω,
Δῶρα δέ τοι δώσω ξεινήϊα πολλὰ, καὶ ἐσθλά.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ βασιλεὺς Φυσίγναθος, ὃς κατὰ λίμνην
Τιμῶμαι, βατράχων ἡγούμενος ἤματα πάντα,
Καί με πατὴρ Πηλεὺς ποτε γείνατο, Ὑδρομεδούσῃ
Μιχθεὶς ἐν φιλότητι παρ' ὄχθας Ἠριδανοῖο.
Καὶ σε δ' ὁρῶ καλόν τε, καὶ ἄλκιμον, ἔξοχον ἄλλων,
Σκηπτοῦχον βασιλῆα, καὶ ἐν πολέμοισι μαχητὴν
Ἔμμεναι· ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἑὴν γενεὴν ἀγόρευε.
Τὸν δ' αὖ Ψιχάρπαξ ἠμείβετο, φώνησέν τε,
Τίπτε γένος τοὐμὸν ζητεῖς φίλε δῆλον ἅπασιν,
Ἀνθρώποις τε, θεοῖς τε, καὶ οὐρανίοις πετεηνοῖς;
Ψιχάρπαξ μὲν ἐγὼ κικλήσκομαι, εἰμὶ δὲ κοῦρος
Τρωξάρταο πατρὸς μεγαλήτορος, ἡ δέ νυ μήτηρ
Λειχομύλη, θυγάτηρ Πτερνοτρώκτου βασιλῆος.
Γείνατο δ' ἐν καλύβῃ με, καὶ ἐξεθρέψατο βρωτοῖς,
Συ-

Σύκοις καὶ καρύοις, καὶ ἐδέσμασι παντοδαποῖσι.
Πῶς δὲ φίλον ποιῇ με τὸν εἰς φύσιν οὐδὲν ὅμοιον;
Σοὶ μὲν γὰρ βίος ἐστὶν ἐν ὕδασιν· αὐτὰρ ἔμοιγε
Ὅσα παρ' ἀνθρώποις τρώγειν ἔθος· οὐδέ με λήθει
Ἄρτος τρισκοπάνιστος ἀπ' εὐκύκλου κανέοιο,
Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα,
Οὐ τόμος ἐκ πτέρνης, οὐχ ἥπατα λευκοχίτωνα,
Οὐδὲ τυρὸς νεόπηκτος ἀπὸ γλυκεροῖο γάλακτος,
Οὐ χρηστὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν,
Οὐδ' ὅσα πρὸς θοίνην μερόπων τεύχουσι μάγειροι,
Κοσμοῦντες χύτρας ἀρτύμασι παντοδαποῖσιν.
Οὐδέ ποτ' ἐκ πολέμοιο κακὴν ἀπέφυγον ἀϋτήν,
Ἀλλ' εὐθὺς μετὰ μῶλον ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθην.
Οὐ δέδι' ἄνθρωπον, καίπερ μέγα σῶμα φοροῦντα,
Ἀλλ' ἐπὶ λέκτρον ἰὼν, ἄκρον δάκτυλον καταδάκνω·
Καὶ πτέρνης λαβόμην, καὶ οὐ πόνος ἵκανεν ἄνδρα,
Νήδυμος οὐκ ἀπέφυγεν ὕπνος, δάκνοντος ἐμεῖο.
Ἀλλὰ δύω μάλα πάντα τὰ δείδια πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
Κίρκον καὶ γαλέην, οἵ μοι μέγα πένθος ἄγουσι,
Καὶ παγίδα στονόεσσαν, ὅπου δολόεις πέλε πότμος.
Πλεῖστον δὴ γαλέην περιδείδια, ἥτις ἀρίστη,
Ἣ καὶ τρωγλοδύνοντα κατὰ τρώγλην ἐρεείνει.
Οὐ τρώγω ῥαφάνας, οὐ κράμβας, οὐ κολοκύντας,
Οὐ τεύτλοις χλωροῖς ἐπιβόσκομαι, οὐδὲ σελίνοις.
Ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐστιν ἐδέσματα τῶν κατὰ λίμνην.
Πρὸς τάδε μειδήσας Φυσίγναθος ἀντίον ηὔδα.
Ξεῖνε, λίαν αὐχεῖς ἐπὶ γαστέρι, ἔστι καὶ ἡμῖν
Πολλὰ μάλ' ἐν λίμνῃ καὶ ἐπὶ χθονὶ θαύματ' ἰδέσθαι.
Ἀμφίβιον γὰρ ἔδωκε νομὴν βατράχοισι Κρονίων,
Σκιρτῆσαι κατὰ γῆν, καὶ ἐφ' ὕδασι σῶμα καλύψαι.
Εἰδ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, εὔχερές ἐστιν.
Αἴρω σ' ἐν νώτοισι· κράτει δέ με, μή ποτ' ὄληαι,
Ὅππως γηθόσυνος τὸν ἐμὸν δόμον εἰσαφίκηαι.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ νῶτ' ἐδίδου. ὁ δ' ἔβαινε τάχιστα.
Χεῖρας ἔχων ἁπαλοῖο κατ' αὐχένος ἅλματι κούφῳ.
Καὶ πρῶτον μὲν ἔχαιρεν, ὅτ' ἔβλεπε γείτονας ὅρμους
Νήξει τερπόμενος Φυσιγνάθου· ἀλλ' ὅτε δή ῥα
Κύμασι πορφυρέοις ἐπεκλύζετο, πολλὰ δακρύων,
Ἄχρηστον μετάνοιαν ἐμέμφετο· τίλλε δὲ χαίτας,
Καὶ πόδας ἔσφιγγεν κατὰ γαστέρος, ἐν δέ οἱ ἦτορ
Πάλλετ' ἀηθείῃ, καὶ ἐπὶ χθόνα βούλετ' ἰδέσθαι·

Δεινὰ

Δεινὰ δ᾽ ἐπεςονάχιζε, φόβου κρυόεντος ἀνάγκῃ.
Οὐρὴν μὲν πρῶτ᾽ ἔπλασ᾽ ἐφ᾽ ὕδασιν, ἠύτε κώπην
Σύρων· εὐχόμενός τε Θεοῖς ἐπὶ γαῖαν ἱκέσθαι,
Ὕδασι πορφυρέοισιν ἐκλύζετο· πολλὰ δ᾽ ἐβόα.
Καὶ τοῖον φάτο μῦθον, ἀπὸ σόματος δ᾽ ἀγόρευεν·
Οὐχ οὕτω νώτοισιν ἐβάςασε φόρτον ἔρωτος
Ταῦρος, ὅτ᾽ Εὐρώπην διὰ κύματος ἦγ᾽ ἐπὶ Κρήτην,
Ὡς ἔμ᾽ ἐπιπλώσας ἐπινώτιον ἦγεν ἐς οἶκον
Βάτραχος, ὑψώσας ὠχρὸν δέμας ὕδατι λευκῷ.
Ὕδρος δ᾽ ἐξαπίνης ἀνεφαίνετο δεινὸν ὅραμα
Ἀμφοτέροις· ὀρθὸν δ᾽ ὑπὲρ ὕδατος εἶχε τράχηλον·
Τοῦτον ἰδὼν κατέδυ Φυσίγναθος, οὔ τι νοήσας
Οἷον ἑταῖρον ἔμελλεν ἀπολλύμεναι κατὰ λίμνην.
Δῦ δὲ βάθος λίμνης, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Κεῖνος δ᾽ ὡς ἀφέθη, πέσεν ὕπτιος εὐθὺς ἐς ὕδωρ·
Χεῖρας δ᾽ ἔσφιγγεν, καὶ ἀπολλύμενος κατέτριζε.
Πολλάκι μὲν κατέδυνεν ἐφ᾽ ὕδατι, πολλάκι δ᾽ αὖτε
Λακτίζων ἀνέδυνε· μόρον δ᾽ οὐκ ἦν ὑπαλύξαι.
Δευόμεναι δὲ τρίχες πλεῖςον βάρος εἷλκον ἐπ᾽ αὐτῷ.
Ὕδασι δ᾽ ὀλλύμενος, τοίους ἐφθέγξατο μύθους.
Οὐ λήσεις γε Θεοὺς Φυσίγναθε ταῦτα ποιήσας,
Ναυηγὸν ῥίψας ἀπὸ σώματος, ὡς ἀπὸ πέτρης.
Οὐκ ἄν μου κατὰ γαῖαν ἀμείνων ἦσθα κάκιςε,
Παγκρατίῳ τε, πάλῃ τε, καὶ εἰς δρόμον· ἀλλὰ πλανήσας
Εἰς ὕδωρ μ᾽ ἔρριψας, ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα·
Ποινὴν σὺ τίσεις μυῶν ςρατῷ, οὐδ᾽ ὑπαλύξεις.
Ταῦτ᾽ εἰπὼν, ἀπέπνευσεν ἐν ὕδασι· τὸν δὲ κατεῖδε
Λειχοπίναξ ὄχθῃσιν ἐφεζόμενος μαλακῇσι·
Δεινὸν δ᾽ ἐξολόλυξε, δραμὼν δ᾽ ἤγγειλε μύεσσιν.
Ὡς δ᾽ ἔμαθον τὴν μοῖραν, ἔδυ χόλος αἰνὸς ἅπαντας·
Καὶ τότε κηρύκεσσιν ἑοῖς ἐκέλευσαν ὑπ᾽ ὄρθρον
Κηρύσσειν ἀγορὴν δ᾽ ἐς δώματα Τρωξάρταο,
Πατρὸς δυςήνου Ψιχάρπαγος, ὃς κατὰ λίμνην
Ὕπτιος ἐξήπλωτο νεκρὸν δέμας, οὐδὲ παρ᾽ ὄχθας
Ἦν ἤδη τλήμων, μέσσῳ δ᾽ ἐπενήχετο πόντῳ·
Ὡς δ᾽ ἦλθον σπεύδοντες ἅμ᾽ ἠοῖ, πρῶτος ἀνέςη
Τρωξάρτης ἐπὶ παιδὶ χολούμενος, εἶπέ τε μῦθον.
Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῦνος ἐγὼ κακὰ πολλὰ πέπονθα

Ἐκ

Ἐκ βατράχων, ἡ μοῖρα κακὴ πάντεσσι τέτυκται.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ δύςηνος, ἐπεὶ τρεῖς παῖδας ὄλεσσα·
Καὶ τὸν μὲν πρῶτόν ῥ' ἄρα κατέκτανεν ἁρπάξασα
Ἐχθίστη γαλέη τρώγλης ἔκτοσθεν ἑλοῦσα·
Τὸν δ' ἄλλον πάλιν ἄνδρες ἀπηνέες ἐς μόρον ἦξαν
Καινοτέραις τέχναις, ξύλινον δόλον ἐξευρόντες,
Ἣν παγίδα καλέουσι, μυῶν ὀλέτειραν ἐοῦσαν·
Ὁ τρίτος ἦν ἀγαπητὸς ἐμοὶ καὶ μητέρι κεδνῇ,
Τοῦτον ἀπέπνιξεν Φυσίγναθος ἐς βυθὸν ἄξας.
Ἀλλ' ἄγεθ' ὁπλισόμεσθα καὶ ἐξέλθωμεν ἐπ' αὐτοὺς,
Σώματα κοσμήσαντες ἐν ἔντεσι δαιδαλέοισι.
Ταῦτ' εἰπὼν, ἀνέπεισε καθοπλίζεσθαι ἅπαντας·
Καὶ τοὺς μὲν ῥ' ἐκόρυσσεν Ἄρης πολέμοιο μεμηλώς·
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκαν,
Ῥήξαντες κυάμους χλωροὺς, εὖ τ' ἀσκήσαντες,
Οὓς αὐτοὶ διὰ νυκτὸς ἐπιστάντες κατέτρωξαν.
Θώρηκας δ' εἶχον καλαμοστεφέων ἀπὸ βυρσῶν,
Οὓς, γαλέην δείραντες, ἐπισταμένως ἐποίησαν·
Ἀσπὶς δ' ἦν λύχνου τὸ μεσόμφαλον, ἡ δὲ νυ λόγχη,
Εὐμήκεις βελόναι, παγχάλκεον ἔργον Ἄρηος·
Ἡ δὲ κόρυς, τὸ λέπυρον ἐπὶ κροτάφοισι κατρύου.
Οὕτω μὲν μύες ἦσαν ἔνοπλοι. ὡς δ' ἐνόησαν
Βάτραχοι, ἐξανέδυσαν ἀφ' ὕδατος, εἰς δ' ἕνα χῶρον
Ἐλθόντες, βουλὴν ξυνάγον πολέμοιο κακοῖο.
Σκεπτομένων δ' αὐτῶν πόθεν ἡ στάσις, ἢ τίς ὁ θρύλλος,
Κῆρυξ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σκῆπτρον μετὰ χερσὶ,
Τυρογλύφου υἱὸς μεγαλήτορος Ἐμβασίχυτρος,
Ἀγγέλλων πολέμοιο κακὴν φάτιν, εἶπέ τε μῦθον.
Ὦ βάτραχοι, μύες ὔμμιν ἀπειλήσαντες ἔπεμψαν
Εἰπεῖν, ὁπλίζεσθαι ἐπὶ πτόλεμόν τε μάχην τε.
Εἶδον γὰρ καθ' ὕδωρ Ψιχάρπαγα, ὃν κατέπεφνεν
Ὑμέτερος βασιλεὺς Φυσίγναθος, ἀλλὰ μάχεσθε
Οἵ τινες ἐν βατράχοισιν ἀριστῆες γεγάατε.
Ὣς εἰπὼν ἀπέφηνε· λόγος δ' εἰς οὔατα μυῶν
Εἰσελθὼν ἐτάραξε φρένας βατράχων ἀγερώχων·
Μεμφομένων δ' αὐτῶν Φυσίγναθος εἶπεν ἀναστάς.
Ὦ φίλοι, οὐκ ἔκτεινον ἐγὼ μῦν, οὐδὲ κατεῖδον
Ὀλλύμενον· πάντως ἐπνίγη παίζων παρὰ λίμνην,
Νήξεις τὰς βατράχων μιμούμενος· οἱ δὲ κάκιστοι
Νῦν ἐμὲ μέμφονται τὸν ἀναίτιον. ἀλλ' ἄγε βουλὴν

Ζητή-

Ζητήσωμεν, ὅπως δολίως μύας ἐξολέσωμεν.
Τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριςα.
Σώματα κοσμήσαντες ἐνοπλισθῶμεν ἅπαντες
Ἄκροις πὰρ χείλεσιν, ὅπε καταάκρημνος ὁ χῶρος.
Ἡνίκα δ᾽ ὁρμηθέντες ἐφ᾽ ἡμέας ἐξέλθωσι,
Δραξάμενοι κορύθων, ὅς τις σχεδὸν ἀντίον ἔλθοι,
Ἐς λίμνην αὐτὲς σὺν ἔντεσιν αὐθὺ βάλωμεν.
Οὕτω γὰρ πνίξαντες ἐν ὕδασι τὲς ἀκολύμβες,
Στήσομεν εὐθύμως τὸ μυοκτόνον ὧδε τρόπαιον.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ὅπλοις ἐνέδυσεν ἅπαντας.
Φύλλοις μὲν μαλαχῶν κνήμας ἑὰς ἀμφεκάλυψαν·
Θώρηκας δ᾽ εἶχον χλοερῶν πλατέων ἀπὸ τεύτλων.
Φῦλλα δὲ τῶν κραμβῶν εἰς ἀσπίδας εὖ ἤσκησαν.
Ἔγχος δ᾽ ὀξύσχοινος ἑκάςῳ μακρὸς ἀρήρει.
Καὶ κόρυθες κοχλιῶν λεπτῶν κρᾶατ᾽ ἀμφεκάλυπτον.
Φραξάμενοι δ᾽ ἔςησαν ἐπ᾽ ὄχθαις ὑψηλῆσι,
Σείοντες λόγχας· θυμε̃ δ᾽ ἔπλητο ἕκαςος.
Ζεὺς δὲ θεὲς καλέσας εἰς ἐρανὸν ἀςερόεντα,
Καὶ πολέμε πληθὺν δείξας, κρατερές τε μαχητὰς
Πολλὲς καὶ μεγάλες, ἠδ᾽ ἔγχεα μακρὰ φέροντας,
Οἷος κενταύρων ςρατὸς ἔρχεται ἠδὲ γιγάντων,
Ἡδὺ γελῶν ερέεινε, τίνες βατραχοισιν ἀρωγοί,
Ἢ μυσὶν, ἀθανάτων· καὶ Ἀθηναίην προσέειπεν.
Ὦ θύγατερ, μυσὶν ἦ ῥ᾽ ἐπαλεξήσεσα πορεύσῃ;
Καὶ γάρ σε κατὰ νηὸν ἀεὶ σκιρτῶσιν ἅπαντες,
Κνίσσῃ τερπόμενοι καὶ ἐδέσμασιν ἐκ θυσιάων.
Ὣς ἄρ᾽ ἔφη Κρονίδης, τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ, ἐκ ἄν πώποτ᾽ ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
Ἔλθοιμι ἐπαρωγὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλά μ᾽ ἔοργαν,
Στέμματα βλάπτοντες καὶ λύχνες εἵνεκ᾽ ἐλαίε,
Τε̃το δέ με λίην ἔδακε φρένας, οἷον ἔρεξαν·
Πέπλον με κατέτρωξαν, ὃν ἐξύφηνα καμε̃σα
Ἐκ ῥοδάνης λεπτῆς, καὶ ςήμονα λεπτὸν ἔνησα.
Τρώγλας τ᾽ ἐμποίησαν. ὁ δ᾽ ἠπητής μοι ἐπέςη,
Καὶ πράσσει με τόκες. τε̃τε χάριν ἐξώργισμαι.
Χρησαμένη γὰρ ὕφηνα, καὶ ἐκ ἔχω ἀνταποδε̃ναι.
Ἀλλ᾽ ἐδ᾽ ὥς βατράχοισιν ἀρηγέμεν ἐκ ἐθελήσω.
Εἰσὶ γὰρ ἐδ᾽ αὐτοὶ φρένας ἔμπεδοι, ἀλλά με πρῶτον
Ἐκ πολέμε ἀνιε̃σαν, ἐπεὶ λίην ἐκοπώθην,
Ὕπνε δευομένην ἐκ εἴασαν θορυβε̃ντες

Οὐ δ' ὀλίγον κατάμυσα, ἐγὼ δ' ἄυπνος κατεκείμην
Τὴν κεφαλὴν ἀλγοῦσα, ἕως ἐβόησεν ἀλέκτωρ.
Ἀλλ' ἄγε παυσώμεσθα Θεοὶ τούτοισιν ἀρήγειν,
Μή κέ τις ὑμείων τρωθῇ βέλει ὀξυόεντι.
Εἰσὶ γὰρ ἀγχέμαχοι, καὶ εἰ Θεὸς ἀντίος ἔλθοι.
Πάντες δ' οὐρανόθεν τερπώμεθα δῆριν ὁρῶντες.
Ὣς ἄρ' ἔφη: τῇ δ' αὖτε πεπείθοντο Θεοὶ ἄλλοι
Πάντες, ὁμῶς δὲ ἀολλέες ἤλυθον εἰς ἕνα χῶρον,
Κάδδ' ἦλθον κήρυκε τέρας πολέμοιο φέροντε.
Καὶ τότε κώνωπες μεγάλας σάλπιγγας ἔχοντες,
Δεινὸν ἐσάλπιζον πολέμου κτύπον· οὐρανόθεν δὲ
Ζεὺς Κρονίδης βρόντησε τέρας πολέμοιο κακοῖο.
Πρῶτος δ' Ὑψιβόας Λειχήνορα οὔτασε δουρί,
Ἑσταότ' ἐν προμάχοις κατὰ γαστέρα εἰς μέσον ἧπαρ.
Κάδδ' ἔπεσεν πρηνής, ἁπαλὰς δ' ἐκόνισεν ἐθείρας.
Τρωγλοδύτης δὲ μετ' αὐτὸν ἀκόντισε Πηλείωνα·
Πῆξεν δ' ἐν στέρνῳ στιβαρὸν δόρυ. τὸν δὲ πεσόντα
Εἷλε μέλας θάνατος, ψυχὴ δ' ἐκ σώματος ἔπτη.
Σευτλαῖος δ' ἄρ' ἔπεφνε βαλὼν κέαρ Ἐμβασίχυτρον.
Ἀρτοφάγος δὲ Πολύφωνον κατὰ γαστέρα τύψεν·
Ἤριπε δὲ πρηνής, ψυχὴ δὲ μελέων ἐξέπτη.
Λιμνόχαρις δ' ὡς εἶδεν ἀπολλύμενον Πολύφωνον,
Τρωγλοδύτην πέτρῳ μυλοειδέϊ τρῶσεν ἐπιφθὰς
Αὐχένα πὰρ μέσσον· τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψεν.
Λειχήνωρ δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἀφάμαρτε) καθ' ἧπαρ. ὡς δ' ἐνόησε
Κραμβοφάγος, ὄχθαισι βαθείαις ἔμπεσε φεύγων.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγεν ἐν ὕδασιν, ἤλασε δ' αὐτόν.
Κάππεσε δ', οὐκ ἀνένευσεν· ἐβάπτετο δ' αἵματι λίμνη
Πορφυρέῳ, αὐτὸς δὲ παρ' ἠϊόν' ἐξετανύσθη,
Χορδῇσι λιπαρῇσί τ' ἐπορνύμενος λαγόνεσσιν.
Λιμνήσιος δ' ὄχθαισι Τυρόγλυφον ἐξενάριξε.
Πτερνογλύφον δὲ ἰδὼν Καλαμίνθιος, εἰς φόβον ἦλθεν,
Ἥλατο δ' ἐς λίμνην φεύγων, τὴν ἀσπίδα ῥίψας.

Ὑδρόχαρις δέ τε πέφνε Πτερνοφάγον βασιλῆα,
Χερμαδίῳ πλήξας κατὰ βρέγματος. ἐγκέφαλος δὲ
Ἐκ ῥινῶν ἔσαζε, παλάσσετο δ' αἵματι γαῖα.
Λειχοπίναξ δ' ἔκτεινεν ἀμύμονα Βορβοροκοίτην,
Ἔγχει ἐπαΐξας. τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε.
Πρασσοφάγος δ' ἐσιδὼν, ποδὸς εἵλκυσε Κνισοδιώκτην.
Ἐν λίμνῃ δ' ἀπέπνιξε, κρατήσας χειρὶ τένοντα.
Ψιχάρπαξ δ' ἤμυν' ἑτάρων περὶ τεθνειώτων,
Καὶ βάλε Πηλούσιον κατὰ νηδύος εἰς μέσον ἧπαρ·
Πίπτε δέ οἱ πρόσθεν, ψυχὴ δ' ἄϊδόσδε βεβήκει.
Πηλοβάτης δ' ἐσιδὼν, πηλοῦ δράκα ῥίψεν ἐπ' αὐτὸν,
Καὶ τὸ μέτωπον ἔχρισε, καὶ ἐξετύφλου παρὰ μικρόν.
Θυμώθη δ' ἄρα κεῖνος, ἑλὼν δέ γε χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ λίθον ὄβριμον, ἄχθος ἀρούρης,
Τῷ βάλε Πηλοβάτην ὑπὸ γούνατα, πᾶσα δ' ἐκλάσθη
Κνήμη δεξιτερὴ, πέσε δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
Κραυγασίδης δ' ἤμυνε, καὶ αὖθις βαῖνεν ἐπ' αὐτόν.
Τύψε μέσην δ' αὐτὸν κατὰ γαστέρα, πᾶς δέ οἱ εἴσω
Ὀξύσχοινος δῦνε· χαμαὶ δ' ἔκχυντο ἅπαντα
Ἔγκατ' ἐφελκομένῳ ὑπὸ δούρατι χειρὶ παχείῃ.
Σιτοφάγος δ' ὡς εἶδεν ἐπ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο,
Σκάζων ἐκ πολέμου ἀνεχάζετο, τείρετο δ' αἰνῶς·
Ἥλατο δ' ἐς τάφρους, ὅππως φύγῃ αἰπὺν ὄλεθρον.
Τρωξάρτης δ' ἔβαλεν Φυσίγναθον ἐς πόδα ἄκρον.
Ὦκα δὲ τειρόμενος ἐς λίμνην ἥλατο φεύγων.
Τρωξάρτης δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Καί οἱ ἐπέδραμεν αὖθις ἀποκτάμεναι μενεαίνων·
Πρασσαῖος δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Ἦλθε διὰ προμάχων, καὶ ἀκόντισεν ὀξέϊ σχοίνῳ.
Οὐδ' ἔῤῥηξε σάκος, σχέτο δ' αὐτοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ἦν δέ τις ἐν μυέσσι νέος παῖς ἔξοχος ἄλλων,
Ἀγχέμαχος φίλος υἱὸς ἀμύμονος Ἀρτεπιβούλου,
Ὄρχαμος, αὐτὸν Ἄρη φαίνων κρατερὸς Μεριδάρπαξ,
Ὃς μόνος ἐν μύεσσιν ἀριστεύεσκε μάχεσθαι·
Στῆ δὲ παρὰ λίμνην γαυρούμενος οἷος ἀπ' ἄλλων.
Στεῦτο δὲ πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων
Καί νύ κεν ἐξετέλεσσεν, ἐπεὶ μέγα οἱ σθένος ἦεν,
Εἰ μὴ

Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε,
Καὶ τότ' ἀπολλυμένους βατράχους ᾤκτειρε Κρονίων·
Κινήσας δὲ κάρη, τοίην δ' ἐφθέγξατο φωνήν·
Ὢ πόποι, ἦ μέγα ἔργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.
Οὐ μικρόν μ' ἔπληξε Μεριδάρπαξ κατὰ λίμνην,
Ἐνναίρειν βατράχους βλεμεαίνων. ἀλλὰ τάχιστα
Παλλάδα πέμψωμεν πολεμόκλονον, ἠδὲ καὶ Ἄρην,
Οἵ μιν ἀποσχήσουσι μάχης, κρατερόν περ ἐόντα.
Ὣς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. Ἄρης δ' ἀπαμείβετο μύθῳ,
Οὔτ' ἄρ' Ἀθηναίης Κρονίδη σθένος, οὔτε Ἄρηος
Ἰσχύσει βατράχοισιν ἀρηγέμεν αἰπὺν ὄλεθρον.
Ἀλλ' ἄγε πάντες ἴωμεν ἀρηγόνες· ἢ τὸ σὸν ὅπλον
Κινείσθω μέγα Τιτανοκτόνον, ὀβριμοεργόν,
Ὧ Τιτᾶνας πέφνες ἀρίστους ἔξοχα πάντων,
Ἐγκέλαδόν τ' ἐπέδησας, ἰδ' ἄγρια φῦλα γιγάντων.
Ὣς ἄρ' ἔφη. Κρονίδης δ' ἔβαλε ψολόεντα κεραυνόν.
Πρῶτα μὲν ἐβρόντησε, μέγαν δ' ἐλέλιξεν ὄλυμπον,
Αὐτὰρ ἔπειτα κεραυνὸν, δειμαλέον Διὸς ὅπλον,
Ἧκ' ἐπιδινήσας, ὁ δ' ἄρ' ἔπτατο χειρὸς ἄνακτος.
Πάντας μὲν ῥ' ἐφόβησε βαλὼν βατράχους τε μύας τε.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μυῶν στρατὸς, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
Ἵετο πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων,
Εἰ μὴ ἀπ' οὐλύμπου βατράχους ἐλέησε Κρονίων,
Ὅς ῥα τότε βατράχοισιν ἀρωγοὺς εὐθὺς ἔπεμψεν.
Ἦλθον δ' ἐξαίφνης νωτάκμονες, ἀγκυλοχῆλαι,
Λοξοβάται, στρεβλοί, ψαλιδόστομοι, ὀστρακόδερμοι,
Ὀστοφυεῖς, πλατυνῶτοι, ἀποστίλβοντες ἐν ὤμοις,
Βλαισοὶ, χειροτένοντες, ἀπὸ στέρνων ἐσορῶντες,
Ὀκτάποδες, δικάρηνοι, ἀχειρέες (οἱ δὲ καλοῦνται
Καρκίνοι) οἵ ῥα μυῶν οὐρὰς στομάτεσσιν ἔκοπτον,
Ἠδὲ πόδας, καὶ χεῖρας· ἀνεγνάμπτοντο δὲ λόγχαι,
Οὓς καὶ ὑπέδδεισαν δειλοὶ μύες, οὐδ' ὑπέμειναν.
Ἐς δὲ φυγὴν ἐτράποντο. ἐδύετο δ' ἥλιος ἤδη.
Καὶ πολέμου τελετὴ μονοήμερος ἐξετελέσθη.

Τέλος τῆς Ὁμήρου Βατραχομυομαχίας.



7

